

B-134

EESTI DEMOGRAAFIA

VIHK II

**SÜNDIVUS, SUREVUS,
ABIELLUVUS**

JA

RAHVALIIKUMINE

1921—1923

DÉMOGRAPHIE

VOLUME II

*NAISSANCES, DÉCÈS, MARIAGES ET
MOUVEMENT DE LA POPULATION
1921—1923*

TALLINN 1925

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO VÄLJAANNE
BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

EESTI DEMOGRAAFIA

VIHK II

SÜNDIVUS, SUREVUS,
ABIELLUVUS

JA

RAHVALIIKUMINE

1921—1923

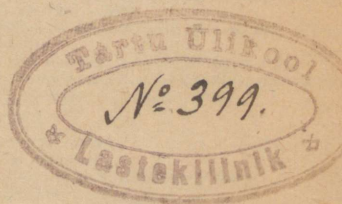
DÉMOGRAPHIE

VOLUME II

*NAISSANCES, DÉCÈS, MARIAGES ET
MOUVEMENT DE LA POPULATION
1921—1923*

26374

TALLINN 1925

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO VÄLJAANNE
BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

Väljaande „Sündivus, surevus, abielluvus ja rahvaliikumine
1921—1923 a.“ kaastöölised.

Tabelosas koondatud rahva loodusliku ja mehaanilise liikumise and-
med on läbi töötatud Keskbüroo üldosakonna ametnikkude poolt van. stat.
F. Schmid't'i juhatusel, osak. juhataja H. Reim a n'i poolt kokkuseatud kavade
kohaselt.

Teksti osa kirjutasid:

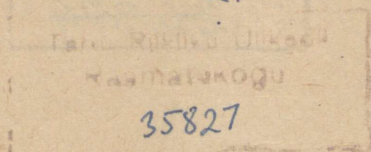
H. REIMAN: I. Rahvaarv Eestis 1919—1923 a., II. Abielluvus 1923 a.,
III. Sündivus 1923 a., IV. Surevus 1923 a. ja VII. Abielu-
lahutused.

Dr. E. LASBERG: V. Surmapõhjused 1923 a. ja VI. Rinnalaste surevus.

F. SCHMIDT: VIII. Rahva mehaaniline liikumine üle Vabariigi piiri.

B-134

2.

SISUKORD — TABLE DES MATIÈRES.

	Lhk.	Page
I. RAHVAARV EESTIS 1919—1923 a.	1	
1. Sissejuhatavad märkused	1	
2. Elanikkude üldarvu liikumine Eestis	2	
II. ABIELLUVUS 1923 a.	4	
1. Eelmärkused	4	
2. Abielude arvu muutumine	4	
3. Abielluvuse sagedus	4	
4. Abiellujate päritolu elukoha järele	5	
5. Abielluvus aastaegade järele	6	
6. Abiellujate perekonnaseis abiellumiseni	7	
7. Abiellujate vanus	7	
8. Abiellujate elukutse	10	
III. SÜNDIVUS 1923 a.	11	
1. Eelmärkused	11	
2. Sünninute arvu muutumine 1921—1923 a.	11	
3. Sündivuse koefitsiendid	12	
4. Naiste sigivus	14	
5. Sündivus linnades ja maal	15	
6. Sünninute sugu	16	
7. Surnultsündinud lapsed	16	
8. Mitmikute sündimine	16	
9. Väljaspool abielu sündinud lapsed	17	
10. Sündivus aastaegade järele	18	
11. Sündivus vanemate vanuse järele	19	
12. Sündivus ema rahvuse järele	19	
13. Sündivus ema usu järele	20	
14. Sündivus isa elukutse järele	21	
IV. SUREVUS 1923 a.	21	
1. Eelmärkused	21	
2. Surmapõhjuste arvu liikumine	21	
3. Surevuse koefitsiendid	22	
4. Surevus soo ja vanuse järele	23	
5. Surevus aastaegade järele	24	
6. Surevus perekonnaseisu järele	26	
7. Surevus rahvuse järele	27	
8. Surevus tööala järele	27	
V. SURMAPÕHJUSED 1923 a.	27	
1. Surmapõhjuste registreerimisest	27	
2. Surmapõhjuste üldjaotus	28	
3. Surmapõhjuste territoriaalüksuste järele	29	
4. Surmapõhjuste vanusrühmade järele	32	
5. Surmapõhjuste kuude järele	33	
6. Rahvusvahelised võrdlused	34	
VI. RINNALASTE SUREVUS	36	
1. Üldmärkused	36	
2. Rinnalaste surevus territoriaalüksuste järele	36	
3. Rinnalaste surevus soo järele	37	
4. Rinnalaste surevus vanemate perekonnaseisu järele	37	
5. Rinnalaste surevuse võrdlus 1922 ja 1923 a.	37	
6. Rinnalaste surevus, võrreldes teiste maadega	38	
7. Rinnalaste surevus vanuse järele	38	
8. Rinnalaste surevus surmapõhjuste järele	39	
9. Rahvusvahelised võrdlused	42	
VII. ABIELULAHUTUSED	43	
1. Sissejuhatavad märkused	43	
2. Abielulahutuste arv	44	
3. Lahutused religioosade järele	44	
4. Lahutatud abielupoolte vanus	44	
5. Lahutatud abielude kestvus ja laste arv	45	
6. Perekonnaseis enne abiellumist	46	
7. Lahutust nõudja pool ja lahutuse põhjused	46	
VIII. RAHVA MEHAANILINE LIIKUMINE	47	
1. Sissejuhatavad märkused	47	
2. Ülepiiri liikumine	47	
3. Narva karantiin	48	
4. Emi- ja immigratsioon	49	
I. MOUVEMENT DE LA POPULATION DE L'ESTONIE EN 1919—1923 EN GÉNÉRAL	1	
1. Introduction	1	
2. Mouvement du nombre total de la popul. en Estonie	2	
II. MARIAGES EN 1923	4	
1. Notions préliminaires	4	
2. Mouvement du nombre des mariages	4	
3. Quantité des mariages	4	
4. Lieu d'origine des mariés	5	
5. Mariages par saisons	6	
6. État civil des mariés avant le mariage	7	
7. Âge des mariés	7	
8. Professions des mariés	10	
III. NATALITÉ EN 1923	11	
1. Notions préliminaires	11	
2. Mouvement du nombre des naissances 1921—1923	11	
3. Coefficients de natalité	12	
4. Natalité des femmes	14	
5. Natalité par villes et arrondissements	15	
6. Natalité selon le sexe	16	
7. Mort-nés	16	
8. Naissances multiples	16	
9. Enfants nés au-dehors de mariage	17	
10. Natalité par saisons	18	
11. Natalité selon l'âge des parents	19	
12. Natalité selon la nationalité de la mère	19	
13. Natalité selon la confession de la mère	20	
14. Natalité selon la profession du père	21	
IV. MORTALITÉ EN 1923	21	
1. Notions préliminaires	21	
2. Mouvement du nombre de décès	21	
3. Coefficients de mortalité	22	
4. Mortalité selon le sexe et l'âge	23	
5. Mortalité par saisons	24	
6. Mortalité selon l'état civil	26	
7. Mortalité selon la nationalité	27	
8. Mortalité selon la profession	27	
V. CAUSES DE DÉCÈS EN 1923	27	
1. Enregistrement des causes de décès	27	
2. Répartition générale des causes de décès	28	
3. Causes de décès selon les unités territoriales	29	
4. Causes de décès selon les groupes d'âge	32	
5. Causes de décès par mois	33	
6. Comparaison avec l'étranger	34	
VI. MORTALITÉ DES ENFANTS À BAS ÂGE	36	
1. Notions générales	36	
2. Mortalité des enfants à bas âge selon les unités territor.	36	
3. Mortalité des enfants à bas âge selon le sexe	37	
4. Mortalité des enfants à bas âge selon l'état civil des parents	37	
5. Comparaison des données sur la mortalité des enfants à bas âge en 1922—1923	37	
6. Comparaison de la mortalité des enfants à bas âge avec l'étranger	38	
7. Mortalité des enfants à bas âge selon l'âge	38	
8. Mortalité des enfants à bas âge selon les causes de décès	39	
9. Comparaisons avec l'étranger	42	
VII. DIVORCES	43	
1. Notions préliminaires	43	
2. Nombre des divorces	44	
3. Divorces par villes et arrondissements	44	
4. Âge des divorcés	44	
5. Durée des mariages divorcés et nombre des enfants	45	
6. État civil avant le mariage	46	
7. Demandeur et causes de divorce	46	
VIII. MOUVEMENT MÉCANIQUE DE LA POPULATION D'APRÈS LES CORDONS	47	
1. Notions préliminaires	47	
2. Mouvement par la frontière	47	
3. Quarantaine de Narva	48	
4. Emi- et immigration	49	
RÉSUMÉ FRANÇAIS	50	

TABELITE NIMESTIK.

Lhk. (Nosas)
Page

Tab. 1. Abiellumine, sündivus ja surevus Eestis 1921—1923 a.	3
„ 2. Sündivus, surevus ja abielluvus 1923 a. linnade, maakondade ja üksikute koguduste järele	4—7
„ 3. Abiellumised peigmehe elukoha järele ABIELLUVUS 1923 a.	8—13
„ 4. Abiellunute vanus	8
„ 5. Abiellunute endine perekonnaseis ja vanus	9
„ 6. Abiellunute elukoht abiellumiseni 1923 a.	9
„ 7. Abiellunute elukutse	10—11
„ 8. Abiellujate vanus ja perekonnaseis	12
„ 9. Abiellumised abiellunute elukutse järele	13
SÜNDIVUS 1923 a.	14—24
„ 10. Sündinud kuude järele (ilma surnultsündinuteta, ühes väljaspool abielu sündinutega)	14—15
„ 11. Sündinud soo ja vanemate vanuse järele	16
„ 12. Sündinud vanemate vanuse järele	16—17
„ 13. Kaksikud	17
„ 14. Sündimised soo ja vanemate rahvuse järele	18
„ 15. Sündinud isa ja ema usu järele	19
„ 16. Sündinud vanemate abielu kestvuse järele	20
„ 17. Surnultsündinud lapsed	21
„ 18. Sündinud isa elukutse järele (väljaspool abielu sündinud ema elukutse järele)	22—24
SUREVUS 1923 a.	25—53
„ 19. Surnute rahvus	25
„ 20. Surevus 1923 a. kuude järele	26
„ 21. Surnute vanus ja perekonnaseis	27
„ 22. Surevus kuude, surnute vanuse ja perekonnaseisu järele	28—29
„ 23. Suremise kuud ja surnute elukutse	30—33
„ 24. Surmapõhjused, suremise kuud ja surijate vanus	34—39
„ 25. Surmapõhjused haigusrühmade järele	40—43
„ 26. Rinnalaste surevus 1923 a.	44—45
„ 27. Surnud rinnalaste vanus ja rahvus	46
„ 28. Rinnalaste surmapõhjused 1923 a.	47
„ 29. Rinnalaste surmapõhjused laste vanuse ja vanemate perekonnaseisu järele	48—49
„ 30. Rinnalaste surmapõhjused, suremise aeg ja sündimise järjekord (mitmes laps emal)	50—51
„ 31. Rinnalaste surmapõhjused vanemate elukutse järele	52—53

LISTE DES TABLEAUX.

Tab. 1. Mariages, naissances et décès en Estonie 1921—1923.
„ 2. Naissances, décès et mariages d'après les paroisses et bureaux d'enregistrement des actes de l'état civil.
„ 3. Mariages d'après le domicile de l'époux. MARIAGES EN 1923.
„ 4. Mariages suivant l'âge des époux.
„ 5. Mariages suivant l'état matrimonial antérieur et l'âge des époux.
„ 6. Mariages suivant le domicile antérieur des époux en 1923.
„ 7. Professions des époux.
„ 8. Mariages suivant l'âge et l'état matrimonial antérieur des époux.
„ 9. Mariages suivant la profession des époux.
NAISSANCES EN 1923.
„ 10. Naissances par les mois (excl. les mort-nés, incl. les naissances illégitimes).
„ 11. Naissances suivant le sexe et l'âge des parents.
„ 12. Naissances suivant l'âge des parents.
„ 13. Accouchements doubles.
„ 14. Naissances suivant le sexe et la nationalité des parents.
„ 15. Naissances suivant la confession des parents.
„ 16. Naissances d'après la durée de mariages.
„ 17. Mort-nés.
„ 18. Naissances suivant la profession du père (enfants illég. d'après la prof. de la mère).
MORTALITÉ EN 1923.
„ 19. Décès suivant la nationalité.
„ 20. Décès en 1923 par les mois.
„ 21. Décès suivant l'âge et l'état civil.
„ 22. Décès suivant les mois du décès, l'âge et l'état civil des décédés.
„ 23. Décès par mois et suivant la profession des décédés.
„ 24. Décès suivant les causes et les mois du décès et d'après l'âge des décédés.
„ 25. Causes des décès suivant les groupes des maladies.
„ 26. Enfants décédés au cours de la première année en 1923.
„ 27. Enfants décédés au cours de la première année suivant l'âge et la nationalité.
„ 28. Enfants décédés au cours de la première année suivant les causes de décès en 1923.
„ 29. Enfants décédés au cours de la première année suivant les causes du décès aussi que d'après l'âge des enfants et l'état matrimonial des parents.
„ 30. Enfants décédés au cours de la première année suivant les causes et la date du décès aussi que d'après l'ordre de naissance.
„ 31. Enfants décédés au cours de la première année suivant les causes du décès et la profession des parents.

I. RAHVAARV EESTIS 1919—1923 a.

MOUVEMENT DE LA POPULATION DE L'ESTONIE EN 1919—1923 EN GÉNÉRAL.

1. **Sissejuhatavad märkused.** Rahva arvu ja koosseisu muutumise kavakindla statistika algus Eestis ulatab 1921 a., kunas, üheltpoolt, Riigi Statistika Keskbüroo poolt sisse seati abiellumiste, sündinute ja surnute kohta üksikasjaliste teadete kogumiseks individuaalkaardid ja, teiselt poolt, Siseministeeriumi poolt hakati koguma teateid üle piiri Eestisse ja Eestist väljasõitjate arvu kohta. Tõsi, juba Vabariigi algusest peale kogus Siseministeerium koguduste vaimulikkudelt teateid iga aasta Eestis olnud abiellumiste, sündimiste ja suremiste kohta; kuid üksikasjalisemate andmete puudusel ei saanud nimetatud rahva looduslise kasvamise nähtusi lähema vaatlemise alla võtta. Üldarvude ärakasutamist rahvaarvu muutumise jälgimiseks aga ei lubanud nii sisse- ja väljasõitjate kohta andmete puudumine kui ka, peaaasjalikult, arvutusosaluse puudus—puudusid kindlad andmed elanikkude arvu kohta Vabariigi algusaastal. Ainukene kindlam toetuspunkt, viimane ülevenemaaline üldrahvalugemine, oli kauges minevikus (1897 a.) ja Vabariigi pindala elanikkude arv oli sest ajast, rääkimata looduslikust liikumisest, palju läbi elanud ka erakorraliste sündmuste tõttu. Sõja- ja revolutsioonidevahelisest ajast pärit majandusliste küsimuste lahendamiseks ettevõetud üleskirjutused ei annud rahvaarvu kindlaksmääramiseks ka midagi positiivset. Nii andis 1919 a. põllumajandusline üleskirjutus arvud, mida ei juletud tõelikkudena võtta. Ka kujunes riigi maa-ala ulatus lõpuli- kult alles 1921 a.

Neil põhjustel jäid ka 1921 a. kogutud andmed rahvaliikumise kohta esialgu täiesti kasutamata. Alles 1922 a. 28 dets. toime pandud üldrahvalugemine andis kõigile töödele sel alal kindla aluse. Et aga rahvalugemise andmete läbitöötamise lõpuliikud kokkuvõttes selgusid alles 1923 a. lõpul, siis oldi sunnitud 1922 a. rahvaliikumise andmete käsitlel leppima ainult eelkokkuvõtetega ja alles 1923 a. rahvaliikumise andmete kasutamisel on võimalikud ligikaudu täpsed arvutused.

Rahvaarvu liikumise statistika Eestis pole veel kaugeltki täiuslik selle tõttu, et veel lahendatud pole perekonnaseisu registreerimise küsimus. Kuna praegu maksev perekonnaseisu registreerimiskord pärit on ajajärgust, mil kuuluvus valitsuse poolt tunnustatud kiriklikkudesse koondustesse—kogudustesse—sunduslik oli, sellest aga möödunud aastad ja E. Vabariigi põhi- seadus täitsa uued olukorrad esile tõid, siis puudub vastavate uute seaduste andmiseni täieline selgus, kes perekonnaseisu registreerivad ja kas kõik sündimised ja surmajuhtumised regist- reeritud saavad. 1917 a. pärit olev kodanline perekonnaseisu registreerimise võimalus küsimust statistika huvides ei lahenda, sest seda võimalust kasutavad ainult need, kes seda soovivad. Kel aga selleks erilist soovi või vajadust ei ole ja endistest aegadest pärit organisatsiooniga kiriklikkudesse kogudustesse ei kuulu, s. t. kas mõne lahusupooldajad on või väljaspool kirikuid seisavad, nende perekondades ette tulnud sündimiste ja surmajuhtumiste kohta statis- tiliste andmete saamine on enam kui juhuslik. Ainult abielude suhtes on seisukord sedavõrra parem, kuivõrra see fakt olevaks saab ainult seadusliku abielusõlmimise teel. Ent silmas- pidades üheltpoolt perekonnaseisu registreerimise korraldamatust ja teiselt poolt aja mõjul abielu suhtes olnud vaadete muutumist, võime tõsiasiaks lugeda paljude kestva iseloomuga vabaabielude olemasolu, mis rahvaarvu kasvamisküsimuses seaduslike abielude kõrval tähtsusetu pole, nii kui see hiljem selgub väljaspool abielu sündinud laste arvu vaatlemisel.

Õeldut silmaspidades on Keskbüroo, alates 1921 a. kuni käesoleva ajani, järjelt süve- nevalt ja tõsiolu piirini lähenevalt püüdnud sidemeid sõlmida kõigi perekonnaseisu muutusi, ka mitteametlikult, registreerivate asutustega või isikutega. Keskbüroo poolt kokku seatud perekonnaseisu korrespondentide nimestik sisaldab kõiki teadaolevaid, tihti koguni juhusli- kult ilmsiks tulnud, kodanlisi asutusi ja usulisi ühinguid või nende eestseisjaid, kes abielude, sündimiste ja surmajuhtumiste kohta neil olevatesse raamatutesse märkusi teevad. Nende asutuste ja ühingute juhtijad ei ole Keskbüroole, peale mõningate erandite, oma vastutulekut keelanud ja sellepärast võib 1923 a. kohta saavutatud tulemusi abiellumise, sündimise ja sure- mise kohta käivate arvude ulatuse poolest pea täpseteks lugeda.

Ainult abielude lahutamise suhtes pole Keskbüroo veel soovitavaid tagajärgi saavu- tanud. Abielulahutuste üleviimine kohtuasutuste kätte katkestas andmete saamise Ev.-Lutheri

kiriku konsistooriumilt ja Ap.-õigeusu kiriku sinodilt; kohtuasutused aga keelduvad, vastava seaduse puudumisel, teadete andmist oma peale võtmast. Sellepärast on käesolevas teoses abielu-lahutuste kohta andmed toodud ainult kuni 1 maini 1923 a.

2. **Elanikkude üldarvu liikumine Eestis.** Abiellumiste, sündimiste ja surmajuhtumiste kohta saavutab Keskbüroo teateid eelosutatud mitmet laadi asutustelt kahel viisil: aasta jooksul olnud juhtumiste arvu kohta eriteatekaardi abil ja peale selle veel iga üksiku abielu, sündinu ja surnu kohta üksikasjalised andmed individuaalkaardi abil. Jättes viimastest saavutatud andmete vaaflemise järgnevate eripeatükkide aineks, peatume siin esimeste abil saavutatud üldarvude juures.

1923 a. olnud abiellumiste, sündimiste ja surmajuhtumiste üldarvud on tabelosas toodud tabelites antud kahel kujul. Tab. 1 annab need üksikute riigiosade järele, kõrvutatult eelmise kahe, 1921 ja 1922 a., andmetega; tab. 2 aga annab need registreerimisasutuste liikide järele, kusjuures Ev.-Lutheri ja Ap.-õigeusu koguduste andmed eritatud. Seda seks, et võimaldada neile rahvaarvu liikumist uurijatele, kes üksikute koguduste andmeid soovivad jälgida, ka 1923 a. kohta täpseid võrdlusandmeid saavutada. Et samalaadiline tabel 1922 a. Eesti Statistika kuukirjas Nr. 18 sisaldab andmeid sündinute suhtes aasta jooksul registreeritute kohta, 1923 a. aga täpsema statistika otstarbel teateid koguti ka faktiliselt sündinute arvu kohta, siis on eelmiste aastatega võrdluste saavutamiseks toodud mõlemat liiki andmed. Abielude juures registreerimiste ja faktilise arvu vahel vahet ei saa olla, samuti äärmiselt väike võib see olla surmajuhtumistel, sest et surnu mõne päeva jooksul maetakse ja registreeritakse, kuna aga vastsündinuid nädalate, kuude ja juhtumisi koguni aastate järele registreeritakse.

Sellepärast on ka tab. 1*) toodud andmed 1923 a. sündinute kohta kahel kujul: registreerimiste ja faktiliselt sündinute arvud. Ent faktiliselt sündinute arvus on tähtis eritella veel surnult- ja elusaltsündinuid, nii kui see tabelis on tehtud; sest ainult viimased võivad rahvaarvu liikumisel mõõduandvad olla. Et aga 1921 ja 1922 a. andmetes see eritus puudub, siis on nende aastate rahvaarvusid võimalik saavutada ainult arvutamise teel 1923 a. ja 1922 a. individuaalkaartide andmete suhtarvude abil, mis ka allpool teostatud.

Rahvaarvu arvutamiseks rahvalugemise andmete alusel on vajalikud peale igaaastaste andmete sündinute ja surnute kohta, nii kui eespool osutatud, veel andmed üle riigi piiri sisse- ja väljasõitnute kohta. Üksikasjalisemad andmed nende kohta 1923 aastast on toodud eripeatükis, siin aga anname nende üldarvud kolmel viimasel, s. o. 1921, 1922 ja 1923 a. 1920 a. kohta on meil käsitada ainult pärast Tartu rahulepingut Venemaalt karantiinide kaudu Eestisse tulnud ja kas edasi väljamaale sõitnud või Venemaale tagasi saadetud sõjavõimejate ja optantide arvud. Kuid arvesse võttes, et ka järgnevatel aastatel sissesõitjate ülekaal ligikaudu ühtib Eestisse elama jäänud optantide arvuga, siis võime omis 1920 a. elanikkude arvu arvutustes, mis sugugi väga täpsed ei taha olla, teiste üle piiri sisse- ja väljasõitnute arvu kõrvale jätta. Samuti võime ka 1919 a. kohta arvesse võtta ainult loomuliku rahvaliidumist, sest et sõjaaegne üle piiri tulijate ja minejate arv, kuigi sõjavõimude poolt registreeritud, alalist elanikkude arvu vaevalt nimetamisväärne muuta võis.

Õeldukohaselt rahvaarvu väljaarvamisel 1919 ja 1920 a. kohta oleme võtnud riigi maa-ala praeguses suuruses, kuigi see, nii kui õeldud, lõpulikult välja kujunes hiljem. Ülevaatlikuma pildi saavutamiseks anname arvutusel tarvitatud arvud ja tulemused koondatult järgnevas tabelis.

	Sündinud (ilma surn.-sünd.)	Surnud	Sündinute + või surnute ülekaal	Sissesõitnud	Väljasõitnud	Sissesõitnute ülekaal väljasõitnutest	Rahvaarvu kasvamine (+) või kahnemine (-) aasta jooksul	Rahvaarv 1-ks jaanuariks	Rahvaarv 1-ks juuliks
1919	18 456	28 800	-10 344	...	...	...	-10 344	1 071 043	1 065 871
1920	19 625	21 363	-1 738	19 476	195	+19 281	+17 543	1 060 699	1 069 471
1921	22 067	17 701	+ 4 366	46 554	30 288	+16 266	+20 632	1 078 242	1 088 558
1922	21 654	18 949	+ 2 705	35 879	30 336	+ 5 543	+ 8 248	1 098 874	1 102 998
1923	21 478	16 630	+ 4 848	39 719	38 068	+ 1 651	+ 6 499	1 107 122	1 110 372
1924	...	...	...	...	...	...	...	1 113 621	...

*) tab. 1 surnute arvudes on 1921 ja 1922 kohta arvatud ühes ka surnult sündinud, 1923 a. kohta aga mitte.

Toodud arvud erinevad nii mõneski suhtes ennem teistes väljaannetes avaldatud arvudest. Et aga 1923 a. sündivuse ja surevuse täpne arvestamine ühes 1922 a. rahvalugemise andmetega võimaldasid eelmistest aastatest saadud andmeid kontrollida ja parandada ning puuduvaid lüüsid arvutuste teel saavutada, siis peaks eeltoodud tabel enamvähem lähidast pilti pakkuma tõelikust rahvaarvu muutumisest, alates 1919 a.

Seda kinnitavad ka järgmised arvutused: kui arvata maha 1 juul. 1919 a. saavutatud arvust endise Eesti kubermangu ja Liivi kubermangu Eesti osa rahvaarvule praeguse maa-ala kujundamisel juuretulnud elanikkude arv, rahvalugemise andmete välja arvatult 103 331 inimest, siis saame arvu 962 540, mis lähidane on 1919 a. Põllutöoministeeriumi poolt läbi viidud põllumajanduslises üleskirjutusel saadud elanikkude arvule—968 086. *)

Kuna 1919 a. üleskirjutamisel arvestati nn. harilikku rahvaarvu, mille juures kõik äraolevad sõdurid, sõjavangid jne. ühes pidid arvestatud olema, pidid arvud kahtlemata suurdatuina saama, nii et mõlemad arvestamised tõelikust lähidalt tabanud on.

Tabeli andmetel võime konstateerida üleriiklises ulatuses järjekindlat rahvaarvu kasvamist, kuigi vähenevas tempos, mis on tingitud sissesõitnute ülekaalu vähenemisega, kuna sündinute ülekaal veel kindlat tõusu ei näita. Aastane rahvaarvu juurekasv oli endises Eesti kubermangus ja Liivi kubermangu Eesti osas 1881—1897 a. keskmiselt iga 10 000 elaniku kohta 48 inimest, praeguses Eestis aga 1921 a.—191, 1922 a.—75 ja 1923 a.—58 inimest, seega ikkagi suurem kui enne. Soomes oli üldine rahva juurekasv 10 000 elaniku kohta 1920 a.—96 ja 1921 a. koguni 112 inimest, Rootsis 1919 a.—57, 1920 a.—98, 1921 a.—84, 1922 a.—56 ja 1923 a.—31 inimest, Daanis 1916—1921 a. aasta kohta 112 inimest, Lätimaal 1922 a.—190, 1923 a.—126. Nii võime lugeda Eesti rahvaarvu juurekasvu, võrreldes Daani, Soome ja Lätiga, väheldaseks, kuna Rootsi, peale ajutist tõusu, ka madala arvu juure on jõudnud.

Rahvaarvu liikumise väljaarvamiseks üksikute riigiosade järele puuduvad meil veel igasugused võimalused. Rääkimata sellest, et puuduvad andmed, kuhu on elama jäänud ülekaalus sissesõitnud väljamaalased, ehk kust on pärit väljasõitnud sisemaalased, samuti, et puuduvad andmed rahva mehaanilisest liikumisest siseriigis, ei ole olevatel andmetel võimalusi kindlaks teha ka sündinute ja surnute arvu üksikute linnade ja maakondade järele. Nii kui eespool öeldud, on sündinute ja surnute üldarvud saavutatud kokkuvõtetenähtena kõigilt perekonnaseisu registreerivatelt asutustelt, nende hulgas Ev.-Luth. ja Ap.-õigeusu kogudustelt enam kui 99% määras. Kuna aga teada on, et koguduse piirkonnad ei ühti riigi administratiivpiiridega, eriti linnade ja maakondade suhtes, saavutatud andmeid aga riigiosade järele rühmitada võimalik oli ainult koguduste keskkoha, s. o. kirikute asupaiga järele, vaatamata, kust on pärit nende liikmed, siis ei või tab. 1 üksikute linnade ja maakondade kohta toodud arvused ka ligikaudseltki täpsetena võtta. Ainult maakonnad ühes neis asuvate linnadega kokku annavad arvatavasti tõelikkusele ligidased andmed, kuigi ka nende kahtlemata esinevad andmed teistest maakondadest päritolevate isikute kohta, näit. kodanliste registreerimisbüroode kasutamise tõttu. Kahtlemata täpseid andmeid abielude, sündimiste ja suremiste kohta administratiivüksuste järele annavad individuaalkaardid, ent neid on Keskbüroo kätte saanud, nii kui allpool näeme, üldisest abielude, sündimiste ja surmajuhtumiste arvust 95,5% määral, kuna üksikute riigiosade kohta ka protsendimäärade väljaarvamine aluse puudusel võimata on.

Õeldu põhjal võime üksikute maakondade arvused oleval kujul, neis olevate linnade arvudega ühes arvatud, kasutada vaid ligikaudseks jälgimiseks, kas ja mil määral üksikute vaadeldavate aastate üldarvude muutused aset leiavad üksikutes riigiosades. Ent need vaatlused viivad meid juba abielluvuse, sündivuse ja surmajuhtumiste üksikasjalisse käsitusse, mispärast nad aset peavad leidma eripeatükkides.

Kirjandus. Rahva üldarvu ja selle muutuste kohta Eestis on andmeid avaldatud järgmistes ametlikkudes väljaannetes: „Kogu statistilisi andmeid Eestis“ lhk. 48—51—Elanikkude arv 1919 a.; E. Statistika kuukiri Nr. 18 (7) 1923 a. lhk. 57—69—sündivus, surevus ja abielluvus linnades ja maakondades 1921 ja 1922 a. ja sündivus, surevus ja abielluvus 1921 ja 1922 a. linnade, maakondade ja üksikute koguduste järele; 1922 a. Üldrahvalugemise andmed v. I ja II.

*) Nimetatud territooriumidena on siin käsitatud praegune Eesti territoorium, maha arvatud Narva linn ühes Kreenholmiga, Narooatagused vallad, Valga linn, Paju, Holdre ja Tsooru vallad ning Petseri maakond täielikult.

II. ABIELLUVUS 1923 a.

MARIAGES EN 1923.

1. **Eelmärkused.** Teateid 1923 a. olnud 9494 abiellumise kohta on saavutatud kodanlistelt registreerimisasutustelt 136 ehk 1,4%, Ev.-Lutheri usu kogudustelt 7407 ehk 78,0%, Ap.-õigeusu kogudustelt 1867 ehk 19,7%, Katoliku kogudustelt 6 ehk 0,06%, muudelt ristiusu kogudustelt 46 ehk 0,5%, Juudi kogudustelt 31 ehk 0,3%, Muhamedi kogudustelt 1 ehk 0,01%. Üks Ap.-õigeusu kogudus (Snamenski kog. Narvas) teateid ei annud, vaatamata korduvate Ap.-õigeusu sinodi korralduste peale, kuid arvesse võttes selle koguduse suurust, on ligikaudse väljaarvamise teel tema kohta abielude arvuks võetud 15, mis moodustab 0,2% üldarvust. Registreeritud abielude arvu üksikutes registreerimisasutustes näitab tab. 2 tabelosas.

Individaalkaarte on saadud registreeritud abielude kohta 9085, mis moodustab 95,7%, seega 8,2% võrra rohkem kui eelmisel 1922 a. Ka on kaartide täitmine tuntavalt paranenud, kuigi sel alal veel paljugi soovida jääb, eriti tööala märkimise suhtes.

2. **Abielude arvu muutumine.** (Tab. 1, lhk. 3). Võrreldes eelmiste aastatega, peame konstateerima ka 1923 a. kohta registreeritud abielude arvu langemist, kuigi väiksel määral—1922 a. suhtes 164 ehk 1,7% võrra, kuna 1922 a. abielluvuse vähenemine oli 10%. Eelmises peatükis toodud asjaoludel ei saa meie vaadelda abiellumise arvulist langust eraldi linnades ja maakondades, vaid peame seda tegema üksikute maakondade järele ühes neis olevate linnadega. Kuna sellekohased absoluutarvud on antud tab. 1, lhk. 3, toome siin ülevaate nende muutustest.

	Abielude arv väiksem (—) või suurem (+) eelmisest aastast		Seesama %/0	
	1922 *)	1923	1922	1923
Virumaa	— 239	— 54	—15,6	—4,2
Järvamaa	— 27	+ 7	— 6,3	+1,7
Harjumaa	— 84	+ 49	— 3,6	+2,1
Läänemaa	— 111	— 12	—15,4	—2,0
Saaremaa	— 37	— 8	— 8,1	—1,9
Pärnumaa	— 73	— 37	— 7,5	—4,1
Viljandimaa	— 52	— 67	— 7,1	—9,9
Tartumaa	— 219	— 8	—12,8	—0,5
Valgamaa	— 110	— 20	—23,5	—5,6
Võrumaa	— 113	— 4	—14,1	—0,6
Petserimaa	— 14	— 10	— 2,5	—1,9
Üle riigi	—1079	—164	—10,0	—1,7

Nii konstateerime 1922 a. abielude arvu langust kõigis maakondades, 1923 a. aga näeme kahte erandit — Järva- ja Harjumaal. Kuna Harjumaa arvu peale mõju võib avaldada Tallinna linn ja siin erakorraliselt sõlmitavad kodanlised abielud, võib Järvamaa arvu lugeda tõeliku abielude arvu suurenemise näitajaks.

3. **Abielluvuse sagedus.** Abielluvuse liikumisest täielikuma pildi saamiseks vaatleme, mitu abielu sõlmiti 1923 a. iga 1000 elaniku, eriti iga 1000 abieluealise isiku kohta. Soovitav on sarnane vaatlus just üksikute maakondade järele, kuigi meil võimalus puudub täpselt välja arvata iga maakonna elanikkude arvu 1 juuliks 1923 a., sest puuduvad andmed mehaanilisest rahvaliikumisest. Kuna meil aga käsitada täpsed rahvalugemise andmed aasta alguseks, siis kasutame arvutuse aluseks neid.

Eelpool konstateeritud abielluvuse vähenemist näitavad ka iga 1000 elaniku kohta saavutatud arvud—8,7 ja 8,6, mis siiski püsivad vähe kõrgemal rahvusvahelisest keskmisest 8,0. Võrdluseks toome abiellumise arvud teiste maade kohta.

*) Neis arvudes on võetud arvesse ka arvatud abielude arv Snamenski koguduses 1921 a. — 18, 1922 a. — 14.

Abielluvuse koefitsiendid.

	Austria	Bulgaaria	Daani	Kreeka	Hispaania	Hollandi	Itaalia	Leedu	Läti	Norra	Portugal	Prantsusmaa	Rootsi	Rumeenia	Saksamaa	Shveitsi	Soome	Tsheh.-Slov.	Ungari	Jaapani
Aruande aasta . . .	1921	1919	1922	1921	1922	1922	1916	1922	1922	1922	1920	1922	1922	1915	1920	1921	1921	1921	1922	1921
1000 elaniku kohta . . .	12,6	15,7	7,9	6,1	7,5	8,7	2,9	6,3	7,5	6,3	8,6	9,7	6,1	7,1	14,4	8,4	7,0	12,0	10,5	9,1

Kui vaadelda aga abiellumiste arvu, võrreldes abieluvaliste arvuga, siis konstateerime kõigepealt mõlemal vaatlusaastal alla normaalset abiellumist, s. o. iga 1000 abieluvalise elaniku kohta alla 25 abielu — nii üleriikliselt, kui suuremas osas maakondades, jällegi eriti Järva- ja Saaremaal. Ainult Harju-, Pärnu- ja iseäranis Petserimaa esinevad kõrge abiellumisega. — Sarnane kahesugune koefitsientide rea erinevus normaalsest olukorrast on tingitud suurest naiste ülekaalust, nii üleriikliselt kui erinevalt üksikutes maakondades. Sellepärast on väga iseloomulikud mõlema soo kohta eraldi arvutatud koefitsiendid. Kuna abielluvate poolte arv võrdne on, abieluvaliste arv aga erineb, siis saame üleriiklised koefitsiendid vaadeldavates aastates: meestel 55 ja 54, naistel aga 40 ja 39 — s. o. esimestel üle, naistel alla normaa (50). Sarnane mõlema soo koefitsientide vahekord normaali suhtes esineb ka maakondades, peale Järvamaa, kus ka meeste koefitsient alla normaa, ja Petserimaa, kus ka naiste koefitsient üle normaa on. Mõlema soo koefitsientide omavaheline suhtumine üksikutes maakondades on väga erinev ja peegeldab selgelt abieluvaliste arvulist vahekorda ja naiste abiellumise võimaluse ulatust. Matemaatiline täpsus tumestub osalt ainult selletõttu, et abieluvaliste väljarvamisel ülalpool piiri pole, nii et siia kuuluvad ka raugad, nende arv aga mõlema soo juures erineb.

	Elanikkude üldarv (tuhandetes) 28 dets. 1922 a.	Abieluvaliste (15 a. ja vanemate) elanikkude arv (tuhandetes)			Abiellumiste arv		Abiellumisi 1000 elaniku kohta		Abiellumisi 1000 abieluvalise kohta					
		M.	N.	Kokku	1922	1923	1922	1923	1922			1923		
									M.	N.	Kokku	M.	N.	Kokku
Virumaa . . .	149,3	23,1	31,2	54,3	1292	1238	8,7	8,3	56	42	24	54	40	23
Järvamaa . . .	58,2	9,1	11,9	21,0	399	406	6,9	7,0	44	33	19	45	34	19
Harjumaa . . .	219,7	34,4	50,8	85,2	2272	2321	10,3	10,5	65	45	26	66	46	27
Läänemaa . . .	76,0	11,3	16,7	28,0	608	596	8,0	7,8	55	36	22	54	35	21
Saaremaa . . .	57,2	7,1	14,0	21,1	423	415	7,4	7,3	60	30	20	59	30	20
Pärnumaa . . .	94,0	14,3	21,0	35,3	907	870	9,6	9,3	65	43	26	62	41	25
Viljandimaa . . .	77,0	12,5	18,3	30,8	680	613	8,8	8,0	52	38	22	47	34	20
Tartumaa . . .	176,1	26,9	41,0	67,9	1490	1482	8,5	8,4	55	36	22	55	36	22
Valgamaa . . .	39,7	6,2	9,1	15,3	359	339	9,0	8,5	60	40	24	56	38	23
Võrumaa . . .	82,9	12,9	18,0	30,9	690	686	8,3	8,3	53	38	22	53	38	22
Petserimaa . . .	60,8	7,2	9,8	17,0	538	528	8,8	8,7	77	53	32	75	53	31
Üle riigi . . .	1090,8	165,2	241,9	407,1	9658	9494	8,8	8,7	58	40	24	58	39	23
Ühes eriti arv. isikutega . . .	1107,1	176,5	243,2	419,7			8,7	8,6	55	40	23	54	39	23

Üksikute maakondade juures näeme suurel määral üleriiklise sagedusega abiellumist seda ületab ainult Harjumaa Tallinna tõttu ja Pärnumaa, kuna Järva- ja Saaremaa üleriiklisest tuntavalt madalamat arvu näitavad—sellest ka loomulikult esinev tõusu nähtus Järvamaal.

4. **Abiellujate päritolu** (tab. 3, lhk. 8) võimaldab täiendavalt selgitada eelpool ilmsiks tulnud elukoha järele abielluvuse sagedust üksikutes maakondades. Kuigi andmed abiellujate elukoha kohta on saadud individuaalkaartidest, võimaldab viimaste kõrge % üldse registreeritud abielude arvust võrdlemisi täpseid tulemusi.

Tabelos toodud tab. 6 näitab meile abielluvate poolte elukohta abiellumiseni üksikute linnade ja maakondade järele. Sellest selgub, et suurem osa (88,6%) abielupooli samast linnast või maakonnast on, kusjuures sama elukoha % abiellumistel linnas 10% võrra väiksem on (linnades 81,8%, maal 91,8%) kui maal. Võttes aluseks peigmehe, kui abiellumisel tavaliselt aktiivsema poolte, elukoha, leiame üksikute linnade ja maakondade juures järgmise erinevuse.

1000 abiellumisest oli 1923 a.

Peigmehe elukoht abiellumiseni	Pruudi elukoht abiellumiseni				Peigmehe elukoht abiellumiseni	Pruudi elukoht abiellumiseni			
	Samas linnas	Teises linnas	Oma linna maak.	Teistes maakonnades		Samas maakonnas	Teises maakonnas	Oma maak. linnas	Teistes linnades
LINNAD					MAAKONNAD				
Tallinn	892	35	33	40	Viru	939	24	18	19
Tartu	776	40	109	75	Järva	860	79	13	48
Narva	857	38	88	17	Harju	896	49	49	6
Pärnu	701	37	244	18	Lääne	932	24	16	28
Valga	678	46	161	115	Saare	973	19	3	5
Viljandi	641	67	236	56	Pärnu	917	46	20	17
Rakvere	577	41	320	62	Viljandi	919	55	10	16
Võru	526	158	237	79	Tartu	906	44	—	50
Haapsalu	794	59	88	59	Valga	860	92	22	26
Kuressaare	526	53	316	105	Võru	914	59	11	16
Paide	364	91	409	136	Petseri	966	29	—	5
Petseri	474	53	158	315					
Baltiski	571	143	286	—					

Selgub, et teise poole valikul otsustav on elukoha lähidus, sest suurem osa abielupooli on samast linnast ja maakonnast, ehk kui linn väikene, siis oma linna maakonnast. Kindlaid reeglipärasusi aga on ses suhtes raske jälgida. Vaatlusüksuse suurus ei näi mõõduandev olevat, sest et samast kohast pärit pruutide arvud ei vasta vaatlusüksuste elanikkude arvule. Et aga siiski meil tegemist pole täitsa juhuslikkude andmetega, näitab asjaolu, et kõrge omast linnast päritolu juures omast maakonnast pärit pruutide arvu suhe mujalt päritolevatega Tallinnas ja Haapsalus ühte viisi madal on, teistes linnades aga võrdlemisi kõrge; maakonnades juures näeme jälle erakorraliselt suurt omast maakonnast pruutide päritolu Saare-, Petseri-, Viru- ja Läänemaal. See laseb oletada teatavat sidet pruudi päritolu ja abiellujate kultuurilise arenemise vahel — arenenum inimene ei ole oma kohaga sedavõrd seotud ja rohkem liikuja võib abikaasat valida kaugemalt, vaatamata sellele, et omas ümbruses naiste arvu ülekaalu tõttu meheootajaid küllalt.

Eriliselt tuleb mainida segaabielusid väljamaalastega. Eesti alamatega abiellunud väljamaalastest meeste arv (33) on suurem kui väljamaa naistega (26) abielluvate E. Vab. kodanikkude arv. Samuti paistab silma suurem arv (27%) maalt pärit väljamaalaste pruutide arv, kui väljamaalastega abiellujate meeste arv maalt (15%). Ka need vahekorrad vastavad eelmainitud oletusele kultuurilikkuse ja teatud suurema liikuvuse mõjust kaugemalt pruudi leidmisel.

5. Abielluvus aasta-aegade järele. (Tab. 3, lhk. 8). Et abiellumise aja valikul kohalikud traditsioonid mõõduandvad on ja linnad maast ses suhtes tuntavalt erinevad, peame linnades ja maal registreeritud abielusid lahus vaatlema, kuigi, nii kui selgus, esimene rühm täitsa puhtlinnaabielude rühm ei ole.

Võrdluseks kõrvutame andmed ka eelmise 1922 a. kohta.

1000 abielust sõlmiti:

	Jaauar	Veebruar	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August	September	Oktoober	November	Detsember
LINNADES												
1922 a.	52	63	55	86	67	130	96	82	84	91	59	135
1923 a.	46	70	50	101	106	90	78	72	97	70	68	152
MAAL												
1922 a.	64	107	97	101	92	165	91	41	39	52	50	104
1923 a.	62	108	84	126	146	109	91	41	53	39	45	96
Kokku 1922 a.	60	94	84	96	84	154	93	54	53	64	53	111
1923 a.	56	95	72	119	133	103	87	51	67	49	53	115

Abiellumiste kõrguspunktidena konstateerime üleriikliselt kõige suuremana kevad-suvist (s. o. kesaaegist), sellejärele jõuluagist ja siis paastuaegist. Kevadine kõrguspunkt ei näi aga liiga püsiv olevat, vähemalt kahel võrreldaval aastal — 1922 oli see juunis, 1923 a. aga mais, — niihästi linnades kui maal. Jõulune ja paastuaegsed kõrguspunktid aga osutuvad kindlakujulistena. Erinevusena linnade ja maa vahel võime nimetada esimestes kõrgema abiellumise esinemist detsembris.

6. Abiellujate perekonnaseis abiellumiseni. (Tab. 8, lhk. 12 ja tab. 5, lhk. 9). Jättes kõrvale abiellujate abiellumise eelse perekonnaseisu vastastikuse suhte vaatlemise, mis näitab, mil määral abielluvad näit. vallalised vallalistega, leskedega või lahutatutega, selgitame, kui suur on abielluvus üksikutes perekonnaseisulistest rühmades. Seda võimaldavad meile rahvalugemise andmed kogu rahva perekonnaseisu kohta.

Kõrvutades vallaliste, leskede ja lahutatute üldarvusi vastavalt neist rühmadest abiellujate arvuga, saame iga rühma 1000 abielualse isiku kohta järgmised arvud:

	M e h e d						N a i s e d					
	Abieluaised			1000 abielualse kohta abiellusid			Abieluaised			1000 abielualse kohta abiellusid		
	vallali- sed	lesed	lahu- tatud	valla- lised	lesed	lahu- tatud	vallali- sed	lesed	lahu- tatud	valla- lised	lesed	lahu- tatud
Linnad . .	35 491	3 429	437	77	79	323	44 042	22 349	664	63	10	178
Maakonnad	112 880	12 617	342	51	43	246	120 373	54 039	402	49	7	137
Üle riigi .	148 371	16 046	779	57	51	289	164 415	76 388	1 066	53	8	162
Üle riigi ühes eriti arv. isikut.	159 564	16 133	794	53	50	283	165 496	76 584	1 076	53	8	161

Kõige suuremana osutub abielluvus lahutatute hulgas, mis võib tingitud olla sellest, et lahutuste põhjuseks sagedasti just uute sidemete sõlmimise soov on; eriliselt väärib tähelepanu lahutatute abiellumise kõrgem sagedus linnades ja sugupoolte suhtes meestel. Leskede abielluvuses näeme ka tuntavat erinevust sugude juures: kuna lesed mehed abielluvad pea võrdsel määral vallalistega, väikese ülekaaluga linnades ja alakaaluga maal, on leskede naiste abiellumine äärmiselt väikene. See oleneb nähtavasti erakorraliselt suurest leskede naiste arvust, teiselt poolt aga võib ka mõõduandev olla meeste suurem neiude kui leskede pooldamine.

7. Abiellujate vanus. (Tab. 8, lhk. 12). Abiellujate vanus, moodustades tähtsa probleemi rahvaarvu kasvamise küsimuses ja rippuv olles paljudest, eestkätt majanduslistest põhjustest, väärib erilist tähelepanu. Esimeses järjekorras vaatleme abiellujate poolte vanuslist koosseisu riigiosade järele, kusjuures linnadest eraldi võtame ainult suuremad (v. tab. järgm. lhk.).

Võrreldes kahte vaadeldavat aastat, konstateerime üleriiklises ulatuses nii meestel kui naistel pea võrdseid vanusrühme, ent siiski väikest suurenemist nooremates — meestel alla 30—34 ja naistel alla 25—29 a., mis tähtis nii linnades kui maal. Võrreldes üksikuid linnu ja maakondi, silmame mõningaid erinevusi vanusrühmade suuruses, mis näib tingitud olevat osalt rahvuslistest, osalt majanduslistest põhjustest. Nii võiksime seletada Narvas ja Petserimaal suuremaarvulisi noorte meesabiellujate rühme venelaste noorema abielluvusega, Viljandi ja Tartu maakonna kõrgemat meesabiellujate vanust aga teravalt välja kujunenud iseseisva majapidamise algatuse raskustega. Kuigi suur asunikkude pere oma majapidamise sisseeadmise vajadusest suuremal määral pidi abielluma, ei suutnud nähtavasti ka see asjaolu abiellujate keskmist vanust alla suruda; vaid see näitab koguni tõusu, kuigi mitte suurt.

	1922 a.			1923 a.		
	Keskmine vanus meestel	Keskmine vanus naistel	Keskmine vanus-vahe	Keskmine vanus meestel	Keskmine vanus naistel	Keskmine vanus-vahe
Linnad . . .	31,07	26,82	4,25	30,81	26,77	4,04
Maakonnad .	30,38	25,55	4,78	30,62	25,95	4,67
Kokku . . .	30,60	25,91	4,69	30,69	26,22	4,47

Kuna linnades keskmine abiellujate meeste vanus vähe langenud on, on see maal tõusnud, nii et üleriikliselt väikene tõus märkub. Samasugust nähtust konstateerime ka abiellujate naiste suhtes. Et aga naiste juures üldiselt vanuse tõus suurem on, siis on ka abiellujate poolte keskmine vanusvahe 1923 a., võrreldes eelmisega, vähe langenud.

1000 abielu kohta oli:

	M e h i													N a i s i												
	Kuni 18 a.													Kuni 18 a.												
	18 a.	19 a.	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65 ja van.	Andm. puud.	18 a.	19 a.	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65 ja van.	Andm. puud.
LINNAD																										
Tallinn	—	—	7 217	315 205	124 56	35 23	9 7	2	—	13 24	45 391	278 124	65 34	17 4	3 2	—	—	13 24	45 391	278 124	65 34	17 4	3 2	—	—	
Tartu	—	2 10	226 315	199 122	61 13	23 13	6 10	9 17	12 38	421 263	121 79	27 10	6 6	—	—	15	8 29	29 80	376 270	89 59	21 21	13 13	—	—	4	
Narva	—	4 13	330 313	161 55	51 30	13 13	4 13	8 29	29 80	376 270	89 59	21 21	13 13	—	—	4	11 33	48 368	267 124	71 32	32 3 11	—	—	27		
Muud linnad	—	4 4	230 311	192 109	47 39	26 16	10 12	22 11	33 48	368 267	124 71	32 32	3 11	—	—	27	—	—	—	—	—	—	—	—		
Kokku 1923 a.	—	1 7	230 315	198 115	55 32	23 11	7 6	7 15	24 47	390 273	121 68	31 19	5 6	1	—	8	4 13	28 44	373 274	133 66	38 20	8 2	1	—	8	
" 1922 a.	—	3 6	205 304	220 115	64 38	18 13	8 6	4 13	28 44	373 274	133 66	38 20	8 2	1	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—		
MAAKONNAD																										
Viru	—	4 9	219 354	209 90	43 32	13 11	11 5	12 13	33 69	429 255	113 40	19 14	8 2	4 1	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Järva	—	2 2	203 351	236 124	23 33	8 8	10 2	2 13	40 45	451 258	84 61	28 13	5 2	—	—	—	6 14	30 54	408 291	115 64	14 8	—	—	6		
Harju	2 3	3 230	327 231	92 50	30 8	12 9	3 12	26 31	48 448	257 104	45 25	8 3	5 3	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Lääne	—	6 2	237 321	183 129	52 32	16 14	2 6	6 14	30 54	408 291	115 64	14 8	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Saare	—	3 3	240 350	170 94	59 22	16 24	11 8	5 16	22 67	368 281	135 65	27 13	3 3	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Pärnu	—	1 11	256 331	169 89	52 38	23 17	5 8	9 17	40 69	421 226	106 69	29 15	5 3	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Viljandi	—	4 194	293 205	124 56	44 30	24 14	12 12	24 28	46 356	294 104	80 34	14 10	8	—	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Tartu	—	1 7	184 306	220 125	58 50	16 13	11 9	8 18	34 41	402 258	133 63	21 19	5 1	5	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Valga	—	13 187	360 169	111 62	31 18	22 9	18 13	18 18	27 471	238 112	36 54	13 9	4	—	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Võru	—	3 10	229 296	213 101	66 37	14 14	11 6	6 10	22 53	419 266	143 45	24 8	6 2	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Petseri	—	25 23	416 300	114 61	27 11	5 14	2 2	9 23	55 80	509 245	50 25	9 2	2	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Kokku 1923 a.	—	4 8	233 324	197 104	50 34	15 15	9 7	9 17	33 56	422 260	112 55	24 12	5 3	1	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
" 1922 a.	—	3 7	216 315	227 102	56 27	18 15	7 7	15 17	34 51	416 272	113 51	24 15	5 1	1	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Üle riigi 1923 a.	—	3 7	232 320	198 108	52 33	18 14	8 7	8 16	30 53	413 264	115 59	26 14	5 4	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
" " 1922 a.	—	3 6	213 313	224 106	58 30	18 14	8 7	12 16	32 49	402 272	119 56	28 17	6 2	1	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—		

Toodud pilti täiendavad andmed abiellumise sagedusest üksikute vanusrühmade järele. Need arvud toome, töö kokkuhoidmise vajadusest, ainult üldarvudes linnade, maakondade ja kogu riigi kohta lühendatud vanusrühmade järele.

	15—19 a.	20—24	25—29	30—39	40—49	50 ja üle	Kokku
Abielluvaliste arv							
M e h e d							
Linnades	11 167	7 834	5 771	6 549	3 300	4 736	39 357
Maal	42 048	26 257	16 656	15 810	7 439	17 629	125 839
Kokku	53 215	34 091	22 427	22 359	10 739	22 365	165 196
Ühes eriti arvest. isik.	53 757	43 214	23 149	22 981	10 910	22 480	176 491
N a i s e d							
Linnades	11 707	9 974	6 344	8 939	8 072	22 019	67 055
Maal	41 437	28 481	15 859	18 936	15 718	54 383	174 814
Kokku	53 144	38 455	22 203	27 875	23 790	76 402	241 869
Ühes eriti arvest. isik.	53 410	38 797	22 427	28 081	23 895	76 546	243 156
Abiellujate arv 1000 abieluvalise kohta							
M e h e d							
Linnades	2	87	161	142	72	30	75
Maal	2	53	116	114	68	16	48
Kokku	2	61	128	123	71	19	54
Ühes eriti arvest. isik.	2	48	124	119	70	19	51
N a i s e d							
Linnades	22	116	128	63	18	1	44
Maal	15	89	98	52	14	1	34
Kokku	17	96	107	56	15	1	37
Ühes eriti arvest. isik.	17	95	106	55	15	1	37

Et abiellumise sageduse vaatlemisel vanusrühmade järele kasutatavad olid ainult andmed märgitud vanusega individuaalkaartide arvus, siis on eeltoodud tabeli koeffitsiendid üldisest vähe madalamad. Kuid oletades, et teadmata vanusega abiellujate arv jaguneb vanusrühmade järele teadaolevate kohaselt, võime võrdlevaks käsitluseks täie eduga kasutada ka saavutatud, tõelikkudest vähe madalamaid koeffitsiente.

Sugude suhtes võime konstateerida tuntavaid abiellumise sageduse erinevusi. Kuna meestel alla 20 a. abiellumine äärmiselt väike, võrdub see tüdrukutel ligi (linnas täiesti) poolele naiste abielluvuse üldisest sagedusest. Vastupidine vahekord tuleb aga ilmsiks abiellumises kõrgetes, üle 50 ulatavates, aastates: siin on meeste abiellumise sagedus tähelepanuväärt kõrge. Kõrgem abielluvus esineb aga mõlemal sool samas 25—29 a. vanusrühmas, vaatamata keskmise vanuse erinevuse peale. Osutatud sugude vahekorrad esinevad teravamal kujul linnades kui maal, nii et linnalaste abielluvuse sagedus nooremate poole suundub. Kuid ka üldiselt on linnalaste seas abielluvus palju kõrgem kui maal, eriti meestel. Et siin toodud tabeli andmed abiellujate elukoha järele on võetud, siis tohiks saavutatud tulemused väga iseloomulikkudena osutada, mida rahva sigivuse probleemi lahendamisel silmas tuleb pidada.

Vanussuhete seisukohast abielude bioloogilise kõlbulikkuse kohta annab ülevaadet järgnev tabel (absol. arvud tabelosas tab. 4, lhk. 8):

	1000 abielus oli peigmees pruudiga			1000 abielus peigmehe kuuluvus vanemasse rühma pruudist keskmiselt					1000 abielus peigmehe kuuluvus nooremasse rühma pruudist keskmiselt				
	ühes vanusrühmas	vanemates rühm.	nooremates rühm.	5 aast.	10 aast.	15 aast.	20 aast.	25 ja üle	5 aast.	10 aast.	15 aast.	20 aast.	25 ja üle
1922 a. . .	274	607	119	504	293	129	42	32	756	179	51	8	6
1923 „ . .	284	595	121	513	288	123	46	30	751	191	45	9	4

Võrreldes eelmise aastaga, on ühte vanusrühma kuuluvate pooltega abielude arv vähe kasvanud, ent samuti on kasvanud ka pruudist nooremate peigmeeste arv. Selle juures võib lohutuseks olla vast see, et peigmehed pruudist nooremad on valdavas enamuses keskmiselt 5 a. võrra. Ent ka keskmiselt 10 a. võrra nooremate arv pole väike. Pruudist vanemate peigmeeste arv aga näitab palju suuremat vanusvahet; keskmiselt 15 ja enam aastaid vanemate arv tõuseb ligi 20%, ent on siiski natuke vähem kui eelmisel aastal.

Lõpuks vaatleme abiellujate perekonnaseisu rühmitusi vanuse järele (tab. 5, lhk. 9). Sellest seisukohast väärivad erilist tähelepanu loomulikult leskede ja lahutatute rühmad.

1000 abiellujast oli:

	Alla 20 a.	20—24	25—29	30—39	40—49	50 ja üle	Andmed puuduvad
M e h e d							
Vallalisi	12	259	352	305	61	11	} 18
Leski	—	12	44	270	269	405	
Lahutatuid	—	19	114	398	341	128	
N a i s e d							
Vallalisi	109	441	271	148	27	4	} 20
Leski	2	62	163	452	226	95	
Lahutatuid	—	81	267	516	105	31	

Tabelist näeme, et üle 50 a. abiellujad suuremal määral leskede ja lahutatute liiki kuuluvad, kuna vanapoiste ja tüdrukute arv väga väikene on. Samuti konstateerime, et suurem arv abielluvatest leskedest ja lahutatustest 30—39 a. vanusrühma kuuluvad. Selle juures aga väärib erilist tähelepanu mitte väike, eriti naiste juures, lahutatute arv 20—24 a. rühmas.

8. **Abiellujate elukutselise** koosseisu vaatlemist peab rahva bioloogilise kasvamise probleemi lahendamisel väga tähtsaks pidama. Missugusel tegevusalal töötavad ja missugusesse ühiskondlisse kihti kuuluvad rühmad mil määral abielluvad, selle teadmine kõrvaldaks nii mõnegi eksiarvamise. Kahjuks aga ei võimalda meil kasutada olevad tabelandmed (tab. 7, lhk. 10 ja tab. 9, lhk. 13) soovitavas ulatuses elukutsete järele abielluvuse sageduse selgitamist, sest et individuaalkaartide täitmisel suur osa vaimulikke elukutse märkimist siiski veel puudulikult teostavad. Selle tõttu oli võimalik selgitada enamvähem rahuldavalt ainult peigmeeste tegevusalal, s. o. kas on nemad tegevuses põllumajanduses, tööstuses, kaubanduses jne.; selle kohta aga, missugune on nende seisukoht tähendatud tööalades, kas on nad ettevõtjad, iseseisvalt töötajad, töölised või teenijad, ametnikud ehk vabakutselised jne., saavutatud andmed täiesti rahuldavat vastust ei võimalda.

1000 abieluealist meest jagunesid elukutse järele ja neist abiellus järgmiselt:

	Abieluealisi mehi	1000 meest abiellusid
Põllumajanduses, metsasaj. ja kalanduses	101 871	46
Tööstuses	28 085	86
Kaubanduses	13 691	42
Ühiskondlisel alal tegevad	11 859	85
Muid	20 985	40

Et saavutatud tulemused on kooskõlas linnade ja maakondade erinevuse kohta saadud arvudega (lhk. 7), siis võime neid tõsiolu tabavaiks pidada. Selle järele võime konstateerida, et abiellumise vähesus suurel määral põllumajanduse alal tegevate isikute abiellumiskeeldumisest tuleb. Samuti on lugu ka kaubanduse alal töötajatega. Ainult tööstus ja ühiskondline tegevus näivad võrdselt aktiivsed olevat. Arvuliselt võrdlemisi suur muude tegevusaladega rühm, mis sisaldab eneses majateenijaid, õpeasutuste õpilasi, kapitalist elavaid isikuid, hoolealuseid, vange ja muid selgusetat „kutsega“ inimesi, ei või juba oma laadi poolest suure abielluvusega olla.

Kirjandus. Ametlikka andmeid abielluvuse kohta Eestis on avaldatud E. Statistika kuukirjas Nr. 21 (10) lhk. 61—69 „Abielluvus Eestis 1922“.

III. SÜNDIVUS 1923 a.

NATALITÉ EN 1923.

1. Eelmärkused. Sündivusest on 1923 a. kohta saadud kahesugused teated: 1) aasta jooksul toimitud registreerimiste (resp. ristimiste) arvu ja 2) tegelikult aasta jooksul sündinute kohta. Et järgnevas ülevaates kord esimesi, kord teisi andmeid tuleb kasutada, siis on neid tähtis kõrvutada registreerimisasutuste liikide järele.

	Absoluutarvud			‰/‰		
	Regist-reerimiste arv	Tegelikult sündinute arv	Tegelikult sündinute ala (—) või üle (+) kaal reg. arvust	Regist-reerimiste arv	Tegelikult sündinute arv	Tegelikult sündinute ala (—) või üle (+) kaal reg. arvust
Kodanlistelt reg. asutustelt	103	75	— 28	0,4	0,3	— 27,2
Ev.-Luth. kog.	16 705	15 996	—709	75,3	74,5	— 4,2
Ap.-õigeusu kog.	5 056	4 995	— 61	22,8	23,3	— 1,2
Rooma-katoliku kog.	14	14	—	0,1	0,1	—
Muud ristiusul. kog.	216	304	+ 88	1,0	1,4	+ 40,7
Juudi kog.	70	70	—	0,3	0,3	—
Muhamedi kog.	1	1	—	—	—	—
Valdadelt	23	23	—	0,1	0,1	—
Kokku	22 188	21 478	—710	100,0	100,0	— 3,2

Nii võime konstateerida kõige suuremat registreerimiste arvu ülekaalu fakt. sündinutest küll kodanl. registreerimisasutustes, kuid väikese üldarvu ja erandliku iseloomu juures ei või sellest järeldada reeglipärasust; küll aga sellevastu Ev.-L. kogudustes, kelle liikmed omi 1922 a. sündinud lapsi tuntavas ülekaalus teistest järgnevasse aastasse hiljaksjäämisega on registreerinud (resp. ristinud) kui 1923 a. sündinuid. Ka erinevad ses suhtes linnades ja maakondades asuvates registreerimisasutustes (resp. kogudustes) toimitud registreerimised, sest käsitatav ülekaal on linnades 5,6‰, maal aga 2,5‰. Muudel ristiusulistel on aga registreerimiste arv 40,7‰ võrra väiksem tegelikult sündinutest, kahtlemata baptistide arvel, kes sündinute ristimisi, seega ka registreerimisi mitmeaastase hiljaksjäämisega toimivad.

Üldine vahe registreerimiste ja faktiliselt sündinute vahel 1923 a. laseb oletada sarnast vahet ka eelmiste aastate kohta. Et meil aga nende kohta olemas on ainult registreerimisandmed, siis peame mõningateks arvutusteks katsuma kaudsel teel tabada võimalikku faktiliselt sündinute arvu. Eelpool lhk. 4 toodud tabelis oleme toonud sarnased 1921 a. kohta—22 067 ja 1922 a. kohta 21 654, mis on mõlemad registreerimiste arvust sama ‰ võrra vähemad, kui 1923 a. faktiline sündinute arv. Faktilist sündinute arvu 1923 a. üksikute registreerimisasutuste järele näitab tab. 2, lhk. 4, nende võrdlust registreerimisarvudega aga tab. 1, lhk. 3.

Snamenski koguduse sündinute arvuna on saavutatud arvutuse teel 38 faktiliselt sündinud, registreerimisi niisama palju.

Üksikasjalisemaks sündivuse käsitluseks on saavutatud 1923 a. kohta individuaalkaarte 21 209 ehk 96,0‰ faktiliselt sündinute arvust,—seega 9,9‰ võrra rohkem, kui eelmisel 1922 a. ¹⁾

2. Sündinute arvu muutumine 1921—1923 a. (Tab. 1, lhk. 3). Et meil 1921 ja 22 a. kasutada on ainult registreerimisarvud, siis kõrvutame nendega ka 1923 a. sündinute kohta registreerimisarvud. Veel varemast ajast (1919—1920) pärit andmed on võrdlemisi väga küsitava täpsusega, sellepärast piirdume ainult kolme viimase aasta andmetega. Eelmistes peatükkides mainitud põhjustel on vaatluste alla võetud maakonnad ühes linnadega. Ja kuigi ka selle juures käsitatavad registreerimisandmed täpselt ei vasta sündinute vanemate elukoha rühmitusele, võime võrdluse siiski lubatavaks lugeda, sest et kihelkonna ja maakonna piiride ebaühtivus mitte liiga suur pole ja konstantne on.

¹⁾ Suuremal arvul on saamata sündinute kaarte—Tallinna linna kogudustelt 100, Narvast—71, Petseri linna ja ümbruse 40 kannataja koguduselt—200, Shtshemeritsi koguduselt (Petserimaal)—200 ja Emmaste koguduselt (Läänemaal)—30 kaarti. Muu puudujääk jaguneb üksikute kaartidena teiste koguduste peale.

Sündinute arvu liikumine maakondades 1921—1923 a.
(ühes surnultsündinutega)

Maakonnad ühes linnadega	Sündinute üle- (+) või alakaal (-) (võrreldes eelmise aastaga)			
	Absoluutarvud		0/0	
	1922	1923	1922	1923
Viru	-162 ¹⁾	-167 ¹⁾	- 4,9	- 5,3
Järva	- 52	+ 87	- 5,0	+ 8,8
Harju	+148	+106	+ 3,8	+ 2,6
Lääne	- 44	+ 40	- 2,7	+ 2,6
Saare	- 37	+ 37	- 2,7	+ 2,8
Pärnu	+ 33	+116	+ 1,8	+ 6,3
Viljandi	+ 43	- 51	+ 3,3	- 3,8
Tartu	+ 15	-258	+ 0,4	- 7,5
Valga	- 21	- 92	- 2,3	-10,3
Võru	-148	+ 72	- 7,9	- 4,2
Petseri	-202	+ 41	- 8,8	+ 2,0
Üle riigi	-427	-213	- 1,8	- 0,7
Tegel. elussündinuid	-413	-176	- 1,9	- 0,8

Üleriiklises ulatuses on sündinute arv järjest vähenenud, kuigi kahaneva intensiivsusega: 1922 a. -1,8% ja 1923 a. -0,7% võrra. Sedasama võib järeledada ka tegelikult elusalt-sündinute arvude võrdlemisel, missugused on toodud tabeli lõpus eraldi. Nii võiks loota, et järgneval aastal vähenemine seisma jääb; seda enam, et konstateeritud vähenemist võiks lugeda sõdade lõppemisel 1921 a. olnud järsu tõusu tagasilangemiseks „normaali“. Kuigi 1920 a. kohta täpsed sündivuse andmed puuduvad ja meie käesolevas ülevaates ainult rahvalugemise andmete järele saavutatud ligikaudsete arvudega leppima peame, on siiski väljaspool kahtlust, et 1920 a. sündivus, võrreldes 21 a. sündivusega, tõesti madal oli. Seda kinnitavad ka rahvalugemise andmed, millest näeme, et sõjaajal sündinute arvud tuntavalt väiksemad on, kui enne-sõjaaegsed ehk 1921 a. ²⁾

Sünniaasta	Arv	Vahe eelmise aastaga võrreldes	Sünniaasta	Arv	Vahe eelmise aastaga võrreldes
1922	20 279	+ 556	1917	12 571	-1 454
1921	19 723	+3 100	1916	14 025	-2 782
1920	16 623	+1 249	1915	16 807	-3 783
1919	15 374	- 865	1914	20 590	
1918	16 239	+3 668			

Kuigi toodud arvud näitavad, palju oli rahvalugemise ajaks igal osutatud aastal sündinutest ellu jäänud, kuid arvesse võttes laste surevuse intensiivsust üksikutes vanusaastates (v. allpool peatükk „Surevus“), võib ka ellujäänute järele otsustada, et sündivus 14 a. alates tuntavalt langes, 1918 a. juba tõusis, kuid 1919 a. jälle langes, 1920 a. uuesti tõusis, kuigi väikeselt, ja alles 1921 a. suurema tõusuga tegemist on.

Kuna käsitatavates 1922 ja 23 aastates tegemist on üldise sündivuse langemisega, võime mõnes üksikus maakonnas siiski tõusu konstateerida, kas järjekindlat—Pärnumaal, või viimasel aastal—Järva-, Lääne- ja Saare-, osalt ka Petserimaal. Järjest tõusva sündivusega Harjumaa omab aga erandilise koha, sellepärast, et temas asuva Tallinna sündimiste arv, kodanlise registreerimise keskkohana (suurel määral ka väljamaalastele), osalt ka teiste riigiosade sündimisi sisaldab.

3. Sündivuse koefitsiendid. Sündivuse mõõtmise koefitsientide saavutamiseks on võetud tegelikult sündinute arvud eelpool lhk. 2 toodud tabeli kohaselt. Aluseks on võetud samas tabelis toodud rahvaarv iga aasta 1-ks juuliks.

	Sündinute arv			Iga 1000 elaniku kohta tuli sündinuid		
	Elusalt-sündinuid	Surnult-sündinuid	Kokku	Elusalt-sündinuid	Surnult-sündinuid	Kokku
1919 a.	18 456	...	...	17,3	...	...
1920 a.	19 625	...	...	18,4	...	...
1921 a.	22 067	558	22 625	20,3	0,5	20,8
1922 a.	21 654	548	22 202	19,6	0,5	20,1
1923 a.	21 478	617	22 095	19,3	0,6	19,9

¹⁾ 1921 ja 1922 a. sündinute juures on arvesse võetud ka Snamenski koguduse kohta saavutatud arvud: 1921 a.—86, 1922 a.—64.

²⁾ 1922 a. Üldrahvalugemise andmed v. II, lhk. 12 ja 13.

Saavutatud arvud on väiksed, sest et keskmiseks sündivuseks tuleb pidada 30 last tuhande elaniku kohta, nii kui see möödunud aastasajal normiks oli. Tõsi, sõja läbi kurnatud Euroopa praegusel ajal ei osuta enam sarnast sündivust; ent siiski, käsitada olevate arvude järele on Eestile võrdne sündivus olemas ainult Prantsusmaal ja vähe suurem Rootsis Belgias, Lätis ja Sheveitsis.

Ülevaadet teiste riikide sündivuskoeffitsientidest pakub järgnev tabel:

Sündivuse koeffitsiendid (1000 elaniku kohta).

	Austria	Belgia	Bulgaaria	Daani	Kreeka	Hispaania	Hollandi	Itaalia	Leedu	Läti	Norra	Portugal	Prantsuse	Rootsi	Rumeenia	Saksa	Shveitsi	Soome	Tshehho-Slov.	Ungari	P.-Ameerika Ü. R.	Jaapani
Aasta	1921	1922	1919	1922	1921	1922	1922	1916	1922	1922	1922	1920	1922	1922	1915	1920	1921	1921	1921	1922	1920	1921
Elussündinuid . .	23,6	20,3	32,6	22,3	21,4	30,3	25,9	24,0	22,4	20,5	24,1	31,9	19,3	19,6	40,5	25,7	20,8	29,1	22,1	29,4	23,7	35,1
Surn. sündinuid	0,7	—	0,1	0,5	0,3	0,8	1,0	1,0	—	—	0,5	1,4	0,9	—	1,1	0,8	0,6	0,7	0,7	0,8	—	2,4

Üleriikliselt madala sündivuse juures on äärmiselt tähtis eritada ses suhtes üksikuid maakondi. Et aga rahvalugemisel osutus kohati rahva sigivuseks ebasoodne sugude vahekord naiste ülekaaluga, siis kõrvutame üldistele sündivuse koeffitsientidele ka üldised sigivuse koeffitsiendid, s. o. sündinute arvud iga 1000 15—49 a. vanuse naise kohta. Arvud on toodud tegelikult sündinute kohta aastateadaannete kohaselt.

Maakonnad ühes linnadega	Elussündinute arv	Elanikkude arv 28. XII. 22 a.	15—49 a. naiste arv 28. XII. 22 a.	Elusalsündinute arv	
				1000 elaniku kohta	1000 15-49 a. van. naise kohta
Viru	2 861	149 273	41 478	19,2	67,0
Järva	1 009	58 211	15 615	17,3	64,6
Harju	3 905	219 654	67 836	17,8	57,6
Lääne	1 590	75 991	20 310	20,9	78,3
Saare	1 298	57 157	15 817	22,7	82,1
Pärnu	1 896	94 014	26 124	20,2	72,6
Viljandi	1 274	77 013	21 109	16,5	60,3
Tartu	3 090	176 096	49 983	17,5	61,8
Valga	816	39 690	11 365	20,6	71,8
Võru	1 607	82 860	22 709	19,4	70,8
Petseri	2 132	60 848	15 811	35,0	134,8
Kokku .	21 478	1 090 807	308 157	19,7	69,7
Üheser. arv. isik.	—	1 107 059	310 125	19,4	69,3

Rahuaegsest keskmisest kõrgem sündivus osutub ainult Petserimaal, ja kõigist teistest madala sündivusega maakondadest paremana Saaremaal; kuna sellevastu põllumajandusliselt kõige paremad maakonnad, eesotsas Viljandimaaga, äärmiselt madalat sündivust näitavad. Samuti on äärmiselt madal üleriikline sigivuse koeffitsient—vaevalt 70 ligidal 1000 kohta, kuna see normaalselt üle 150 on. Ses suhtes on jällegi Petserimaa erand teiste hulgas, kuna kõige madalama arvuga esineb Harjumaa, ning selle lähedased Viljandi- ja Tartumaa. Kuigi osutub teatav paralleelsus sündivuse ja sigivuse arvude vahel, on märgata siiski erinevusi.

Mil määral need on tingitud naiste ja meeste suhtarvust, seda võib anda vaid täpne sugude vahekorra jälgimine, kusjuures 15—49 a. naistega võib vast kõrvutada 20—59 a. mehi.

	Virumaa	Järvamaa	Harjumaa	Läänemaa	Saaremaa	Pärnumaa	Viljandimaa	Tartumaa	Valgamaa	Võrumaa	Petserimaa	Kokku	Ühes eriti arvest. isik.
Mehed (20-59 a.)	35 098	13 693	57 567	17 053	10 911	22 089	18 124	40 649	9 395	19 370	12 495	256 444	269 203
Naised (15-49 a.)	41 478	15 615	67 836	20 310	15 817	26 124	21 109	49 983	11 365	22 709	15 811	308 157	310 125
Naiste ülekaal %	18,3	14,0	17,8	19,1	44,9	18,3	16,5	22,9	20,9	17,2	26,5	20,2	15,2

4. Naiste sigivus. Nõrka sigivust näitavad juba eelmised read. Siin katsume valgustada küsimust üksikasjalisemalt. Järgnev tabel näitab sündivuse sagedust igas üksikus naise vanusrühmas üldiselt ja eritatult perekonnaseisu järele. Arvutusel on jäetud 10 last välja, sest nende emad olid käsitatavast vanusest kõrgemal.

Naiste sigivus vanuse järele 1923 a.

	Alla 20 a.	20—24 a.	25—29 a.	30—34 a.	35—39 a.	40—44 a.	45—49 a.	Kokku
15—49 a. naised (28.XII. 22 a.)								
Abielus	1 223	13 633	23 890	28 023	27 863	25 271	23 493	143 396
Mitte abielus	53 431	38 826	22 444	15 478	12 631	11 683	12 236	166 729
Kokku	54 654	52 459	46 334	43 501	40 494	36 954	35 729	310 125
Sündinuid (elus ja surnud kokku)								
Abielus	349	4 042	5 956	4 968	3 333	1 482	202	20 332
Mitte abielus	198	591	486	258	169	44	7	1 753
Kokku	547	4 633	6 442	5 226	3 502	1 526	209	22 085
Iga vanusrühmas 1000 naise kohta oli sündinuid								
Abielus	285	296	249	177	120	59	9	142
Mitte abielus	4	15	22	17	13	4	1	11
Kokku	10	88	139	120	87	41	6	71

Abielunaise juures kohtame kõrgema sigivuse loomulikult 20—24 a., s. o. naiste kõrgema abielumise vanuses; kuid selle vanuse, samuti ka eelmise noorema ja järgneva vanema rühma sigivuse määr—alla 300 tuhande kohta — jätab palju soovida.

Mitte abielus naiste sigivus osutub suuremana 25—29 a. vahel, s. o. sagedama abiellumise vanusrühmas, millest võiks ehk järeldada selles vanuses vabade suhete, tihti püsivate, suuremat kasvamist.

Et meil tegemist on üldiselt väga madala sigivusega, siis ei küüni ka keskmine abielus olevate naiste sigivus normaali, vaid lähineb prantsuse abielunaise sigivusele enne sõda, mis oli 1896—1905 a. 134 ja 1906—1913 a. 115*). Mis meid siin eriliselt huvitada võib, on abielus ja mitte abielus naiste sigivuse suhe. Eestis on see ühes surnultsündinutega 13,5, mis täielises kooskõlas on võrdlemisi suure väljaspool abielu sünnitavusega.

Kui vaadelda abielunaise sigivust abielus oldud aja järele (abs. arv tab. 16, lhk. 20), siis näeme veel selgemini sündivuse väiksuse omapäraseid jooni, mis koguni selle põhjuse kohta oletusi lubavad teha. Kuigi tabeli kokkuseadmisel väikesi raskusi oli, nimelt on abielu kestvus rahvalugemise andmetel rühmitatud viieaastastesse rühmadesse, inklusiiv 5, 10, 15 jne. aastad, kuna sündinud on rühmitatud inklusiiv 4, 9, 14 jne. aastad,—on tulemused siiski küllalt täpsed. Enne abiellumist sündinud, kuid abiellumisel seadvustatud lapsed on sündinute arvust välja jäetud.

Abielus sündinute arv ema abielus olemise aja järele.

	Abielus naiste arv 28/XII.22 a	Laste arv			1000 naise kohta		
		Elus. sünd.	Surnult sünd.	Kokku	Elusalt sünd.	Surnult sünd.	Kokku
0—1 a.	15 446	4 417	125	4 542	285,9	8,1	294,1
0—4 a.	53 395	12 036	319	12 355	225,4	6,0	231,4
5—9 a.	35 357	3 278	70	3 348	92,7	2,0	94,7
10—14 a.	39 075	2 734	63	2 797	70,0	1,6	71,6
15—19 a.	35 624	1 272	46	1 318	35,7	1,3	37,0
20—29 a.	59 021	469	17	486	7,9	0,3	8,2
30 ja üle	59 068	—	—	—	—	—	—
Kokku	281 540	19 789	515	20 304	70,3	1,8	72,1

Tabeli andmete järele võib otsustada, et kuigi mitte väga intensiivne, siiski sünnitavus sagedasem on esimese nelja abieluaasta, eestkätt aga esimese aasta jooksul. Sealt alates aga,

*) Sõjaaegne naiste sigivus Prantsusmaal on tuntavalt madalam—1914—1919 a. elussündinuid abielus 77, väljaspool 14, üldse 49.

võiks oletada, peale ühe või kahe lapse sündimist, langeb sünnitavus järsku alla. Tuntavalt alla saja sünnituse 1000 abielunaise kohta on tõesti haruldaselt väike arv.

On otstarbekohane siin tähelepanu juhtida vähem kui pooleaastase abielus olemise järele sündinute suure arvu peale: 1922 a. 4,7%, 1923 a. samuti 4,7% kõigist abielus sündinutest, kuid 45,9% ja 26,2% alla 1 a. abielus sündinutest. Kui kokku arvata väljaspool abielu, leitud, enne abiellumist ja alla 1/2 a. abielus sündinud lapsed, siis saame 1922 a. kohta 12,1 ja 1923 a. kohta 12,2%, mis näitab vallaliste suhete tähtsat osa rahva sigivuses.

Saavutatud tulemustega on kooskõlas ka rahvalugemise andmed naiste sigivuse kohta¹⁾.

15 a. ja vanemate abielunaiste arv laste rohkuse järele.

	Lasteta	1 laps	2 last	3 last	4 last	5 ja enam lapsi	Kokku
Vanus							
15—19 . . .	588	388	22	2	—	—	5
20—29 . . .	307	406	179	68	26	14	143
30—39 . . .	144	215	209	161	110	161	224
40—49 . . .	105	129	147	145	130	344	213
50—59 . . .	100	106	120	129	124	421	180
60—69 . . .	95	97	106	117	118	467	145
70 ja üle . . .	89	84	96	110	114	507	90
Kokku .	141	176	149	127	106	301	1 000²⁾
Abielus oldud aeg							
alla 1 a. . .	651	312	28	6	3	—	52
1—3 . . .	323	485	159	24	6	3	72
3—5 . . .	209	309	329	118	23	12	56
5—10 . . .	150	193	252	206	122	77	119
10—15 . . .	113	125	192	186	147	237	132
15—20 . . .	96	93	143	157	146	365	120
20—30 . . .	74	65	109	135	139	478	199
üle 30 . . .	55	42	76	106	121	600	200
pole olnud . . .	—	721	181	57	22	19	50
Kokku .	141	176	149	127	106	301	1 000³⁾

Kõigepealt paistab silma suur arv lasteta abielunaisi — üldse 141 tuhande kohta; kuid nii vanuslike kui abielukestuse rühmituste järele osutub palju lasteta abielunaisi igas rühmas. kõigerohkem aga siiski noores eas ja viimastel aastatel abiellunute seas. Edasi väärib tähelepanu suur arv, 325 tuhande kohta, ainult ühe või kahe lapse emasid, —isearanis silmatorkavalt 20—39 a. vanuste ja 3—10 a. abielus olnute juures, tähendab eestkätt peale ilmasõja algust abiellunute juures. Suurema lastearvuga, eriti 5 ja enam lapsega emade arvu leiame loomulikult vanemate abielunaiste juures, kes sünnitasid oma lapsed aegadel, mil veel viljakusetuse tegurid nii teravalt mõjumas polnud.

Eriliselt peab nimetama suure arvu vallaliste naiste korduvat sünnitamist, mis kinnitab eelpool tehtud oletusi suure arvu vabade, kuid püsivate abielude olemist.

5. Sündivus linnades ja maal. Sündivuse vähesuse põhjuste jälgimisel on tähtis selgitada sündivuse sageduse erinevust linnades ja maal. Täpselt ei ole see aga võimalik sissejuhatuses peatükis selgitatud põhjustel. Ent siiski, jämedates joontes võiks rahulduda andmetega, mida pakuvad individuaalkaardid lapse vanemate elukoha suhtes; seda enam, et puuduv osa nendest (4,1% kõigist elavalt- ja surnultsündinutest) enamvähem proportsionaalselt linnadest ja maalt saadud kaartide vahekorrale jaguneb. Kõigist saavutatud kaartidest (21 209) langeb linnas sündinute peale 4 512 ehk 21,3% ja maal sündinute peale 16 697 ehk 78,7%; 1922 a. olid vastavad %/0 22 ja 78. Kui võtta, eelpool öeldu kohaselt, saavutatud vahetõeliseks linnas ja maal sündinute vahekorraleks ja kõrvutada seda linna- ja maaelanikkude arvulise vahekorraga, mis oli rahvalugemise andmete järele 24,1% ja 75,9%, siis näeme, et sündivus maal üldse vähe suurem on kui linnades. Kuivõrd selles erinevuses mõõduandev on korterikitsikus, nii kui oletatakse, ja kuivõrd muud tegurid, seda ei võimalda käsitatavad andmed otsustada.

¹⁾ V. 1922 a. Üldrahvalugemise andmed vihk II. tab. 15, lhk. 176—187.

²⁾ Teadmatuid 3%.

³⁾ " 24%.

6. Sündinute sugu. Nii 1921 ja 1922 a. registreerimiste arvu kui 1923 a. tegelikult sündinute arvu kohaselt saame iga 1000 tüdruku kohta 1055—1056 poissi, mis vastab sündinud laste sugude normaalsele vahekorrale. Saavutatud kaartide järele aga tõuseb poiste ülekaal natukene—1922 a. elusalsündinute juures 1057, kõigi sündinute kohta aga 1062 ja 1923 a. e. s. — 1057 ja kõigi kohta — 1060. Surnultsündinute juures eraldi saavutame 1000 tüdruku kohta 1922 a. 1273 ja 1923 a. — 1197. Kui aga arvesse võtame tuntavalt suurema poiste surevuse, nii kui selgub hiljem, esimesel eluaastal—1922 a. 123 ja 1923 a. 129 100 tüdruku kohta—siis puuduvad lähemas tulevikus väljavaated Eestis praegu oleva naiste suure ülekaalu vähenemiseks.

7. Surnultsündinud lapsed. (Tab. 17, lhk. 21). Et maksvas veneaegses perekonnaseisu registreerimise seaduses surnultsündinute kohta pole ette nähtud täpseid registreerimise viise ega mingisuguseid norme nende eraldamiseks abortidest, siis ei või meil käsitada olevaid surnultsündinute andmeid sugugi täpsetena võtta. Kuid olevaid arvusid kõrvutades kõigi sündinutega, saame järgmise ülevaatliku tabeli:

1000 sündinu (elus. ja surn. sünd.) kohta oli surnultsündinuid.

	Abielus sündinud	Väljaspool abielu	Kokku
1922 a. Üle riigi . . .	21,8	65,3	25,0
1923 „ Linnades . . .	23,7	60,5	27,0
Maal . . .	27,1	60,6	29,6
Üle riigi . . .	26,4	60,6	29,1
Poissa . . .	29,2	60,2	31,7
Tüdrukuid . . .	23,3	61,0	26,3

Sellest selgub, võrreldes eelmise aastaga, tuntavalt suurem surnultsündinute arv. Samuti osutub sarnaseid maal palju rohkem kui linnas, mis tingitud võib olla halvemate sünnitusabi võimalustega. Ka on poiste seas surnultsündinuid rohkem, nii et poiste suurem hävinemine esimesel eluaastal algab juba enne sünnitamist.

Ent huvitav on selle juures konstateerida surnultsündinute ühesugust arvu väljaspool abielu sündinute seas nii linnas kui maal; abielusündinutega võrreldes on aga neid enam kui kaks korda rohkem.

Abielus olemise aja järele, nii kui eelpool (lhk. 16) selgus, langeb suurem arv surnultsündinuid esimestesse abielu aastatesse, s. t. esimeseks sündinute arvele. Selleks võivad mõjuvad olla samad tegurid, kui osalt väljaspool abielu sündinute juures, — sest nii kui nägime ulatab idutsemine suurel määral enne abieluaega ja teiseks on nii ühel kui teisel juhtumisel tegemist noorte, oskamata emadega.

Surnultsündivuse erinevuste kohta aastaegade järele v. allpool: sündivus aastaegade järele.

8. Mitmikute sündimine. (Tab. 13, lhk. 17). Ka mitmikute sündimise absoluutarvud võivad puudulikud olla, sest nende olemist on võimalik jälgida ainult individuaalkaartide järele.

Olevate andmete ulatusel mitmikute sündimist näitab järgnev tabel. Selles on antud ainult kaksikud; kolmiksündimisi oli 1922 a. 4 juhtumist, kuid 1923 a. pole mitte ühte juhtumist registreeritud, nii et nende erandlikkuse tõttu vajadust pole nende juures eriliselt peatuda.

Kaksikud.

	Sünnitamine arv	Kaksikutena sünd. laste arv 1000 sünd. kohta			1000 kaksiku kohta oli			1000 tüdruku peale oli poissa			
		Elusalt	Surnult	Kokku	2 p.	2 t.	1 p. 1 t.	Elus. sünd.		Surn. sünd.	
								Kõigi sünd. juures	Kaksikute juures	Kõigi sünd. juures	Kaksikute juures
1922 a.	316	30	134	33	272	335	393	1 057	906	1 197	684
1923 „	304	27	73	29	362	263	375	1 057	1 199	1 277	1 500
Neist:											
Linnades	57	26	16	25	386	333	281	1 062	1 113	1 392	1 000
Maal	247	28	87	30	356	247	397	1 054	1 222	1 250	1 529

Äärmiselt kõrge kaksikute surnultsündivus maal arstiabi puudusel paistab tabelis eriliselt silma. Samuti väärib tähelepanu sugude arvuline vahekord kaksikute juures — 1922 a. on poisid tüdrukutest alakaalus, 1923 a. aga suuremas ülekaalus, kui kõigi sündinute juures. Ses suhtes on aga ka suur erinevus linna ja maa kaksikute juures, nii et suur kaksikute surevus maal ühtib suurema surevusega poiste ülekaaluga.

9. Väljaspool abielu (Tab. 10, lhk. 15). Juba eelpool osutasime võrdlemisi arvurikast väljaspool sündinud lapsed. pool abielu sündivust, mis tingitud võib olla paljude registreerimata abielude olemasolust. Siin aga valgustame seda asjaolu üksikasjalisemalt. Kõigi sündinute arvu suhtes saame väljaspool abielu sündinuid %/o 1922 a. — 7,1, 1923 a. — 7,7, s. o. kasvavas määras. Need arvud oleks õieti veel suuremad, kui neile juurde arvata ka enne abiellumist sündinud, kuid vanemate abiellumisega seadvustatud lapsed. Sarnaseid oli kättesaadud kaartide arvu kohaselt 1922 a. 86,1%o-di sündinute hulgas 31 p. ja 38 t., kokku 69 last, 1923 a. 96,0%o-di sündinute hulgas 14 p. ja 17 t., kokku 31 last, mis teeb kõigi sündinute kohta 1922 a. 80 last ehk 0,4%o, 1923 a. 32 last ehk 0,1%o.

Väljaspool abielu (ühes leitud lastega) sündinute arvu üksikute linnade ja maakondade järele näitab järgnev tabel:

Väljaspool abielu sündinud laste arv 100 sündinust.

	1922	1923		1922	1923
LINNAD			MAAKONNAD		
Tallinn	7,5	9,3	Viru	5,6	5,4
Tartu	7,5	8,1	Järva	7,6	7,7
Narva	9,5	9,8	Harju	6,8	7,4
Pärnu	5,6	5,5	Lääne	8,5	7,9
Valga	8,9	7,8	Saare	9,3	11,9
Viljandi	8,7	13,4	Pärnu	6,6	7,6
Rakvere	13,6	7,9	Viljandi	8,8	9,1
Võru	5,5	5,2	Tartu	8,0	8,2
Haapsalu	8,6	8,2	Valga	5,3	6,9
Kuressaare	11,8	20,7	Võru	7,4	8,6
Paide	7,5	5,6	Petseri	2,7	2,5
Petseri	15,4	0,0			
Baltiski	5,9	0,0	Kokku	6,8	7,4
Kokku	7,8	8,8	Üle riigi	7,1	7,7

Kuna üksikute linnade arvud on saadud väikestest absoluutarvudest ja sellepärast juhuslikka kõikumusi võivad osutada, nimetame ainult väljaspool abielu sündinud laste üldist kasvu linnades 1923 a. võrreldes eelmisega, samuti ka suuremates nendest—Tallinnas ja Tartus. Maakondades leiame ka kasvu peaaegu igalpool, välja arvatud Lääne-, Viru- ja Petserimaa. Viimases on väljaspool abielu sündinute arv üldse väike, kuna ta Saaremaal (ka Kuressaares) kõige suurem on.

Väljaspool abielu sündivust ema tööala ja ühiskondliku kihi järele näitab järgnev tabel (abs. arv. v. tab. 18, lhk. 22). Kuigi selles mõjuta pole ebatäpne elukutselise tegevuse märkimine, toome nad siiski küsimusest huvitatuile teadmiseks. Suured arvud tööala „muude“ ja „tööliste“ lahtrites seletuvad sinna kuuluvate majateenijatega, kes esinevad suurel arvul väljaspool abielu sünnitajatena.

1000 elussündinu kohta oli väljaspool abielu sündinuid ema elukutse järele:	
Põllumajanduses ja kalanduses	81,9
Tööstuses	76,8
Kaubanduses ja rahanduses	9,4
Ühiskondlises alal tegevad	9,0
Muud	543,1
Ettevõttepidadajad	6,4
Iseseisvalt töötajad	68,0
Töölised	206,4
Ametnikud	7,4
Vabakutselised	42,6
Muud	8,7

10. Sündivus aasta- (Tab. 10, lhk. 14–15). Selleks toome esiteks tabeli 1922 a. ja 1923 a. aegade järele. kohta, ühes viimase aasta andmete eritlusega sündivusest linnades ja maal. Arvesse on võetud sünditused kaartide arvus ühes surnultsündinutega.

1000 sündituse jaotumine aastaegade järele (‰/‰).

	Jaanu- aar	Veebru- aar	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August	Septem- ber	Oktoober	Novem- ber	Detsem- ber
Üle riigi 1922 a.	98	100	93	90	86	81	87	79	79	74	66	67
Linnades 1923 „	95	73	91	81	90	95	85	83	82	76	74	75
Maal	95	83	95	89	82	82	86	83	86	75	71	73
Üle riigi	95	81	94	87	84	85	86	82	85	75	72	74

Kuna 1922 a. sünditused selget kõrgustippu osutavad veebruaris ja teist väikest juulis, ei leidu 1923 a. sündituste juures neid enam mitte, vaid võime ainult konstateerida suuremat sündivust esimesel kolmel kuul järjekindla langemisega järgmistel veeranditel kõigemadalal aastal lõpuveerandiks.

Et saavutada selgemat pilti sündivusest üksikutes kuudes, arvutame keskmised päevase sündivuse indeksid iga kuu kohta, aluseks (sajaks) võttes keskmise päevase sündivuse aasta kohta. Sel viisil saavutatud arvudes kõrvaldub üksikute kuude erinev pikkus ja saabub täpne võrdlusvõimalus.

Keskmine päevane sündivus 1923 a.

	Jaanu- aar	Veebru- aar	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August	Septem- ber	Oktoober	Novem- ber	Detsem- ber
Linnades	112,5	95,1	107,5	98,9	106,2	115,1	99,7	97,3	100,3	89,2	89,6	88,2
Maal	111,6	108,7	111,3	108,2	96,5	99,8	101,8	97,1	106,5	87,8	86,7	86,4
Üle riigi	111,8	105,8	110,5	106,2	98,5	103,1	101,3	97,1	104,1	88,1	87,3	86,8

Ent ka selle meetodi juures paistab silma 1923 a. reeglivastast madal sündivus veebruaris, iseäranis linnades. Et 1922 a. maksimum sünditusi aga just veebruari peale langes, siis peavad olema muutuvad tegurid, mis sarnast nähtust tingivad; selleks võivad olla traditsiooniks saanud abiellumise ajad—kevad- ja suvipühad, mis ajaliselt muutuva iseloomuga. 1922 a. kevadpühad sattusid aprilli, suvipühad juunisse, kuna mai kevadine töökuu oli; 1921 a. sellevastu langesid suvipühad maisse, mille järelduseks järgneva aasta veebruaris kõrgem sündivus. Öeldule vastab ka 1922 a. abielluvus kuude järele: nimelt võrdlemisi kõrge aprillis, madal mais, eriliselt kõrge aga juunis. Nii võime ka järeldada, et 1923 a. septembri kõrgem sündivus on tingitud eelmise aasta talipühadest, suvised tõusud sügise pulmahooajaga jne. Seega on sündivuse sagedust aastaegades tingimas peale looduse perioodilikkuse (kevadmõju) suuremal määral ühiskondlikud tegurid.

Surnultsündinute arvustikus leiame ka tõusu- ja mõõnakuid, mis üldjoontes ühtivad üldise sündivuse mõõnade ja tõusudega, sest, nii kui eelpool nägime, on surnultsündivus kõrgem esimesel sünditusel (abs. arv. v. tab. 17, lhk. 21).

1000 sündinu (elus. ja surn. sünd.) kohta oli surnultsündinuid 1923 a.

	Jaanu- aar	Veebru- aar	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August	Septem- ber	Oktoober	Novem- ber	Detsem- ber
Linnades	23	46	39	27	27	23	29	24	30	23	18	15
Maal	30	27	39	30	25	31	26	25	28	35	26	34
Kokku	28	30	39	29	25	30	27	25	28	33	24	29

Eriliselt v arib tähelepanu asjaolu, et surnultsündinute arvu k okumine paralleelselt üldisele s undivusele reeglip arasem on maal, linnades aga kõrgem arvu vähese s undivusega veebruaril peale langeb, kuna jaanuaris see võrdlemisi väike on.

11. Sündivus vanemate (Tab. 11 ja 12, lhk. 16). Eelpool naiste sigivuse k sitlusel selgus sündivuse vanuse järele. sageduse k okumine ema vanuse järele. Siin vaatleme missugusest vanusest vanematelt on pärit 1922 ja 1923 a. sündinud lapsed. Tabelarvud on võetud teadaoleva vanusega kaartide arvus ühes surnults undinutega.

1000 sündinu jaotumine vanemate vanuse järele.

Alla 20 a.	20—24	25—29	30—34	35—39	40—44	45—49	50—54	55—59	60—69	
Isa vanuse järele.										
�le riigi 1922 a.	1,4	61,5	197,7	253,8	206,7	144,7	83,2	34,0	11,6	5,4
” ” 1923 a.	1,7	66,3	207,3	250,4	211,5	141,2	74,3	31,4	11,1	4,8
Linnades	1,3	79,4	240,9	258,9	219,6	119,2	50,1	20,7	6,8	3,1
Maal	1,8	62,6	197,8	248,1	209,2	147,4	81,2	34,4	12,3	5,2
Eluss�und.	1,8	66,5	208,0	250,4	211,4	140,9	74,4	31,0	11,0	4,6
Surn. sünd.	—	56,0	171,1	250,7	218,3	156,4	70,8	47,2	17,7	11,8
Ema vanuse järele.										
�le riigi 1922 a.	21,7	212,2	283,0	236,8	164,8	71,1	10,0	0,2	0,2	—
” ” 1923 a.	24,5	209,8	291,7	236,5	158,6	68,9	9,5	0,4	0,1	—
Linnades	25,6	234,3	313,6	226,7	142,1	50,2	7,0	0,5	—	—
Maal	24,2	202,7	285,5	239,3	163,4	74,3	10,2	0,3	0,1	—
Eluss�und. abiel.	17,2	200,3	293,4	243,9	163,5	71,4	9,8	0,4	0,1	—
” v. ab.	113,9	340,1	275,9	141,6	98,6	25,5	4,4	—	—	—
” Kokku	24,5	210,9	292,1	236,2	158,6	67,9	9,4	0,3	0,1	—
Surn. sünd. abiel.	14,8	142,0	266,2	251,5	177,5	127,2	14,8	3,0	3,0	—
” v. ab.	96,1	288,5	307,7	230,8	57,7	—	—	—	—	—
” Kokku	25,7	161,5	271,9	248,7	161,5	112,8	12,8	2,6	2,6	—

Suurem arv sündinuid on nii 1922 kui 1923 a. 30—34 a. isadelt ja 25—29 a. emadelt, s. o. naiste sagedama abielluvuse aastate rühmas olevatelt, mis ka tingitud esimeste abielluaastate sünnituste suuremast arvust. Alla 20 a. isade lapsi on väga vähe, emade omi aga võrdlemisi suur arv; kõrges vanuses isade laste arv aga võrdlemisi suur, kuna üle 49 a. emadelt ainult üksikud. Et vanemas eas vanemate lapsed vähem elujõulised, näitab surnultsündinute %  let usmine eluss undinutest isad l alates 35—39 ja emad l 30—34 aastast; ent peale selle on ka alla 20 a. emad l surnultsündinute % kõrgem elavalts undinutest.

Laste eluj ulikkuse seisukohast peab tähtsaks pidama vanemate suhtelist vanust. Toome need siin ainult eluss undinute kohta.

Vanemate vanusv he (1000 eluss und. kohta).

Vanemad ühes 5 a. vanusrühmas 286

Isa emast nooremates rühmades 79

Sellest 1000 peale keskmiselt 5 a. võrra 836

” ” ” ” 10 ” ” 140

” ” ” ” 15 ” ” 21

” ” ” ” 20 a. ja üle 3

Isa emast vanemates rühmades 635

Sellest 1000 peale keskmiselt 5 a. võrra 542

” ” ” ” 10 ” ” 294

” ” ” ” 15 ” ” 108

” ” ” ” 20 a. ja üle 56

 hes viieaastases vanusrühmas, s. t. kas  hevanused või viie aasta piires teisest vanemad või nooremad, on võrdlemisi vähe vanemaid (28,6%), valdavas enamuses on isa emast vanem, kuna vastupidine vahekord just väga suur ei ole. Isade vanuse ülekaal emade vanusest, samuti ka emade vanuse ülekaal isade vanusest esineb suuremal m aral keskmiselt viie aasta võrra, ent ka 10 ja enam aastate võrra ülekaal pole väike. Eriliselt suurena esineb see isadest nooremate emade juures.

12. Sündivus ema (tab. 14, lhk. 18) on eestkätt huvitav sedav orra, kui on võimalik anda **rahvuse järele** rahvuslisi s undivuskoeffitsiente. Vaatlusaluseks oleme võtnud ema rahvuse, lugedes isa rahvuse sigivuse seisukohast teise järgu teguriks. Koeffitsiendid on arvutatud ainult elusalts undinutele, kuna surnultsündinute vanemate rahvus läbi t otamata on jäetud.

1000 sünnitusealise naise kohta oli sündinuid rahvuse järele

	Eestlased	Venelased	Sakslased	Juudid	Rootslased	Muud
15—49 a. v. naiste arv 28 XII.1922.	271 879	24 947	5 474	1 356	2 122	4 347
Sündinute arv ema rahvuse järele	18 668	2 141	243	76	168	182
1000 naise kohta tuleb	69	86	44	56	79	42

Kõige suuremana osutub sündivus venelastel ja rootslastel; neile järgnevad eestlased, juudid ja sakslased. Et aga sündivus oleneb paljudest teistest teguritest, muuseas kultuuri-likkusest ja majanduslisest seisukorrast, iga toodud rahvusrühm omas enamuses ühe või teise nimetatud tunnuse poolest silma paistab, siis on raske väita toodud arvude järele sigivuse erinevust üksikute rahvuste juures.

Sündinute arvulist jagunemist isa ja ema rahvuse järele näitab järgnev tabel elusalt-sündinute kohta.

1000 sündinust oli

	Eestlased	Venelased	Sakslased	Rootslased	Lätlased	Soomlased	Poolakad	Juudid	Muud
Isa rahv. jär. 1923.	867,2	102,2	11,4	7,7	2,2	1,4	1,8	3,8	2,3
" " " 1922.	869,7	100,0	11,8	7,3	3,2	2,1	1,3	2,5	2,1
Ema rahv. jär. 1923.	869,2	99,7	11,3	7,8	3,7	1,4	1,4	3,5	2,0
" " " 1922.	871,5	98,8	9,8	6,8	4,4	2,2	1,6	2,4	2,5

13. Sündivus ema (Tab. 15, lhk. 19). Ka usu suhtes on eestkätt huvipakkuvad sündivus-koefitsiendid, mille aluseks jällegi on võetud emade usuline kuuluvus.

Lapsed—elusaltsündinud tegelikus sündinute arvus (teadmata usuga sündinute arv jaotatud teadaolevatele proportsionaalselt).

1000 sünnitusealise naise kohta oli

	Ev.-Luth.	Ap.-õige	R.-katol.	Muud ristius.	Juudi	Muud	Väljasp. uske
15—49 a. naiste arv 28 XII.22 a.	245 494	56 725	802	4 873	1 350	48	833
Sündinute arv ema usu järele	16 616	4 619	45	122	75	1	—
1000 naise kohta tuli	68	81	56	25	56	21	—

Ka siin ilmsiks tuleb suurem sündivus ap.-õigeusuliste juures, selle järele lutherlaste, siis rooma-katol. ja juutide, lõpuks muude juures tahab kinnitada rahvuse vaatlemisel avaldatud kahtlusi. Ka pole siin märgata üldiselt tuntavalt juutide suurt sigivust.

Sündinute arvulist jaotumist isa ja ema usu järele näitab järgnev tabel elussündinute kohta teadaoleva usuga kaartide arvus.

1000 sündinust oli

	Ev.-Luth.	Ap.-õige	R.-katol.	Muud ristius.	Juudi	Muud
Isa usu järele 1922 a.	768,7	217,9	1,9	9,0	2,5	—
" " " 1923 a.	765,9	223,0	2,4	4,8	3,8	0,1
Ema usu järele 1922 a.	771,6	214,3	2,1	9,7	2,3	—
" " " 1923 a.	773,6	215,0	2,1	5,7	2,5	0,04

14. Sündivus isa elukutse järele. (Tab. 18, lhk. 22). Et andmed tööharude järele võrdlemisi kasutatavad, siis on alljärgnev koefitsientide tabel paljurääkiv. Arvutuste aluseks on võetud vastavasse tööharusse kuuluv meeste üldarv (1922 a. üldrahvalugemise andmetel).

1000 meeselaniku kohta oli abielus sündinuid (elussündinud)

	Põllumaj- ja kalandus	Tööstus	Kaubandus ja rahandus	Ühiskondli- sel alal töötavad	Muud
Sündinute arv 1923.	11 734	3 965	897	1 561	1 670
1000 meeselaniku kohta tuli	39	48	22	45	27

Saavutatud tulemused on tähtsad eriliselt sellepärast, et nad on kooskõlas abielude koefitsientidega abiellujate elukutse järele: kõrgem sündivus tööstuses, selle järele ühiskondlisel alal, siis põllumajanduses, kaubanduses ja lõpuks muude juures. Tegelikult on see ühtivus mõistetav, sest et mõlemat liiki nähtused ühetähenduslised ja seotud on. Siin saavutatud kooskõla tuleb võtta aga kasutatud andmete kõlbulikkuse hindamise seisukohast. Nii on meil võimalik kaunis kindlalt vähese sündivuse lähtekohtadesse tungida.

Kirjandus. Ametlikult on sündivuse kohta avaldatud andmeid: E.-Stat. kunkirjas Nr. 18 (7) lhk. 54—80 „Sündivus 1922 a.“, lhk. 57 ka üldandmed sündivuse kohta 1921 a.

Mõningaid muutusi nende andmete vastu, tegelikult aasta jooksul sündinute ja aasta jooksul registreeritute kohta, mis käesolevas väljaandes tehtud, tuleb parandusteks lugeda.

IV. SUREVUS 1923 a.

MORTALITÉ EN 1923.

1. **Eelmärkused.** 1923 a. surmajuhtumiste arvu kindlaksmääramiseks kasutatud andmeid — registreerimisasutuste aastateid — võib lugeda pea täpseteks, sest et surmajuhtumised, paratamata seotud matmistalitusega väljakujunenud traditsioonide järele, ikkagi ametlikult teatavaks ja registreeritud saavad.

Üldisest surmajuhtumiste arvust 16 630 (8 899 m. ja 7 731 n.) on registreeritud kodanlikes registreerimisasutustes 14 (10 m., 4 n.) ehk 0,1%, Ev.-Luth. usu kogudustes 13 162 (7 033 m., 6 129 n.) ehk 79,2%, Ap.-õigeusu kog. 3 233 (1 751 m., 1 482 n.) ehk 19,4%, Rooma-katoliku kogudustes 14 (8 m., 6 n.) ehk 0,1%, muudes ristiusul. kog. 172 (75 m., 97 n.) ehk 1,0%, Juudi usu kogudustes 29 (17 m., 12 n.) ehk 0,2%, Muhamedi usu kogudustes ei ole surmajuhtumisi registreeritud; valdades mitteametlikult registreeritud 6 (5 m., 1 n.) ehk 0,03%. Snamenski koguduse kohta, kust teateid pole saadud, on surnute arv võetud ligikaudselt 23 (13 m., 10 n. üldarvust 0,1%). Surnute arvu üksikute registreerimisasutuste järele näitab tab. 2, lhk. 4 (tabelosa).

Järgnevas ülevaates käsitatavad andmed on saavutatud individuaalkaartidest, millede arv 1923 a. oli 15 810 (8 478 m., 7 332 n.) ehk 95,1% (95,3 m., 94,8 n.) surmajuhtumiste üldarvust, seega 5,3% võrra rohkem kui eelmisel 1922 a.

2. **Surmajuhtumiste arvu liikumine.** (Tab. 1, lhk. 3). Võrreldes eelmiste 1921 ja 1922 a., mille kohta enamvähem täpsed andmed olemas, konstateerime 1923 a. surmajuhtumiste arvu tuntavat vähenemist. 1922 a., võrreldes eelmise aastaga, kasvas surnute arv 4,3%, 1923 a. aga langes see mitte üksnes võrreldes 1922 a. (10,0%), vaid ka 1921 a. (6,1% võrra).

Surevuse vähenemise põhjusena võiks ette tuua: 1) üldist sündivuse arvu vähenemist, sest, nagu sageli konstateerida võib, vastab vähemale sündivusele ka väiksem surevus ja ümberpöörduvalt, 2) rinalaste surevuse vähenemist eelmise aastaga võrreldes -12,9% 1922 a. ja 11,2% 1923 a. ja 3) suurt külgehakkavate haiguste vähenemist, iseäranis nende, mis eelmistel aastatel epideemilist laadi kandsid, nagu tüüfused ja verine kõhutõbi.

Osalt võis 1923 a. surnute arvu languse peale mõjuda ka saavutatud arvu kindlaksmääramise täpsus. Kuna 1921 ja 1922 a. kohta registreerimisasutused teatasid nimetatud aastate jooksul olnud matmistate registreerimise arvud, saavutati 1923 a. kohta aasta jooksul tegelikult

surnute arv. Et aga suremise ja matmise vaheaeg üldiselt lühike on, siis ei või selle tõttu tekkinud erinevus siiski mitte suur olla.

Surnute arvu liikumist üksikutes maakondades ühes neis olevate linnadega näitab järgnev tabel.

Surnute arvu liikumine maakondades 1921—1923 a. ¹⁾

	Surnute üle-(+) või alakaal (-) võrreldes eelmise aastaga				Surevuse suhtarvud (1921=100)	
	Absoluutarvud		%		1922	1923
	1922	1923	1922	1923		
Virumaa	+ 36	-176	+ 1,4	- 7,0	101,4	94,4
Järvamaa	- 1	- 40	- 0,1	- 4,8	99,9	95,1
Harjumaa	+360	-406	+12,0	-12,1	112,0	98,5
Läänemaa	-107	-154	- 6,9	-10,7	93,1	83,1
Saaremaa	-142	- 77	-12,2	- 7,5	87,8	81,2
Pärnumaa	+ 27	-215	+ 1,7	-13,2	101,7	88,2
Viljandimaa	+ 84	-227	+ 6,1	-15,5	106,1	39,7
Tartumaa	+236	-331	+ 8,5	-11,0	108,5	96,6
Valgamaa	+ 66	-139	+ 9,9	-18,9	109,9	89,0
Võrumaa	- 44	- 38	- 3,3	- 2,9	96,7	93,9
Petserimaa	+254	- 37	+27,9	- 3,2	127,9	123,9
Üle riigi	+769 ¹⁾	-1840 ¹⁾	+ 4,3	-10,0	104,3	93,9

Kuna tõusu ja kahanemise vahet näitavad absoluutarvud surnute arvu liikumise võrdlemiseks vähe pakuvad, toovad kõikumise teravuse juba esile eelmise aasta arvude alusel antud suhtarvud; kõige selgema pildi aga annavad 1921 a. surnute arvu alusel välja arvatud suhtarvud. ²⁾

Vaadeldava kolme aasta jooksul ette tulnud surnute arvu kõikumine esineb puhtal ja teraval kujul kõigis maakondades peale nelja: Petseri maakonnas on 1922 a. küll suur tõus, kuid järgneva aasta langus ei ole nimetamisväärne ja surevus jääb püsima endiselt kõrgena. Lääne ja Saare maakonnas on aga surevus järjest langenud, sedasama võib ütelda ka Virumaa kohta, kus 1922 a. tõus äärmiselt väike oli. Järelikult surevuse kõikumust tingivad tegurid ei olnud igal pool ühteviisi mõjumas.

3. Surevuse koefitsiendid. Veel tähtsam on aga vaadelda üksikutes maakondades ette tulnud surma-juhtumiste arvu, võrreldes nende elanikkude arvuga, mis mõndagi eelmist osutust selgitada aitab.

1000 elaniku kohta suri

Maakonnad ühes linnadega	Surnute arv (ilma surn. sündinuteta)		Suremist arv iga 1000 elaniku kohta	
	1922	1923	1922	1923
Virumaa	2 520	2 344	16,9	15,7
Järvamaa	832	792	14,3	13,6
Harjumaa	3 351	2 945	15,2	13,4
Läänemaa	1 440	1 286	18,9	16,9
Saaremaa	1 024	947	17,9	16,6
Pärnumaa	1 624	1 409	17,3	15,0
Viljandimaa	1 469	1 242	19,1	16,1
Tartumaa	3 011	2 680	17,1	15,2
Valgamaa	735	596	18,5	15,0
Võrumaa	1 301	1 263	15,8	15,2
Petserimaa	1 163	1 126	19,1	18,5
Kokku	18 470	16 630	16,9	15,2

Kõige õigem on iga aasta kohta surevuse koefitsiendi arvutada vastava aasta elanikkude arvust 1-ks juuliks. Siin oleme aga aluseks võtnud rahvalugemise arvud (1922 a. 28 detst.) sellepärast, et maakondadevahelise mehaanilise rahvaliikumise andmete puudusel võimata oli arvutada üksikute maakondade elanikkude arvu 1922 ja 1923 a. 1-ks juuliks. Et aga üleriiklised täpsed surevuskoeffitsiendid (1922 ja 23 a. 1 juuli elanikkude arvu kohaselt)—16,75 ja 14,97, — oluliselt ei erine tabelis toodud arvudest, siis võime neid enam-vähem kõlbulik-

¹⁾ Selle ja järgnevatel tabelitel arvutamisel on 1921 ja 1922 a. arvudes kalkultatsiooni alusel ka Snamenski koguduse ligikaudne surma-juhtumiste arv üles võetud. Selle juures aga tuleb arvesse võtta, et arvud 1923 a. ja 1922 a. kohta ei sisalda surnultsündinuid, kuna 1921 a. arvudes neid võimata oli eritada. Tabelosa tab. 1 on 1921 ja 1922 a. arvud antud ühes surnultsündinutega, 1923 omad aga ilma.

²⁾ 1921 a. alusel arvatud muutused pole täpsed (v. eelmine märkus). Ent vahe, mis 1921 a. arvudes surnultsündinute sissejäämisega tekitatud, ei või suur olla (surnultsündinute % 1922 a. oli 2,1 ja 1923 a. 3,6 surmajuhumiste üldarvust).

kudeks pidada ka üksikute maakondade surevuse võrdlemiseks. Ka polnud tõelik elanikkude arvu suurenemine maakondades kuigi suur: üldarv oli 28 dets. 1922—1 107 059, 1 juul. 1922—1 102 998 ja 1 juul. 1923 a.—1 110 372.

Üleriiklisi surevuskoeffitsiente ei või mitte liiga kõrgeks pidada, kui võtame võrdluseks välisriikide andmeid. Nii oli 1000 elaniku kohta surmajuhtumisi Euroopa riikides 1874 a. — 1883 a. kõige väiksemal määral Norras—17,18, kõige suuremal määral Ungaris—34,01 ja Euroopa-Venemaal—35,45, 1884—1893 a. — väiksemal jälle Norras—16,91, suuremal Ungaris—32,36 ja E.-Venemaal 33,53. Pealeilmasõjaaegadest on meil kasutada järgmised surevuskoeffitsiendid: Rootsis—1919 a.—14,46, 1920 a.—13,90, Norras 1918 a.—17,0, Poolas (endises Saksa osa piires) 1920 a.—18,9, 1921 a.—18,4, Inglismaal 1920 a.—12,4, 1921 a.—12,1. Ülevaadet teiste riikide surevuskoeffitsientidest pakub järgnev tabel.

Surevuskoeffitsiendid (1000 elaniku kohta).

	Austria	Belgia	Bulgaaria	Daani	Kreeka	Hispaania	Hollandi	Itaalia	Leedu	Läti	Norra	Portugal	Prantsusmaa	Rootsi	Rumeenia	Saksamaa	Shveitsi	Soome	Tshenho-Slov.	Ungari	Ameerika	Jaapani
Aruandaasta	1921	1922	1919	1922	1921	1922	1916	1922	1922	1922	1920	1922	1922	1915	1920	1921	1921	1921	1922	1920	1921	1921
1000 elan. kohta suri . . .	16,9	13,8	19,8	11,9	13,8	20,4	11,5	19,6	14,4	11,4	11,9	22,4	17,5	12,8	24,5	15,0	12,7	13,9	17,8	20,8	13,1	22,7

Üksikutes maakondades näeme kõrgema surevusega 1922 a. suuremaid erinevusi, kui järgneval aastal. 1922 a. konstateerime kõrgemat surevust Viljandi-, Valga-, Petseri- ja Läänemaal. Eriliselt madal on surevus 1923 a. Harjumaal — arvatavasti Tallinna linna tõttu, kuhu kokku voolab kõige elujõulisem täisealiste pere.

4. Surevus soo ja vanuse järele. (Tab. 21, lhk. 27 ja 22, lhk. 28). Üldisest surnute arvust oli 1922 a. mehi 52,8% ja naisi 47,2%, 1923 a. aga — mehi 53,5% ja naisi 46,5%, seega vahet muutuud meeste kahjuks. 1000 vastavast soost elaniku peale arvatult (rahvalug. andmete kohaselt) aga saame järgmised arvud: 1922 a. 19,2 m., 15,2 n., 1923 a. 17,1 m., 13,2 n., mis näitavad meeste tuntuvalt kõrgemat surevust.

See sugude surevuse vahetuleb ilmsiks ka järgnevatel surevuskoeffitsientide reas vanusrühmade järele.

1000 elaniku kohta suri 1922 ja 1923 a. soo ja vanuse järele *)

	Alla 1 a.	1—4 a.	5—9 a.	10—14 a.	15—19 a.	20—24 a.	25—29 a.	30—39 a.	40—49 a.	50—59 a.	60—69 a.	70—79 a.	80—89 a.	90 ja üle
Surijate arv 1922 ja 1923 a.														
Mehed	1922 . . .	1554	626	230	170	305	375	295	639	833	1127	1398	1472	670
	1923 . . .	1368	551	153	153	250	342	301	528	754	1066	1408	1347	636
Naised	1922 . . .	1239	580	201	174	277	286	253	413	520	732	1252	1770	908
	1923 . . .	1065	507	153	164	237	241	247	433	430	676	1152	1494	837
Kokku	1922 . . .	2793	1206	431	344	582	661	548	1052	1353	1859	2650	3242	1578
	1923 . . .	2433	1058	306	317	487	583	548	961	1184	1742	2560	2841	1473
1000 elaniku kohta surijaid														
Mehed	1922 . . .	150	18	5	3	6	8	8	9	13	22	40	95	182
	1923 . . .	132	16	4	3	5	7	8	7	12	21	40	87	173
Naised	1922 . . .	125	17	5	3	5	5	5	7	12	26	80	148	187
	1923 . . .	107	15	4	3	4	5	5	6	11	24	67	137	167
Kokku	1922 . . .	138	18	5	3	5	7	6	7	10	17	32	86	161
	1923 . . .	120	16	4	3	4	6	6	6	9	16	31	75	150

Kõigesuurem surevuse erinevus sugude järele tuleb ilmsiks rinalaste ja üle 20 a. vanuste juures; kuid ka teiste vanusrühmade juures ei puudu see, välja arvatud 10—14 a. rühm, kus tervete arvudes võetud koeffitsiendid võrdsed on; täpsemad koeffitsiendid aga näitavad ka 10—14 a. vahel meeste suuremat surevust — 1923 a. m.—3,06 ja n.—2,99. Kuna siin käsitatavate koeffitsientide saavutamisel teadmata vanusega surmajuhtumiste arv teada olevatega proportsionaalsuse alusel vanusrühmadesse on mahutatud ja, teiseks, arvutuste aluseks on võetud rahvaarv rahvalugemise järele (1922 ja 1923 a. kohta puudub sisse- ja väljasõitjate jaotus soo järele), mitte aga 1 juuliks vastaval aastal, mille tõttu väikesed ebatäpsused ette võisid tulla, siis on raske täpselt otsustada, kas on Eestis meessoos surevus 10—14 a. vanuses tõesti suurem kui tüdrukutel, kuna see aga mujal tavaliselt vastupidi on. Nimelt näi-

*) Rahvaarv, nagu eespoolgi, rahvalugemise andmetel.

tavad vastavad Saksa andmed*), et mehed elujõulikkuses naisi ületavad alates 7—8 a. ja lõpetades 18—20 a. nii L.-Euroopas kui ka P.-Ameerika Ühisriikides; ainult mõnes kohas tõuseb meeste elujõulikkus üle naiste oma 30 ja 40 a. vahel.

Mees- ja naissoo elujõulikkuse erinevuse muutmisi üksikutes vanusrühmades näitab ka järgmine tabel, milles on antud iga 1000 surnu jaotumine vanusrühmade järele. Kuna esimeses ja üle 40 a. ulatavates eluaastates surnud meeste arv 1000 kohta tuntavalt suurem on kui naistel, väheneb see erinevus alla 40 a. v. pikkamööda, laste juures aga järsku, nii et 5—20 a. vahel naiste arv 1000 surnu kohta osalt koguni suurem on.

1000 surnu jaotus vanuse järele.

Kuni 1 a.	1000 surnu jaotus vanuse järele.													
	1—4	5—9	10—14	15—19	20—24	25—29	30—39	40—49	50—59	60—69	70—79	80—89	90 ja üle	
M e h e d														
1922	178	63	23	17	31	38	30	64	83	113	140	147	67	6
1923	154	62	17	17	28	38	34	59	85	120	159	151	71	5
N a i s e d														
1922	161	65	23	19	31	32	28	47	58	82	141	199	102	12
1923	138	66	20	21	31	31	32	56	56	87	149	193	108	12
K o k k u														
1922	170	64	23	18	31	35	29	56	71	98	140	172	84	9
1923	146	64	18	19	29	35	33	58	71	105	154	171	89	8

Kahe vaadeldava aasta suhtes on tähelepanuväärt rinnalaste surevuse langemine 1923 a. ja 50—70 a. surevuse tõusmine, kuna teiste vähemate juures segalaadi kõikumised ilmsiks tulevad.

Üksikute aastate järele surijate vanuse võrdlemiseks on aga kohasemad surijate keskmised vanused.

Surijate keskmine vanus.

	1922			1923		
	M.	N.	Kokku	M.	N.	Kokku
Linnades . . .	40,02	46,17	42,99	42,69	47,79	45,05
Maal	39,64	46,49	42,87	43,24	45,71	44,38
Kokku . . .	41,10	44,89	42,89	42,99	46,06	44,42

Toodud tabelis on 1922 a. kohta kõik ja 1923 a. kohta eraldi linnade ja maakondade keskmised välja arvatud 5 a. vanusrühmade järele, 1923 a. üleriiklised keskmised aga üheaastaste vanusrühmade järele. Et esimesed arvud viimastega kooskõlas, siis võib ka 5 a. rühmituste alusel saavutatud keskmisi tabavatena võtta.

Kõrgem keskmine vanus 1923 a., nii meestel kui naistel, kinnitab eelpool tehtud oletust, et 1922 a. kõrge surevus suurel määral laste surevuse arvel sündida võis. Linnade ja maa vahel mõlema soo juures kokku ilmsiks tulevad erinevused 1922 ja 1923 a. lubavad oletada 1922 a. suuremat surevust laste seas linnades; ent arvesse võttes sugusid, tühistub see tulemus, sest kahe aasta keskmiste vanuste erinevuses leiame suurt vahet kõrgema vanuse kasuks meestel maal 1923 a., naistel ka maal kui vastupidi—1922 a.

5. Surevus aasta- (tab. 20, lhk. 26) erineb tuntavalt, sest, nii kui hiljem näeme, on haigusi aegade järele (näit. tuberkuloos), mille hävitav mõju seotud on kliimaliste muutustega; ka ei puudu erinevus linnade ja maa ning sugude vahel. Sellepärast toome tabeli, mis kõiki neid erinevusi jälgida laseb,—kuigi paari aasta arvudest vähe on mingisuguse Eesti olude kohase reeglipärasuse määramiseks (v. tab. lhk. 25).

Kuude järele surevuse võrdluseks linnades ja maal 1922 ja 23 a. arvused summearvudes, näeme, et surevus maal veebruari- märtsi- aprillikuudel tuntavalt ületab surevuse linnades samadel kuudel, sellevastu aga madalam on kõigis teistes kuudes, välja arvatud väikese ületusega august. Aastaid eraldi vaadeldes aga näeme, et kõrge surevus veebr., märtsis ja aprillis langeb 1922 aasta peale.

Täpsemaks surevuse mõõduks on arvutamise viis, mis soovitatavaks on tunnustatud Rahvusvahelise Statistika Instituudi poolt: nimelt, keskmise päevase surevuse suhtarvud üksi-

*) Deutsche Sterbetafeln für das Jahrzehnt 1891 bis 1900, Tafel 6.

1000 surnu jaotus üksikute kuude järele.

	Jaanu ar	Veebruar	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August	September	Oktoober	November	Detsember
L i n n a d												
1922 .	106	110	100	89	85	78	71	79	73	67	66	76
1923 .	101	82	95	90	92	85	80	57	72	77	78	91
M a a k o n n a d												
1922 .	95	125	112	99	85	72	70	69	62	67	65	79
1923 .	101	99	102	92	89	83	74	71	65	69	70	85
K o k k u												
1922 .	98	122	109	97	85	74	70	71	64	67	65	78
1923 .	101	95	100	92	90	84	75	68	66	71	72	86
Neist (1923 a.)												
M. . .	99	94	95	93	88	84	78	71	67	72	72	87
N. . .	103	96	107	90	91	84	72	64	66	70	72	85

kuudel, millede väljaarvamisel võetakse aluseks (100) keskmine surevuse arv päeva kohta aastas. Selle viisiga kõrvaldatakse kuude pikkuse erinevus, mis eelpool toodud võrdlustel teatavat mõju avaldamata ei jäta.

Keskmine päevane surevus 1923 a.

	Jaanu ar	Veebruar	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August	September	Oktoober	November	Detsember
Linnades	118,63	107,60	112,39	109,56	108,29	104,10	93,85	67,02	87,12	90,63	94,60	106,63
Maal	118,54	129,21	120,20	112,22	104,99	101,51	86,63	83,99	78,94	81,27	85,20	99,54
Üle riigi	118,56	124,11	118,36	111,59	105,77	102,12	88,34	79,98	80,88	83,49	87,44	101,22

Üleriikline surevus kuude järele esineb väga reeglipärase kõverikuna, langedes veebruari maksimumist kuni augusti miinumini, et sealt jälle tõusta veebruarini. Samuti liigub ka surevus maal veebruari maksimumist, ent jõuab miinumini alles septembris; surevus linnades, sellevastu, ei osutu reeglipärasena: tema maksimum on jaanuaris, olles selle juures vähe suurem kui maal, langeb veebruaris, tõuseb jälle märtsis, teeb järsu languse augustis (madalamale kui maa miinum) ja tõuseb septembris jälle võrdlemisi kõrgele, sealt pikkamööda edasi tõustes kuni jaanuarini.

Kui suuresti erineb eelmisest surevuse lihtne vaatlus kuude järele, selgub kahe eelmise tabeli tulemuste võrdlusest—kuna 1923 a. surevuse miinum langeb lihtsal võrdlusel septembri peale, on see õigemate suhtarvude järele augustis.

Et aga mitte kõigi vanusrühmade surevus ühteviisi aastaegadest rippuv ei ole, siis oome surevuse kuude järele üksikute vanusrühmade kohta eraldi.

1000 surnust igas vanusrühmas suri 1923 a. kuude järele

	Jaanu ar	Veebruar	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August	September	Oktoober	November	Detsember
Kuni 1 a.	116	100	103	85	89	83	85	68	67	66	61	77
1—4 „	109	93	114	99	124	112	80	71	56	53	43	46
5—19 „	92	92	101	91	105	99	108	63	66	59	62	62
20—59 „	93	82	89	96	85	85	80	75	68	83	77	87
60 ja üle	100	104	105	90	85	77	62	63	67	69	79	99
Kokku	101	95	100	92	90	84	75	68	66	71	72	86

Kõige suuremana osutub aastaegade mõju alla 1 aastaste ja üle 60 a. vanade peale—mõlemil on surevus eriliselt kõrge jaan.—veebr.—märtsis, kuna väiksem surevus lastel väikeste kõikumistega järjest langedes novembri peale langeb, vanadel aga kõige soojema juuli peale. Kuid arvesse võttes sündivuse kõikumist aastaegade järele, millest rippuv on ka rinnalaste surevus, võib toodud tabeli alusel aastaegade otsekohest mõju ainult vanade kohta väita. Väikelaste (1—4 a.) surevus on kõrge kogu esimese aasta pooles, kõrgustipuga mais, kuna aga miinimum ka siin novembri peale langeb. Noorsool (5—19 a.) on suurema surevuse ajaks kevad-suvekuud — mai, juuni, juuli. Kuude järele kõige ühtlasemalt esineb surevus täiskasvanutel, kuigi ka siin ei puudu väiksem langus sügiskuudel. Nii leiame kõige elukindlama aastaajana, välja arvatud vanakestel, sügiskuud.

6. Surevus perekonnaseisu järele. (Tab. 21, lhk. 27 ja 22, lhk. 29). Perekonnaseisu mõju erinevust surevuse peale selgitavad kõige paremini surevuse koefitsiendid iga perekonnaseisu rühma kuuluva rahvaarvu kohta arvatud.

	M e h e d					N a i s e d					K o k k u				
	Lapsed alla 15 a.	Vallalised	Abielus	Lesed	Lahutatud	Lapsed alla 15 a.	Vallalised	Abielus	Lesed	Lahutatud	Lapsed alla 15 a.	Vallalised	Abielus	Lesed	Lahutatud
Keskmine surijate arv 1922—1923 a.*)	2519	1357	4177	1374	17	2142	1179	1972	3015	13	4661	2536	6149	4389	30
1000 elaniku kohta suri	18	9	21	85	21	15	7	10	39	12	16	8	15	47	16

Võttes võrdluseks arvesse ainult ühevanuseid rühmi—üle 15 aastaseid—konstateerime kõige väiksemat surevust vallaliste seas, mis on seletatav nende üldiselt noore eaga. Erilist huvi aga pakub abielusolijate, leskede ja lahutatute võrdlus; kuna abielusolijate ja lahutatute surevus meestel täiesti võrdne, naistel väikese erinevusega, on surevus leskede seas õige suur, iseäranis meestel. Ent ka siin peab arvesse võtma rühmade vanuslist koosseisu, sest leskedena esineb suur osa kõrges vanuses surijaid. Kuigi puuduvad sellekohaselt läbi töötatud andmed surnute kohta, võib kaudselt seda tõestatuks pidada rahvalugemise andmetel. Nii oli mõlemal sool kokku:

	Vallalisi	Abielus	Leski	Lahutatuid
15—19 a.	98,8	1,2	0,0	0,0
20—29 „	68,4	30,6	0,9	0,1
30—39 „	27,8	67,0	4,8	0,4
40—49 „	15,9	74,4	9,3	0,4
50—59 „	12,4	70,4	17,0	0,2
60—69 „	10,7	57,9	31,3	0,1
70—79 „	8,7	40,8	50,4	0,1
80—89 „	7,5	24,0	68,4	0,1
90—99 „	5,7	15,2	79,1	—
100 ja üle	3,2	12,9	83,9	—

Et perekondlise seisuhümitused vanuseliselt nii erinevad, siis on loomulik ka kuude järele nende juures surevuse erinevusi oodata, nii kui seda näitab alljärgnev tabel. Missugusel määral siin tegemist on vanuse mõjuga, missugusel perekondlise seisuga,—on raske otsustada.

Iga rühma 1000 surmajuhtumisest oli

	Jaanuar	Veebruar	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August	September	Oktoober	November	Detsember
Vallalised	102	96	101	90	93	87	87	71	67	67	65	74
Abielus	94	86	95	92	85	85	72	69	71	78	77	96
Lesed	107	110	109	94	89	75	59	57	59	71	77	93
Lahutatud	67	67	67	166	133	100	67	67	67	33	133	33

*) Teadmata perekonnaseisuga isikute arv ühes arvatud proportsionaalsuse alusel.

7. Surevùs rahvuse (Tab. 19, lhk. 25). Kõrvale jättes surnute suhtelise jaotumise rahvuse järele, järele. toome vastavad koefitsiendid.

Iga 1000 vastavast rahvusest elaniku kohta suri:

	Eestlased	Venelased	Sakslased	Juudid	Rootslased	Muud
Elanikkude arv 28 dets. 1922 a.	970 617	91 169	18 331	4 569	7 855	14 518
Surnuid keskm. aast. 1922—1923 a. ¹⁾	15 994	1 136	331	33	121	152
1000 elaniku kohta suri	16	12	18	7	15	10

Saavutatud arvusid võiks paljurääkivaiks lugeda, kui mitte kõrvalemõjusid segamas ei oleks — nimelt üksikute rahvuste erinev majandusline seisukord. Juutide madal ja sakslaste kõrge surevus võivad otsekoheselt tingitud olla majanduslistest tingimustest. Eestlaste ja venelaste surevuse erinevuse põhjuseid aga peab nähtavasti mujalt otsima, sest et üldiselt teadaolevatel andmetel suuri majanduslise seisukorra erinevusi venelaste kasuks ei või oletada.

8. Surevus tööala (Tab. 23, lhk. 30). Tööala järele surevuse eritluseks võtame jällegi jaotuse järele. tööharude järele.

Iga tööala 1000 elaniku kohta suri 1923 a.

	Põllumajandus ja kaevandus	Tööstus	Kaubandus ja rahandus	Ühiskondl. alal tegevad	Muud
Surnute arv 1923 a.	8317	2431	394	621	4867
1000 elaniku kohta suri	13	14	5	10	31

Kuna surnute tööala kindlaksmääramine võrdlemisi korralikult läbi viidav oli 74,6% individuaalkaartide kohta, siis võime saavutatud tulemusi küllalt kaaluvateks pidada, seda enam, et nad teataval määral kooskõlas on rahvuste kohta saavutatud arvudega. Erakorraliselt kõrget surevust „muude“ rühmas seletab sellesse rühma mahutatud selgusetu tööalaga surnute arv. Et aga rahvalugemise järele selgusetuid väiksem % jäi, kui surnute seas, sellepärast siis ka ebavastavus.

Kirjandus. Ametlikke andmeid surevuse kohta Eestis on avaldatud E. Stat. kuukiri Nr. 20 (9), lhk. 63—76.

V. SURMAPÕHJUSED 1923 a.

Causes de decès en 1923.

1. Surmapõhjuste registreerimisest. Surmapõhjuste registreerimist teostatakse Eestis siiaaale peaaesjalikult koguduste vaimulikude kaudu. Arstliste surmatunnistuste nõudmine on täielikult läbi viidud ainult Tallinnas; teistes linnades ja maakondades, kus nad mitte nõutavad pole, muretsetakse neid harva.

Olgugi, et esimesel silmapilgul mõlemat liiki andmed väga ebaühtlastena paistavad, võib siiski niihästi vaimulikudelt kui arstidelt saadud registreerimisandmeid enam-vähem võrreldavaiks pidada, arvesse võttes 1) laialdast arstiabi tarvitamist surmaga lõppenud haiguste puhul (nagu seda sellekohase küsimuse vastamisest „surmalehel“ näha võib), mis läbi surnu omastel ikkagi võimalus on kirikuõpetajale sagedasti õiget surmapõhjust üles anda ²⁾, ja 2) arstiliste surmatunnistuste puudlikkust ebatäpse surmapõhjuste ülestähendamise tõttu (haiguse asemel haigussümptomide ülestähendamine jne.).

Muidugi mõista, on tähtsad ja väärtuslikud ainult õiged andmed, sest peale andmete võrdluse ja sellel võrdlusel põhjendavate järelduste tegemise, mis ainult relatiivselt meile pilti annab riigi tervishoidlikust seisukorrast, on meil tarvis ka kindlasti teada tegelikku olukorda, et vastavaid parandusi läbi viia rahvatervishoiu alal. Et aga täiesti õigeid ja väärtuslikke andmeid polnud võimalik saada, siis tuleb kasutada olevaid puudulikke ja katsuda ka nende põhjal ligikaudset pilti saada üldisest tervishoidlikust seisukorrast.

Puudulik surmapõhjuste märkimine tuleb ette meil igal pool, nii Harju- kui Põlva maakonnas. Puudused ise on ühesugused, niihästi 1922 kui 1923 aastal, — sellepärast võib nende võrdlusel ilmsiks tulnud erinevusi küllalt iseloomustavateks pidada. Meie statistilisi andmeid surmapõhjuste üle võib, võrreldes teiste riikidega, keskmise väärtusega andmeteks tunnistada (täiesti laitmatus seisukorras pole surmapõhjuste statistika kusaigil).

¹⁾ Teadmata rahvusega surnud arvesse võetud proportsionaalsuse alusel.

²⁾ Sellele oletusele võib tuua tõenduseks ladinakeelsete surmapõhjuste nimetuste tarvitamise (mõnikord polegi nad nii lihtsad, näit. tuberculosis miliaris peritonaei), mis küll ainult arsti poolt kindlaks tehtud diagnoosi põhjal võimalik. On näha, et õpetajatel ka endil huvi on õiged andmeid saavutada, mida tõendab mitmekordne surmapõhjuste ülestähendamine, nagu leetrid-morbill, „riisid“ vana rahva üteluse järele.

2. Surmapõhjuste üldjaotus. Vaadeldes tähtsamaid surmapõhjusi ja nende suuremaid, peale vanadusnõrkuse, rühmitusi (tab. 24, lhk. 34 ja tab. 25, lhk. 40), leiame, et 1-sel kohal seisab tiisikus, mis peaaegu 15 inimest iga 100 surnu hulgast hauda viinud. Tiisikuse kõrval seisavad hingamisorgaanide haigused, mis iga 100 kohta pea 13 inimese surmapõhjuseks. Kolmandal kohal asuvad vereringvooluorgaanide haigused, mis moodustavad 11,3%, neljandal—närvi- ja meelteorgaanide haigused 9,7% surmapõhjustest.

Epideemilised, endeemilised ja hakkavad haigused seisavad kuuendal kohal, andes 5,9% üldsurevusest. Selle järele tulevad välistel põhjustel—õnnetujuhtumise, vägivalla ja enesetapmise läbi tekkinud surmajuhtumised—4,8%. Nende kõrval seisab vähk, põhjendades 4,5% kõigest surmajuhtumistest.

Edasi tulevad järjekorras seedimisorgaanide haigused—4,4%, sugu- ja kuseorgaanide haigused—2,5%, organismi üldhaigused—2,2% surmapõhjustest.

Teised surmapõhjuste rühmitused, nagu lapsevoodiaegsed haigused, luu- ja liigendihaigused jne., milliseid vähem kui 1% surmajuhtumiste üldarvust, ei vääri erilist tähelepanu.

Silma torkab, et surmapõhjuste hulgas haiguste järele kuuendal kohal „raskesti määratavad surmapõhjused“ seisavad. See nähtus oleneb sellest, et maal mõnes kohas väga puudulikult surmapõhjus kirikuõpetajate poolt üles tähendatakse, nagu näiteks: „sisemine haigus“, „paistetuse“, „veetõbi“, „kidurus“ jne. 996-st „raskesti määratavast surmapõhjustest“ langeb 494 juhtumist „sisemise haiguse“, 107—„veetõve“ ja 131 juhtumist „paistetuse“ arvele.

Surmapõhjused 1922 ja 1923 a. (välja arvatud rinnalapsed)
(suhtarvud üldsurevusest)

	1922 *)	1923
Vanadusnõrkus	20,1	19,6
Tiisikus	14,6	14,9
Hingamisorg. haig.	13,5	12,7
Vereringvooluorg. haig.	11,3	11,3
Närvi- ja meelteorg. haig.	8,8	9,7
Raskesti määrat. surmapõhj.	—	6,4
Epideem., endeemil. ja hakk. haig.	6,1	5,9
Välistel põhjust. tekk. surmajuht.	4,3	4,8
Vähk	4,0	4,5
Seedimisorg. haig.	5,0	4,4
Sugu- ja kuseorg. haig.	2,5	2,5
Organismi üldhaigused	—	2,2
Lapsevoodiaegsed haig.	0,7	0,7
Luu- ja liigendite haig.	1,2	0,3
Naha- ja nahaaluskoehaig.	—	0,1
Kehaehitusvead	—	0,02
Vastsündinute haigused	—	0,02
Muud ja kindlaksmääramata haig.	7,9	—
Kokku	100,0	100,0

Surmapõhjuste järjekord arvude suuruse poolest pole kahe aasta kestel pea sugugi muutunud.

Mõlemal aastal on surmapõhjuste hulgas esimesel kohal, peale vanadusnõrkuse, tiisikus, teisel kohal—hingamisorgaanide haigused, kolmandal — vereringvooluorgaanide haigused jne.

Vähe on muutunud ainult üksikute surmapõhjuste suhtarvud ja needki mitte väga suurelt.

Tiisikus näib 1923 a. (14,9%) vähe suurenenud olevat, eelmisega võrreldes (14,6%), kuid et kohe järgmisel kohal asuvad hingamisorgaanide haigused vähenenud on, siis ei või sugugi tõendada, nagu oleks meil surevus tiisikuse läbi üldse suurenenud.

Väga võimalik, et mitmed juhtumised, mis eelmisel aastal surmapõhjustena üles tähendati hingamisorgaanide haiguste all, neist nüüd välja eraldatud ja surmalehel kopsutiisikusena märgitud. Üldse on väga mõeldav, et surmapõhjuste hulgas „hingamisorgaanide haiguste“

*) 1922 a. surmapõhjused on võetud sarnastena, nagu nad R. St. K-büroo kuukirjas Nr. 20 (9) 1923 a. avaldatud. Et 1922 ja 1923 a. surmajuhtumiste absoluutarvud, milliste ulatuses surmapõhjused teada, ainult 111 võrra (13400—13511) üksteisest erinevad, mis suhtarvude peale pea sugugi ei mõju, siis võib mõlema aasta surmapõhjusi tehnilisest küljest täiesti üksteisega võrreldavateks tunnistada.

all veel palju kopsutiisikust peitub. Seda oletust kinnitab ka asjaolu, et suurel hulgal surmalehtedel on märgitud surmapõhjuseks „krooniline rinnahaigus“, „pikaldane rinnatõbi“ jne.

Kuna meil 1923 a. kroonilise „rinnahaigusena“ märgitud surmapõhjusi suur hulk ette tuli, arvestati nad oma nimetuse all teiste surmapõhjuste hulgas eriti. Seda sellepärast, et neile, keda huvitab tiisikuse levimise kindlakstegemine, võimalust anda eriti seisukohta võtta kroonilise „rinnahaiguse“ suhtes.

Raamatu tabelosas seisavad need „rinnahaigused“ üksikult toodud surmapõhjuste juures küll tiisikuse kõrval, kuid rühmitamise juures lisati nad ikkagi hingamisorgaanide haiguste juurde sellepärast, et nende kuuluvus tiisikuse hulka, mis iseenesest küll selge paistab olevat, siiski mitte tõeks tehtud pole.

Närvi- ja meelteorgaanide haigused on ka pea ühe % võrra suurenenud; kuna aga 1923 a. selles rühmas ka silma- ja kõrvahaigused esinevad, mis eelmisel aastal seal puudusid, ei või ka siin mitte tegelikku suurenemist konstateerida.

Surevus külgehakkavate haiguste läbi näib vähe kahanenud olevat.

Seedimisorgaanide haiguste vähenemist võiks vast „vähja“ suurenemise arvele panna, mis neist arvatavasti rohkem välja eraldatud, sest et meil seedimisorgaanide vähk (eriti mao vähk) üks laialdasematest on teiste ettetulevate vähjahaiguste vormide hulgas. Teistes surmapõhjustes, milliste võrdlus võimalik, suuremat erinevust märgata pole.

Organismi üldised haigused, luu- ja liigendahaigused, naha- ja nahaaluskoehaigused, kehaehitusvead ja vastsündinute haigused on 1922 a. kokku võetud „muud ja kindlakstegemata haiguste“ rühma all; sellepärast ei saa neid üksikasjaliselt võrrelda 1923 a. vastavate surmapõhjustega.

3. Surmapõhjuste territooriaalüksuste järele. Vaadeldes surmapõhjusi territooriaalüksuste järele, leiame kõige esiti suurt erinevust linnade ja maakondade vahel: mõned surmapõhjuste, mis linnades väga sageli ette tulevad, on maakondades palju harvemad, ja ümberpöörduvalt. Selgituseks tab. lhk. 30.

Nagu näha, on maakondades, samuti kui üleriikliseltki, vanadusnõrkus surmapõhjuste hulgas kõige laialdasem, nimelt 23,7%, kuna teda linnades 3 korda vähem ette tuleb (7,4%). Et selgusele jõuda, millest sarnane erinevus tingitud, võtame vaatluse alla veel teise surmapõhjuste rühma — vereringvooluorgaanide haigused. Linnades on surevus nende läbi 19,2% maal aga 8,7%, seega rohkem kui kaks korda vähem kui linnades. Nüüd on juba arusaadav, mis on sarnase erinevuse põhjuseks. Linnades, kus elab $\frac{3}{4}$ kõigist arstidest, on midugi kergem surmapõhjust võimalikult täpselt kindlaks teha ja nõndaviisi saavad ka vanadel inimestel kõik nende haigused eritatud, millised maal väga laialdaselt kindlaks tegemata jäävad ja „marasmus senilis“ all üles tähendatakse. Tõenduseks on see asjaolu, et linnades nimelt verevooluorgaanide haiguste rühm surmapõhjuste hulgas üks laialdasematest on, kuna ta maakondades palju väiksem on suure vanadusnõrkuse rühma kõrval, — on ju südame- ja veresoonte haigused kõige laialdasemad just vanade inimeste hulgas.

Edasi, linnades ja maakondades erineb üks tähtsamatest surmapõhjustest — tiisikus. Linnades seisab tiisikus surmapõhjuste hulgas teisel kohal, moodustades 18,9% üldisest surevusest linnades; maakondades aga kolmandal kohal, põhjendades 13,5% surmajuhtumistest. Vaadeldes ühtlasi ka hingamisorgaanide haigusi, leiame, et need maakondades laialdasemalt ette tulevad — 13,8%, kui linnades — 9,4%. See nähtus kinnitab veel kord juba mainitud oletust, et maal hingamisorgaanide haiguste all palju kindlakstegemata tuberkuloosi võib peituda.

Linnade hulgas paistab iseäranis silma laialdane surevus tiisikuse läbi Tallinnas — 19,7%, ehk pea $\frac{1}{5}$ kõigist aasta jooksul surnutest. See on ka täiesti arusaadav, kui arvesse võtta elamistingimusi meie pealinnas nii kliimalisi, kui sotsiaalseid. Niiske kliima oma muutliku ilmastikuga on väga soodne kopsutiisikuse arenemiseks, millisel antisanitaarselt ülitäidetud (6–10 inimest ühes toas) korterites kõige paremad levimisvõimalused.

Teistes linnades — Tartus, Narvas ja Pärnus on tiisikus surmapõhjuste hulgas ka küllalt tähtsal kohal, kuid siiski rohkem tagaplaanil, kui Tallinnas. Kas nendes linnades elamistingimused inimestele soodsamad on, seda ei või meie siiski veel mitte järeldada, sest et kõik ettetulnud surmajuhtumised mitte arsti poolt konstateeritud pole, nagu see Tallinnas läbi viidud. Väga võimalik et see erinevus on tingitud ainult puudulikust surmapõhjuste kindlakstegemisest.

Surmapõhjused (ilma rinnalasteta) ‰/‰.

	Epideem., endem. ja hakkav. haig.	Eespool nimetatuta üldised haigused	Närvikava ja meelte-org. haig.	Vereringe- ja hingamisorg. haig.	Hingamisorg. haig.	Seedimisorg. haig.	Sugu- ja kuseorg. ning nende manust. haig. (v. a. suguh.)	Lapsevoodi- ja haigused	Naha- ja nahaaluskoe- haig.	Luu- ja liigendihaig.	Kehaehitusvead	Vastündinute haig.	Vanadus	Väljastel põhjustel tekk. surmajuht.	Rasketi määratavad surmapõhj.	K O K K U	Andm. puuduv.	Epid. ja endem. ning hakkav. haig. ilma tbc.	Tbc.	Eesp. nimetam. üld. haig. ilma vähjata	Vähk	
LINNAD																						
Tallinn . . .	26,5	10,8	12,2	21,4	9,3	4,2	2,1	0,6	0,1	0,3	—	0,1	3,4	8,9	0,1	100,0	0,1	6,8	19,7	2,0	8,8	
Tartu . . .	24,1	14,4	10,6	18,3	10,2	4,7	2,6	0,4	—	—	—	—	8,4	4,8	1,5	100,0	0,7	5,4	18,7	3,5	10,9	
Narva . . .	26,6	8,4	13,2	16,1	9,3	3,7	2,6	0,8	—	0,8	—	0,3	11,6	5,0	1,6	100,0	1,0	9,6	17,0	0,5	7,9	
Pärnu . . .	20,4	10,9	9,8	22,3	9,8	7,5	4,5	0,4	—	—	—	—	7,9	3,4	2,3	100,0	1,5	2,9	17,5	2,2	8,7	
Valga . . .	32,3	13,7	7,8	15,0	8,4	1,8	1,2	0,6	—	—	—	—	9,0	7,2	3,0	100,0	2,3	10,1	22,2	1,1	12,6	
Viljandi . . .	25,9	6,5	11,1	15,7	3,7	8,3	0,9	1,9	—	—	—	—	15,8	7,4	2,8	100,0	1,8	10,4	13,5	1,0	5,5	
Rakvere . . .	22,1	7,1	9,1	16,2	7,1	7,1	1,0	1,0	—	—	—	—	5,9	16,2	1,0	100,0	—	5,9	16,2	1,0	6,1	
Võru . . .	32,5	5,0	17,5	15,0	5,0	7,5	—	—	—	—	—	—	10,0	7,5	—	100,0	—	2,5	30,0	—	5,0	
Haapsalu . . .	28,0	8,0	12,0	12,0	10,7	12,0	2,7	—	—	—	—	—	9,3	4,0	1,3	100,0	—	9,3	18,7	1,3	6,7	
Kuressaare . . .	2,6	21,0	18,4	13,2	13,2	—	5,3	—	—	—	—	—	18,4	7,9	—	100,0	—	—	2,6	10,5	10,5	
Paide . . .	34,4	6,3	6,3	25,0	3,1	3,1	3,1	—	—	—	—	—	18,7	—	—	100,0	5,9	10,9	23,5	—	6,3	
Petseri . . .	80,0	—	20,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100,0	—	20,0	60,0	—	—	
Baltiski . . .	21,4	7,1	7,1	28,7	7,1	—	14,3	—	—	—	—	—	14,3	—	—	100,0	—	7,1	14,3	—	7,1	
Kokku linnades . . .	25,3	11,1	11,5	19,2	9,4	4,8	2,4	0,6	0,02	0,3	—	0,1	7,4	6,8	1,1	100,0	0,6	6,4	18,9	2,1	9,0	
mehi . . .	29,0	9,9	10,3	18,6	9,2	4,3	2,6	—	0,1	0,3	—	0,1	4,6	9,8	1,2	100,0	0,6	6,7	22,3	2,0	7,9	
naisi . . .	21,2	12,6	12,8	20,0	9,7	5,2	2,3	1,2	—	0,2	—	—	10,7	3,2	0,9	100,0	0,7	6,3	14,9	2,3	10,3	
MAAKONNAD																						
Viru . . .	27,8	5,4	10,8	9,4	6,5	3,6	2,5	1,2	0,1	0,4	—	—	18,3	5,8	8,2	100,0	0,3	13,7	14,1	2,5	2,9	
Järva . . .	23,9	6,9	11,2	7,1	6,7	3,6	2,1	1,2	0,1	0,1	—	—	24,2	3,2	9,7	100,0	0,4	12,8	11,1	2,4	4,5	
Harju . . .	27,0	6,2	10,0	10,8	6,7	3,6	3,3	0,3	0,2	0,3	—	—	20,2	4,5	6,9	100,0	0,6	12,7	14,3	2,2	4,0	
Lääne . . .	27,3	5,3	6,8	8,9	4,3	4,6	2,8	0,7	0,2	0,4	0,1	—	27,3	3,1	8,2	100,0	1,4	12,9	14,4	1,6	3,7	
Saare . . .	24,3	3,8	7,3	4,8	4,7	4,0	2,5	0,7	—	0,1	0,1	—	39,5	2,5	5,7	100,0	1,0	4,9	19,4	2,1	1,7	
Pärnu . . .	20,6	4,9	7,9	10,3	4,2	2,5	3,6	0,8	—	0,1	—	—	29,2	5,4	10,5	100,0	0,6	9,9	10,7	1,5	3,4	
Viljandi . . .	26,1	4,8	8,4	11,1	2,9	4,1	1,5	0,3	—	—	—	—	27,1	3,4	10,3	100,0	0,3	14,2	11,9	1,5	3,3	
Tartu . . .	18,0	4,8	9,9	9,2	14,1	4,5	2,6	0,7	—	0,4	—	—	0,1	23,8	4,2	7,7	100,0	1,1	4,3	13,7	2,4	2,4
Valga . . .	16,2	7,0	13,1	4,6	12,8	4,3	2,1	—	0,3	—	—	—	28,6	4,9	6,1	100,0	—	5,5	10,7	2,4	4,6	
Võru . . .	17,9	5,0	8,3	8,0	19,6	6,6	2,1	1,1	—	—	0,1	—	16,1	4,4	10,8	100,0	0,4	4,3	13,6	2,9	2,1	
Petseri . . .	42,9	4,3	4,9	2,8	15,5	7,7	1,5	1,5	—	—	—	—	13,6	2,5	2,8	100,0	0,6	29,4	13,5	3,0	1,3	
Kokku	19,3	5,2	9,0	8,7	13,8	4,3	2,5	0,8	0,1	0,2	0,02	0,01	23,7	4,2	8,2	100,0	0,7	5,8	13,5	2,2	3,0	
mehi . . .	21,2	4,7	7,9	8,7	14,3	5,3	3,0	—	0,1	0,2	0,03	0,03	20,3	6,4	7,9	100,0	0,8	5,1	16,1	2,2	2,5	
naisi . . .	17,1	5,9	10,2	8,6	13,2	3,3	1,9	1,7	0,1	0,2	0,02	—	27,5	1,7	8,6	100,0	0,5	6,5	10,6	2,3	3,6	
Üle riigi	20,8	6,7	9,7	11,3	12,7	4,4	2,5	0,7	0,1	0,3	0,02	0,02	19,6	4,8	6,4	100,0	0,7	5,9	14,9	2,2	4,5	
mehi . . .	23,2	6,0	8,5	11,1	13,0	5,0	2,9	—	0,1	0,3	0,02	0,1	16,3	7,3	6,2	100,0	0,7	5,5	17,7	2,1	3,9	
naisi . . .	18,1	7,5	10,9	11,5	12,3	3,8	2,0	1,6	0,04	0,2	0,01	—	23,3	2,1	6,7	100,0	0,6	6,4	11,7	2,2	5,3	

Maakondades on tiisikus surmapõhjused sead kõige laialdasem Saaremaal—19,4%, siis tulevad: Läänemaa—14,4%, Harjumaa—14,3%, Virumaa—14,1% jne. Kõige harvemini tuleb ta ette Valga ja Pärnu maakonnas, mõlemas 10,7% kõigist surmajuhtumistest.

Silma paistab, et „vähk“ linnades surmapõhjuseks 3 korda sagedamini esineb, kui maakondades 9%:3,0%. Tegelikult, võib olla, polegi vahe nii suur, kui arvesse võtta seda asjaolu, et maakondades väga suurel määral mingisugune kindlakstegemata „sisemine haigus“ surmapõhjuseks on registreeritud, mille all ka sageli vähjahaiigus peituda võib.

Et külgehakkavad haigused maakondades, kus arstiabi mitte nii kättesaadav pole kui linnades, suurema arvu surmajuhtumistest põhjustavad — on arusaadav. Iseäranis silmapaistval kohal on nad Petserimaal, andes 29,4% üldsusest. Arvesse võttes, et siin tegemist on kultuuriliselt maha jäänud maanurgaga ja arstiabi andmine väga palju soovida jätab, ei ole see iseenesest sugugi mitte üllatav.

Vaatlemiseks, kui suur on meil tegelikult surevus üksikutes linnades ja maakondades sellest ehk teisest haigusest, tuleb neist haigustest tingitud surmapõhjusi mitte ainult suht-arvudes üldsusest vaadelda, vaid proportsionaalselt ära jaotada elanikkude arvule igas vastavas territoriaalüksuses.

Sellepärast vaatleme veel eriti surevust külgehakkavate haiguste läbi, mis rahva tervishoidlikku seisukorda kõige selgemini valgustab, jaotatult 10 000 elaniku kohta (v. tab. l. 31).

Muidugi tuleb selle juures arvestada asjaoluga, et kõik need andmed ainult 1923 a. kohta käivad.

Nagu tabelist lhk. 31 näha, on surevus külgehakkavate haiguste läbi 1923 olnud kõige suurem Petserimaal — 26 inimest 10 000 elaniku kohta. Siis tuleb järjekorras Valga linn, kus 10 000 elaniku kohta, 17 inimest külgehakkavate haiguste läbi on surnud. Kõige väiksem surevus külgehakkavate haiguste läbi oli Võrus (2,0‰), Pärnus (2,2‰), Saaremaal (2,4‰) ja Järvamaal (2,2‰). Petserimaal kohta võib öelda, et seal on süüdi peaaesjalikult üldine puudulik

Tähtsamad külgehakkavad haigused surmapõhjastena 10 000 elaniku kohta 1923 a.
(ühes rinalastega).

Linnad	Epiideem., endeem. ja hakkav. haig. ilma tbc.							Maakonnad	Epiideem., endeem. ja hakkav. haig. ilma tbc.							
	Kõhusoetõbi ja paratüüfus	Rõuged	Leetrid	Sarlakid	Läkastuskõha	Difteriit	Influenta		Kõhusoetõbi ja paratüüfus	Rõuged	Leetrid	Sarlakid	Läkastuskõha	Difteriit	Influenta	
Tallinn . . .	7,8	1,6	—	1,0	0,3	0,1	0,4	Viru . . .	7,8	0,7	—	0,8	0,8	3,0	2,7	2,3
Tartu . . .	7,6	1,0	—	0,6	0,2	1,0	0,4	Järva . . .	2,2	—	—	0,2	—	1,4	1,4	0,4
Narva . . .	13,3	1,9	—	1,5	1,5	0,7	1,9	Harju . . .	3,7	0,3	—	0,2	0,1	0,9	0,6	0,8
Pärnu . . .	2,2	—	—	0,5	—	—	0,5	Lääne . . .	5,4	0,3	—	0,6	0,3	3,1	1,4	2,8
Valga . . .	16,9	6,4	—	3,2	1,1	2,1	—	Saare . . .	2,4	0,2	—	—	0,2	0,7	0,2	2,2
Viljandi . . .	7,4	1,1	—	1,1	1,1	2,1	1,1	Pärnu . . .	3,7	—	—	0,8	0,2	1,6	1,5	0,5
Rakvere . . .	7,8	3,9	—	—	—	1,3	2,6	Viljandi . . .	10,1	0,9	0,1	2,7	0,8	2,7	2,7	1,3
Võru . . .	2,0	2,0	—	—	—	—	3,9	Tartu . . .	5,0	0,2	0,1	0,9	1,3	1,5	1,5	1,4
Haapsalu . . .	16,5	4,7	—	2,3	—	—	2,3	Valga . . .	5,9	0,3	—	1,3	0,7	0,3	1,6	1,6
Kuressaare . . .	—	—	—	—	—	3,0	—	Võru . . .	5,3	0,3	—	1,8	0,4	3,9	1,4	1,0
Paide . . .	3,4	—	—	—	—	3,4	—	Petseri . . .	26,5	1,4	0,2	13,6	1,7	20,7	1,0	8,7
Petseri . . .	5,0	—	—	—	—	—	5,0	Kokku . . .	6,8	0,4	—	1,8	0,6	3,4	1,5	2,0
Baltiski . . .	9,5	—	—	—	—	—	—	Üle riigi . . .	7,0	0,7	—	1,4	0,7	2,6	1,3	1,6
Kokku . . .	8,1	1,6	—	0,3	0,9	0,4	0,7									

tervishoidlik seisukord, kuid Valga kohta on juba palju raskem seletust leida, sest selles küsimuses on mõõduandvad peale tervishoidlikkude tingimuste (mis Valgas võrdlemisi nii halvad pole) veel haiguse iseloom ja kuju jne., mille kohta meil, kahjuks, aga mingisuguseid andmeid pole.

Üleriikliselt on läkastuskõha külgehakkavatest haigustest kõige suuremal määral surmajuhtumisi põhjustanud — nimelt 2,6⁰/₁₀₀₀. Läkastuskõha nõuab enesele laialdaselt ohvreid peaaegalikult maakondades, iseäranis Petserimaal, kus surevus tema läbi nii suur on (207,4 — iga 100 000 elaniku kohta), nagu ta kusagil Euroopas viimase 20 aasta jooksul, mille kohta andmed olemas, enam ette pole tulnud. Kõige suurem surevus läkastuskõha läbi oli Venemaal 1905—1909 a. 80,9 pro 100 000. Ida-Euroopa riikides kõikis ta samal ajal 40,0—15,0 ümber pro 100 000. ¹⁾

Samuti suur on Petserimaal surevus leetrite läbi—136,5 pro 100 000, millist arvu viimase 20 aasta jooksul ka kusagil pole ette tulnud. Isegi Venemaal, mis taudide poolest kuulus oli surevus leetrite läbi ainult 106,2, Rootsis ja Norras aga ainult 6,0 pro 100 000 (1905—1909).

Influenta, mis üleriikliselt ainult 16,1 pro 100 000 välja teeb, annab Petserimaal ka väga suure surevuse — 86,7 pro 100 000. Teistes maakondades, mis kultuuriliselt kõrgemal ja tervishoidlikult seisukohalt paremal järjel, sarnast suurt erinevust märgata pole.

Tuberkuloos ja vähk surmapõhjastena 1923 a. 10 000 elan. kohta
(ilma rinalasteta).

Linnad	Tuberkuloos			Vähk			Maakonnad	Tuberkuloos			Vähk		
	M.	N.	K.	M.	N.	K.		M.	N.	K.	M.	N.	K.
Tallinn . . .	31,3	15,9	22,9	8,6	11,5	10,2	Viru . . .	23,2	12,8	17,8	3,8	3,5	3,7
Tartu . . .	41,1	16,7	27,2	16,6	15,0	15,7	Järva . . .	16,2	10,8	13,4	4,5	6,3	5,4
Narva . . .	32,7	17,3	24,2	16,8	6,7	11,1	Harju . . .	21,5	12,4	16,7	4,8	4,5	4,7
Pärnu . . .	36,8	16,4	25,4	8,6	15,5	12,4	Lääne . . .	25,4	12,0	18,3	3,3	5,7	4,6
Valga . . .	58,8	25,0	40,2	37,6	9,6	22,2	Saare . . .	37,6	14,9	24,9	2,1	2,3	2,2
Viljandi . . .	29,3	9,4	18,1	7,3	5,7	6,4	Pärnu . . .	18,6	9,0	13,5	5,4	3,2	4,2
Rakvere . . .	41,2	4,7	20,9	8,8	7,0	7,8	Viljandi . . .	24,1	10,8	17,0	3,8	5,5	4,7
Võru . . .	17,2	29,0	23,6	8,6	—	3,9	Tartu . . .	22,7	11,7	16,9	3,4	2,5	2,9
Haapsalu . . .	44,9	24,3	32,9	11,2	12,1	11,8	Valga . . .	15,6	8,0	11,6	2,1	7,4	5,0
Kuressaare . . .	—	5,0	3,0	22,1	5,0	11,9	Võru . . .	23,3	11,0	16,8	2,2	2,9	2,6
Paide . . .	45,4	12,1	26,8	7,6	6,0	6,7	Petseri . . .	14,4	10,3	12,2	1,1	1,3	1,2
Petseri . . .	10,3	19,1	14,9	—	—	—	Kokku . . .	22,3	11,5	16,6	3,5	3,9	3,7
Baltiski . . .	40,7	—	19,0	20,4	—	9,5	Üle riigi . . .	24,4	12,6	18,2	5,3	5,6	5,5
Kokku . . .	34,4	16,2	24,3	12,1	11,1	11,5							

¹⁾ С. А. Новосельский: Смертность и продолжительность жизни въ Россіи ja Statistilised aastaraamatud.

Üksikutes kohtades, nagu Valgas, Haapsalus, Tartus, on surevus tiisikuse läbi suur—kõige väiksem on surevus Valga ja Petseri maakondades. Viimane asjaolu on iseäranis tähelepanuväärne, sest, nagu teada, on Petserimaal surevus ägedate külgehakkavate haiguste läbi suur. Mis põhjusel tiisikuse enesele siin nii vähe ohvreid nõuab, on seni teadmata.

Suuresti erineb surevus tiisikuse läbi soo järele. Mehed on vähem vastupidavad, kui naised; ainult Võrus ja Petseris on surevus naiste hulgas suurem.

Vähk annab üksikutes kohtades ka suure surevuse, nagu: Valgas—22,2%, Tartus—15,7%, Pärnus—12,4%. Kõige väiksemat surevust vähja läbi võib konstateerida Petserimaal—1,2%.

Erinevus soo järele on mõnikord väga silmapaistev, kuid kindlat ülekaalu meeste ehk naiste poole pole märgata; see on olnud eettulevatel haigusvormidest, millest ühed ette tulevad sagedamini meestel, teised jällegi naistel.

4. Surmapõhjus vanus- rühmade järele. Surmapõhjuste jaotus vanusrühmade järele on tähtis sellepärast, et siin tulevad ilmsiks kaks asjaolu: 1) teatud tõu tugevus ja vastupidavus ja 2) teatud maa ja rahva üldine tervishoidlik olukord ja ühiskondlikud elamistingimused.

Vaadeldes surmapõhjuste vanusrühmade järele (tab. 24, lhk. 34, tab. 25, lhk. 40), leiame, et igas vanuses tulevad ette isesugused haigused, mis vastavas vanuses surevuse ülekaalu tingivad. Selgemat pilti pakub tabel.

Surmapõhjuste rühmitus vanuse järele %/0 (ühes rinnalastega).

	Epid., endeem. ja hakk. haig.	Fespool nimetatama ülilised haigused	Närvikava ja meel- teorg. haig.	Verevoolu- org. haig.	Hingamis- org. haig.	Seedimis- org. haig.	Sing- ja kuseorg. ning nende manuste haig. (v.a. suguhaig.)	Lapsevoo- diag- sed haigused	Naha- ja naha- aluskoehaig.	Luu- ja liigendi- haig.	Kehachitus- vead	Vastsündi- nute haig.	Vanadus	Välistel põhjust. tekk. surma- juht.	Raskesti aäärata- vad surmapõh- jused	K o k k u	Andm. puuduv.	Epid., endeem. ja hakk. haig. ilma tbc.	T b c.	Eespool nimeta- mata üld. haig. ilma väbjata	V ä h k	
Kuni 1 a.	18,7	0,4	21,9	0,7	20,4	11,7	0,2	—	1,0	—	0,4	23,3	—	0,3	1,3	100,0	0,6	17,8	0,9	0,4	—	
1—4 a.	36,4	2,0	22,1	0,8	26,1	5,8	0,7	—	0,1	0,1	0,3	0,4	—	4,1	1,1	100,0	0,5	32,6	3,8	2,0	—	
5—6 a.	31,3	3,1	29,2	1,0	16,7	8,3	1,0	—	—	—	—	—	—	4,2	5,2	100,0	—	21,9	9,4	3,1	—	
7—9 a.	38,3	1,1	22,4	2,1	17,0	7,4	3,2	—	—	0,5	—	—	—	5,9	2,1	100,0	2,6	25,5	12,8	1,1	—	
10—14 a.	40,3	1,3	24,2	4,0	13,8	3,7	1,7	—	0,3	0,3	—	—	—	8,7	1,7	100,0	0,7	12,5	27,8	1,3	—	
15—19 a.	45,1	1,3	12,5	5,3	11,7	6,2	1,5	1,1	—	0,2	—	—	—	13,8	1,3	100,0	0,9	7,5	37,6	1,1	0,2	
20—24 a.	52,0	0,9	6,4	3,1	6,8	3,5	2,7	3,3	—	0,3	—	—	—	17,5	3,5	100,0	0,4	6,1	45,9	0,5	0,4	
25—29 a.	50,3	3,3	5,3	7,1	7,0	5,7	3,5	4,1	—	0,4	—	—	—	10,2	3,1	100,0	1,3	4,3	46,0	2,5	0,8	
30—39 a.	44,7	5,7	5,2	8,3	8,8	4,5	4,5	4,9	—	0,1	—	—	—	10,2	3,1	100,0	0,3	5,6	39,1	2,6	3,1	
40—49 a.	32,2	10,1	6,8	13,0	12,1	6,1	5,1	0,9	0,1	0,2	—	—	—	7,5	5,9	100,0	0,6	5,8	26,4	2,1	8,0	
50—59 a.	19,5	13,1	8,7	18,0	14,6	6,3	3,5	0,1	0,1	0,5	—	—	—	1,1	4,0	10,5	1,1	3,1	16,4	3,4	9,7	
60—69 a.	10,7	12,6	10,5	18,3	15,7	5,3	2,6	—	0,1	0,4	—	—	—	9,7	2,6	11,5	1,0	2,2	8,5	3,4	9,2	
70—79 a.	3,5	5,0	8,6	13,1	11,3	2,6	1,8	—	0,03	0,1	—	—	—	44,6	1,5	7,9	10,0	0,4	7,2	2,3	1,8	3,2
80—89 a.	0,5	1,9	3,6	7,1	6,3	1,2	0,5	—	—	—	—	—	—	76,1	0,2	2,6	10,0	0,3	0,3	0,2	0,8	1,1
90—99 a.	0,8	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	87,4	—	0,8	100,0	1,5	0,8	—	0,8	
100 ja üle	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100,0	—	100,0	—	—	—	—	—	
Kokku	20,5	5,8	11,4	9,7	13,8	5,5	2,2	0,6	0,2	0,2	0,1	3,4	16,7	4,2	5,7	100,0	0,7	7,6	12,9	1,9	3,9	

Kuni 1 a. vanuste laste surmapõhjuste hulgas on meil esimesel kohal vastsündinute haigused—23,3%, millised peale ühe juhtumise kõik ainult sünnipärasest nõrkusest koosnevad. Teisel kohal asuvad närvikava ja meelteorgaanide haigused—21,6%, millistest suurem osa lastekrambid—17,9% ja ajukelme põletik—3,6%. Kolmandal kohal seisavad hingamisorganide haigused—20,4; neile järgnevad epideemilised, endeemilised ja hakkavad haigused (ilma tbc.)—17,8%, ja siis alles tulevad seedimisorganide haigused—11,7%, mis teistes maades rinnalaste surmapõhjuste hulgas harilikult esimesel kohal asuvad. Nagu juba tähendatud, seisab meil teisel kohal närv- ja meelteorgaanide haiguste rühm, mis peaaesjalikult krampidest koosneb. Kui need krambid sarnased on, mis seedimisorganide haiguste arvele võib panna, siis seisaks meil samuti selle rühma haigused esimesel kohal. Järgmises vanusrühmas 1—4 a. on esimesel kohal, nagu see igalpool ette tuleb, külgehakkavad haigused—32,6%. Selle järele tulevad hingamisorganide haigused—26,1%, millest suurem osa—14,7%—langeb kopsupõletiku ja väiksem—2,5% ägeda bronhiidi arvele. Kolmandal kohal seisab närvikava ja meelteorgaanide haiguste rühm, millest ajukelme põletik—14,6% ja krambid—7,1% moodustavad, 5—6 aastases vanusrühmas on esimesel kohal närvikava ja meelteorgaanide haiguste rühm—29,2%, mis tervelt ajukelme põletikust koosneb. Teisel kohal leiame külgehakkavad haigused—21,9% ja kolmandal hingamisorganide haigused—16,7%. Selles vanusrühmas võib konstateerida juba kaunis suurt surevust tiisikuse läbi, nimelt 9,4%, milline eelmises vanusrühmas ainult 3,8% oli. Järgmine kolmeaastane vanusrühm 7—9 a. ei erine surmapõhjuste järjekorra poolest eelmisest sugugi. Siin on samuti esimesel kohal ajukelme põletik—22,4% (närv- ja meelteorgaanide haiguste rühmas), teisel — külgehakkavad haigused—25,5%, ja kolmandal hingamisorganide haigused—17,0%.

Tiisikus on siin tuntavalt kasvanud (9,4% pealt eelmises rühmas 12,8% peale).

10—14 a. vanusrühmas on tiisikus juba täies ülekaalus, andes 27,8%, see on pea 1/3 selle vanusrühma üldisest surevusest. Tiisikuse kõrval seisab ajukelme põletik — 24,2%.

Siit peale algab üldise tiisikuse järsk kasvamine surmapõhjuste hulgas. 15—19 a. rühmas leiame seda juba 37,6%, 20—24 a. 45,9% ja 25—29 a. 46%. Viimastes vanusrühmades on surevus tiisikuse läbi suur, sest pea iga teine kõige paremas elueas sureja sureb tiisikusse. Samuti on tähelepanuväärt viimastes vanusrühmades välistel põhjustel tekkinud (peaasjalikult õnnetujuhtumine ja enesetapmine) surmajuhtumiste suurenemine.

Teised tähtsamad surmapõhjused neis vanusrühmades on veel hingamisorganide (kopsupõletik) ja vereringvooluorganide (südame) haigused.

30—39 a. vanusrühmas, milles mujal maades tiisikus suureneb, hakkab ta meil vähenema (46,0% pealt eelmises rühmas 39,1% peale), kuna südame- ja teised kopsuhaigused suurenevad. Selles rühmas tuleb esile ka surevus vähja läbi—3,1%, mis järgmiste aastakümnete juures kiirelt kasvama hakkab: 40—49 a. — 8,0%; 50—59 a. — 9,7%; 60—69 a. — 9,2%.

70—79 a. vanusrühmas läheb ülekaal surevuses juba vanadusnõrkuse kätte, milline iga järgmise aastakümnega kiirelt kasvab, kuni viimaks ainsamaks surmapõhjuseks järele jääb.

Järgnev tabel näitab, missuguses vanuses on üksikud ägedad külgehakkavad haigused kõige kardetavamad (muidugi ka siin ainult 1923 a. andmetel).

Tähtsamad külgehakkavad haigused ja vähk surmapõhjustena vanusrühmade järele 1923 a. %/0.
(Ühes rinnalastega).

	Leetrid			Sarlakid			Läkastusköha			Difteriit			Influenta			Hingamisorg. tbc.			Teised tbc. kujud			Üldse tuberkuloos			Vähk					
	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.			
1 a.	29,3	37,8	33,3	35,0	26,5	31,1	72,7	57,9	65,0	31,2	23,5	27,6	44,4	38,0	40,5	0,6	0,7	0,6	4,7	5,9	5,2	—	—	—	—	—	0,9	1,2	1,0	
— 4	61,0	48,6	55,2	30,0	47,1	37,8	24,5	40,0	32,7	54,5	39,7	47,6	21,4	14,8	17,4	0,8	0,7	0,9	15,1	11,8	13,8	—	—	—	—	—	2,0	1,7	1,9	
— 6	1,2	—	0,6	7,5	5,9	6,8	0,7	0,7	0,7	1,3	8,8	4,8	2,8	0,9	1,7	0,2	0,4	0,3	0,9	2,9	1,7	—	—	—	—	—	0,3	0,7	0,4	
— 9	6,1	9,5	7,7	10,0	14,7	12,2	0,7	—	0,3	7,8	14,7	11,0	—	2,8	1,7	0,6	0,7	0,6	6,6	7,4	6,9	—	—	—	—	—	1,1	1,3	1,2	
— 14	2,4	2,7	2,6	10,0	—	5,4	0,7	0,7	0,7	1,3	11,8	6,2	—	4,6	2,8	1,7	6,2	3,4	8,5	17,6	12,6	—	—	—	—	—	2,3	7,3	4,1	
— 19	—	1,4	0,6	5,0	2,9	4,1	0,7	—	0,3	2,6	—	1,4	2,8	3,7	3,4	5,7	13,5	8,5	9,4	5,9	8,0	—	—	—	0,3	0,2	6,0	12,8	8,5	
— 24	—	—	—	2,5	—	1,3	—	—	—	—	—	—	1,4	2,8	2,2	12,1	14,4	12,9	6,6	10,3	8,0	—	—	—	—	0,6	0,3	11,6	14,0	12,5
— 29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,8	1,7	11,0	13,5	11,9	12,3	4,4	9,2	—	—	—	—	1,2	0,7	11,1	12,6	11,7
— 39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4,6	2,8	17,1	19,6	18,0	8,5	19,1	12,1	4,7	4,5	4,6	16,4	14,5	16,4	19,5	17,6	
— 49	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,3	—	0,7	1,4	3,7	2,8	17,3	11,1	15,0	10,4	8,8	9,8	10,5	18,2	14,7	16,7	10,9	14,6	14,6	13,2	
— 59	—	—	—	—	2,9	1,3	—	—	—	—	—	—	—	8,6	5,6	6,7	17,3	8,1	13,9	8,5	1,5	5,8	26,1	26,1	26,1	16,6	7,5	13,2	13,2	
— 69	—	—	—	—	—	—	—	0,7	0,3	—	—	—	—	8,6	9,2	9,0	12,4	7,4	10,6	6,6	2,9	5,2	38,7	34,9	36,6	11,9	7,0	10,1	10,1	
— 79	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8,6	5,6	6,7	3,0	3,6	3,2	1,9	1,5	1,7	16,7	11,8	14,0	2,9	3,4	3,1	3,1	
— 89	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,9	0,6	0,2	0,1	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	0,2	0,1	0,1	
— 99	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
0 ja üle	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

Leetrid on kõige kardetavamad 1—4 a., andes selles vanuses 55,2% surevusest leetrite läbi üldse; vähem hädaohtlikud on nad esimesel eluaastal—33,3% määral. 15—19 a. on surevus leetrite läbi väga väike (0,6%), ja järgmistes vanusrühmades ei kutsu nad esile enam ühtki surmajuhtumist. Kuni esimese eluaastani sureb leetrite läbi rohkem tütarlapsi; 1—4 a. on aga ülekaal poiste pool.

Surevus sarlakite läbi tuleb ka kõige sagedamini ette 1—4 a., kusjuures sarlakid siin tütarlastele hädaohtlikumad on, kui poistele; esimeses eluaastas on see aga ümberpööratud.

Läkastusköha on kõige surmatoovam esimesel eluaastal. Järgmises vanusrühmas põhjustab ta juba vähem surmajuhtumisi.

Kardetav esimesele eluaastale on ka influenta. Samuti on influenta vanemas eas—50—79 a.—palju hädaohtlikum, kui nooremas eas, s. t. 5—49 a. Differiit on kõige hädaohtlikum 1—4 a.

Hingamisorganide tuberkuloos nõuab kõige rohkem ohvreid 20—59 a.; teised tuberkuloosi vormid aga: 1—4 a.,—peaasjalikult tuberkuloosilise meningiidi, 10—14 a.—luu- ja liigendi-tiisikuse ja 30—39 a.—kurgu- ja teiste organide tiisikuse tõttu.

Vähk tuleb ette juba 15—19 a. vanusrühmas, esiti üksikute juhtumistena, 40 a. aga hakkab ta juba märksa suurenema ja jõuab kõige kõrgemale 60—69 eluaastas, moodustades 36,6% üldisest surevusest vähja läbi.

5. Surmapõhjused On teada, et seal, kus rinna- ja väikelaste surevus suvel väiksem, on kuude järele. üldine surevus talvel suurem.

Meil puudub suvine tõus (n. n. Sommergipfel) rinnalaste surevuses täiesti; selle tõttu on (v. järgn. tabelid) üldine surevus talvekuudel märksa suurem, kui suvekuudel.

Vanadusnõrkus surmapõhjusena tuleb kõige rohkem ette talvekuudel: detsembris, jaanuaris, veebruaris, märtsis, samuti ka verevooluorganide haigused. Seda nähtust võib seletada organismi nõrgema vastupidavusega külmemal ajal üldse, iseäranis vanaduses ja südamehaiguste juures.

Välistel põhjustel tekkinud surmajuhtumised tulevad sagedamini ette suvel, kui talvel; seda võib seletada enesetapmist suurenemisega suvel, millised ühtlasi ka kogu vastava rühma arvu suvekuudel tõstavad.

Surmapõhjused kuude järele %/o (ilma rinnalasteta).

	Epid., endem. ja hakk. haig.	Eespool nimetatamata üldised haig.	Närvikava ja meelte-organ. haigused	Verevooluorgan. haigused	Hingamisorgan. haigused	Seedimisorgan. haigused	Sugut- ja kuseorg. ning nende manuste haig. (v. a. suguhaig.)	Lapsevoodilaagused	Naha- ja nahaaluskoe- haigused	Luu- ja liigendite- haigused	Kehaehitusvead	Vasestündimute haigused	Vanadus	Välistel põhjustel tekk. surmajuhit.	Raskesti määratavad surmapõhj.	K O K K U	Epid., endem. ja hakk. haig. ilma tbc.	Tbc.	Eesp. nimetatamata üld. haig. ilma vähjata	Vähk
Jaanuar . .	10,0	8,5	9,0	9,2	11,1	10,4	10,3	10,0	—	11,8	—	25,0	11,1	6,9	7,9	9,8	11,1	9,6	7,5	9,0
Veebruar . .	9,8	8,2	8,3	8,5	11,2	8,2	6,3	12,0	12,5	8,8	—	—	11,7	6,9	6,2	9,4	10,4	9,5	8,2	8,2
Märts . . .	10,7	9,2	10,1	8,0	12,6	6,4	9,9	8,0	12,5	14,7	33,3	—	10,8	5,4	10,7	10,0	11,6	10,4	8,6	9,5
Aprill . . .	10,2	7,2	8,4	9,2	11,8	8,1	10,2	7,0	12,5	5,9	—	25,0	9,0	7,6	7,8	9,3	9,0	10,7	9,6	6,1
Mai	9,4	7,8	9,7	8,7	11,1	10,3	7,8	7,0	—	5,9	33,3	25,0	8,7	5,9	7,3	9,0	10,5	8,9	7,5	7,9
Juuni . . .	9,1	7,1	9,5	7,8	6,9	7,7	9,0	10,0	—	8,8	—	—	8,0	10,2	9,3	8,4	9,6	9,0	6,2	7,6
Juuli . . .	7,2	7,8	8,3	7,4	5,7	7,7	5,4	11,0	12,5	8,8	33,4	—	5,7	15,1	7,9	7,3	6,6	7,4	7,2	8,0
August . .	6,6	8,2	7,0	6,5	4,8	8,2	10,5	8,0	12,5	11,8	—	—	6,0	9,3	8,1	6,8	8,4	5,9	8,6	8,0
September .	5,4	8,4	6,8	7,9	5,2	8,4	9,3	3,0	12,5	11,8	—	25,0	5,9	8,8	7,3	6,6	4,5	5,8	8,6	8,4
Oktoober .	6,8	9,5	8,7	7,8	5,3	7,9	6,3	9,0	12,5	8,8	—	—	5,7	10,2	8,4	7,2	5,4	7,3	10,3	9,0
November .	6,9	7,4	6,2	8,4	5,8	9,1	6,0	7,0	—	2,9	—	—	8,0	7,4	9,5	7,4	6,2	7,2	6,5	7,9
Detsember .	7,9	10,7	8,0	10,6	8,5	7,6	9,0	8,0	12,5	—	—	—	9,4	6,3	9,6	8,8	6,7	8,3	11,2	10,4

Tuberkuloos annab kõige suurema surevuse talvel ja kevadel, ka organismi nõrgema vastupidavuse tõttu külmemal ajal. Hingamisorganide haigused on samuti kõige kardetavamad talvekuudel ja varajasel kevadel.

Surevus leetrite läbi on kõige suurem mai- ja juunikuul. Samuti on juunikuul surevus sarlakite läbi kõige suurem, mida harilikult talvekuudel rohkem ette tuleb. Difteriit ja lüskastuskõha on kõige hädaohtlikumad talvel ja kevadel. Surevus influentsa läbi on kõige suurem märtsis ja aprillis.

Kõhutüüfus, mis harilikult kõige suurema surevuse annab sügisel, on meil 1923 a. kõige kardetavam olnud jaanuarikuul, ja selle järele augustis ja septembris. Neid nähtusi tuleb seletada külgehakkavate haiguste algallikate ja levimisviisi selgitamise abil.

Epidemilised, endeemilised ja hakkavad haigused kuude järele %/o (ilma rinnalasteta).

	Kõhusoetõbi ja paratüüfus	Tähniline soetõbi	Rõuged	Leetrid	Sarlakid	Lüskastuskõha	Difteriit	Influentsa	Düsenteeria	Pidalitõbi	Roos	Teis. epid. haig.	Kangestuskramp	Hingamisorganide tbc.	Ajukeelme ja kesk-närvistist. tbc.	Selgroo tbc.	Liigendite tbc.	Teised tbc.	Stüfiliis	Müüdninfektsoon
Jaanuar . .	14,7	—	—	13,3	5,9	12,7	14,3	8,5	—	13,3	7,7	—	—	9,7	5,5	—	16,1	9,0	4,5	11,2
Veebruar . .	9,3	8,3	—	14,3	11,8	11,8	9,5	12,3	—	—	15,3	—	—	9,6	11,1	20,0	6,4	6,8	11,4	7,4
Märts . . .	12,0	8,3	—	9,5	13,7	15,7	8,6	16,0	—	6,7	7,7	50,0	—	10,5	5,6	—	12,9	11,2	2,3	12,7
Aprill . . .	4,0	25,0	—	10,5	5,9	6,9	9,5	12,3	—	—	15,4	—	—	10,7	2,3	20,0	6,5	13,5	20,5	6,7
Mai	9,3	33,4	—	15,2	2,0	6,9	16,2	8,5	—	6,7	15,4	50,0	75,0	8,7	25,0	—	12,9	6,8	9,1	7,5
Juuni . . .	4,0	16,7	—	16,2	15,7	10,8	7,6	8,5	—	26,6	7,7	—	—	9,1	11,1	10,0	—	6,7	6,8	6,7
Juuli . . .	2,7	—	100,0	5,7	7,8	8,8	4,8	4,7	—	—	15,4	—	—	7,4	11,1	10,0	3,2	7,9	13,6	8,2
August . .	13,3	—	—	5,7	9,8	10,8	7,6	8,5	14,3	13,3	—	—	—	5,5	—	30,0	12,9	11,2	6,8	7,5
September .	9,3	—	—	1,0	1,9	1,9	1,9	7,5	42,8	6,7	—	—	—	6,0	2,8	—	—	5,6	6,8	5,3
Oktoober .	6,7	8,3	—	—	5,9	10,8	3,8	3,8	—	6,7	7,7	—	25,0	7,3	5,6	—	6,5	10,1	2,3	7,5
November .	6,7	—	—	3,8	7,8	1,0	5,7	3,8	42,9	13,3	—	—	—	7,0	11,1	10,0	12,9	6,7	13,6	9,7
Detsember .	8,0	—	—	4,8	11,8	1,9	10,5	5,6	—	6,7	7,7	—	—	8,5	8,3	—	9,7	4,5	2,3	9,7

6. Rahvusvahelised võrdlused.

Surmapõhjusi oleks muidugi kõigehuvitavam võrrelda meie naaberriikide andmetega, eriti Läti, Leedu, Poola omadega, millised maad meiega enam-vähem ühesugustes tingimustes on välja kujunenud, sest see võrdlus näitaks kõige selgemini, kui palju on kusagil ära tehtud rahvatervishoiu alal. Kuid nende maade puudulikkude andmete tõttu pole see, kahjuks, mitte võimalik. Sellepärast tuleb piirduda

võrdlusega ainult üksikute suurriikidega (Inglismaa, Saksamaa), teiste põhjamaadega (Rootsi, Norra) ja mõne muu väiksema riigiga (Belgia, Shveitsi, Hispaania). Ent siin on võrdlus raskendatud sellepärast, et surmapõhjused mitte ühtlaselt rühmitatud pole ja selle tõttu võrdlus mõnikord väga puudulik osutub, see tähendab, võib võrrelda ainult mõnda üksikut surmapõhjust. Peale selle on võrreldavad andmed väga mitmesugustest aastatest pärit, mis ka kaugeltki soodne pole, sest rikkamates ja kultuursemates maades võib rahva tervishoidlik seisukord kolme-nelja aasta jooksul väga palju muutuda, kuna meil, näiteks, need muudatused samasuguse ajajärgu kohta vaevalt tuntavad on.

Kõikide nende raskendavate asjaolude peale vaatamata, tulevad võrdlusel siiski mitmed tähtsad erinevused esile, mis tõsist tähelepanu väärivad.

M a a d	Aasta	Vanadus-nõrkus	Tiisikus	Hing.-org.h.	Vereringv.-org. h.	Närvikava ja meelte-org. h.	Epid., end. ja hakk. haig.	Välist.põhj. tekk. s.juht.	Vähk	Seedimis-org. h.
Inglise *)	1923	5,7	9,2	16,1	16,6	10,7	5,9	3,8	...	6,0
Belgia	1921	22,3	8,0	14,3	...	9,0	6,0	3,2	...	10,5
Hispaania	1922	4,8	7,6	16,8	...	10,5	6,8	1,6	...	2,4
Saksa	1920	10,9	10,2	12,8	11,1	7,8	10,8	4,8	5,8	8,4
Shveitsi	1916-20	3,7	13,0	...	...	...	...	4,8	...	...
Norra	1919	13,8	15,1	12,3	6,7	7,2	11,8	3,1	...	1,8
Rootsi	1919	15,0	11,3	11,7	12,3	6,4	14,7	3,7	7,3	3,8
Eesti	1923	19,6	14,9	12,7	11,3	9,7	5,9	4,8	4,5	4,4

Tabelist näeme, et meil surevus tiisikuse läbi suhteliselt kaunis suur on, isegi palju suurem, kui teistes vaadeldavates riikides, välja arvatud Shveitsi ja Norra. Shveitsis näib surevus tiisikuse läbi ka suur olevat, kuid arvesse võttes, et seal seda surevust just väljamaalased suurendavad, kes Shveitsi kuulsatesse sanatooriumidesse ravitsusele sõidavad ja sääl ka surevad, ei või ses suhtes Shveitsi teiste riikidega mitte ühele astmele seada.

Andmed Norra kohta aga on pärit 1919 a.; väga võimalik, et praegu seal seisukord tiisikuse suhtes täiesti muutunud on. Surevus hingamisorgaanide haiguste läbi on Hispaanias esimesel kohal; arvatavasti on seal mõõduandvad influentsa tagajärjel saadud kaashai-gused kopsudes; Norras ja Rootsis sellevastu on kopsuhaigused surmapõhjuste hulgas koguni kolmandal ja neljandal kohal.

Silmatorkävalt suur on surevus külgehakkavate haiguste läbi Rootsis—14,7% üldisest surevusest, seega pea 3 korda suurem kui meil, kuna tervishoidlikud olud seal meie omadest aga märksa paremad. Seda nähtust võib seletada ainult vaadeldes surevust üksikute külgehakkavate haiguste läbi. Nõndaviisi leiame, et Rootsis 12388 surmajuhtumist, mis põhjustatud külgehakkavatest haigustest, langeb üle poole, nimelt 7341 epideemilise influentsa arvele, milline eelmisel aastal koguni 27379 inimest hauda viis.

Täpsemalt selgitab kõiki erinevusi üksikute riikide vahel eeltoodud tabel. Järgnev tabel näitab tähtsamaid surmapõhjusi mitmesugustes riikides jaotatult 10 000 elaniku kohta.

Tähtsamad surmapõhjused 10 000 elaniku kohta.

M a a	Eesti	Inglise *)	Belgia	Saksa	Norra	Rootsi	Hispaania	Shveitsi	U. S. A.
Aruandeaasta	(1923)	(1923)	(1921)	(1920)	(1919)	(1919)	(1922)	(1916—20)	(1921)
Vanadusnõrkus	24,1	6,7	30,7	16,5	17,3	21,4	9,9	5,7	...
Tiisikus	18,4	10,8	11,1	15,5	19,0	16,2	15,7	19,5	9,9
Hingamisorg. haig.	15,6	18,9	19,7	19,4	15,3	16,7	34,7	...	...
Vereringv.-org. haig.	13,9	19,5	...	16,9	8,4	17,5	...	...	...
Närvikava ja meelte-org. haig.	11,9	12,6	12,4	11,9	9,0	9,1	21,6	...	...
Epideem., endem. ja hakk. haig. ilma tbc.	7,2	6,9	8,2	16,5	14,8	21,0	14,0	...	...
Välistel põhjustel tekk. surmajuht.	5,9	4,5	4,5	7,3	3,9	5,3	3,3	7,1	...
Vähk	5,6	...	...	8,8	...	10,4	...	...	8,6
Seedimisorg. haig.	5,5	7,1	14,4	12,7	2,2	5,3	26,5	...	...

*) Inglismaa ja Wales.

Peatume siinkohal ainult tähtsamate surmapõhjuste juures. Silmapaistev on, et vanadusnõrkuse läbi surevus kõige suurem on Belgias—30,7⁰/₀₀₀, selle järele tuleb Eesti—24,1⁰/₀₀₀ ja viimasel kohal seisab Shveitsi, kus ainult kuni 6 inimest iga 10 000 elaniku kohta vanadusnõrkusse surevad. Siit ei tule muidugi mitte seda välja lugeda, nagu oleks Shveitsis väga vähe neid inimesi, kes vanaeani elavad ja siis oma loomulikku surma surevad. See tähendab ainult, et Shveitsis on võimalus iga surmapõhjust täpselt kindlaks teha ja ka kõikidel vanadel inimestel nende haigused üles leida, mis mujal sagedasti vanadusnõrkuse taha peidetakse, kui aga aastad seda vähegi lubavad.

Surevus tiisikuse läbi on kõige suurem Shveitsis, nagu juba mainitud, väljamaalaste arvel. Mis põhjusel ta Norras järgmisel kohal asub, pole teada. Eesti seisab surevuse poolest tiisikuse läbi bondal kohal, mis seletatav suure surevusega tiisikuse läbi linnades. Kõige väiksem on surevus tiisikuse läbi Ameerika Ühisriikides, kus järjekindel väsimata töö rahvatervishoiu alal selle surevuse nii madalale on viinud, nagu teda nüüd eiaime—9,9⁰/₀₀₀.

Surevus külgehakkavatesse haigustesse on kõige suurem Rootsis, nagu juba mainitud, influentsa epideemia tõttu.

Silmapaistev on veel suur surevus vähja läbi Rootsis ja Saksamaal.

VI. Rinnalaste surevus 1923 a.

Mortalité des enfants à bas âge en 1923.

1. Üldmärkused. Rinnalaste surevuse mõõdupuuks tarvitatakse surevuse koeffitsienti, s. o. arvu, mis näitab, kui palju iga 100 elusaltsündinud lapse kohta teatud aastal on surnud alla 1 a. vanuseid lapsi.

Rinnalaste surevuse normiks on olnud senini Rootsi ja Norra rinnalaste surevuse koeffitsient, milline 7 ümber kõigub, ja on sarnasena stabiilsena püsinud juba ligi 100 aastat (terve 19-da aastasaja).

Et aga viimase kahekümne aasta jooksul see „norm“ juba näitab suurt kalduvust vähenemise poole, ja see vähenemise tendents ka kestav näib olevat, siis võib normaalseks rinnalaste surevuseks lugeda surevust, mis 6 ümber kõigub.

2. Rinnalaste surevus territoriaalüksuste järele. Nagu järgnevast tabelist näha, on meil suur vahe rinnalaste surevuse vahel maakondades ja linnades. Kuna surevus linnades ainult 2 punkti võrra kõrgem on normaalsest (7,9), on ta maakondades aga normaalsest 2 korda suurem (12).

100 sündinu kohta 1923 a. suri alla 1 a. vanuseid lapsi.

Linnad	1923 a.			Maakonnad	1923 a.		
	Abielus	Väljasp. abielu	Kokku		Abielus	Väljasp. abielu	Kokku
Tallinn . . .	6,5	12,4	7,1	Viru . . .	11,3	17,1	11,6
Tartu . . .	7,1	16,7	7,9	Järva . . .	10,0	19,5	10,7
Narva . . .	9,0	8,5	9,0	Harju . . .	10,7	16,1	11,1
Pärnu . . .	6,5	11,8	6,8	Lääne . . .	11,6	13,5	11,7
Viljandi . . .	5,4	23,5	7,9	Saare . . .	14,0	18,2	14,5
Valga . . .	7,5	6,3	7,4	Pärnu . . .	9,2	9,9	9,3
Rakvere . . .	7,7	30,0	9,3	Viljandi . . .	10,1	14,0	10,4
Võru . . .	15,1	25,0	15,6	Tartu . . .	9,0	28,4	10,6
Kuressaare	10,9	75,0	24,1	Valga . . .	12,4	10,8	12,3
Haapsalu . .	7,3	—	6,7	Võru . . .	11,8	15,3	12,1
Paide . . .	7,7	50,0	9,2	Petseri . .	18,1	21,4	18,2
Petseri . . .	30,8	—	30,8	Kokku . .	11,6	17,5	12,0
Baltiski . .	—	—	—	Üle riigi .	10,7	17,0	11,2
Kokku . .	7,2	15,4	7,9				

Eelosutatud nähtus võib olla seletatav peajasalikult arstiabi kättesaadavusega linnades ja tema kättesaamatusega maakondades. Maakondades sureb rinnalapsi sündimisnõrkuse, külgehakkavate haiguste ja hingamisorganide haiguste läbi 5 korda rohkem kui linnades, ja kramptide läbi isegi 10 korda rohkem. Peale arstiabi kättesaamatuse, kas vaesuse või kauguse tõttu (nagu seda „surmalehtedel“ olevast märkusest sagedasti lugeda võib), etendab maakondades rinnalaste surevuses suurt osa veel vanemate teadmatus ja hoolimatus. Väga sagedasti on „surmalehtedel“ küsimuse peale arstiabi tarvitamise kohta vastatud: „ei tarvitatud, liiga noor veel selleks“. Sarnased vastused leiduvad kõige sagedamini Petserimaa „surmalehtedel“, kus vanemad isegi kuni 10 a. vanuse lapse juure ei pea tarvilikuks arsti kutsuda „üleliigse nooruse pärast“.

Linnades võib konstateerida kõige väiksemat rinnalaste surevust Pärnus — 6,3; maakondades samuti Pärnumaal — 9,3. Järgmisel kohal asub Tallinna linn (7,1) ja Harju maakond (11,1). Kõige suurem rinnalaste surevus näib suhteliselt küll Kuressaares ja Petseris olevat, kuid et neis linnades sellekohased absoluutarvud liig väikesed (Kuressaares—14, Petseris—4), siis ei või sellest veel mingit järeldust teha. Maakondadest on Petserimaal surevus kõige suurem—305 ehk 18,2. Siin on mõõduandev eestkätt muidugi üldine madal kultuuriline tasapind.

3. Rinnalaste surevus soo järele. Suurt erinevust on märgata rinnalaste surevuses soo järele. Üldse on poisslaste surevus suurem kui tütarlaste oma, mida näitavad nii linnade kui maakondade surevuse koeffitsiendid,—mõlemad poisslastel kahe punkti võrra kõrgemad. Üksikutes kohtades sureb aga poisslapsi isegi mitu korda rohkem kui tütarlapsi, näiteks Narvas, Pärnus. Suurematest linnadest on ainult Tallinnas surevus tütarlaste seas suurem. Maakondades on aga kõikjal, peale Valga maakonna, ülekaal surevuses poisslaste pool. Seda ülekaalu surevuses alla 1-st eluaastat võib konstateerida igas riigis, sellepärast võib selle nähtuse peale juba kui bioloogilise korrapärasuse peale vaadata. Poisslapsi sünnib üldse rohkem, kui tütarlapsi. Esimesel eluaastal sureb neid ka palju rohkem, kui tütarlapsi, ja nõndaviisi on hiljem ülekaal ikkagi tütarlaste ehk naissoo pool.

4. Rinnalaste surevus vanemate perekonnaseisu järele. Väga tuntavalt erineb rinnalaste surevus abielus ja väljaspool abielu sündinute hulgas. Väljaspool abielu sündinud laste seas on surevus ikka ja alati palju suurem. (Väiksemaid linnu, kus paistab ümberpöörduvalt olevat, meie arvesse ei võta liig väikeste absoluutarvude pärast). See on ka arusaadav, kui arvesse võtta meie ühiskonna vaateid väljaspool abielu sündinud laste peale, millede tagajärjel väljaspool abielu sündinud laste eest halvasti hooldetakse.

100 sündinu kohta 1922 ja 1923 a. suri alla 1 a. vanuseid lapsi.

Linnad	1922 a.			1923 a.			Maakonnad	1922 a.			1923 a.		
	Abielus	Väljasp. abielu	Kokku	Abielus	Väljasp. abielu	Kokku		Abielus	Väljasp. abielu	Kokku	Abielus	Väljasp. abielu	Kokku
Tallinn . . .	8,0	23,3	9,2	6,5	12,4	7,1	Viru . . .	11,6	22,7	12,2	11,3	17,1	11,6
Tartu . . .	8,3	14,5	8,7	7,1	16,7	7,9	Järva . . .	10,0	28,4	11,4	10,0	19,5	10,7
Narva . . .	11,7	14,0	11,9	9,0	8,5	9,0	Harju . . .	11,9	22,9	12,6	10,7	16,1	11,1
Pärnu . . .	8,9	16,7	9,3	6,5	11,8	6,8	Lääne . . .	11,0	22,4	11,9	11,6	13,5	11,7
Viljandi . . .	10,5	30,0	12,2	5,4	23,5	7,9	Saare . . .	11,9	14,8	12,2	14,0	18,2	14,5
Valga . . .	7,0	22,2	8,4	7,5	6,3	7,4	Pärnu . . .	12,7	22,2	13,3	9,2	9,9	9,3
Rakvere . . .	10,1	28,6	12,6	7,7	30,0	9,3	Viljandi . . .	12,5	17,2	13,2	10,1	14,0	10,4
Võru . . .	4,4	—	4,2	15,1	25,0	15,6	Tartu . . .	14,1	22,8	14,8	9,0	28,4	10,6
Kuressaare . . .	—	100,0	11,8	10,9	75,0	24,1	Valga . . .	14,8	40,0	16,1	12,4	10,8	12,3
Haapsalu . . .	7,8	16,7	8,6	7,3	—	6,7	Võru . . .	12,9	22,8	13,6	11,8	15,3	12,1
Paide . . .	16,6	50,0	20,0	7,7	50,0	9,2	Petseri . . .	19,2	36,4	19,8	18,1	21,4	18,2
Petseri . . .	—	—	—	30,8	—	30,8	Kokku . .	13,2	23,1	13,9	11,6	17,5	12,0
Baltiski . . .	—	—	—	—	—	—	Üle riigi .	12,2	22,6	12,9	10,7	17,0	11,2
Kokku . .	8,6	20,9	9,5	7,2	15,4	7,9							

5. Rinnalaste surevuse võrdlus 1922 ja 1923 a. Võrreldes rinnalaste surevust 1923 a. eelmise 1922 a. rinnalaste surevusega, leiame, et see vähenenud on (12,9 ja 11,2). Surevus on vähenenud nii abielus kui väljaspool abielu sündinud laste seas. Iseäranis tuntavalt, pea poole võrra, on vähenenud rinnalaste surevus väljaspool abielu sündinud laste seas Tallinnas. Siin on, muidugi, väga palju kaasa aidanud sarnaste laste kasva-

tada andmine perekondadesse ja nende toetamine oma emade juures. Tartus, näiteks, kus laste kasvatada andmine perekondadesse veel mitte läbi viidud pole, on surevus väljaspool abielu sündinud laste seas suurenenud eelmise aastaga võrreldes.

Narvas on rinnalaste eest ka rohkem hoolitsemata hakatud, sellepärast on ka seal surevus märksa vähenenud. Teiste linnade suhtes, kus absoluutarvud liiga väikesed, on võimata mingisuguseid järeldusi teha.

Maakondadest paistab kõige rohkem välja oma erinevuse tõttu Tartu maakond — siin on surevus vähenenud ühe aasta jooksul rohkem kui 5 punkti võrra, ainult abielus sündinud laste arvel. Kas see nähtus juhuslik või mingisuguste tervishoidlike abinõudega põhjendatud — pole kahjuks teada. Petserimaal on surevus väljaspool abielu sündinud laste seas tuntuvalt vähenenud — 36,4 pealt 21,4 peale. Surevus abielus sündinud laste seas on ainult ühe punkti võrra vähenenud, seega üldine surevuse koefitsient kokku 1¹/₂ punkti võrra. Selles võisid kaasa mõjuda tervishoiu kursused, mis seal 1923-dal aastal korraldati peaaugult laste ja rinnalaste tervishoiu üle E. N. Liidu tervishoiu instruktoriga poolt. Maakondades võib pea igal pool konstateerida surevuse vähenemist väljaspool abielu sündinud laste seas.

6. Rinnalaste surevus, võrreldes teiste maadega. Meie rinnalaste surevuse võrdluseks teiste maadega võtame prof. Methorsti koefitsiendid ajajärgu kohta 1919—1922.

	Rinnalaste surevus 100 elussündin. lapse kohta		Rinnalaste surevus 100 elussündin. lapse kohta
Tshiili	27,2	Eesti	10,8
India (Inglise kol.)	20,5	Belgia	10,7
Ungari	18,8	Soome	10,6
Venetsuela	17,0	Uruguai	10,5
Leedu	16,8	Shoti	9,7
Jaapani	16,8	Kanada	9,4
Baieri	15,9	Iiri	8,3
Austria	15,7	Ameerika Ühisriigid	8,3
Hispaania	15,3	Daani	8,2
Salvador	14,1	Inglismaa	8,2
Egiptus	13,5	Shveitsi	8,0
Preisimaa	13,0	Hollandi	7,1
Argentiina	12,0	Kreekamaa	6,8
Saksimaa	11,7	Austraalia	6,4
Vürtemberg	11,2	Rootsi	6,4
Prantsusmaa	11,0	Norra	6,1
Bulgaaria	10,9	Uus Meremaa	4,6
Läti	10,9		

Nagu tabelist näha, seisab Eesti oma rinnalaste surevuse poolest 19-dal kohal nende riikide hulgas, milliste kohta on andmed olemas Rahvusvahelisel statistika instituudil, ja veel väga kaugel Rootsist ja Norrast, kus sellekohane olukord kõigesoodsam. Tähelepanuväärt on, et Uus Meremaa on saavutanud kõige väiksema rinnalaste surevuse koefitsiendi — 4,6, mis palju väiksem Rootsi ja Norra koefitsiendist, milliseid normaalseteks peetakse.

Huvitav on jälgida meie naaberriikide—Läti, Leedu—seisukohti. Kuna Läti Eesti kõrval seisab, on Leedu kaugel eespool, nimelt 5-dal kohal, esinedes võrdlemisi väga suure rinnalaste surevusega. Imestada tuleb, et Ungaris rinnalaste surevus nii suur on, et ta otse India kõrval seisab.

Tuleb ainult tähelepanu juhtida asjaolu peale, et rahvusvahelisel võrdlusel väga ettevaatlik peab olema mõne riigi suhtes nende rinnalaste surevuse hindamise juures. Surnultsündinud laste arvestamine pole mitte ühtlane, milline asjaolu mõnikord suurt mõju avaldab surevuse koefitsientide peale. On riike, näiteks Hollandi, Belgia, Prantsusmaa, kus tunnistatakse surnultsündinuks kõik need lapsed, kelle sündimisest pole teatatud 3 päeva jooksul, kui nad selle aja sees ära surid, ehk küll nad elusatena ilmale tulid. Teistes riikides (ka meil Eestis) arvestatakse jälle sarnased lapsed elusalt sündinutena ja surnutena sündimise nõrkuse läbi. Arusaadav, et selle tõttu meie rinnalaste surevuse koefitsiendi on raske võrrelda näiteks Hollandi või Belgia omadega—omapärane surnultsündinute arvestamine vähendab seal tuntuvalt üldist rinnalaste surevust.

7. Rinnalaste surevuse järele. Surevus on kõige suurem esimesel elukuul, nimelt — 36,4% üleriikliselt; see tähendab $\frac{1}{3}$ kõigist alla 1 a. surnud lastest sureb alla 1 kuu vanuselt. See on pea kõikjal nii. Norras sureb esimesel kuul 34,0% kõigist aasta jooksul surnud rinnalastest, Itaalias — 30,0%, Shveitsis—40%. Harilikult langeb suurim surevus esimese päeva peale, millest ta edasi juba vähehaaval langema hakkab kuni 6—7 päevani, kus jälle väikest tõusu võib konstateerida, ja edasi jälle langust kuni 2 nädalani.

Kõigerohkem lapsi on meil surnud sünnipärase nõrkuse ja kehavigade läbi, nimelt — 548 last 2299 hulgast ehk 23,99%. Pea samasuur arv—510 ehk 22,33%—on surnud külgehakkavate haiguste läbi. Edasi, kolmandal kohal on surevus hingamisorganide haiguste läbi—464 ehk 20,31%. Neljandal kohal on surevus krampide läbi—409 ehk 17,91%.

Surevus seedimisorganide haiguste läbi on võrdlemisi mõõdukas—256 ehk 11,21%, kuna muud haigused võrdlemisi vähe surmajuhtumisi on põhjustanud—kokku 90 ehk 3,94%. Õnnetujuhtumised on ainult 7 korral surmapõhjuseks olnud; surmapõhjus täiesti teadmata —15 korral.

Sünnipärane nõrkus ja kehavedad on kõige sagedamaks surmapõhjuseks just esimesel elukuul, kus tema läbi 80,2% kõigist alla 1 aastat surnud lastest hauda on läinud. 19,7% langeb esimese elupäeva peale—siin on põhjuseks peaaesjalikult enneaegne sündimine. 1 kuust kuni aasta lõpuni on surevus sündimise nõrkuse läbi võrdlemisi väikene. Et ta aga siiski veel ette tuleb, siis tähendab see, et laps kuidagi ei suuda akklimatiseeruda oma elamistingimustes, mis tema vastupidavust alatasa vähendavad, kuni viimaks noor elu täiesti kustub.

Rinnalaste surevus vanuse ja surmapõhjuste järele (üle riigi).

	Sünnipär. nõrkus ja kehavedad	Külgehakk. haig.	Hingamis- org. haig.	Seedimis- org. haig.	Muud haig. v. a. kram- bid	Krambid	Õnnetu surm	Kokku
Kuni 1 kuuni .	80,2	7,3	16,6	24,6	23,3	48,3	14,2	36,4
Neist: alla 1 p.	19,7	—	0,4	—	1,1	1,5	—	5,1
1—2 p. . . .	11,8	—	—	0,4	—	0,5	—	2,9
2—3 „ . . .	8,2	0,2	0,4	0,4	—	1,2	—	2,3
3—7 „ . . .	14,9	0,8	1,7	2,3	2,2	12,0	14,2	6,6
1—2 näd. . .	10,3	1,6	3,7	5,5	2,2	10,6	—	6,2
2—4 „ . . .	15,3	4,7	10,4	16,0	17,8	22,5	—	13,3
1—2 kuuni	5,9	7,3	8,2	13,7	16,7	10,0	—	8,7
2—3 „ . . .	4,2	11,2	16,4	12,1	16,7	9,4	14,3	10,7
3—6 „ . . .	6,4	27,9	22,9	28,1	27,7	16,5	28,6	19,7
6—9 „ . . .	0,9	25,8	20,3	13,3	8,9	9,4	14,3	13,7
9—12 „ . . .	2,4	20,5	15,6	8,2	6,7	6,4	28,6	10,8

Sünnipärase nõrkuse ja kehavigade läbi sureb meil kõige rohkem rinnalapsi Saare— (31,33%), Viljandi- (30,65%), Pärnu- (28,69%) ja Petserimaal (28,72%). Tähelepanu äratav asjaolu, et siin üks kõige kultuursematest maakondadest, nagu seda on Viljandimaa, peaaegu kõrvu seisab kõige vähem arenenud maanurgaga. Mis on selle põhjuseks, pole meil kahjuks mitte teada. — Väljaspool abielu sündinud laste seas on sündimisenõrkus palju sagedamini varajase surma põhjuseks, kui abielus sündinud laste hulgas, eriti rohkem linnades kui maakondades. Nõnda, näiteks, on surnud linnades sünnipärase nõrkuse läbi 25,4% abielus sündinud surnutest; väljaspool abielu sündinutest aga 32,3%. Maakondades aga on vastavad suhtarvud—22,5% ja 27,2%. See on ka täiesti arusaadav, arvesse võttes seda rasket olukorda, millises väljaspool abielu sünnitanud emal oma lapsukesega elada tuleb.

Rinnalaste surevus surmapõhjuste ja vanemate perekonnaseisu järele (0/00). *)

	Sünnipär. nõrkus ja kehavedad	Külgehakk. haig.	Hingamis- org. haig.	Seedimis- org. haig.	Muud haig. v. a. kram- bid	Krambid	Õnnetu surm
Linnades							
Abielus	25,4	24,2	21,1	13,3	3,9	10,9	1,2
Väljaspool abielu	32,2	11,9	23,7	8,5	10,2	11,9	1,6
Kokku	27,9	22,7	20,4	12,1	4,9	10,9	1,1
Maakondades							
Abielus	22,5	23,2	20,1	11,3	3,8	19,0	0,1
Väljaspool abielu	27,2	18,4	20,4	9,2	3,9	19,9	1,0
Kokku	23,3	22,3	20,3	11,0	3,8	19,2	0,1
Üle riigi	24,0	22,3	20,3	11,3	3,9	17,9	0,3

*) Vanemate perekonnaseis teadmata 7,6% kaartidest.

Külgehakkavad haigused, mis rinnalaste surmapõhjuste hulgas teisel kohal seisavad, on kõige kardetavamad 3-st kuust peale: 3—6 kuuni sureb külgehakkavate haiguste läbi 27,9%, 6—9 k. — 25,8% ja 9—12 kuuni — 20,5% kõigist nendesse 1 eluaastas surnud lastest. Linnades moodustab pea poole üldisest surevusest külgehakkavate haiguste läbi peaaegu ja ajukelme põletik, mis 39 juhtumisel ette tuleb kogusumma 79 hulgas. Maakondades aga on läkastuskõha kõige tähtsamaks surmapõhjuseks külgehakkavate haiguste hulgas, põhjustades 181 surmajuhtumist üldarvust 431. Siis tulevad järjekorras influentsa—69 surmajuhtumist, peaaegu ja ajukelme põletik—52, leetrid—49, difteeriit—35, jne. (v. tab. 29, lhk. 48).

Sellest on näha, kui suur on teadmatus ja ühtlasi ka arstiabi puudus maal; isegi rinnalapsi ei suudeta ära hoida külgehakkavate haiguste eest. Nähtavasti on haigete eraldamine ka väga puudulik, nii et suuremad lapsed vabalt võivad väiksemaid infitseerida.

Kõige halvem olukord ses suhtes on Petserimaal kus külgehakkavate haiguste läbi surnud on koguni 139 rinnalaste üldarvust 309, ehk 45,87%. See annab tunnistust äärmiselt viletsast tervishoidlikust seisukorrast. Võru ja Viljandi maakondades sureb 1/4 rinnalastest külgehakkavate haiguste läbi. Kõige väiksema arvu surmajuhtumistest annavad nad Harju- ja Saaremaal: esimeses 8,09% ja teises 9,64%. Harju maakonna kohta on see arusaadav, sest pealinna ümbrusena on siin isoleerimise võimalused paremad — Tallinna linna külgehakkavate haiguste haigemaja võib ühtlasi ka Harju maakonna haigeid paigutada. Mis põhjusel Saaremaal surevus külgehakkavate haiguste läbi väikene on, jääb esialgu tumedaks.

Huvitav on konstateerida, et väljaspool abielu sündinute hulgas surevus külgehakkavate haiguste läbi palju väiksem on, kui abielus sündinud laste seas. Linnades on surevus väljaspool abielu sündinud laste seas 11,9%, seega enam kui pool vähem, kui abielus sünd. hulgas, kelle seas surevus 24,2%. Maakondades on vahe veidi väiksem—18,4% väljaspool abielu ja 23,2% abielus. Siin võib mõõduandev olla esiti see asjaolu, et väljaspool abielu sündinud lapsed on ikka üksikud, harva tuleb ette kui neil veel teisi õdesid-vendi on; teiseks elavad nad ka enamasti üksikult, kas kellegi vanainimese hoole all, või oma ema juures. Seega on ühtlasi ka haigeksjäämise võimalus külgehakkavatesse haigustesse tuntavalt piiratud, nimelt harvema kokkusaamise tõttu teiste haigete lastega.

Hingamisorganide haigused põhjendavad kõige rohkem surmajuhtumisi rinnalaste seas 3-da ja 6-da kuu vahel—22,9%. Pea sama hädaohlikud on nad ka 6—9 kuuni, andes 20,3% surmajuhtumisi. Esimesel elukuul on nad ka väga kardetavad oma 16,6% surevusega, kus äge bronhiit väga sagedasti lapse elule saatuslikuks saab, rääkimata veel kopsupõletikust. Linnades on hingamisorganide haiguste seast kopsupõletik kõige sagedamaks surmapõhjuseks (57 juhtumist kogusumma 71 hulgast; bronhiit esineb võrdlemisi väiksel arvul—14 surmajuhtumist). Maakondades aga on ümberpöörduvalt — bronhiidi läbi on seal enam kui kaks korda rohkem surmajuhtumisi ette tulnud (264), kui kopsupõletiku läbi (129).

Tegelikult võib asi ka teisiti olla, sest suurel hulgal juhtumistel võis alguses konstateeritud bronhiidist ka kopsupõletik välja kujuneda, mida aga keegi oma õige nime all kindlaks teha ei võinud, sest maal kutsutakse arst üldse harva laste juurde ja ainult harukordsetel juhtumistel mitmel korral.

Kõige rohkem tuleb ette surmajuhtumisi hingamisorganide haiguste läbi Harju, Järva, Viru ja Võru maakonnas, kõige vähem—Petseri maakonnas. Et siin on mõõduandvad mitte üksi kliimalised tingimused, vaid ka terve rida kõiksugu teisi, millised meile mitte täielikult teada pole, sellepärast on raske selgitada, mispärast Harjumaal hingamisorganide haiguste läbi rohkem rinnalapsi sureb, kui näiteks Petserimaal. — Mis puutub erinevusse rinnalaste vanemate perekonnaseisu järele, siis on surevus hingamisorganide haiguste läbi, väljaspool abielu sündinud laste seas suurem (23,7% linnades ja 20,4% maakondades), kui abielus sündinud laste hulgas (21,1% linnades ja 20,4% maak.). Siin on, nähtavasti, mõõduandev suurem hoolitsemine abielus sündinud laste eest, kui väljaspool abielu sündinute juures.

Seedimisorganide haiguste läbi on surnud kõige rohkem rinnalapsi 3—6 kuu vahel—28,1%, mida vast küll kõiksugu lisatoitude arvele tohiks panna, mis lastele selles vanuses andma hakatakse. Üldse on meil rinnaga toitmine kaunis laialdane, nagu seda sellekohase küsimuse vastamisest surmalehel näha, ja selle tõttu on ka seedimisorganide haigused rinnalaste surmapõhjuste hulgas rohkem tagaplaanil. Kõige rohkem tuleb neid ette Järva maakonnas — 19,81%, kõige vähem Tartu linnas. Sarnaste erinevuste põhjused on meile teadmata.—Väljaspool abielu sündinud laste seas põhjendavad seedimisorganide haigused vähem surmajuhtumisi, kui abielus sündinute hulgas (8,5% ja 13,3% linnades ning 9,2% ja 11,3% maakondades). Põhjuseks võiks siin vast ette tuua asjaolu, et esimeste laste puhul (v. ab. sündinud

lapsed on enamasti ikka esimesed) emad imetamisvõimulisemad on, kui 4-da, 5-da ehk koguni 10-da lapse puhul, kus emad teinekord täiesti välja kurnatud.

Tähelepanu vääriwad surmapõhjuste seas veel eriti krambid. Kõige rohkem surma-juhtumisi põhjendavad nad esimesel elukuul, nimelt 48,3% kõigist surnud rinnalastest. Kõige suuremal arvul tulevad nad ette Tartu maakonnas (29,28%), kuna Petserimaal krampide läbi ühtainustki surmajuhtumist pole konstateeritud. Et nende krampide etioloogia meile täiesti tume,—ei hakka meie nende kohta mingisuguseid oletusi tegema.

Muud haigused ja õnnetu surm, mis üldse vähe surmajuhtumisi on annud, ei vääri erilist tähelepanu.

Huvitav on vaadelda veel rinnalaste surmapõhjusti ühenduses sündimise järjekorraga. Siit näeme, et esimestel lastel on kõige vähem lootust vastu pidada kõiksugu haigustele; juba rohkem on seda 2-sel lapsel, kolmandal—veel rohkem, kuna seniste andmete järele 6-dal, 7-dal ja 8-dal, 9-dal lapsel tuleviku väljavaated kõige paremad näivad olevat.

Rinnalaste surevus sündimise järjekorra ja surmapõhjuste järele ‰‰‰ (üle riigi).

Mitmes laps emal *)	Sünnip. nõrkus ja kehaved		Külgehakkav. haig.		Hingamisorg. haig.		Seedimisorg. haig.		Muud haig. ilma kramp.		Krambid		Õnnetu surm		Kokku		
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	K.
1-ne . . .	40,5	43,2	28,8	27,7	40,8	34,5	40,9	39,6	34,2	39,4	42,8	34,0	100,0	—	38,0	35,4	36,9
2	22,9	21,4	26,9	25,7	21,8	21,1	22,0	23,7	29,3	21,2	17,8	22,0	—	50,0	22,9	22,6	22,7
3	11,4	14,6	18,2	17,3	9,5	12,3	12,9	10,5	17,1	6,1	9,2	12,8	—	25,0	12,5	13,9	13,1
4	8,0	7,8	12,3	8,4	5,8	8,2	8,3	7,9	2,4	6,1	10,8	9,9	—	25,0	8,8	8,5	8,7
5	6,5	4,7	4,4	7,9	9,0	9,3	5,3	6,6	12,2	12,1	7,6	6,4	—	—	6,9	7,2	7,0
6	2,3	1,0	2,2	4,7	5,3	4,7	3,8	3,9	—	—	4,3	6,4	—	—	3,2	3,8	3,5
7	3,0	3,2	4,0	4,7	4,2	1,7	1,5	—	2,4	9,1	2,2	4,3	—	—	3,1	3,3	3,2
8	2,3	2,1	2,6	2,6	2,6	3,5	1,5	1,3	—	3,0	1,6	—	—	—	2,1	2,1	2,1
9	0,8	1,0	0,4	—	0,5	0,6	1,5	3,9	—	—	2,2	0,7	—	—	0,9	0,9	0,9
10	0,4	0,5	—	0,5	0,5	1,2	0,8	1,3	—	3,0	0,5	1,4	—	—	0,5	1,0	0,7
11	0,4	—	—	0,5	—	1,2	—	1,3	2,4	—	0,5	1,4	—	—	0,3	0,7	0,5
12 ja üle	1,5	0,5	0,4	—	—	1,7	1,5	—	—	—	0,5	0,7	—	—	0,8	0,6	0,7

Rinnalaste surevus suremiskuude ja surmapõhjuste järele näitab umbes sedasama, mis meie konstateerisime üldise surevuse juures. Sellepärast ei peatu meie selle juures üksikasjalisemalt.

Rinnalaste surevus suremiskuude ja surmapõhjuste järele ‰‰‰ (üle riigi).

Suremiskuud	Sünnip. nõrkus ja kehaved	Külgehakk. haig.	Hingamisorg. haigused	Seedimisorg. haig.	Muud haig. v. a. krambid	Krambid	Õnnetu surm
Jaanuar . . .	24,4	21,8	29,7	7,2	3,0	13,5	0,4
Veebruar . . .	24,8	24,5	28,0	3,5	1,7	17,5	—
Märts	21,2	26,8	25,6	7,7	3,8	14,9	—
Aprill	24,8	19,6	24,7	8,2	3,1	19,1	0,5
Mai	25,0	27,9	18,7	9,8	2,9	15,7	—
Juuni	20,1	26,5	17,4	9,0	2,1	24,9	—
Juuli	23,8	25,4	15,0	16,1	4,7	15,9	—
August	23,2	21,2	13,4	14,7	6,4	19,8	1,8
September . . .	20,6	17,4	12,9	22,6	5,2	21,3	—
Oktoober	24,2	20,1	14,1	19,5	4,0	18,1	—
November	24,5	18,0	14,4	13,9	5,0	20,8	1,4
Detsember . . .	31,5	13,7	17,7	10,3	7,4	18,8	0,6
Kokku	24,0	22,3	20,3	11,2	4,0	17,9	0,3

9. Rinnalaste surmapõhjuste Väga huvitav oleks võrrelda meie rinnalaste surevuspõhjusti rahvusvaheline võrdlus. eestkätt nende maadega, mis tervishoidlikust seisukohast kõige kõrgemal seisavad, siis nende maadega, kus rahva tervishoidlik seisukord veel väga puudulik ja lõpuks oma lähemate naaberriikidega, kellega pea ühesugustes tingimustes elame. Et aga surmapõhjuste nomenklatuurid väga mitmesugused on

*) Sündimise järjekord teadmata 19,3% kaartidest.

ja seega mittevõrreldavad üksteisega, tuleb piirduda ainult nende riikide võrdlusega, milliste surmapõhjusi meie omadega enam-vähem kokkukõllasse võib viia. Need on Rootsi, Inglismaa ja Pariisi linn.

Rinnalaste surmapõhjused Eestis ja välisriikides.

	Eesti 1923 a.	Rootsi 1918 a.	Inglismaa ja Wales 1923 a.	Pariis 1919 a.
Sünnipärane nõrkus . . .	23,99	41,2	39,68	36,29
Külgehakk. haig.	22,33	18,9	11,02	10,49
Hingamisorg. haig.	20,31	15,3	19,88	19,04
Seedimisorg. haig.	11,21	9,3	11,88	23,32
Muud haig. ilma kramp. . .	3,94	14,3	11,51	7,14
Krambid	17,91	*)	6,03	3,47
Õnnetu surm	0,31	1,0	—	0,25

Tähelepanuväärt on, et surevus sünnipärase nõrkuse ja kehavigade läbi meil kõige väiksem on—peaaegu 2 korda väiksem, kui Rootsis. Siit võiks ju oletada, et meie lapsed sündides elujulisemad ja tugevamad on, kui mujal võrreldavates riikides.

Külgehakkavate haiguste suhtes oleme aga teistest kaugel ees. Külgehakkavate haiguste läbi sureb meil 2 korda rohkem rinnalapsi, kui Inglismaal ja Pariisis; see näitab et üldine tervishoidlik olukord meil väga puudulik on. Ehk küll Rootsis surevus külgehakkavate haiguste läbi ka suur näib olevat, kuid siiski tuleb seda erakorraliseks nähtuseks lugeda; andmed Rootsi kohta on pärit 1918 a., mil seal suur influentsa taud möllas.

Surevuse poolest hingamisorgaanide haiguste läbi on ainult Rootsi paremas seisukorras (15,3%), kuna nad mujal pea samal määral ette tulevad.

Seedimisorgaanide haiguste läbi sureb kõige rohkem rinnalapsi Pariisi linnas 23,32%, seega pool rohkem kui Eestis, Rootsis ja Inglismaal. Seda tuleb muidugi peaaesjalikult ainult kunstliku rinnalaste toitmise arvele panna.

VII. ABIELULAHUTUSED.

Divorces.

1. Sissejuhatavad märkused. Nii demograafiliselt kui moraalstatistiliselt tähtsa abielulahutuste statistika võimalused on senini kitsamad olnud kui abielluvuse, sündivuse ja surevuse statistikas, kuigi objektiivselt see vastupidi peaks olema. Abielulahutused sünnivad kohtulikult ja iga kohtuotsus peaks statistiliselt registreeritud ja Stat. Keskbüroole teatatud olema. Ent tegelikult ei ole selle teostamisele seni kohtuasutused asunud, vastava seaduse puudumisel. Ka on kohtud kohustatud igast lahutusotsusest ära kirja saatma asutusse, kus lahutatud abielu sõlmitud, kuid seni pole veel korda läinud selgitada, kuivõrd on õiged koguduste kaebtused, et kohtud neile lahutustest ei teata.

Sel põhjusel ei ole Keskbürool, alates 1 maist 1923 a., s. o. ajast, millal abielulahutus- asjad uue abielulahutusseaduse kohaselt vaimulikkudelt asutustelt kohtuasutuste kätte läksid, mingisuguseid andmeid olnud lahutuste kohta. On vaid andmed saavutatud Ev.-Luth. usu konsistooriumilt ja Ap.-õigeusu sinodilt, alates 1-st juulist 1921 kuni 30 aprillini 1923 a.

Teadete saavutamiseks tarvitati iga lahutuse kohta täidetavat kaarti rea lahutatavat abielu ja lahutust iseloomustavate küsimustega. Ent kaugeltki mitte kõikide lahutuste kohta pole kaartisid olemas, nii kui selgus sellekohasel kontrollimisel konsistooriumilt saadud erinimekirja ja sinodi protokollide järele. Järgnev tabel annab ülevaate nimetatud aja jooksul otsustamisel olnud abielulahutusasjade ja kättesaadud kaartide arvust, eraldi mõlemalt asutuselt.

*) Eristatud andmed puuduvad.

Aastad	Üldse otsustatud lahutusasju			Neist									Lahutatud abielud, mil- lede kohta kaardid ole- mas		
				Lahutatud			Lepitatud			Rahulda- mata (tagasi lük.)					
	Kokku	E.-L. konsist.	Ap.-õ. sinod	Kokku	E.-L. konsist.	Ap.-õ. sinod	Kokku	E.-L. konsist.	Ap.-õ. sinod	Kokku	E.-L. konsist.	Ap.-õ. sinod	Kokku	E.-L. konsist.	Ap.-õ. sinod
1921 a. (VII-XII)	275	165	110	240	133	107	4	4	—	31	28	3	93	8	85
1922 a. (I-XII)	713	556	157	569	418	151	8	8	—	136	130	6	296	156	140
1923 a. (I-IV)	427	305	122	345	253	92	—	—	—	82	52	30	257	217	40
Kokku	1415	1026	389	1154	804	350	12	12	—*)	249	210	39*)	646	381	265
%/o	100,0	100,0	100,0	81,6	78,4	90,0	0,8	1,2	—*)	17,6	20,4	10,0*)	56,0	47,4	75,7

Järjekult, saavutatud kaartide arv lahutustest 47,4% Ev.-Luth. usu konsistooriumilt ja 75,7% Ap.-õigeusu sinodilt, kokku 56,0%, ei ole mitte suur, ent koguarvuna siiski küllalt huvitav lahutuste iseloomu ülevaatlikuks selgitamiseks.

2. Abielulahutuste arv. Võttes lahutuste sageduse vaatlemiseks 1922 a. lahutuste arvu, saame 100 000 elaniku kohta 51,4 juhtumist. Võrreldes teiste maadega, kus oli 100 000 elaniku kohta Soomes—1921 a.—13,7, Rootsis 1916—1920—18,7, Norras 1920 a.—23,2, Daanis 1920—36,6 ja Prantsusmaal 1919 a.—72,0, ei või Eesti arvu madalaks pidada; olles tuntavalt kõrgem teiste põhjamaade lahutusarvudest, läheneb ta Prantsusmaale (kus oli keskmiselt 1911—1913 a.—69,6, 1914—1919 a.—38,7).

Täpsem aga on lahutuste arvu võrdlemine abielus olevate naiste, samuti ka aasta jooksul abiellumiste arvuga. 10 000 abielus naise kohta oli Eestis lahutusi 1922 a. 28, 1000 abiellumise kohta aga—59 juhtumist, mis juba erakorraliselt suure arvu moodustab, kui võrrelda seda teiste maade lahutustega. Nii oli lahutusi:

Soomes 1921 a. 10 000 abielus naise kohta	2,9	1 000 abielu kohta	19,6
Rootsis 1916—1920 a. „ „ „ „	18,7	„ „ „ „	28,3
Daanis 1920 a. „ „ „ „	„	„ „ „ „	44,3

Nii võiks 1922 a. arvude alusel konstateerida Eestis üldse suurt abielulahutuste arvu, võrreldes normaalsel arvul sõlmitud abieludega aga—erakorraliselt suurt.

3. Lahutused riigi- osade järele. Seda küsimust ei saa täpses mõttes valgustada, sest lahutatud abielude pooled viibisid osalt juba enne lahutust eraldi elukohas ja andmed pole küllalt täielikud. 1922 a. lahutuste kohta on saadud kõigest 296 kaarti.

Selles arvus oli elukoht märgitud meestel 180 juhtumisel, naistel 236 juhtumisel. Esimeste suur % märkimata elukohaga on tingitud suurel määral lahutuse põhjusena mehe kadunud olek—69 juhtumisel. Ühes administratiivüksuses elavaina on märgitud linnades—55 ja maal—29, kokku 84 juhtumist, muud kõik lahus elukohaga. Elukohtade järele jagunevad teadaolevad andmed järgmiselt: mehi pärit linnadest 105, ehk 58,3%, maalt 66 ehk 36,7%, väljamaalt 9 ehk 5,0%; naisi linnadest 150 ehk 63,6, maalt 77 ehk 32,6%, väljamaalt 9 ehk 3,8%. Kui saadud %/o juures silmas peame, et rahvalugemise järele linna abielupoolte arvud üldisest abielupoolte arvust moodustavad ainult: mehed 25,3 ja naised 25,0%, siis selgub linna abielude lahutuste sageduse suur ülekaal maa abielude lahutustest. Et selle juures esimesel kohal seisab Tallinn, on kooskõlas saavutatud tulemusega. Linnadest pärit lahutatud abielupooltest langeb Tallinna peale: mehi 66, s. o. 62,8%, naisi 94 ehk 62,7%, kuna aga Tallinna abielumeeste arv 47,9% ja naiste arv 47,0% moodustab vastavate linna abielupoolte arvust.

4. Lahutatud abielu- poolte vanus. Kuna ühelt poolt tähtis on avaldada vanusandmeid terve kalendriaasta kohta, teiselt poolt aga soovitatav on vaatlemise alla võtta võimalikult suurem arv juhtumisi, siis avaldame siin andmed lahutatute kohta 1922 a. ja 1-st juulist 1921 kuni 30 aprillini 1923 a., esimesed täiel, teised lühendatud kujul.

Nii selgub, et sagedamaks lahutuse vanuseks on meestel 35—39, naistel 30—34, seegal viieaastase rühma võrra kõrgemal sagedama abiellumise aastatest, mis on täielises kooskõlas lahutatud abielude kestuse kohta allpool toodud andmetega. Keskmiseks vanuseks oli lahutatute 1922 a. m. 37,58, n. 33,31, 1 juulist 1921—30 aprillini 1923 a. m. 37,63, n. 33,55.

*) Lepitatud rahuldamatute arvus.

1922 a. lahutatute vanus.

Mehe vanus	N a i s e v a n u s										Kokku	‰	
	Kuni 20	20—24	25—29	30—34	35—39	40—44	45—49	50—59	60 ja üle	Teadmata			
Kuni 20 a.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20—24	2	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	6	2,8
25—29	—	9	8	3	1	—	—	—	—	—	1	22	10,4
30—34	1	5	27	20	5	—	—	—	—	—	5	63	29,7
35—39	—	6	11	20	14	1	—	—	—	—	5	57	26,9
40—44	—	—	2	8	10	4	1	1	—	—	—	26	12,3
45—49	—	—	1	4	2	5	1	1	—	—	2	16	7,5
50—59	—	—	—	2	2	1	1	10	—	—	—	18	8,5
60 ja üle	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—	—	4	1,9
Teadmata	1	1	4	4	1	3	2	—	—	—	68	84	28,4
Kokku	4	23	54	62	35	16	5	12	4	81	296	100,0	—
‰	1,9	10,7	25,1	28,8	16,3	7,4	2,3	5,6	1,9	27,4	100,0	—	—

1921 a. (VII—XII)—1923 a. (I—IV) lahutatute vanus.

	Kuni 20	20—24	25—29	30—34	35—39	40—44	45—49	50—59	60 ja üle	Teadm.
	Absoluutarvud.									
Mehe	—	16	60	111	126	76	48	35	6	168
Naise	5	50	117	130	96	41	22	20	6	159
‰										
Mehe	—	3,3	12,6	23,2	26,4	15,9	10,0	7,3	1,3	26,
Naise	1,0	10,3	24,0	26,8	19,7	8,4	4,5	4,1	1,2	24,

5. Lahutatud abielude kestvus ja laste arv.

	Abielu kestvus							Laste arv							Kokku	
	Alla 2 a.	2—4	5—9	10—14	15—19	20—24	25 ja üle	Teadm.	0	1	2	3	4	5 ja üle		Teadm.
Absoluutarvud.																
1921 a. (VII—XII)	8	15	38	16	7	6	2	1	58	18	6	5	—	—	6	93
1922 a.																
Linnades	7	15	27	29	14	5	8	—	61	10	13	2	—	1	18	105
Neist Tallinnas	4	13	17	20	7	3	2	—	38	7	7	2	—	—	12	66
Maal	9	9	16	19	4	4	3	2	40	12	3	1	1	—	9	66
Väljamaal	1	1	3	1	2	1	—	—	5	1	—	2	—	—	1	9
Teadmata	4	23	40	30	6	1	7	5	68	15	6	2	1	—	24	116
Kokku	21	48	86	79	26	11	18	7	174	38	22	7	2	1	52	296
1923 a. (I—IV)	12	42	63	70	42	16	11	1	103	42	22	9	1	—	80	257
Üldse	41	105	187	165	75	33	31	9	335	98	50	21	3	1	138	646
‰																
1921 a.	8,1	16,3	41,4	17,3	7,6	6,5	2,2	1,1	66,7	20,7	6,9	5,7	—	—	6,5	100,0
1922 a.	7,3	16,6	29,8	27,3	9,0	3,8	6,2	2,4	71,3	15,6	9,0	2,9	0,8	0,4	17,6	100,0
1923 a.	4,7	16,4	24,6	27,3	16,4	6,3	4,3	0,4	58,2	23,7	12,4	5,1	0,6	—	31,1	100,0
Üldse	6,4	16,5	29,3	25,9	11,8	5,2	4,9	1,4	65,9	19,3	9,8	4,2	0,6	0,2	21,4	100,0

Paistab silma ühelt poolt väga suur lasteta abielupaaride arv — 65,9%, teiselt poolt sagedamatena lahutusaastatena 5—14, millest järeldada võib, et suur osa lahutusi tõsise pikemaajalise perekondlise kriisi tagajärg on, mille üheks tunnuseks nende viljatuse. Selle kõrval ei ole mõjuta ka asjaolu, et sisemist kriisi kannatavatest abieludest on kergemini lahutatavad lasteta abielud, kuna laste olemasolul abielus püsitakse ka halbade vahekordade juures.

6. Perekonnaseis enne abiellumist.

Võiks näidata missugust mõju avaldab abielude püsivuse peale endine abielukogemus. Seda võiks seigitada aga ainult koefitsientide arvutamise teel olevate abielupoolte endise perekonnaseisu arvude alusel. Et aga sarnased puuduvad, peame sellest keelduma ja piirduma toodavate arvude omavaheliste suhete konstateerimisega.

	Perekonnaseis enne abiellumist								% %					
	M e e s				N a i n e				Mees			Naine		
	Vallal.	Lesk	Lahut.	Teadm.	Vallal.	Lesk	Lahut.	Teadm.	Vallal.	Lesk	Lahut.	Vallal.	Lesk	Lahut.
1921 a. (VII-XII)	78	1	—	14	75	4	—	14	98,7	1,3	—	94,9	5,1	—
1922 a.														
Linnades	82	6	—	17	83	5	1	16	93,2	6,8	—	93,3	5,6	1,1
Neist Tallinnas	50	5	—	11	51	3	1	11	90,9	9,1	—	92,7	5,5	1,8
Maal	41	9	1	15	48	4	—	14	80,4	17,6	2,0	92,3	7,7	—
Väljamaal	8	—	—	1	8	—	—	1	100,0	—	—	100,0	—	—
Teadmata	88	3	1	24	92	—	1	23	95,6	3,3	1,1	98,9	—	1,1
Kokku	219	18	2	57	231	9	2	54	91,6	7,6	0,8	95,5	3,7	0,8
1923 (I-IV)	210	13	—	34	214	9	1	33	94,2	5,8	—	95,6	4,0	0,4
Üldse	507	32	2	105	520	22	3	101	93,7	5,9	0,4	95,4	4,0	0,6

7. Lahutust nõudja pool ja lahutuse põhjused.

Lahutust nõudjate naiste suuremat % ei tule siin võtta naiste suurema lahutustungi näitajana, vaid see on tingitud erakorraliste oludega—121 juhtumisega, mil mees sõjas kaduma on läinud. Arvates maha neid naisalgatuse juhtumisi, jääb tuntav ülekaal meestele.

	Kes nõudis lahutust				Lahutuse põhjused											Kokku	
	Mees	Naine	Mõlemad	Teadmata	Abielurikkum.		Mahajätmine		Kohtul. karist.	Halb ümberk.	Mehe kadum.	Iseloom. lahkum.	Suguhaigus	Abielu koh. mittetäitm.	Muud		Teadmata
					M.	N.	M.	N.									
1921 a. (VII-XII)	45	36	10	2	8	26	4	14	—	4	22	11	1	—	2	1	93
1922 a.																	
Linnades	55	28	22	—	4	23	2	25	2	11	1	24	1	11	—	1	105
Neist Tallinnas	28	17	21	—	1	14	—	9	2	6	—	22	—	11	—	1	66
Maal	40	18	8	—	3	14	3	17	—	12	1	8	—	8	—	—	66
Väljamaal	2	5	2	—	2	1	2	1	—	—	—	2	—	—	1	—	9
Teadmata	13	102	1	—	5	2	27	6	—	1	67	2	—	6	—	—	116
Kokku	110	153	33	—	14	40	34	49	2	24	69	36	1	25	1	1	296
1923 (I-IV)	123	128	6	—	37	62	26	46	—	33	30	7	3	12	1	—	257
Üldse	278	317	49	2	59	128	64	109	2	61	121	54	5	37	4	2	646
	% %																
1921	49,5	39,6	10,9	2,1	8,7	28,3	4,3	15,2	—	4,3	23,9	12,0	1,1	—	2,2	1,1	100,0
1922	37,2	51,7	11,1	—	4,7	13,6	11,5	16,6	0,7	8,2	23,4	12,2	0,3	8,5	0,3	0,3	100,0
1923	47,9	49,8	2,3	—	14,4	24,1	10,2	17,9	—	12,8	11,7	2,7	1,2	4,7	0,3	—	100,0
Üldse	43,2	49,2	7,6	0,3	9,2	19,9	9,9	16,9	0,3	9,5	18,8	8,4	0,8	5,7	0,6	0,3	100,0

Lahutuste põhjusena esimesel kohal seisev abielurikkumine on näidatud naiste süüna enam kui kahekordses ülekaalus; samuti on lugu ka mahajätmisega. Ent neid vahekordi tuleb võtta vaid olnud lahutuste motiveerimisena, ega saa neid laiendada abieluvahekordade peale üldse. Eriliselt Tallinnas silmapaistva põhjusena esineb uueaegne põhjus—iseloomude lahkumine.

VIII. Rahva mehaaniline liikumine üle Vabariigi piiri.

Mouvement mécanique de la population d'après les cordons.

- Sissejuhatavad märkused.** Ülepiiri liikumise kohta on olemas andmed piiripunktidelt ülepiiri sõitjate arvu, Narva karantiinist—Venemaalt Eestisse immigrerijate ning Politsei peavalitsusest välja antud passide kohta, mis järgnevalt kokku võetud.
- Ülepiiri liikumine.** Riigi piiripunktide kaudu sündis ühenduse pidamine välisriikidega. Iga kodanik võis sellekohase loa ehk passi ettenäitamisel välismaadesse sõita. Välispasse annab välja Siseministeerium, arvesse võttes väljasõitja sihti ning otstarvet, lühikese- ja pikaajalisi. Piiripunktis kontrollitakse passid ning mõningad andmed nendest kantakse registratuurraamatutesse. Allpool 1923 a. kohta käsitada olevatel andmetel, mis saadud läbitöötatud Politsei Peavalitsusest, ei ole kahjuks võimalik vaatluse alla võtta kõiki soovitavaid liigitusi nagu: riikkondsust, sugu, vanust jne., sest need andmed on osaliselt kogumata ehk kuigi kogutud, siis kokku võtmata. Sisse- ja väljasõitnute liigitused on tehtud piiripunktide ja kuude järele ühes väljamaalaste igakuulise ülestähendusega.

Piiripunktide kaudu 1923 a.

	Sisse sõitnud										Välja sõitnud														
	Tallinn	Narva	Valga	Mõisaküla	Baltiski	Pärnu	Heinaste	Kuressaare	Haapsalu, Rohuküla, Kärdla	Kokku	Neist välja-maalasi	Tallinn	Narva	Valga	Mõisaküla	Baltiski	Pärnu	Heinaste	Jõesuu	Kuressaare	Haapsalu, Rohuküla, Kärdla	Irboska	Kokku	Neist välja-maalasi	
Jaanu ar	470	422	968	21	—	—	—	—	—	1881	1070	501	211	874	15	—	—	—	—	—	—	—	—	1601	910
Veebr.	455	252	663	16	—	—	—	—	—	1386	869	339	181	718	15	—	—	—	—	—	—	—	—	1253	846
Märts	537	460	999	18	—	—	—	—	—	2014	1097	406	268	1106	32	2	—	—	1	—	—	—	—	1815	1206
Aprill	681	282	978	28	—	—	—	—	2	1971	1309	689	254	1136	22	5	—	1	—	—	—	—	—	2107	1221
Mai	1785	477	1501	38	4	4	7	—	23	3839	2391	1889	300	1407	17	—	4	1	—	135	—	—	—	3753	2180
Juuni	2811	756	1496	81	3	1	—	23	115	5286	3218	2822	430	1774	93	1	4	—	—	14	68	—	—	5206	2893
Juuli	2730	575	1637	49	5	2	2	82	73	5155	3052	2321	404	1895	22	—	5	—	—	33	39	1	—	4720	2749
August	2445	574	2326	71	1	1	—	27	27	5472	3360	2152	498	2065	68	—	4	2	1	64	58	2	—	4914	3495
Septemb.	1400	853	1622	42	6	—	—	1	51	3975	2693	1642	488	1813	46	—	2	—	2	13	89	—	—	4095	2980
Oktoober	1320	586	1534	36	8	2	—	2	63	3551	2332	1271	438	1919	38	1	1	2	1	—	103	4	—	3778	2546
Novemb.	865	414	1071	31	6	—	3	—	42	2432	1728	607	520	1233	12	—	—	—	—	—	33	3	—	2408	1755
Detsemb.	711	551	1395	34	5	4	—	—	57	2757	1677	555	414	1404	32	—	9	—	1	—	—	3	—	2418	1716
Kokku	16210	6202	16190	465	38	14	12	135	453	39719	24796	15194	4406	17344	412	9	29	6	6	124525	1338068	24502			
Neist väljam.	10772	3551	9986	255	37	11	2	89	93	—	—	9659	3505	10921	222	3	10	1	4	90	74	13	—	—	

Võttes lähema vaatluse alla sisse- ja väljasõitnute vahet, näeme, et 1923 a. on Eesti sisse sõitnud 39 719, neist väljamaalasi 24 796, ning sama aja jooksul välja sõitnud 38 068, neist väljamaalasi 24 502, millest selgub, et reisijatest olid enamuses väljamaalased, kuna Eesti kodanikke sissesõitjatest oli 14 923 ehk 37,6% ja väljasõitjatest 13 566 ehk 35,6%. Sissesõitnute ülekaal 1 651 inimest, neist väljamaalasi 294, suurendab sama arvuga riigi elanikkude arvu aasta lõpuks 0,15% võrra.

Vaadeldes vahet üksikute kuudel, näeme, et ülepiiri liikumine suurem on suvel. Sissesõitnute üldarvust langeb kõige suurem osa—13,8%—augusti ning kõige väiksem—3,5%—veebruari peale, kus kõikide piiripunktide andmed miinimumi näitavad. Sarnane järsk sissesõitnute arvu langemine veebruaris on seletatav osalt meie kliima valjusega, mis peale hädaliste reisijate teised eemale peletab. Umbes samasugune väike arv 3,3% on veebruarikuul väljasõitnuid, kuna maksimum langeb juunikuul peale. Juunikuul on ainult Tallinna arvudes märgata ülekaalu teiste kuude üle, kuna muude punktide arv juunis oma maksimumi ei näita, vaid rohkem sügiskuuksse nihutanud on.

	Jaanu ar	Veebruar	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August	September	Oktoober	November	Detsember	Kokku
Sisse sõitnud	4,7	3,5	5,1	5,0	9,7	13,3	13,0	13,8	10,0	8,9	6,1	6,9	100,0
Välja sõitnud	4,2	3,3	4,8	5,5	9,9	13,7	12,4	12,9	10,8	9,9	6,3	6,3	100,0

Üksikutest piiripunktidest on silmapaistvad Tallinn, Valga ning Narva, kes annavad järgmised vahekorrad üldistest sisse- ja väljasõitnute arvust:

Tallinn sissesõitn.	40,8%	väljasõitn.	39,9%
Valga	40,8%	„	45,6%
Narva	15,6%	„	11,6%
Muud	2,8%	„	2,9%

Muud piiripunktid annavad kokku koguni väikese %o. Iseäranis paistab silma oma väljasõitnute %o-ga Valga, sest ligikaudu pool kõikidest väljasõitnutest langeb tema peale, jättes tuntavalt taha koguni Tallinna, pealinna ning suure sadamalinna. Seletatav oleks see nähtus sellega, et suurem osa läbikäimist Kesk- ning Lõuna-Euroopaga sünnib Valga punkti kaudu, kuna Tallinn peasjalikult Põhja- ning Läänemeremaid teenib puhtarilisel otstarbel.

Et saada täielikku pilti piiripunktide tegevusest, ei ole üleliigne kõrvutada nende tegevust eelmiste aastatega:

	Sisse sõitnud		Välja sõitnud			1921 a.		1922 a.		1923 a.	
	Kokku.	Neist muulasi	Kokku.	Neist muulasi		Sisse sõitn.	Välja sõitn.	Sisse sõitn.	Välja sõitn.	Sisse sõitn.	Välja sõitn.
1921 .	46 554	15 320	30 288	16 626	Tallinn . .	19 907	17 335	13 820	13 713	16 210	15 194
1922 .	35 879	18 391	30 336	18 103	Valga . . .	7 159	8 160	12 803	13 218	16 190	17 344
1923 .	39 719	24 796	38 068	24 502	Narva . . .	18 963	4 332	8 524	2 797	6 202	4 406

Vaadeldes üleriiklist tabelit, paistab selgesti silma, et kasvab järjekindlalt sisse- ja väljasõitnud muulaste arv, kuna Eesti kodanikkude arvud näitavad vastavalt vähenemist. Väga huvitava pildi kujutab enesest üksikute suuremate piiripunktide võrdlustabel, kust näeme, et Tallinna arvud nii sisse- kui ka väljasõitnute kohta kõikuvad on. Valga punkt näitab hoogsat kasvamist läbisõitnute arvudes, kuna Narva punktis sissesõitnute arv järjest langeb ning väljasõitnute arv kõikuv on.

Piiriäärsete elanikkude ülepiiri liikumise hõlbustuseks olid Eesti-Läti piiril välispasside asemel käsitusel legitimatsioonipiletid, mis korduvaks edasi-tagasi käimiseks piirivalve poolt välja anti ning registreeriti. Sellel alal on tegutsenud piirivalve Petseri, Valga ja Pärnu jaoskonnad. Legitimatsioonipiletite väljaandmist piirivalve üksuste poolt toimetati 1923 a. teelikult kuni septembrikuuni. Siseministri ajutise määrusega 6 aug. (Riigi Teataja Nr. 108 ja 111—23 a.) pandi legitimatsioonipiletite väljaandmine kohalikkude omavalitsusasutuste peale ja sellest ajast said kindlaks määratud kohtadel legitimatsioonipiletitega ülepiiri käijad piirivalve poolt ainult registreeritud.—Üldse anti välja 1923 a. Petseri jaoskonnas 367, Valga jaoskonnas 2 754 ja Pärnu j. 820 legitimatsioonipiletit.

3. Narva karantiin. Narva piiripunkti läbi sõitnud isikutest pidid karantiinis nõutava aja teravilise järelevalve all viibima 1920 ja 1921 a. kõik, välja arvatud ainult diplomaatiliste passidega varustatud isikud. Lihtreisijatele oli piir 1920 ja 1921 a. sulatud ning avati läbisõiduks alles 1922 a., mis ajast nende kohta ka andmed kogutakse. Et oleks võimalik võrrelda 1923 a. karantiinist läbikäinute arvu eelmiste aastatega, toome alljärgnevas tabelites andmed 1920 a. alates.

	1920	1921		1922		1923	
		M.	N.	M.	N.	M.	N.
Optandid	14 909	8 137	7 729	2 632	2 748	735	688
Sõjapõgenejad	3 907	179	333	239	261	87	67
Sõjavangid	554	52	—	—	—	—	—
Salaja ülepiiri tulnud	106	65	42	152	71	121	63
Reisijad	—	—	—	169	314	355	513
Kokku	19 476	8 433	8 104	3 192	3 394	1 298	1 331

Selgub, et suurim Venemaalast Eestisse tulijate arv oli 1920 a., aastal, mil sõlmiti rahu Venega ning anti ühtlasi sellega kõigile Eesti Vabariigi kodanikkudele võimalus kodumaale tagasi pöörata. Nagu toodud tabelitest märgata, on domineerival seisukohal optandid, siis sõjapõgenejad.

	1920	1921	1922	1923		1920	1921	1922	1923
Eestlasi	17 965	15 683	5 605	1 703	Eestimaale	19 281	16 445	6 333	1 979
Venelasi	788	532	536	339	Väljamaale	66	60	172	614
Sakslasi	311	200	270	50	Venemaale tagasi	129	23	35	31
Juute	68	33	52	482	Surnuid	—	9	46	5
Lätlasi	106	16	27	4					
Poolakaid	88	32	21	9					
Rootslasi	49	9	10	3					
Muid	101	32	65	39					
Kokku	19 476	16 537	6 586	2 629					

Rahvuse poolest on loomulikult ülekaal eestlastel, kuid ka venelasi ning sakslasi ei ole vähe. Juutide suur arv 1923 a. on seletatav sellega, et nendest paljud transiidina Ameerikasse sõitsid, mis selgesti märgatav sissesõitnute asumiskohast. Võttes arvesse kõiki Venemaalt Narva karantiini kaudu sissesõitnuid, näeme, et Eesti rahva arv kasvas Venemaalt tulijate arvel 1920 a.—19 281, 1921 a.—16 445, 1922 a.—6 333 ning 1923 a. 1 979 elaniku võrra, mis enesest sugugi väikesed arvud ei ole.

4. **Emi- ja immigratsioon.** Nende kahe nähtuse kohta ei olnud võimalik koguda mingisuguseid laiemaid ega täpsemaid andmeid, peale nende, mis saadaval olid Siseministeeriumi aruandest. Siinkohal võiks arvestada ainult järgmiste andmetega, mis käsitlevad läbikäimist välisriikidega ning kodakondsuse vahetust.

Politsei peavalitsuse passiosakonnast on 1923 a. Eesti kodanikkudele välja antud välispasse üldse 6 431, nendest pikemaajalisi 3 859, lühikeseajalisi (kuni 1 kuu)—1 735, välispassi pikendusi 705, ühispälispasse 83 ja tunnistusi (välissõiduks) raudtee ametnikkudele 49. Peale välispasside on peavalitsuse poolt välja antud kodakondsuseta isikutele 329 sertifikaati ja 345 Nanseni passi. Emigratsiooni alla võiks nendest arvudest viia ainult osa 3 859 pikaajalise välispassi saajast ning 705 välispassi pikenduse võtjast, kelledest oletada võib, et nende tagasilummine küsitavaks muutub peale võõrsil akklimatiseerumist. Peale nende võib juba peaaegu täieliselt Eestist lahkunuteks lugeda isikuid, kes Eesti kodakondsusest lahkunud ning järgmistesse riikondsusette astunud:

Lahkumise riigi nimetus	Meessoost	Naissoost	Kokku
N.-Vene	228	249	477
Soome	18	28	46
Rootsi	—	1	1
Shveitsi	1	—	1
Läti	3	2	5
Norra	1	—	1
Saksa	2	—	2
Kokku	253	280	533

Missugune arv neist aasta jooksul välja sõitis, on raske ütelda, ent välja sõitsid nad igatahes juba väljamaalastena.

Sellepärast, kui arvesse võtame, et ülepiiri sissesõitjate ülekaalus Eesti Vabariigi kodanikke oli 1 357, Venemaalt Eestisse tulijatest Eestisse elama jääjaid 1 979, siis võime arvata, et 1923 a. väljamaale sõitnud Eesti kodanikkudest aasta lõpuks tagasi tulemata jäid 622. Ainult selle arvu piirides võime emigrantide arvu otsida. Missugune see tõeliselt on, on muidugi selgusetu.

Immigratsiooni all võiksime vaadelda Narva karantiini kaudu sisse sõitnud optante, sõjapõgenejaid, sõjavange ja salaja ülepiiri tulnuid (need, kes Eestisse elama jäetud), kelle kohta teada oli, et nemad Eestisse elama jäävad. Narva karantiini aruandest asumiskoha järele näeme, et 1920—23 a. oli niisuguseid 44 038 isikut. Siinjuures võiks veel märkida neid salaja ülepiiri tulijaid, kes karantiinis arvestamata, kuid Politsei peavalitsuses registreeriti —neid oli üldse 782, nendest anti Eestis elamisluba 279 eestlasele ja 241 muulasele, kuna ülejäänud 262 tagasi välja saadeti.

COURT RÉSUMÉ.

1. MOUVEMENT DE LA POPULATION DE L'ESTONIE EN 1919—1923 EN GÉNÉRAL.

La statistique régulière de la population et du mouvement de la population date en Estonie de 1921 (le 1-er juillet), où le Bureau Central Statistique a commencé à fonctionner. Jusque-là on ne pouvait pas profiter des données statistiques officielles parce qu'elles ne semblaient pas assez sûres. Seulement depuis le recensement du 28 déc. 1922 il est possible d'éviter toutes fautes et de donner un aperçu général sur le mouvement de la population de 1919—1923. L'enregistrement de l'état civil a été effectué en Estonie, avant tout, par les paroisses de tout le pays, ainsi que dans la plupart des villes par les bureaux d'enregistrement civils. Le Bureau Central Statistique est en correspondance avec toutes les institutions mentionnées ci-dessus, en recevant sur des imprimés spéciaux des données annuelles générales sur les mariages, les divorces, les naissances et les décès et sur des fiches personnelles des données détaillées pour chaque cas particulier. En 1923 le Bureau a reçu plus de 95% des annonces sur tous les cas de mariage, de naissance, de décès; seules les données sur les divorces étaient incomplètes, ces derniers ayant passé de la compétence de l'église à celle du tribunal.

Les données sur le déplacement de la population sur la frontière ont été fournies en 1921—1923 par les institutions de tous les points de raillement et par la quarantaine de Narva, en 1920 seulement de la frontière russe; les données de 1919 manquent complètement.

Les données générales sur le mouvement de la population en Estonie en 1919—1923, qui sont obtenues d'après tout le matériel contrôlé et corrigé, sont indiquées dans le tableau de la première partie du texte p. 2, où la rubrique 1 indique le nombre des nés-vivant, 2—des morts, 3—balance des naissances et des morts, 4—nombre des nouvellement arrivés, 5—nombre des personnes parties, 6—balance des arrivés et partis, 7—accroissement ou diminution de la population, 8—nombre de la population le 1-er janvier, 9—nombre de la population était sur mille: en 1919 — 9,6 (diminution), en 1920 + 16,4, en 1921 + 19,1, en 1922 + 7,5, en 1923 + 5,8; l'accroissement naturel était en 1919 — 9,6, en 1920 — 1,6, en 1921 + 4,0, en 1922 + 2,5, en 1923 + 4,4.

2. MARIAGES EN 1923.

De tous les 9 494 cas de mariages en 1923 le Bureau de Statistique Central a reçu des informations: des bureaux d'enregistrement civils 1,4%, de l'église 98,6% (tabl. 2).

On a reçu des fiches personnelles sur les mariages en 9085 cas, ce qui fait 95,7%. Le nombre des mariages (tabl. 1) a diminué graduellement en comparaison de l'année précédente: en 1922 de 10% et en 1923 de 1,7%. On a conclu des mariages sur mille: en 1922 — 8,7, en 1923 — 8,6; sur chaque millier de personnes nubiles on a compté des mariages en 1922 — 23 (55 h., 40 f.), en 1923 — 23 (54 h., 139 f.).

Sur mille personnes nubiles il y avait des: 1) hommes célibataires—53, veufs—50, divorcés 283 2) femmes célibataires — 53, veuves — 8, divorcées — 161 (tabl. 5 et 8). L'âge des mariés a été en moyenne (tabl. 8) en 1922 chez les hommes 30,60, femmes 25,91, en 1923—h. 30,69, f. 26,22.

La fréquence des mariages en proportion de l'âge par mille personnes nubiles est indiquée dans le tabl. du texte à la page 8: de 15—19 ans hommes 2, femmes 17, de 20—24 h. 48, f. 95, de 25—29 h. 124, f. 106, de 30—39 h. 119, f. 55, de 40—49 h. 70, f. 15, plus de 50 ans h. 19, f. 1; en somme f. 51, h. 37. Selon la profession (tabl. 7 et 9) il a été compté des mariages sur

1000: parmi les agriculteurs, forestiers et pêcheurs 46, industriels 86, marchands 42, fonctionnaires et employés publics 85 et parmi les autres 40.

3. NATALITÉ EN 1923.

Il faut remarquer que, à cause de l'enregistrement souvent retardé, les données générales sur natalité en 1921 et 1922 ne correspondent pas au nombre véritable de la natalité vers la fin de l'année: le nombre des naissances enregistrées et le véritable nombre de toutes les naissances vers la fin de l'année 1923 sont donc différents. La différence entre le dernier et le premier était de 710 ou de 3,2%. Ainsi les données de 1921 et 1922 contiennent des mort-nés, tandis qu'en 1923 on les a indiqués séparément. 0,3% du nombre entier des 27 478 nés-vivant sont enregistrés par les bureaux civils, 99,6% par l'église, 0,1% inofficiellement dans les communes rurales. On a reçu 21 209 fiches personnelles de naissance, ce qui fait 96,0%. Après l'écrouissement de 1921, le nombre des naissances a diminué en comparaison de l'année précédente en 1922 de 1,9%, en 1923 de 0,8%. Il y avait pour chaque millier d'habitants des nés-vivant (le coefficient des mort-nés est indiqué en parenthèse): en 1919 17,3, en 1920 18,4, en 1921 20,3 (0,5), en 1922 19,6 (0,5), en 1923 19,3 (0,8). Sur chaque millier des femmes âgées de 15—49 ans il y avait en 1923: des naissances légitimes 142, des naissances illégitimes 11, en somme 71. Le nombre des naissances illégitimes était en 1922 de 7,1%, en 1923 de 7,7% du nombre général, celui des enfants illégitimes mais adoptés plus tard après le mariage: en 1922—0,4%, en 1923—0,1% (tabl. 10). Suivant le sexe, il y avait sur mille filles nées-vivant en 1922—1057 garçons nés-vivant, en 1923—1057, conformément aux mort-nés en 1922—1273, en 1923—1197 (tabl. 17). Les données sur les jumeaux voir au tabl. 13.

La natalité mensuelle pour 1923 (tabl. 10) est démontrée par les nombres-indices dans le texte page 18 (tabl. du milieu).

Suivant la nationalité de la mère (tabl. 14) le nombre des nouveau-nés était en 1923 sur mille de femmes nubiles: chez les Estoniennes 69, Russes 86, Allemandes 44, Juives 56, Suédoises 79, autres nationalités 42. Suivant la profession du père (tabl. 18) il y avait en 1923 sur mille habitants du sexe masculin des naissances: parmi les agriculteurs, forestiers, pêcheurs 39, industriels 48, marchands et commerçants 22, fonctionnaires et employés publics 45, autres professions 27.

4. MORTALITÉ EN 1923.

Le nombre général des décédés a été porté à 16 630 (8 899 hommes et 7 731 femmes): par les bureaux de l'enregistrement civils à 0,1%, par les différentes paroisses à 9,287% et par les communes rurales comme enregistrés inofficiellement à 0,03% (tabl. 2).

En comparaison de 1921, 1922 et 1923 le nombre des décédés est considérablement diminué, étant moindre que celui de 1922 de 10% et de celui de 1921 de 6,1%. Une diminution pareille est causée par la réduction générale des naissances, par la diminution de la mortalité des nourrissons et par le décroissement considérable des maladies infectieuses. Sur mille habitants il y avait de morts en 1922 16,9, en 1923 15,2. Les coefficients des morts sont indiqués selon leur âge pour les années 1922 et 1923 (tabl. 21 et 22) dans le texte à la page 32 (tabl. infér.). L'âge moyen des décédés était en 1922—chez les hommes 41,1, femmes 44,8; en 1923—chez les h. 42,89, f. 46,06. La mortalité dans les différents mois est démontrée par les nombres-indices de la mortalité dans le texte page 25 (tableau du milieu), séparément dans les villes, à la campagne et dans tout le pays. Suivant l'état civil (tabl. 21 et 22) il y avait sur mille habitants de morts: hommes moins de 15 ans—18, célibataires âgés de plus de 15 ans—9, mariés 21, veufs 85, divorcés 21; des femmes de moins de 15 ans—15, célibataires 7, mariées 10, veuves 39 et divorcées 12. Suivant la nationalité (tabl. 19) il y avait de morts sur mille habitants: Estoniens 16, Russes 12, Allemands 18, Juifs 7, Suédois 15, autres 10. Suivant la profession (tabl. 23) on a compté sur mille habitants de morts: parmi les agriculteurs, forestiers et pêcheurs 13, industriels 14, marchands et commerçants 5, employés publics 10, autres 31.

5. CAUSES DE DÉCÈS EN 1923.

Les causes de mort sont enregistrées jusqu'à présent en Estonie principalement par le clergé sur les fiches de décès. Les certificats médicaux de mort sont employés seulement à Tallinn, rarement dans les autres villes.

Parmi les causes de mort, exceptée la faiblesse sénile, la tuberculose occupe la première place, 14,9% des cas, la deuxième place occupent les maladies des voies respiratoires, en 12,7% cas, et en troisième lieu sont les maladies des voies sanguinaires—en 11,3% cas (le texte cor. à la page 28). En comparant les causes de mort de l'année en question avec celles de l'année précédente (1922), nous trouvons que l'ordre des causes de mort par rapport à leur nombre n'a presque pas changé pendant ces deux années.

On voit que pendant ces deux années la tuberculose est en premier lieu, comme cause la plus fréquente de mort (exceptée la faiblesse sénile), la deuxième place occupent les maladies des voies respiratoires, la troisième—celles des voies sanguinaires. Seulement la grandeur relative des différentes causes de mort a un peu changée.

Suivant la situation du territoire les causes de mort diffèrent beaucoup dans les villes et les arrondissements: les causes de mort qu'on rencontre souvent dans les villes, sont beaucoup plus rares à la campagne, et le cas contraire se rencontre à la ville, comme la tuberculose, les maladies des voies respiratoires etc. (le tableau à la p. 30).

La mortalité causée par des maladies infectueuses est la plus grande dans l'arrondissement de Peiseri—26: 10000. Dans certaines villes la mortalité causée par la tuberculose est assez grande. Par exemple, à Tartu 27, à Haapsalu 33, à Valga 40 sur dix milles. Le cancer amène dans certaines villes aussi une mortalité considérable, comme à Valga 22, à Tartu 15 et à Pärnu 12 (tab. à la p. 31). Suivant l'âge, on trouve que les causes les plus fréquentes de la mortalité sont: chez les enfants jusqu'à un an en premier lieu les maladies des nouveau-nés, jusqu'à 23,3%, de 1—4 ans maladies infectueuses 32,6%, de 5—6 ans méningites 29,2%, de 7—9 ans méningites 22,4%, de 10—14 ans tuberculose 27,8% etc. (tab. à la p. 32).

Au point du vue international il est intéressant de comparer notre statistique sur les causes de mort avec celle de nos pays voisins, comme la Lettonie, la Lithuanie et la Pologne, qui ont eu presque les mêmes conditions que nous. Vu des données incomparables de ces pays, il faut se restreindre à celles de l'Angleterre, de l'Allemagne, de la Suède, de la Norvège, de la Belgique, de la Suisse, de l'Espagne (voir le texte à la page 35).

6. MORTALITÉ DES NOURRISSONS.

Il y a une grande différence en Estonie entre la mortalité des nourrissons dans les villes et celle à la campagne. Tandis que la mortalité dans les villes dépasse le coefficient de la mortalité normale (en Suède et en Norvège) seulement environ 2 points, dans les arrondissements elle est deux fois si grande que dans les pays nommés (7,9: 12) (tabl. à la page 36).

On constate une grande différence dans la mortalité des nourrissons suivant leur sexe. Presque partout on constate que la mortalité des garçons est plus élevée que celle des filles, dans certaines parties du pays elle est même 3—4 fois plus élevée, par exemple, à Narva (12,3 et 5,3), à Pärnu (10,4 et 3,2).

On a noté une différence considérable dans la mortalité des nourrissons légitimes et illégitimes: le nombre des derniers est toujours plus grand que celui des premiers, (17,5: 11,6) excepté dans les petites villes, où la mortalité est en somme toujours très réduite (tabl. à la page 37).

En comparaison de la mortalité des années 1923 et de 1922 on voit qu'elle a diminué chez les enfants légitimes ainsi que chez les illégitimes (tabl. à la page 37).

Dans la comparaison de notre statistique sur la mortalité des nourrissons avec celle des autres pays, nous nous servons des coefficients de professeur Methorst pour la période de 1919—1922 (tabl. à la page 38).

Suivant l'âge, la mortalité est plus grande dans le premier mois de la vie, puis entre troisième et sixième mois (tabl. page 39). Suivant les causes de la mort, on trouve que les plus importantes sont: la faiblesse et les déformations innées, les maladies infectueuses et les défauts des voies respiratoires (tabl. à la page 39).

Dans les tableaux on analyse les causes de mort suivant l'âge, l'état civil et l'ordre des naissances.

SÜNDIVUS, SUREVUS JA ABIELLUVUS EESTIS
1923 a.

*NAISSANCES, DÉCÈS ET MARIAGES EN ESTONIE
EN 1923.*

Tab. 1. ABIELLUMINE, SUNDIVUS JA SUREVUS EESTIS 1921—1923 a.
Mariages, naissances et décès en Estonie 1921—1923.

	Abielusid registreeritud Mariages						S ü n d i n u d *) — N a i s s a n c e s												S u r n u d — D é c è s											
	1921		1922		1923		1921 a.				1922 a.				1923 a.				1921 a.		1922 a.		1923 a.							
	Aasta jooksul registreeritud sündinute arv (ühes surmud sündinutega) — enregistreés au cours des années (mort-nés compris)		M.		K.		M.		N.		K.		M.		N.		K.		M.		N.		K.		M.		N.		K.	
	Tegelikult 1923 a. sündinud — pendant l'année calendaire de 1923		M.		K.		M.		N.		K.		M.		N.		K.		M.		N.		K.		M.		N.		K.	
VIRU MKD.	1513	1278	1238	1683	1559	3242	1595	1507	3102	1571	1428	2999	1493	1368	2861	64	47	111	1313	1119	2432	1406	1141	2547	1304	1040	2344			
Narva	247	192	211	227	217	444	200	206	406	212	204	416	207	200	407	2	7	9	164	129	293	186	130	316	132	138	350			
Rakvere	138	173	147	133	148	281	127	126	273	135	122	275	136	116	252	7	2	9	122	135	157	145	135	280	148	101	249			
Mkd. linnadeta	1108	913	880	1323	1194	2517	1248	1175	2423	1206	1102	2308	1130	1052	2202	55	38	93	1027	855	1882	1075	876	1951	964	801	1765			
JÄRVA MKD.	426	399	406	543	501	1044	501	491	992	567	512	1079	533	476	1009	26	23	49	453	380	833	463	412	875	422	370	792			
Paide	46	54	57	54	57	112	43	55	98	60	55	115	57	50	107	107	50	107	50	107	50	107	50	107	50	107	50	107		
Mkd. linnata	380	345	349	489	443	932	458	436	894	507	457	964	476	426	902	26	23	49	389	322	711	404	365	769	381	328	709			
HARJU MKD.	2256	2272	2721	1945	1925	3870	2077	1941	4018	2131	1993	4124	2016	1889	3905	81	53	67	1621	1370	2991	1836	1603	3439	1606	1339	2945			
Tallinn	1696	1630	1792	1078	1060	2138	1166	1058	2224	1154	1082	2236	1087	1013	2100	39	28	34	1621	1370	2991	1836	1603	3439	1606	1339	2945			
Baltiski	7	15	11	26	12	9	21	10	9	19	10	8	18	1	1	1	1	12	10	22	10	13	23	11	7	18				
Mkd. linnadeta	653	638	521	852	854	1706	899	874	1773	967	902	1869	910	868	1787	41	25	66	798	674	1472	843	703	1546	738	602	1340			
LÄÄNE MKD.	719	608	596	800	805	1605	820	741	1561	800	801	1601	803	787	1590	20	24	44	749	798	1547	757	723	1480	703	583	1286			
Haaapsalu	44	32	47	44	36	80	56	46	102	50	47	97	45	41	86	2	1	3	44	47	91	41	32	73	44	43	87			
Mkd. linnata	675	576	549	756	769	1525	764	695	1459	750	754	1504	758	746	1504	18	23	41	705	751	1456	716	691	1407	659	540	1199			
SAARE MKD.	460	423	415	732	644	1376	675	654	1339	709	667	1376	671	627	1298	24	21	45	579	587	1166	581	520	1051	485	462	947			
Kuressaare	67	51	63	63	64	129	67	55	122	64	56	120	61	53	111	24	21	45	524	526	1050	478	465	943	447	416	863			
Mkd. linnata	393	372	352	667	580	1247	608	609	1217	645	611	1256	610	574	1184	24	21	45	504	526	1050	478	465	943	447	416	863			
PÄRNU MKD.	980	907	870	919	884	1803	926	910	1836	976	976	1952	957	939	1896	31	11	42	803	794	1597	896	753	1649	721	688	1409			
Pärnu	238	203	208	193	178	371	206	213	419	220	220	440	223	205	428	12	5	17	197	185	382	202	202	408	137	173	330			
Mkd. linnata	742	674	662	726	706	1432	720	697	1417	756	756	1512	734	734	1468	19	6	25	606	609	1215	694	547	1241	564	515	1079			
VILJANDI MKD.	732	680	613	669	636	1305	732	616	1348	661	636	1297	648	626	1274	22	18	40	719	666	1385	803	715	1518	649	593	1242			
Viljandi	168	165	154	142	132	275	152	144	286	144	142	286	131	133	264	3	2	5	172	181	353	184	168	352	171	146	317			
Mkd. linnata	564	515	459	527	503	1030	580	494	1074	517	494	1011	517	493	1010	19	16	35	547	485	1032	619	547	1165	478	447	925			
TARTU MKD.	1709	1490	1482	1769	1664	3433	1722	1722	3448	1651	1539	3190	1618	1472	3090	47	40	87	1420	1355	2725	1561	1508	3069	1428	1252	2680			
Tartu	689	647	707	586	561	1147	576	561	1138	551	514	1065	518	479	997	3	6	9	458	471	929	500	540	1040	514	404	918			
Mkd. linnata	1020	843	775	1183	1103	2286	1149	1161	2310	1100	1025	2125	1100	993	2093	44	34	78	962	884	1846	1061	968	2029	914	848	1762			
VAIGA MKD.	469	359	339	439	472	911	456	434	890	394	404	798	401	415	816	5	10	15	325	344	669	393	369	762	307	289	596			
Vaiga	139	112	103	121	121	242	121	128	249	119	128	247	122	132	254	2	2	4	79	80	186	112	103	215	112	70	191			
Mkd. linnata	330	247	234	318	351	669	335	306	641	275	276	551	279	258	562	5	10	15	228	255	483	281	266	547	135	210	405			
VÕRU MKD.	803	690	686	1013	851	1864	888	828	1716	813	831	1644	798	809	1607	24	23	47	690	655	1345	718	632	1350	663	600	1263			
Võru	74	54	73	60	42	102	43	38	81	40	35	75	34	34	68	2	2	4	66	43	109	49	39	88	72	90	162			
Mkd. linnata	729	636	613	953	809	1762	845	790	1635	773	796	1569	764	775	1539	22	23	45	624	612	1236	669	593	1262	591	510	1101			
PETSERI MKD.	552	538	528	1168	1121	2289	1080	1007	2087	1088	1040	2128	1089	1043	2132	2	1	3	482	427	909	628	537	1165	611	515	1126			
Petseri	49	74	44	64	69	133	144	125	269	100	110	210	110	110	210	2	1	3	26	23	26	23	23	68	57	125				
Mkd. linnata	503	464	484	1104	1052	2156	936	882	1818	988	930	1918	989	933	1922	2	1	3	456	404	860	561	479	1040	543	458	1001			
Kõku	10719	9644	9494	11680	11062	22742	11476	10861	22337	11361	10927	22187	11027	10451	21478	346	271	617	9154	8495	17649	9992	8913	18905	8899	7731	16630			
Linnad	3022	3421	3616	2782	2898	5480	2934	2742	5601	2877	2724	5601	2731	2574	5315	71	51	122	2288	2118	4406	2501	2413	5004	2425	2056	4481			
Mkd. linnadeta	7097	6223	5878	8898	8364	17262	8542	8119	16661	8484	8103	16587	8296	7877	16173	275	220	495	6866	6377	13243	7401	6500	13901	6474	5075	12149			

*) Aasta jooksul registreeriti ka osa eelmisel aastal sündinud, osa 1923 a. sündinud ja 1924 a. sündinud aga 1924 a. Läbitõotamisel on mõlemad arvud eritatud. Muidugi käivad kõik järgnevat tabelid ainult tegelikult 1923 a. jooksul sündin. kohta.

Tab. 2 (järg).

	Sündimised *)						Surnud			Abiellunud paaride arv			
	aasta jooksul sünd. registr. *)		aasta jooksul sündinud *)		Surnud		Abiellunud paaride arv						
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.
Lääne	750	754	750	746	659	540	549	78	53	131	77	54	131
Ev.-Luth. usu kog.	649	659	647	651	647	473	479	12	13	25	11	14	25
Neist:	33	40	73	33	27	24	21	1	1	3	1	1	3
Emmaste kog.	9	10	19	9	5	5	8	1	1	3	1	1	3
Hanifa	26	10	36	21	27	13	22	18	11	29	19	11	30
Karuse	36	31	67	35	32	23	20	14	11	25	14	12	26
Keina	17	24	41	18	26	17	13	1	2	3	1	2	3
Kirba	71	60	131	74	73	65	63	18	5	23	17	4	21
Kullamaa ii. abik. k.	6	6	9	5	3	12	10	9	5	8	3	6	15
Lihula	62	42	104	58	41	39	35	27	2	2	1	1	2
Lääne-Nigula	18	21	39	18	20	20	27	1	1	1	1	1	1
Martna	32	30	62	33	31	29	21	1	1	1	1	1	1
Mihkli	56	63	119	56	59	57	44	1	1	1	1	1	1
Märjamaa	39	50	89	41	50	27	35	1	1	1	1	1	1
Nearootsi	59	52	111	55	34	34	27	1	1	1	1	1	1
Pihalepa	34	35	69	34	34	23	20	1	1	1	1	1	1
Reigi	49	47	96	48	47	27	28	1	1	1	1	1	1
Ridala	31	35	66	29	35	25	27	1	1	1	1	1	1
Varbla	42	58	100	44	56	33	42	1	1	1	1	1	1
Vigala	29	48	77	29	47	21	23	1	1	1	1	1	1
Vormsi	90	79	169	86	71	50	60	1	1	1	1	1	1
Ap-õigeusu kog.	5	5	2	2	7	1	5	1100	1025	2125	1100	993	2093
Neist:	3	2	4	3	1	1	6	990	907	1897	931	842	1773
Emmaste kog.	14	10	24	14	10	8	14	37	37	74	31	35	66
Kullamaa	3	3	1	3	1	1	5	79	80	159	73	73	146
Kõrgesaare	6	13	19	6	12	8	14	94	87	181	85	79	164
Lihula	8	3	11	8	3	3	4	40	20	60	39	17	56
Mäemoisa	6	4	10	5	3	1	4	98	67	165	92	64	156
Märjamaa	6	4	11	5	4	3	7	67	74	141	65	74	139
Paadrema	9	12	21	8	11	19	15	38	42	80	43	43	86
Pihalepa	12	20	32	10	16	26	10	82	70	152	79	66	145
Pühalepa	8	6	14	9	6	4	4	38	35	73	40	38	78
Uue-Virtsu	10	6	16	10	6	5	4	26	27	57	22	22	44
Velise	9	2	11	8	3	11	7	48	39	87	41	33	74
Vormsi	8	8	16	8	8	5	4	143	135	278	137	123	260
Väike-Järnu kog.	9	2	11	8	3	11	7	108	117	225	96	103	199
Muud ristiusul. k.	9	15	24	23	20	17	10	44	38	82	44	35	79
(bapt., ja priius.)	2	1	3	2	1	1	3	7	7	14	6	7	13
Valdades registr.	1	1	1	1	1	1	1	95	82	177	95	81	176
Neist:	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2
Emmaste v.	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2
Rikholdi	1	1	1	1	1	1	1	4	4	4	4	4	4
Suuremõisa	645	611	1256	610	574	1184	447	4	2	6	2	6	6
Saare	397	385	782	378	370	748	352	2	2	2	2	2	2
Ev.-Luth. usu kog.	34	32	66	34	30	64	212	7	7	14	6	7	13
Neist:	4	4	94	3	6	5	3	3	3	3	3	3	3
Anseküla kog.	48	46	94	46	42	88	30	4	4	4	4	4	4
Jaani	41	43	84	37	45	82	30	9	9	9	9	9	9
Jamaja	28	29	57	24	29	53	22	26	22	48	26	21	47
Kaarma	73	81	154	69	79	148	46	15	15	36	15	15	36
Karja	20	22	42	20	22	42	11	3	3	3	3	3	3
Kihelkonna	16	15	31	16	14	30	17	1	1	1	1	1	1
Kärja	35	35	64	35	33	68	25	1	1	1	1	1	1
Muhu	18	10	28	17	10	27	20	1	1	1	1	1	1
Mustjala	30	38	68	27	36	63	3	3	3	3	3	3	3
Peide	3	5	8	3	5	8	1	1	1	1	1	1	1
Pihla	9	9	18	9	9	18	2	2	2	2	2	2	2
Ruhno	157	157	314	157	157	314	137	5	5	5	5	5	5

Ap-õigeusu kog.
Neist: Arusaare kog.
Kaansoo
Kikevere
Kolga-Jaani kog.
Põltsamaa
Suistepi
Suure-Jaani
Tuhalaane
Tänaasüla

Muud ristiusul. k.
(advent.)
Valdades registr.
Neist: Kõo v.
V.-Tanasilma v.

Tartu
Ev.-Luth. usu kog.
Neist: Avinurme kog.
Kambja
Kodavere ii. abik. k.
Kursi kog.
Laiuse
Mar.-Magdal.
Nõo
Otepää
Palamuse
Puhja
Rannu
Rõngu
Torma ühes abik. k.
Võnnu kog.
Aksi

Ap-õigeusu kog.
Neist: Emmaste kog.
Kaarepere
Kastlatsi
Kavilda
Laiuse
Lohuse
Mustre
Nina
Nõo
Pihisaare
Prangi
Rannu
Rõngu
Saaremoisa
Saduküla
Muud ristiusul. k.
(bapt., priiusul.)

Valdades registr.	275	276	551	279	283	562	195	210	405	234
Valga	225	233	458	228	238	466	153	160	313	184
Neist: Hagla kog.	36	32	68	34	32	66	20	28	57	36
Neist: Helme ühes abik. k.	124	122	246	116	111	227	88	82	170	85
Karula kog.	27	29	56	28	30	58	17	23	45	24
Sangaste-Laatre k.	38	50	82	50	65	115	19	22	41	39
Ap-õigeusu kog.	49	43	92	50	45	95	42	50	92	50
Neist: Helme kog.	1	2	3	2	2	4	8	3	11	9
Neist: Karula kog.	9	11	20	8	16	24	6	16	22	9
Laanemetsa kog.	8	8	15	7	15	9	8	17	24	8
Laatre "	12	15	27	15	14	29	10	14	24	20
Priipalu "	19	7	26	17	23	9	9	18	18	11
Valdades registr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Keeni v.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Võru	773	796	1569	764	775	1539	591	510	1101	613
Neist: Kanepi kog.	89	79	168	90	81	171	71	46	117	62
Polva "	164	157	321	164	158	322	131	89	220	143
Räpina "	91	115	206	95	122	217	69	57	126	89
Rõuge ü. abik. k.	172	184	356	166	166	332	131	120	251	105
Urvaske kog.	54	74	128	47	66	113	60	64	124	57
Vastselina v.	153	143	296	151	139	290	96	102	198	109
Ap-õigeusu kog.	47	43	90	48	42	90	33	32	65	48
Neist: Anstula kog.	12	13	25	12	12	24	7	4	19	23
Kaika "	3	4	7	5	4	4	2	2	6	1
Kähri "	10	12	22	9	12	21	8	7	15	12
Mõniste-Ritsiku k.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Plaani "	4	3	7	2	3	5	3	5	8	5
Räpina "	14	8	22	16	8	24	9	5	14	10
Timmo "	1	3	4	1	3	4	1	1	2	3
Valdades registr.	3	1	4	3	1	4	1	1	1	1
Uue-Anstula v.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Sõmerpalu "	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Tsooru "	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Petseri	988	930	1918	989	933	1922	543	458	1001	484
Ap-õigeusu kog.	988	930	1918	989	933	1922	543	458	1001	484
Neist: Irboska Jum. E. k.	27	42	69	27	42	69	13	20	33	15
Nikolai "	98	96	194	98	95	193	49	40	89	66
Kolpino "	36	39	75	36	39	75	22	22	44	15
Kulje "	59	42	101	59	42	101	32	31	63	17
Lisje "	33	27	60	33	27	60	34	30	64	15
Maliski "	48	40	88	48	39	87	23	19	42	22
Obinitsa "	38	36	74	38	36	74	24	14	38	17
Panajav-Festi "	40	42	82	40	42	82	14	10	24	22
Panajav-Vene "	69	62	131	69	62	131	26	19	45	15
Petski "	73	64	137	73	64	137	53	41	94	44
Salesje "	52	51	103	52	51	103	30	21	51	30
Satsernna "	96	91	186	96	96	189	45	37	82	28
Senno "	103	82	185	103	82	185	40	31	81	84
Shshemeritsi "	95	106	201	95	106	201	56	53	109	84
Talvivi "	47	40	87	47	40	87	47	40	87	48
Verska "	75	70	145	75	70	145	57	37	94	28

*) Aasta jooksul registreeriti ka osa eelmisel aastal sündinuid, osa 1923 a. sündinuid aga 1924 a. Läbitõimisel on mõlemad arvuud eritatud. Viimased kolm nunte arvuud. Kuna esimesed kolm 1923 a. jooksul registreeritud arvu kujutavad. Muidugi käivad kõik järgnevad tabelid ainult tegelikult 1923 a. jooksul sündinute kohta. lahtert amavad tegelikult 1923 a. jooksul sündinute kohta.

ABIELLUVUS 1923 a. — MARIAGES EN 1923.

Tab. 3. ABIELLUMISED PEIGMEHE ELUKOHA JÄRELE.
Mariages d'après le domicile de l'époux.

	Jaanu	Veebr.	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August	Septemb.	Oktoob.	Novemb.	Detsemb.	Kokku
VIRU MKD.	67	83	54	120	170	135	93	70	72	65	62	139	1130
Narva	13	19	9	25	27	21	11	18	21	25	16	33	238
Rakvere	2	7	6	6	12	15	3	9	9	3	8	17	97
Mkd. linnadeta	52	57	39	89	131	99	79	43	42	37	38	89	795
JÄRVA MKD.	17	29	40	60	55	52	48	18	18	10	20	50	417
Paide	2	1	1	1	1	7	1	1	1	1	3	4	22
Mkd. linnata	15	28	39	59	55	45	47	18	17	9	17	46	395
HARJU MKD.	92	147	141	246	256	248	192	126	197	152	140	359	2296
Tallinn	73	107	94	177	166	139	132	106	152	122	107	266	1641
Baltiski	—	2	—	—	—	1	1	—	—	1	1	1	7
Mkd. linnadeta	19	38	47	69	90	108	59	20	45	29	32	92	648
LÄÄNE MKD.	29	62	52	65	77	74	53	13	21	15	24	54	539
Haapsalu	—	1	4	2	1	4	2	4	3	3	4	6	34
Mkd. linnata	29	61	48	63	76	70	51	9	18	12	20	48	505
SAARE MKD.	36	51	38	54	60	36	29	8	12	11	14	43	392
Kuressaare	—	2	1	—	—	1	6	1	3	3	—	2	19
Mkd. linnata	36	49	37	54	60	35	23	7	9	8	14	41	373
PÄRNU MKD.	50	79	69	100	108	98	66	40	71	34	33	77	825
Pärnu	7	15	4	10	26	12	13	18	21	8	14	19	167
Mkd. linnata	43	64	65	90	82	86	53	22	50	26	19	58	658
VILJANDI MKD.	23	65	66	77	95	48	41	24	46	22	21	66	594
Viljandi	5	4	3	10	10	5	9	7	15	3	4	14	89
Mkd. linnata	18	61	63	67	85	43	32	17	31	19	17	52	505
TARTU MKD.	80	128	120	172	193	128	135	75	85	68	57	174	1415
Tartu	28	39	16	55	63	55	40	42	52	32	35	71	528
Mkd. linnata	52	89	104	117	130	73	95	33	33	36	22	103	887
VALGA MKD.	13	21	24	57	48	25	18	21	21	13	19	37	317
Valga	2	9	7	12	10	6	5	4	5	7	9	13	89
Mkd. linnata	11	12	17	45	38	19	13	17	16	6	10	24	228
VÕRU MKD.	33	49	51	94	94	61	71	34	44	38	64	30	663
Võru	3	2	3	5	1	2	4	3	4	1	3	7	38
Mkd. linnata	30	47	48	89	93	59	67	31	40	37	61	23	625
PETSERI MKD.	70	148	1	23	47	24	40	34	23	20	26	8	464
Petseri	2	1	—	—	2	—	5	3	3	1	—	3	20
Mkd. linnata	68	147	1	23	45	24	35	31	20	19	26	5	444
KOKKU — TOTAL	510	862	656	1068	1203	929	786	463	610	448	480	1037	9052
Linnad — Villes	137	209	148	303	318	268	232	215	289	210	204	456	2989
Maakonnad — Arrondissements	373	653	508	765	885	661	554	248	321	238	276	581	6063
Väljamaalasi — Etrangers	2	1	1	5	2	4	4	2	2	4	1	5	33
Andmed puuduvad—Manque de renseign.													409
ÜLDSE — GRAND TOTAL													9494

Tab. 4. ABIELLUNUTE VANUS. — *Mariages suivant l'âge des époux.*

Pruudi vanus Age de l'épouse	Kuni 18 a. Moins de 18 a.	18 a.	19 a.	20—24 a.	25—29 a.	30—34 a.	35—39 a.	40—44 a.	45—49 a.	50—54 a.	55—59 a.	60—64 a.	65 ja vanem. 65 et plus	Teadmata Inconnu	Kokku Total
Kuni 18 a.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
18 "	2	6	5	13	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	28
19 "	3	8	9	32	13	2	—	1	—	—	—	—	—	—	68
20—24 "	54	110	183	1202	403	84	28	7	1	1	—	—	—	—	2081
25—29 "	53	94	176	1407	842	204	72	13	1	—	—	—	—	1	2874
30—34 "	21	37	71	647	578	274	105	23	4	—	—	—	—	—	1774
35—39 "	10	4	24	256	304	220	103	35	8	—	—	—	—	—	966
40—44 "	2	5	5	67	128	125	84	37	11	1	1	1	—	—	466
45—49 "	—	2	—	39	59	71	50	37	25	10	5	1	—	—	301
50—54 "	—	1	—	10	20	26	32	35	26	6	2	—	—	—	159
55—59 "	—	1	—	5	6	13	27	19	29	13	11	—	—	—	124
60—64 "	—	1	—	3	7	5	12	17	14	7	5	4	—	—	76
65 ja vanem.	—	—	—	—	2	—	13	10	10	7	9	6	—	—	60
Teadmata	1	—	—	8	7	3	1	3	—	—	—	—	—	51	74
Kokku—Total	147	269	473	3689	2370	1027	529	236	129	45	33	12	2	91	9052
Väljamaalasi—Etrangers															33
Andmed puuduvad—Manque de renseign.															409
Üldse—Grand total															9494

Tab. 5. ABIELLUNUTE ENDINE PEREKONNASEIS JA VANUS.
Mariages suivant l'État matrimonial antérieur et l'âge des époux.

Perekonna seis État matrimonial antérieur	Vanus Age		Kuni 18 a. Moins de 18 a.	18 a.	19 a.	20—24 a.	25—29 a.	30—34 a.	35—39 a.	40—44 a.	45—49 a.	50—54 a.	55—59 a.	60—64 a.	65 ja van. 65 et plus	Teadmata Inconnu	Kokku Total
	Peigmehe — De l'époux.																
Vallaline—Célibataire	1	28	68	2052	2786	1616	800	313	174	50	25	6	3	54	7976		
Lesk—Veuf	—	—	—	9	33	95	109	110	93	92	88	69	57	11	766		
Lahutatud—Divorcé	—	—	—	4	24	36	48	41	31	17	10	—	—	1	212		
Teadmata—Inconnu	—	—	—	16	31	27	9	2	3	—	1	—	—	8	98		
Kokku—Total	1	28	68	2081	2874	1774	966	466	301	159	124	76	60	74	9052		
Üldse—Grand total . . . 9494																	
Väljamaalasi—Étrangers																	
																	33
Andmed puuduvad—Manque de renseign.																	409
Pruudi — De l'épouse.																	
Vallaline—Célibataire	147	269	472	3596	2210	854	357	151	73	19	11	4	1	69	8233		
Lesk—Veuve	—	—	1	34	89	103	143	72	51	24	19	8	1	7	552		
Lahutatud—Divorcée	—	—	—	13	43	57	26	12	5	2	3	—	—	2	163		
Teadmata—Inconnu	—	—	—	46	28	13	3	1	—	—	—	—	—	13	104		
Kokku—Total	147	269	473	3689	2370	1027	529	236	129	45	33	12	2	91	9052		
Üldse—Grand total . . . 9494																	
Väljamaalasi—Étrangers																	
																	33
Andmed puuduvad—Manque de renseign.																	409

Tab. 6. ABIELLUNUTE ELUKOHT ABIELLUMISENI 1923 a.
Mariages suivant le domicile antérieur des époux en 1923.

Peig- mehe elukoht Dom. de l'ép.	Linnad—Villes											Maakonnad—Arrondissements								Väljamaal. Étranger	Märkimata Inconnu	Kokku Total						
	Tallinn	Tartu	Narva	Pärnu	Viljandi	Valga	Rakvere	Võru	Kuressaare	Haapsalu	Paide	Petseri	Baltiski	Viru	Järva	Harju	Lääne	Saare	Pärnu				Viljandi	Tartu	Valga	Võru	Petseri	
Tallinn	1419	19	9	7	2	2	9	1	2	4	—	—	—	19	9	53	9	5	4	5	7	1	2	2	15	36	1641	
Tartu	9370	2	1	1	2	1	1	2	—	—	—	—	—	5	2	2	—	—	1	1	52	8	17	—	4	47	528	
Narva	4	—	204	—	—	—	3	1	—	1	—	—	—	21	—	1	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	238	
Pärnu	2	2	—	115	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	40	1	—	—	—	—	—	3	167	
Viljandi	2	1	—	1	57	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	3	21	—	—	—	—	—	—	89	
Valga	2	—	—	1	—	59	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	3	14	4	—	2	—	89	
Rakvere	2	1	1	—	—	—	56	—	—	—	—	—	—	31	2	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	97	
Võru	—	2	—	1	—	1	20	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	9	—	—	—	38	
Kuressaare	—	—	—	1	—	—	—	10	—	—	—	—	—	1	—	—	6	—	1	—	—	—	—	—	—	—	19	
Haapsalu	1	—	—	1	—	—	—	—	27	—	—	—	—	—	1	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	34	
Paide	1	—	—	—	—	1	—	—	—	8	—	—	—	—	9	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	22	
Petseri	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	—	1	—	1	—	—	—	—	2	—	2	3	1	—	20	
Baltiski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	
Viru mkd.	8	3	8	1	1	1	6	—	1	—	—	—	—	742	8	3	1	—	1	2	4	—	—	—	—	—	5	795
Järva	13	2	2	—	1	1	—	—	—	5	—	—	—	15	339	4	—	1	—	8	1	1	1	—	1	—	395	
Harju	32	—	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	8	5	580	12	—	3	3	1	—	—	—	—	—	648	
Lääne	9	1	1	2	—	—	1	—	8	—	—	—	—	—	2	5	471	3	1	1	—	—	—	—	—	—	505	
Saare	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	362	2	—	1	—	1	—	—	1	373	
Pärnu	8	—	—	13	2	—	—	—	—	1	—	—	—	5	2	11	—	—	600	10	—	1	—	—	1	3	658	
Viljandi	2	2	—	—	5	1	—	—	—	2	—	—	—	3	3	2	1	—	4	464	8	5	2	—	—	—	505	
Tartu	39	—	1	—	—	—	4	—	1	—	—	—	—	3	—	—	2	—	7	803	4	20	2	—	—	—	887	
Valga	4	1	1	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	9	196	8	—	—	—	228	
Võru	3	6	—	—	1	—	7	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	1	12	5	571	16	—	—	625		
Petseri	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—	9	427	—	—	444	
Väljam. Étrang.	8	7	—	1	—	5	1	—	1	—	—	—	—	2	2	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	33	
Kokku—Tot.	1569	420	232	146	71	80	79	34	18	41	18	11	5	854	388	659	511	381	666	534	911	238	647	451	26	95	9085	
Andmed puuduvad—																	—	—	—									
Manque de renseign.																	—	—	409									
Üldse—Grand total . . . 9494																												

Tab. 7. ABIELLUNUTE ELUKUTSE —

	Põllumajandus—Agriculture						Kalandus—Pêche				Tööstus—			
	Kokku—Total	Mõisa-, talu- ja aiaäripidajad Grands et petits propriétaires, horticulteurs	Popsid, vabadik, ja teised väikemaapidajad—Pet. exploit. des terres à bail	Pallu-, aia- ja metsatöölised Ouvr. d'agricult., d'horticulture et forestiers	Muud sellel alal tegev. isikud Autres occupations de la sorte	Põllutöö Agricault. (non définée)	Kokku—Total	Kalapüügi äripidajad Entrepreneurs du métier de pêcheur	Iseseisvad kalamehed Pêcheurs indépendants	Töölised kalanduses Pêcheurs-ouvriers	Muud kalanduse alal teg. isik. Autres occupations de la sorte	Kokku—Total	Tööstusettevõtted Entrepreneurs industr.	Administ. ja tehniline personal Personnel d'administration et technique
LINNAD—VILLES	137	55	—	50	17	15	4	—	4	—	1525	7	119	607
Tallinn	58	21	—	28	8	1	—	—	—	—	895	5	89	342
Tartu	32	8	—	13	8	3	—	—	—	—	225	—	10	114
Narva	9	7	—	2	—	1	—	—	—	—	134	—	6	34
Pärnu	8	5	—	2	—	1	3	—	—	—	96	—	4	29
Viljandi	7	3	—	2	—	2	—	—	—	—	56	—	4	26
Valga	3	2	—	1	—	—	—	—	—	—	42	1	1	21
Rakvere	10	6	—	1	1	2	—	—	—	—	29	—	3	17
Võru	5	2	—	1	—	2	—	—	—	—	6	—	—	3
Kuressaare	3	—	—	—	—	3	—	—	—	—	10	—	1	5
Haapsalu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	1	1	7
Paide	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	—	8
Petseri	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	1
Baltiski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
MAAKONNAD—ARROND.	4232	2009	121	797	198	1107	60	1	59	—	783	5	32	456
Viru	456	271	6	43	56	80	2	—	2	—	144	2	7	60
Järva	255	156	46	39	3	11	—	—	—	—	75	—	2	33
Harju	307	191	2	53	11	50	17	1	16	—	95	1	8	47
Lääne	353	208	6	38	28	73	2	—	2	—	41	—	5	24
Saare	309	79	5	68	3	154	7	—	7	—	24	—	—	20
Pärnu	484	209	4	100	64	107	1	—	1	—	96	—	2	49
Viljandi	373	205	17	106	1	44	—	—	—	—	53	1	—	35
Tartu	650	341	11	216	4	78	10	—	10	—	136	1	3	107
Valga	143	61	10	62	7	3	—	—	—	—	46	—	3	19
Võru	505	227	5	66	3	204	7	—	7	—	61	—	1	52
Petseri	397	61	9	6	18	303	14	—	14	—	12	—	1	10
Kokku linnad ja maakonnad	4369	2064	121	847	215	1122	64	1	63	—	2308	12	151	1063
<i>Total par villes et arrondis.</i>														

Peigmehe elukutse —

Pruudi elukutse —

LINNAD—VILLES	122	44	—	55	12	11	—	—	—	—	669	1	—	308
Tallinn	33	7	—	24	1	1	—	—	—	—	347	—	—	178
Tartu	32	13	—	11	5	3	—	—	—	—	110	1	—	56
Narva	6	2	—	4	—	—	—	—	—	—	89	—	—	22
Pärnu	8	1	—	4	2	1	—	—	—	—	42	—	—	9
Viljandi	10	5	—	5	—	—	—	—	—	—	17	—	—	10
Valga	7	3	—	3	—	1	—	—	—	—	32	—	—	12
Rakvere	9	4	—	2	1	2	—	—	—	—	13	—	—	10
Võru	5	4	—	—	1	—	—	—	—	—	5	—	—	3
Kuressaare	5	1	—	—	1	3	—	—	—	—	2	—	—	1
Haapsalu	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—
Paide	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	6
Petseri	3	1	—	2	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1
Baltiski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
MAAKONNAD—ARROND.	3199	977	37	836	413	936	19	—	7	12	473	—	—	381
Viru	270	95	—	46	56	73	—	—	—	—	62	—	—	31
Järva	143	75	12	30	20	6	—	—	—	—	29	—	—	23
Harju	218	73	1	57	38	49	5	—	3	2	33	—	—	20
Lääne	192	87	3	22	43	37	1	—	1	—	20	—	—	17
Saare	303	42	3	84	13	161	1	—	1	—	11	—	—	11
Pärnu	390	106	—	100	71	113	—	—	—	—	48	—	—	34
Viljandi	223	72	6	111	14	20	—	—	—	—	21	—	—	14
Tartu	568	177	—	216	96	79	1	—	1	—	72	—	—	69
Valga	151	39	—	77	32	3	—	—	—	—	17	—	—	8
Võru	348	157	5	92	8	86	—	—	—	—	158	—	—	152
Petseri	393	54	7	1	22	309	11	—	2	9	2	—	—	2
Kokku linnad ja maakonnad	3321	1021	37	891	425	947	19	—	7	12	1142	1	—	689
<i>Total par villes et arrondis.</i>														

Professions des époux.

Artisans	Industrie				Kaubandus ja rahandus Commerce et finances				Riigi- ja omavalitsuse teenistuse Emplois d'Etat et des administrations				Ühiskondlised alal tegevad isikud Service publique				Õpetustele õpilased Élèves des établis. d'instruction				Kapitalist elavad isikud Rentières				Riigi ja kogukonna hoolealused Personnes soignées par l'Etat et les administrat. publiques				Selgusetu kutselagala isikud Professions inconnues				Kokku - Total
	Kontori- ja kantseleiamet. Employés de bureaux				Kaubanduse ja rahand. ettev. Commerçants et finan- ciers—entrepreneurs				Riigi- ja omavalitsuseametn. Employés d'Etat et des administrations				Vabakutselised Professions libérales				Õpetustele õpilased Élèves des établis. d'instruction				Riigi ja kogukonna hoolealused Personnes soignées par l'Etat et les administrat. publiques				Selgusetu kutselagala isikud Professions inconnues								
	Töölised ja teenijad Ouvriers de toute sorte				Väikekaupmehed Marchands en détail				Politseinikud Police				M. ühiskondl. alal teg. isikud Autres occupations				Majateenijad Services domestiques				Kapitalist elavad isikud Rentières				Selgusetu kutselagala isikud Professions inconnues								

Profession de l'époux																																																
007	23	648	121	417	6	191	112	17	91	578	259	54	209	44	12	82	39	43	24	51	18	—	153	2989																								
342	10	374	75	277	4	113	88	14	58	277	125	20	91	31	10	50	20	30	15	19	5	—	45	1641																								
114	6	78	17	59	—	33	7	1	18	86	38	5	43	—	—	15	9	6	6	28	4	—	73	528																								
34	4	75	15	18	—	2	7	7	—	61	13	14	27	6	1	5	1	4	—	1	2	—	7	238																								
29	2	59	2	15	—	7	1	—	7	30	15	2	12	—	1	3	2	1	—	1	2	—	9	167																								
26	—	20	6	7	—	7	—	—	—	14	6	—	5	3	—	—	—	—	1	—	1	—	3	89																								
21	—	19	—	4	—	3	—	—	—	36	22	2	11	1	—	1	1	—	—	1	1	—	1	89																								
17	1	6	2	16	—	8	3	—	—	28	15	4	8	1	—	3	1	2	1	1	1	—	8	97																								
3	—	1	2	10	—	5	5	—	—	11	5	1	5	—	—	4	4	—	—	—	1	—	1	38																								
5	—	3	1	—	—	—	—	—	—	4	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	19																								
7	—	7	1	6	—	5	—	—	1	10	3	3	2	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	34																								
8	—	4	—	1	—	—	1	—	—	7	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	22																								
1	—	1	—	3	—	3	—	—	—	9	7	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	20																								
56	—	1	—	1	—	—	—	—	—	5	3	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7																								
60	4	61	10	24	—	7	6	—	11	42	23	9	4	5	1	3	3	—	1	1	—	—	122	795																								
33	3	25	12	5	—	2	1	—	2	38	13	4	6	15	—	2	1	1	—	1	—	—	19	395																								
47	1	32	6	12	—	4	2	1	5	33	18	2	7	2	4	2	2	—	—	—	—	—	181	648																								
24	—	9	3	13	—	3	1	—	9	21	14	1	4	2	—	2	1	1	—	—	—	—	73	505																								
20	—	3	1	16	—	4	—	—	12	14	10	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	3	373																								
49	—	32	13	13	1	8	2	—	2	37	22	2	7	6	—	1	1	—	—	—	—	—	26	658																								
35	—	9	8	13	—	8	—	1	4	12	7	1	—	3	1	1	1	—	—	5	—	—	48	505																								
07	—	8	17	19	—	15	2	—	2	38	25	3	3	7	—	2	1	1	—	2	—	—	29	887																								
9	3	17	4	4	—	3	1	—	—	10	4	1	1	3	1	1	1	—	—	3	—	—	21	228																								
52	1	4	3	12	—	8	1	—	3	25	20	3	1	1	—	2	2	—	—	1	—	—	12	625																								
10	—	1	—	3	—	3	—	—	—	9	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	444																								
63	35	848	199	551	7	256	128	19	141	857	418	84	245	91	19	99	49	50	25	64	19	1	695	9052																								
																							Väljamaalasi—Étrangers	33																								33
																							Andmed puuduvad—Manque de renseign.	409																								409
																							Üldse—Grand total	9494																								9494

Profession de l'épouse																																																
08	18	324	18	173	—	21	78	54	20	165	157	3	—	5	—	47	12	35	216	48	6	—	1543	2989																								
78	6	148	15	128	—	10	67	49	2	94	89	1	—	4	—	18	4	14	171	19	2	—	829	1641																								
56	12	41	—	24	—	2	5	2	15	30	30	—	—	—	—	15	3	12	30	23	—	—	264	528																								
22	—	66	1	5	—	2	2	1	—	12	10	1	—	1	—	2	—	2	1	1	—	—	122	238																								
9	—	32	1	3	—	1	—	1	1	2	2	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	110	167																								
10	—	7	—	—	—	—	—	—	—	3	3	—	—	—	—	2	—	2	6	—	2	—	49	89																								
12	—	20	—	5	—	2	2	—	1	5	5	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	37	89																								
10	—	2	1	3	—	1	—	1	1	4	4	—	—	—	—	3	2	1	5	1	—	—	59	97																								
3	—	2	—	3	—	1	2	—	—	2	2	—	—	—	—	4	2	2	—	—	—	—	18	38																								
1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	19																								
6	—	2	—	1	—	—	1	—	—	3	2	1	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	25	34																								
1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	22																								
81	—	1	—	—	—	—	—	—	—	6	6	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	7	20																								
31	8	77	7	22	—	7	9	3	3	96	91	—	—	4	1	12	3	9	30	13	2	—	3	7																								
23	4	25	2	3	—	1	1	—	1	20	20	—	—	—	—	1	1	—	4	3	—	—	482	795																								
20	1	5	—	1	—	—	—	—	1	12	10	—	—	2	—	1	—	1	1	2	1	—	205	395																								
17	—	12	—	7	—	1	3	3	—	9	8	—	—	1	—	—	—	12	1	—	—	—	363	648																								
11	—	2	1	—	—	—	—	—	—	5	4	—	—	1	—	2	—	2	4	—	—	—	281	505																								
34	—	12	1	4	—	—	—	—	—	6	6	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	51	373																								
14	—	6	1	2	—	—	2	2	—	9	9	—	—	—	—	—	—	3	1	—	—	—	203	658																								
39	—	2	1	1	—	—	1	—	1	7	7	—	—	—	—	—	—	4	4	2	1	—	249	505																								
8	—	9	—	1	—	—	1	—	—	8	8	—	—	—	—	—	—	4	4	—	—	—	227	887																								
2	—	1	—	1	—	—	1	—	—	4	3	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	52	228																								
32	1	4	1	1	—	—	1	—	—	11	11	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	105	625																								
39	—	—	—	2	—	—	—	—	—	5	5	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	29	444																								
26	401	25	195	—	28	87	57	23	261	248	3	—	9	1	59	15	44	246	61	8	—	3740	9052																									
																							Väljamaalasi—Étrangers	33																								33
																							Andmed puuduvad—Manque de renseign.	409																								409
																							Üldse—Grand total	9494																								9494

Tab. 9. ABIELLUMISED ABIELLUNUTE ELUKUTSE JÄRELE — Mariages suivant la profession des époux.

Peigmehe elukitse Profession de l'époux	Põllumajandus Agriculture *)			Kalandus Pêche			Tööstus Industrie			Kaubandus ja rahandus Commerce et finances			Riigi- ja omavalitsus- des administr.		Muid		Ühiskondl. alal tegevad isikud Service pub- lique		Kokku	Kokku — Total							
	Mõisa- talud ja aarid- pidajad	Põll- vabadikud ja t. v. maapidajad	Põll- vabadikud ja t. v. maapidajad	Muud sellel alal tege- vaid isikuid	Põll- vabadikud ja t. v. maapidajad	Muud sellel alal tege- vaid isikuid	Põll- vabadikud ja t. v. maapidajad	Muud sellel alal tege- vaid isikuid	Kõik Kokku	Tegevad isikud alal	Tegevad isikud alal	Tegevad isikud alal	Tegevad isikud alal	Tegevad isikud alal	Tegevad isikud alal	Tegevad isikud alal	Tegevad isikud alal	Tegevad isikud alal			Tegevad isikud alal	Tegevad isikud alal					
Meisla talu ja aiandajad	9847	884	32	721	324	886	4	3	1	295	16	4	5	1	1	1	1	1	1	4369							
Põsja, vabadikud ja t. v. maapid.	1170	792	8	209	128	333	1	1	1	62	6	3	3	1	1	1	1	1	1	2064							
Põll- ja metsatöölised	176	25	21	153	11	164	1	1	1	31	8	1	1	1	1	1	1	1	1	121							
Muud sellel alal tegevad isikud	621	44	1	490	73	6	3	3	3	131	1	1	1	1	1	1	1	1	1	847							
Põlltöö	117	11	1	4	7	839	3	3	3	131	1	1	1	1	1	1	1	1	1	82							
Kalandaus-pêche	20	1	1	8	3	8	13	3	10	3	2	3	10	3	1	1	1	1	1	64							
Kalajärgijad	20	1	1	8	3	8	13	3	10	3	2	3	10	3	1	1	1	1	1	63							
Tegevad kalanduses	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
Muud kalanduse alal tegevad isikud	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
Tööstus-Industrie	273	64	4	116	61	28	1	1	1	732	336	14	80	11	28	32	9	40	35	2308							
Tööstustöötajad	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	12							
Administ. ja tehniline personaal	8	4	2	2	2	2	2	2	2	23	9	4	18	1	13	12	1	1	1	151							
Käsitöölised	172	40	3	78	36	15	—	—	—	356	269	7	29	6	11	3	11	9	2	1083							
Kontori- ja kantseleiametn.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	7	3	1	1	1	1	1	1	1	1	35							
Tegevad ametnikud	56	9	1	26	15	6	1	1	1	318	88	3	245	2	10	5	9	9	2	848							
Muud tööstuse alal tegevad isikud	35	10	1	9	8	7	—	—	—	26	14	2	4	6	7	2	6	4	2	199							
Kaubandus- ja rahandus- Commerce et finances	55	21	12	11	11	11	—	—	—	59	1	3	65	12	34	13	6	31	30	551							
Kaubandus- ja rahandustöötajad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	7							
Väikekaupmehed	30	12	8	4	6	6	—	—	—	21	1	19	10	3	5	1	14	14	1	256							
Kontoriametnikud	4	2	1	1	1	1	—	—	—	11	7	2	34	2	26	3	1	11	10	160							
Tegevad teenijad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	2	3	2	2	2	2	2	2	60							
Muud kaup, ja rahand. alal töötajad	21	7	4	6	4	4	—	—	—	22	1	2	8	4	4	4	4	4	4	110							
Riigi- ja omavalits. töö- nistas — Emplois d'Etat et des administrations	103	44	1	26	20	12	1	1	1	95	5	29	3	4	13	8	5	132	131	857							
Riigi- ja omavalitsusametnikud	39	20	8	9	2	4	—	—	—	40	4	6	10	2	5	2	1	101	101	418							
Politseimikud	14	8	2	1	3	1	—	—	—	4	4	1	1	1	1	1	1	1	1	84							
Sõjaväelased	28	11	1	8	7	1	—	—	—	29	13	1	16	1	8	3	4	16	16	132							
Teenijad	19	5	1	7	2	5	—	—	—	6	8	2	1	1	2	2	1	2	2	245							
Muud	3	1	1	1	1	1	—	—	—	6	3	3	1	1	1	1	1	1	1	19							
Ühiskondl. alal tegev. isik.— Service publique	1	1	1	1	1	1	—	—	—	6	4	7	1	5	1	1	6	6	6	99							
Vabakutselised	1	1	1	1	1	1	—	—	—	5	3	5	1	3	1	2	6	6	6	29							
Muud ühiskondl. alal tegevad isikud	1	1	1	1	1	1	—	—	—	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	28							
Majateenijad — Services do- mestiques	2	2	1	1	1	1	—	—	—	6	3	3	1	1	1	1	1	1	1	50							
Õpetustöölised — Enseignants	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	3	3	1	1	1	1	1	1	1	25							
Õpetustöölised — Enseignants	3	2	1	1	1	1	—	—	—	2	1	6	1	5	1	1	12	12	12	64							
Kapitalistid — Capitaines	1	1	1	1	1	1	—	—	—	2	1	6	1	5	1	1	2	2	2	19							
Riigi- ja kogukonna hoo- lealused — Personnes soig- nées par l'Etat et les ad- ministrations publiques	1	1	1	1	1	1	—	—	—	4	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1							
Selgusetu kutsesalga is.— Professions inconnues	15	5	5	4	4	4	—	—	—	4	3	1	1	1	1	1	4	4	4	695							
KOKKU — TOTAL	3321	1021	37	891	425	947	19	7	12	1142	1	689	26	401	57	23	261	251	9	1	59	15	44	246	61	8	3740

*) Pour la nomenclature, franç. s'adresser à la page 10-11.

Tab. 10. SÜNDINUD KUUDE JÄRELE (ilma surnult)
Naissances par les mois (excl. les mort-nés)

	Jaanuar		Veebruar		Märts		Aprill		Mai		Juuni		Juuli		August		September		Oktoober		November		Detsember	
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.
VIRU MKD.	127	126	133	94	129	117	123	115	121	93	124	140	124	134	121	134	130	123	118	90	98	88	93	108
Rakvere	7	9	5	6	5	9	9	3	8	5	8	6	7	5	7	3	4	3	6	3	1	5	7	9
Narva	21	12	21	8	17	19	21	14	23	20	17	31	20	23	21	28	22	22	21	17	31	18	16	15
Mkd. linnadeta	99	105	107	80	107	89	93	98	90	68	99	103	97	106	93	103	104	98	91	70	66	65	70	84
JÄRVA MKD.	44	53	37	32	45	41	53	53	50	33	57	49	40	43	55	44	48	30	35	48	49	31	44	38
Paide	—	4	3	—	4	3	4	3	1	3	6	1	2	2	2	1	—	—	3	2	6	—	—	4
Mkd. linnata	44	49	34	32	41	38	49	50	49	30	51	48	38	41	53	43	48	30	32	46	43	31	44	34
HARJU MKD.	193	174	169	141	186	209	177	143	168	171	201	155	166	176	182	140	164	180	146	150	132	139	125	139
Tallinn	106	102	78	64	94	95	85	73	76	91	118	83	82	85	91	73	79	86	79	74	64	81	73	68
Baltiski	—	2	—	2	1	—	—	3	1	—	1	1	—	1	—	—	1	1	—	—	1	—	2	—
Mkd. linnadeta	87	70	91	75	91	114	92	67	91	80	82	71	84	90	91	67	84	93	67	76	67	58	50	71
LÄÄNE MKD.	50	78	53	55	60	67	67	61	69	66	55	56	69	63	57	52	86	70	48	43	38	44	59	55
Haapsalu	3	4	—	1	1	4	3	1	4	2	4	6	6	1	4	4	7	4	4	—	2	4	3	1
Mkd. linnata	47	74	53	54	59	63	64	60	65	64	51	50	63	62	53	48	79	66	44	43	36	40	56	54
SAARE MKD.	51	50	40	60	51	44	66	58	42	45	50	40	49	45	65	52	55	55	44	52	45	41	53	48
Kuressaare	3	2	—	6	3	—	6	3	2	2	1	2	1	2	2	1	4	1	2	5	2	3	3	2
Mkd. linnata	48	48	40	54	48	44	60	55	40	43	49	38	48	43	63	51	51	54	42	47	43	38	50	46
PÄRNU MKD.	71	76	79	69	99	73	60	74	79	75	64	69	85	85	84	78	80	72	66	61	57	63	66	61
Pärnu	9	10	11	13	17	8	10	15	14	17	10	7	15	20	12	18	13	13	17	10	13	14	12	11
Mkd. linnata	62	66	68	56	82	65	50	59	65	58	54	62	70	65	72	60	67	59	49	51	44	49	54	50
VILJANDI MKD.	71	72	47	63	49	52	50	61	61	61	63	42	53	51	40	55	71	53	40	46	57	51	57	36
Viljandi	3	7	2	4	2	2	4	6	5	10	13	2	4	6	9	6	10	6	3	5	4	6	5	3
Mkd. linnata	68	65	45	59	47	50	46	55	56	51	50	40	49	45	31	49	61	47	37	41	53	45	52	33
TARTU MKD.	180	140	121	139	128	132	154	138	148	128	135	119	136	144	121	110	134	108	132	100	124	99	129	105
Tartu	39	47	30	37	36	40	38	32	42	37	47	25	39	32	33	37	39	30	35	24	26	28	29	38
Mkd. linnata	141	93	91	102	92	92	116	106	106	91	88	94	97	112	88	73	95	78	97	76	98	71	100	67
VALGA MKD.	39	38	23	22	40	34	35	28	34	36	25	35	29	21	19	31	31	22	25	36	25	28	35	32
Valga	13	9	6	7	14	10	11	6	12	8	7	13	9	5	2	7	8	4	6	11	6	8	10	12
Mkd. linnata	26	29	17	15	26	24	24	22	22	28	18	22	20	16	17	24	23	18	19	25	19	20	25	20
VÕRU MKD.	81	79	67	73	91	87	77	68	63	72	70	61	68	62	60	66	64	60	56	69	68	52	47	57
Võru	6	3	6	2	5	5	5	2	7	4	2	3	2	—	—	2	2	2	2	4	1	2	4	6
Mkd. linnata	75	76	61	71	86	82	72	66	56	68	68	58	66	62	60	64	62	58	54	65	67	50	43	51
PETSERI MKD.	81	83	83	69	84	95	70	66	57	58	64	70	72	61	79	61	65	62	73	57	82	74	75	55
Petseri	—	—	2	—	—	2	—	—	2	—	2	1	1	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—
Mkd. linnata	81	83	81	69	84	93	70	66	55	58	62	69	71	60	79	60	65	62	73	56	82	74	75	55
Kokku—Total	988	969	852	817	962	951	932	865	892	838	908	836	891	885	883	823	928	835	783	752	775	710	783	734
Linnad	210	211	164	150	199	197	196	161	197	199	236	181	188	183	183	181	189	172	178	156	157	169	164	169
Maakonnad	778	758	688	667	763	754	736	704	695	639	672	655	703	702	700	642	739	663	605	596	618	541	619	565

Andmed puuduvad — Manque de renseign.

Üldse—Grand total.

Tab. 11. SÜNDINUD SOO JA VANEMATE VANUSE JÄRELE —

I s a v a n u s — Âge du père.

	Alla 18 a. Moins de		18 a.		19 a.		20—24 a.		25—29 a.		30—34 a.		35—39 a.		40—44 a.		45—49 a.		50—54 a.		55—59 a.		60 ja vanem. 60 et plus		Väljasabi- etu-Enfants illégitimes ¹⁾		Teadmata Inconnu			
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.
LINNAD																														
Villes			2	3	154	148	471	437	506	476	427	407	232	215	114	75	44	35	10	15	3	9	196	192	102	117				
Tallinn			2	3	75	79	191	221	252	236	235	186	101	101	46	40	19	14	3	3	1	4	99	88	1	—				
Tartu					18	23	98	74	92	78	67	83	49	36	22	14	10	7	3	2	1	3	30	38	43	49				
Narva					25	21	58	54	55	51	40	39	22	25	12	6	4	6	1	1	1	1	27	20	6	3				
Pärnu					12	6	35	27	28	30	20	29	15	14	7	4	3	2					8	9	25	33				
Viljandi					8	1	11	11	11	14	9	11	11	6	1	2	3	—	1	4			8	9	1	5				
Valga					5	6	25	16	28	26	15	25	12	14	8	1	1	1	1	3			5	7	—	1				
Rakvere					3	6	15	9	16	15	10	15	8	5	9	4	2	2	1	—			9	6	5	4				
Võru							8	1	6	4	9	4	5	8			1	1	—	—			1	3	12	14				
Kuress.							6	6	4	2	5	4	4	1	3	3		1		—			3	9	4	2				
Haapsalu					3	3	16	7	6	12	3	4	4	2	3	1		1		—			5	1	1	1				
Paide					4	2	7	6	5	5	10	5	1	3	2	—		1		—			1	2	—	—				
Petseri						1		2	1	2	3	—	—	—	—	—		—		—			—	—	3	1				
Baltiski					1	—	1	3	2	1	1	2	—	—	—	—	1	—		—			—	—	1	4				
MKD.																														
Arrond.			2	2	14	7	389	434	1337	1275	1646	1609	1376	1367	1021	916	569	501	220	226	75	86	38	28	616	577	1013	858	1	—
Viru			1	2	41	45	176	171	205	242	208	191	131	113	50	49	26	21	10	7	1	7	67	51	199	171				
Järva					35	30	95	85	122	108	83	77	69	60	40	32	9	6	3	4	3	1	40	37	27	32				
Harju			1	1	39	41	136	139	171	181	160	129	94	96	56	50	19	22	5	6	4	3	71	70	219	194				
Lääne					1		30	45	102	89	99	111	106	112	85	89	43	43	11	16	2	10	62	45	128	118				
Saare					1		22	29	90	86	130	112	70	116	66	65	52	39	11	12	2	4	1	3	70	66	30	29		
Pärnu					1		32	35	130	123	134	124	110	118	108	93	55	61	20	28	8	6	5	1	56	54	79	56		
Viljandi			1	1	34	34	79	84	120	108	87	101	73	69	37	33	22	27	10	10	4	3	51	56	77	54				
Tartu			1	2	39	42	201	171	249	214	199	200	162	103	92	80	40	36	16	18	10	6	96	90	104	93				
Valga					13	11	42	45	41	56	44	46	39	35	21	20	11	9	4	4	1	—	22	14	18	23				
Võru			1	—	29	43	115	110	168	165	135	138	93	95	55	56	34	27	9	13	7	3	62	70	62	51				
Petseri			1	—	5	3	75	79	171	172	207	188	137	139	101	98	68	38	17	22	6	4	19	24	70	37				
Üldse-Gr.t.			2	2	1610	543	582	1808	1712	2152	2085	1803	1774	1253	1131	683	576	264	261	85	101	41	37	812	769	1115	975	2		

Tab. 12. SÜNDINUD VANEMATE VANUSE JÄRELE

Naissances suivant l'âge des parents.

	Ema vanus Âge de la mère		Alla 18 a. Moins de		18 a.		19 a.		20—24 a.		25—29 a.		30—34 a.		35—39 a.		40—44 a.		45—49 a.		50—54 a.		55—59 a.		Teadmata Inconnu ²⁾		Kokku Total		Üldse-Gr. total
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	
Alla 18 a.																													
18 "																													
19 "			1		1	3	3	12	3	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20—24 "			4	3	8	16	33	33	309	351	131	121	35	34	8	8	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	15	15	543
25—29 "			2	6	20	16	38	46	688	672	777	745	205	162	24	33	4	4	1	1	—	—	—	—	—	—	49	27	1808
30—34 "			1	2	5	6	11	11	418	393	875	822	622	641	152	138	20	26	1	3	—	—	—	—	—	—	47	43	2152
35—39 "					1	1	3	6	146	182	475	434	643	634	425	412	71	71	3	5	—	—	—	—	—	—	37	28	1803
40—44 "							1	3	6	14	39	167	143	333	310	450	422	215	180	12	13	—	—	—	—	27	22	1253	
45—49 "									19	26	55	53	144	101	223	206	197	146	32	23	—	—	—	—	—	—	11	18	683
50—54 "									5	3	24	15	49	56	74	75	78	81	29	24	—	—	—	—	—	—	5	7	264
55—59 "									2	5	5	27	27	27	16	25	27	35	9	3	—	—	—	—	—	—	1	2	85
60 ja üle									1	2	8	13	6	11	7	12	13	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	41	37
V. p. ab.			15	15	27	19	38	42	229	237	193	185	99	95	72	63	22	13	3	3	—	—	—	—	—	—	114	97	812
Teadmata					1	2	2	12	19	27	23	20	20	19	7	13	1	—	—	—	—	—	—	—	1021	903	1115	975	2090
KOKKU—TOTAL			22	28	62	60	128	144	1889	1928	2732	2556	2190	2086	1474	1397	659	571	92	78	2	4	—	1	1327	1162	10577	10015	20592

¹⁾ Sellest arvust leitud lapsi 4 poissl. ja 9 tütarl.
²⁾ Selles arvus leitud lapsi 4 poissl. ja 6 tütarl.
 Andmed puuduvad—Manque de renseign. 886
 ÜLDSE—GRAND TOTAL 21478

Naissances suivant le sexe et l'âge des parents.

E m a v a n u s — Âge de la mère.																				Teadmata Inconnu		Kokku Total		Üldse						
Alla 18 a. Moins de 18 a.		18 a.		19 a.		20—24 a.		25—29 a.		30—34 a.		35—39 a.		40—44 a.		45—49 a.		50—54 a.		55—59 a.		M.	N.		M.	N.				
M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.			
7	3	8	20	18	30	25	489	473	656	634	487	445	310	275	110	93	18	10	—	1	—	—	—	138	147	2261	2129	4390		
1	4	8	12	18	7	227	230	313	319	257	218	133	132	49	41	3	1	—	—	—	—	—	—	16	11	1025	975	2000		
9	1	3	5	3	2	89	79	117	122	82	75	63	45	24	16	7	5	—	—	—	—	—	—	45	57	433	407	840		
3	1	4	1	2	5	66	59	69	56	48	49	34	34	15	17	4	1	—	—	—	—	—	—	8	5	251	227	478		
33	2	2	—	3	4	28	24	33	30	27	29	22	19	6	8	1	1	—	—	—	—	—	—	31	39	153	156	309		
5	—	—	—	3	1	10	17	22	24	16	13	8	3	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	64	63	127		
1	1	—	—	1	1	21	22	41	29	17	25	18	16	2	6	1	—	—	—	—	—	—	—	3	1	104	100	204		
4	—	—	—	1	1	14	21	17	14	17	16	12	10	7	—	1	1	—	—	—	—	—	—	5	3	74	66	140		
4	—	—	—	1	1	5	5	11	3	5	6	4	4	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	16	15	42	35	77		
2	—	—	—	1	1	6	4	9	9	4	3	4	5	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	4	6	29	29	53		
1	—	2	—	1	1	13	7	11	12	7	6	3	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	41	32	78		
—	1	1	—	—	1	8	3	12	10	5	3	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	31	23	54	
1	—	—	—	—	—	1	1	—	2	—	—	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	6	13	
4	—	—	—	—	—	1	1	1	4	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	7	10	17	
58	19	20	42	42	98	119	1400	1455	2076	1922	1703	1641	1164	1122	549	478	74	68	2	3	—	1	—	—	1189	1015	8316	7886	16202	
1	1	3	5	7	11	18	168	182	277	262	227	216	144	128	66	61	6	6	—	—	—	—	—	—	211	186	1116	1069	2185	
32	1	1	2	4	8	10	129	101	137	130	106	102	63	61	40	27	4	4	—	—	—	—	—	—	36	32	526	472	998	
94	4	3	7	8	9	9	136	153	224	186	180	157	106	121	57	57	12	7	—	—	—	—	—	—	242	230	977	932	1909	
8	1	1	2	4	8	18	112	115	135	125	110	124	83	99	50	40	5	7	—	—	—	—	—	—	164	145	670	678	1348	
99	7	5	4	6	14	7	80	87	137	133	133	106	110	47	39	5	5	—	—	—	—	—	—	—	47	35	582	561	1143	
96	—	1	2	2	16	16	125	141	180	167	144	149	110	99	47	36	8	11	1	1	—	—	—	—	104	77	737	700	1437	
94	—	1	8	2	7	1	98	126	141	145	117	119	89	84	33	29	6	3	1	—	—	—	—	—	95	70	595	580	1175	
33	3	3	4	5	13	18	195	191	328	268	285	233	185	139	66	72	12	8	—	—	—	—	—	—	118	117	1209	1055	2264	
1	—	1	—	—	3	1	43	54	68	65	51	63	46	36	15	15	3	2	—	—	—	—	—	—	—	25	27	256	263	519
33	—	2	2	5	12	150	151	199	202	174	169	102	117	63	56	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	74	57	770	771	1541
37	1	2	5	2	4	9	164	154	250	239	174	176	130	128	65	46	12	10	—	—	—	—	—	—	—	73	39	878	805	1683
52	28	62	60	128	144	1889	1928	2732	2556	2190	2086	1474	1397	659	571	92	78	2	4	—	1	1327 *	1162	10577	10015	20592				
Andmed puuduvad—Manque de renseign.																									886					
Üldse—Grand total . . .																									21478					

Tab. 13. KAKSIKUD — Accouchements doubles.

	Juhtum. arv	K o k k u — Total							
		Sugude vahekord—Sexe			Elusalt sünd.—des né-vivant			Surnult sünd.—des mort-nés	
		2 p.—g.	1 p.—g. 1 t.—f.	2 t.—f.	P.—G.	T.—F.	P.—G.	T.—F.	
LINNAD—VILLES	57	22	16	19	59	53	1	1	
Tallinn	27	10	9	8	29	25	—	—	
Tartu	12	4	4	4	12	11	—	1	
Narva	1	1	—	—	2	—	—	—	
Teised linnad	17	7	3	7	16	17	1	—	
MAAKONNAD—ARRONDISS.	247	88	98	61	248	203	26	17	
Viru	39	16	16	7	41	28	7	2	
Järva	12	3	5	4	10	12	1	1	
Harju	34	15	14	5	40	23	4	1	
Lääne	24	9	9	6	25	17	2	4	
Saare	17	4	7	6	15	19	—	—	
Pärnu	26	9	9	8	27	25	—	—	
Viljandi	14	5	7	2	17	11	—	—	
Tartu	33	11	12	10	25	29	9	3	
Valga	10	3	5	2	11	6	—	3	
Võru	23	7	7	9	19	22	2	3	
Petseri	15	6	7	2	18	11	1	—	
Üldse—GRAND TOTAL	304	110	114	80	307	256	27	18	

Tab. 14. SÜNDIMISED SOO JA VANEMATE RAHVUSE JÄRELE.

Naissances suivant le sexe et la nationalité des parents.

	Isa rahvus—Nationalité du père										Ema rahvus—Nationalité de la mère										Kokku Total		Üldse Gr. total																																	
	Eesti		Venne		Saksa		Rootsi		Läti		Soome		Poola		Jüudi		Müüd		Teadmata*																																					
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.																																		
LINNAD—	1720	1608	164	168	77	74	4	6	14	6	9	5	19	9	38	34	8	9	196	192	12	18	1831	1714	207	199	82	78	5	3	22	20	8	7	13	7	38	34	7	14	48	53	2261	2129	4390											
Villes	788	724	52	71	39	50	3	4	4	4	3	2	9	4	14	13	6	5	99	88	8	14	858	802	78	80	44	47	3	3	2	2	3	1	7	2	14	14	5	6	11	18	1025	975	2000											
Tallinn	352	325	23	19	11	11	—	1	1	1	—	—	3	2	12	7	1	1	30	38	—	2	378	338	21	26	13	14	1	—	6	7	1	—	1	3	12	7	—	5	7	—	433	407	840											
Tartu	133	138	68	56	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	20	2	—	146	137	85	72	4	3	—	—	1	2	4	5	2	1	5	3	1	—	3	4	251	227	478											
Narva	129	127	7	10	6	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	9	—	—	130	128	6	10	6	6	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	153	156	309											
Pärnu	52	53	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	9	1	—	59	59	1	2	1	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	64	63	127											
Viljandi	77	79	2	5	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	7	1	—	62	69	2	3	2	1	—	—	12	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	104	100	204										
Valga	61	54	5	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	6	1	—	66	60	6	3	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	74	66	140										
Rakvere	37	30	3	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	3	—	—	36	33	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42	35	77									
Võru	19	18	2	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	9	1	—	19	25	3	2	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29	29	58									
Kuress.	31	26	1	1	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	—	—	35	27	1	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	41	32	73									
Haapsalu	27	20	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	2	—	28	20	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31	23	54									
Paide	7	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	6	13									
Petseri	7	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	10	17								
Baltiski	6694	6399	864	739	35	29	53	83	12	9	6	7	2	5	—	—	—	—	616	577	19	27	7257	6937	870	759	38	33	60	92	18	15	7	6	3	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8316	7886	16202				
MKD.—	863	854	163	141	7	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	67	51	5	4	914	907	159	142	6	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1116	1069	2185					
Viru	482	425	3	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	37	1	1	519	457	1	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	526	472	998						
Järva	876	832	17	8	8	6	2	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	71	70	2	10	944	901	17	9	7	6	4	3	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	977	932	1909						
Harju	540	550	5	1	3	1	51	79	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	62	45	8	2	598	584	3	1	3	2	56	89	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	670	678	1348							
Lääne	503	491	4	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70	66	—	—	574	560	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	582	561	1143						
Saare	667	639	9	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	56	54	—	—	719	687	8	6	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	737	700	1437							
Pärnu	538	509	2	4	4	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51	56	1	—	585	571	7	3	2	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	595	580	1175						
Viljandi	1023	890	74	66	7	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	96	90	2	5	1110	970	80	68	9	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1209	1055	2264						
Tartu	227	244	3	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	14	1	—	247	256	2	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	256	263	519						
Valga	687	686	15	7	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	62	70	2	—	753	756	11	7	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	770	771	1541					
Võru	288	279	569	498	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	24	1	2	294	288	580	513	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	878	805	1683					
Petseri	8414	8007	1028	907	112	103	57	89	26	15	15	12	21	14	38	34	23	20	812	769	31	45	9088	8651	1077	958	120	111	65	95	40	35	13	16	13	38	34	24	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	94	88	10377	10015	20592
Kokku																																																								
Total																																																								

Andmed puuduvad—Manque de renseign.

886

Üldse — Grand total .

21478

Tab. 15. SÜNDINUD ISA JA EMA USU JÄRELE.
Naisances suivant la confession des parents.

	Isa usk—Confession du père												Ema usk—Confession de la mère												Kokku Total											
	Lutherenne				Ap.-õigeusu				R.-katol.				Cath.-romaine				Muid ristius.				Muid				Teadmata		M.	N.								
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.												
LINNAD	1639	1537	352	337	20	12	7	4	9	10	38	34	2	—	196	192	5	7	1763	1654	391	367	17	15	17	17	38	34	1	—	34	42	2261	2129	4390	
Villes	791	735	105	125	10	7	4	7	4	7	14	13	2	—	99	88	—	860	799	129	136	11	9	6	12	14	14	1	—	4	5	1025	975	2000		
Tallinn	337	312	49	42	3	2	2	3	2	3	12	7	—	—	30	38	3	367	343	50	47	1	2	3	3	12	7	—	—	5	5	433	407	840		
Tartu	133	135	78	63	5	2	2	—	2	—	5	4	—	—	27	20	1	149	139	89	75	2	3	4	—	5	3	—	—	2	7	251	227	478		
Narva	83	86	56	57	1	—	—	—	1	—	1	4	—	—	8	9	3	90	93	55	52	2	1	1	—	1	4	—	—	4	6	153	156	309		
Pärnu	49	43	6	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	9	1	57	52	5	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	64	63	127	
Viljandi	62	64	27	24	1	—	—	—	—	—	5	5	—	—	9	7	—	50	56	29	24	—	—	—	—	5	5	—	—	20	14	104	100	204		
Valga	63	54	6	3	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	5	6	1	67	60	7	5	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	74	66	140		
Rakvere	32	32	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—	34	30	7	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	42	35	77		
Võru	19	15	7	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	9	—	18	20	11	8	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	29	29	58		
Kuressaare	29	27	7	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	—	28	25	8	5	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	41	32	73		
Haapsalu	28	20	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	2	—	30	21	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31	23	54		
Paide	6	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	6	13		
Petseri	7	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	7	17		
Baltiski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
MAAKON-	5779	5564	1855	1683	5	8	40	32	9	10	38	34	2	—	616	577	21	22	6296	6112	1929	1712	4	7	47	35	—	—	40	20	8316	7886	16202			
NAD-Arron-	866	864	174	145	2	2	1	1	2	1	—	—	—	—	67	51	6	6	915	913	170	149	1	1	1	2	—	—	29	4	1116	1069	2185			
dissements	469	418	17	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	37	—	505	455	19	16	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Võru	855	827	45	28	2	2	5	5	2	2	—	—	—	—	71	70	1	927	888	42	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Järva	520	531	79	86	1	1	5	12	1	1	—	—	—	—	62	45	4	573	583	87	81	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Harju	300	299	209	194	1	1	2	2	2	2	—	—	—	—	70	66	—	336	359	243	199	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Lääne	456	443	224	200	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	56	54	—	511	487	225	213	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Saare	466	456	73	64	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51	56	5	4	511	523	82	55	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pärnu	992	869	93	81	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	96	90	2	3	1075	942	104	90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Viljandi	179	180	53	67	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	14	1	193	210	62	51	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tartu	643	660	64	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	62	70	1	717	734	52	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Valga	33	17	824	762	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	24	1	33	18	843	784	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Võru	7418	7101	2207	2020	25	20	49	42	38	34	2	—	—	—	812	769	26	29	8059	7766	2320	2079	21	22	64	52	38	34	1	—	74	62	10577	10015	20592	
Kokku-Total	7418	7101	2207	2020	25	20	49	42	38	34	2	—	—	812	769	26	29	8059	7766	2320	2079	21	22	64	52	38	34	1	—	74	62	10577	10015	20592		

Andmed puuduvad—Manque de renseign. 886
Üldse—Grand total 21478

*) Sellest arvust leitud lapsi: 4 poisil, ja 6 tütaril.

Tab. 17. SURNULT SÜNDINUD LAPSED—Mort-nés.

	Jaanu ar		Veebr.		Märts		Aprill		Mai		Juuni		Juuli		August		Septemb.		Oktoob.		Novemb.		Detsemb.		Kokku		Üldse Gr. total		
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.			
VIRU MKD.	9	6	8	3	11	7	3	1	6	3	3	4	7	2	—	3	8	5	3	3	2	6	4	4	64	47	111		
Neist väljasp. abielu	1	—	1	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	1	1	3	7	10		
Narva	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	2	1	—	—	—	—	—	1	2	7	9		
neist väljasp. abielu	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	2	3		
Rakvere	1	—	1	—	2	—	1	—	2	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	7	2	9		
neist väljasp. abielu	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	3		
Maakond	8	6	7	3	9	5	2	1	3	1	3	4	7	1	—	1	7	4	3	3	2	6	4	3	55	38	93		
neist väljasp. abielu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	4		
JÄRVA MKD.	1	2	1	3	3	3	4	2	2	2	4	1	1	2	—	—	5	2	3	3	—	2	2	2	26	23	49		
Neist väljasp. abielu	1	2	1	—	—	—	2	—	1	1	3	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	7	6	13		
Maakond	1	2	1	3	3	3	4	2	2	2	4	1	1	2	—	—	5	2	3	3	—	2	2	1	26	23	49		
neist väljasp. abielu	1	2	1	—	—	—	—	—	1	1	3	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	7	6	13		
HARJU MKD.	9	3	10	5	8	4	11	5	5	1	7	9	4	6	7	8	4	2	7	4	5	1	4	5	81	53	134		
Neist väljasp. abielu	1	1	2	2	1	—	1	3	—	1	—	2	—	2	—	1	1	1	4	—	4	1	1	1	13	15	28		
Tallinn	3	2	8	3	4	2	3	4	2	1	5	3	2	4	3	3	1	1	3	3	4	1	1	1	39	28	67		
neist väljasp. abielu	1	—	2	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	7	15		
Baltiski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1		
Maakond	6	1	2	2	4	2	8	1	3	—	2	6	2	2	4	5	2	1	4	1	1	—	3	4	41	25	66		
neist väljasp. abielu	—	1	—	—	1	—	—	1 ¹⁾	—	—	—	2	2	—	1	1	—	—	4	—	—	—	3	1	1	5	8	13	
LÄÄNE MKD.	2	3	—	1	2	1	1	—	3	3	2	2	1	2	1	5	3	2	2	1	1	—	2	4	20	24	44		
Neist väljasp. abielu	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	20		
Haapsalu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	3	
neist väljasp. abielu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	3	
Maakond	2	3	—	1	2	1	1	—	3	2	2	2	1	2	1	5	1	2	2	1	1	—	2	4	18	23	41		
neist väljasp. abielu	—	—	—	—	—	—	—	—	3 ¹⁾	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	4	8	
SAARE MKD.	2	1	2	2	1	3	1	3	2	2	2	2	2	2	2	1	2	3	1	2	5	1	2	1	24	21	45		
Neist väljasp. abielu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	4	5	9	
Maakond	2	1	2	2	1	3	1	3	2	2	2	2	2	2	2	1	2	3	1	2	5	1	2	1	24	21	45		
neist väljasp. abielu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	4	5	9	
PÄRNU MKD.	5	—	4	1	4	3	2	2	1	1	1	1	2	3	1	—	3	—	5	—	2	—	1	—	31	11	42		
Neist väljasp. abielu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	6	
Pärnu	2	—	2	—	2	—	1	1	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	5	17	
neist väljasp. abielu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	
Maakond	3	—	2	1	2	1	1	—	1	1	—	1	2	1	—	1	—	—	5	—	2	—	—	—	19	6	25		
neist väljasp. abielu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	5	
VILJANDI MKD.	2	—	1	2	5	—	4	2	2	2	1	2	2	3	4	1	1	1	3	1	1	1	—	1	22	18	40		
Neist väljasp. abielu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	6	
Viljandi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	5
neist väljasp. abielu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	
Maakond	2	—	1	2	5	—	4	1	2	1	2	1	3	4	—	1	—	—	2	1	1	1	—	1	19	16	35		
neist väljasp. abielu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	5	
TARTU MKD.	4	4	1	2	5	9	6	4	5	—	2	4	4	2	3	3	3	3	5	2	2	3	7	4	47	40	87		
Neist väljasp. abielu	1	1	—	—	1	2	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	5	13	
Tartu	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
neist väljasp. abielu	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	9
Maakond	4	2	1	2	5	7	6	4	5	—	2	3	4	2	3	3	2	3	4	2	2	2	6	4	44	34	78		
neist väljasp. abielu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	4	12	
VALGA MKD.	—	1	—	—	—	—	1	—	2	—	1	3	—	—	—	2	2	—	1	1	1	—	—	—	—	5	10	15	
Neist väljasp. abielu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2
Maakond	—	1	—	—	—	—	1	—	2	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	10	15	
neist väljasp. abielu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2
VÕRU MKD.	2	1	3	2	5	2	—	3	2	5	—	1	2	2	—	1	2	2	3	2	2	1	3	1	24	23	47		
Neist väljasp. abielu	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	2	7	
Võru	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	
neist väljasp. abielu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	
Maakond	2	1	2	2	5	2	—	3	2	5	—	1	1	2	—	1													

Pour la nomenclat. franç. s'adresser à la page 10—11.

	Ühiskondl. alal tegev. is. <i>Service publique</i>									Majateenijad <i>Services domestiques</i>			Õpeautuste õpilased <i>Élèves des établis. d'instruction</i>			Kapitalist elavad isikud <i>Reniers</i>			Riigi ja kogukonna hoolenud <i>Personnes soignées par l'Etat et les administr. publiques</i>			Selgusetu elukutsega isikud <i>Professions inconnues</i>			Üldse—Grand total			
	Sellest—Dont																											
	Kokku			Vabakutse- lised			Muud ühis- kondl. alal tegev. isik.			M	N	K	M	N	K	M	N	K	M	N	K	M	N	K	M	N	K	
LINNAD — VILLES	74	67	141	35	30	39	37	68	54	122	9	13	22	21	9	30	—	—	—	164	179	343	2261	2129	4390			
Tallinn . . .	46	34	80	14	18	32	16	29	21	50	4	5	9	3	1	4	—	—	—	67	69	136	1025	975	2000			
Tartu . . .	17	19	36	13	5	4	14	21	10	31	3	8	11	6	4	10	—	—	—	57	58	115	433	407	840			
Narva . . .	4	5	9	2	3	2	2	5	4	9	—	—	—	4	1	5	—	—	—	9	12	21	251	227	478			
Pärnu . . .	2	3	5	2	2	—	1	2	6	8	—	—	—	3	3	6	—	—	—	15	20	35	153	156	309			
Viljandi . . .	1	1	2	1	—	—	1	5	6	11	—	—	—	3	—	3	—	—	—	6	5	11	64	63	127			
Valga . . .	1	1	2	—	—	1	1	2	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	4	104	100	204			
Rakvere . . .	2	—	2	2	—	—	—	2	3	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4	7	74	66	140			
Võru . . .	1	1	2	1	1	—	—	1	2	3	2	—	2	2	—	2	—	—	—	2	2	4	42	35	77			
Kuussaare . . .	—	2	2	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	5	7	29	29	58			
Haapsalu . . .	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	41	32	73			
Paide . . .	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	31	23	54			
Petseri . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	7	6	13			
Baltiski . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	10	17			
MAAKON- NAD — ARROND.	26	25	51	14	8	12	17	7	13	20	2	2	4	5	4	9	3	1	4	779	721	1500	8316	7886	16202			
Viru . . .	5	2	7	3	1	2	1	1	5	6	1	1	2	—	1	1	—	—	—	194	174	368	1116	1069	2185			
Järva . . .	—	2	2	—	1	—	1	1	1	2	—	—	—	—	—	1	—	—	1	20	21	41	526	472	998			
Harju . . .	2	4	6	—	1	2	3	2	4	6	1	—	1	—	1	1	—	—	1	307	261	568	977	932	1909			
Lääne . . .	4	2	6	3	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58	53	111	670	678	1348			
Saare . . .	3	—	3	2	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	9	14	582	561	1143			
Pärnu . . .	2	7	9	1	1	1	6	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	18	36	737	700	1437			
Viljandi . . .	4	1	5	1	1	3	—	—	2	2	—	—	—	1	2	3	—	—	—	35	30	65	595	580	1175			
Tartu . . .	3	1	4	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2	—	2	1	—	1	110	120	230	1209	1055	2264			
Valga . . .	2	—	2	2	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	16	15	31	256	263	519			
Võru . . .	1	3	4	—	2	1	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	14	14	28	770	771	1541			
Petseri . . .	—	3	3	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	6	8	878	805	1683			
Kokku . . .	100	92	192	49	38	51	54	75	67	142	11	15	26	26	13	39	3	1	4	943	900	1843	10577	10015	20592			

Andmed puuduvad—*Manque de renseign.* . . . 886

Üldse—Grand total . . . 21478

Neist väljaspool abielu — *Dont les enfants illégitimes.*

LINNAD — VILLES	1	5	6	1	—	—	5	51	32	83	—	—	—	—	—	—	—	—	69	75	144	196	192	388
Tallinn . . .	—	1	1	—	—	—	1	18	8	26	—	—	—	—	—	—	—	—	49	44	93	99	88	187
Tartu . . .	1	2	3	1	—	—	2	18	7	25	—	—	—	—	—	—	—	—	4	14	18	30	38	68
Narva . . .	—	1	1	—	—	—	1	3	3	6	—	—	—	—	—	—	—	—	5	6	11	27	20	47
Pärnu . . .	—	—	—	—	—	—	1	1	3	4	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	6	8	9	17
Viljandi . . .	—	—	—	—	—	—	—	5	6	11	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	4	8	9	17
Valga . . .	—	1	1	—	—	—	1	2	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	9	7	16
Rakvere . . .	—	—	—	—	—	—	—	2	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	3	5	6	11
Võru . . .	—	—	—	—	—	—	—	1	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	4
Kuussaare . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	5	6	3	9	12
Haapsalu . . .	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	5	1	6
Paide . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	2	3
Petseri . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Baltiski . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
MAAKONNAD- ARRONDIS.	—	1	1	—	—	—	1	3	9	12	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	3	111	100	211
Viru . . .	—	—	—	—	—	—	—	1	3	4	—	—	—	—	—	—	—	—	19	15	34	67	51	118
Järva . . .	—	1	1	—	—	—	—	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	8	6	14	40	37	77
Harju . . .	—	—	—	—	—	—	—	1	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	38	29	67	71	70	141
Lääne . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	7	16	62	45	107
Saare . . .	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	7	10	70	66	136
Pärnu . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	9	10	56	54	110
Viljandi . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	7	4	11	51	56	107
Tartu . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	9	10	56	54	110
Valga . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	12	14	26	96
Võru . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	5	22	14	36
Petseri . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	4	7	11	62
Kokku . . .	1	6	7	1	—	—	6	54	41	95	—	—	—	—	—	2	1	3	180	175	355	812	769	1581

SUREVUS 1923 a.

MORTALITÉ EN 1923.

Tab. 19. SURNUTE RAHVUS.

Décès suivant la nationalité.

	Eesti Estoniens		Vene Russes		Saksa Allemands		Rootsi Suédois		Läti Lettons		Soome Finnois		Poola Polonais		Juudi Juifs		Muud Autres		Märkimata Inconnu		Kokku Total		Üldse Grand total	
	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N		
LINNAD—Villes	1648	1427	133	83	111	134	6	7	26	24	5	5	3	5	18	12	7	4	57	26	2014	1727	3741	
Tallinn	687	579	42	29	55	55	3	5	5	3	1	1	1	3	7	5	5	3	52	23	858	706	1564	
Tartu	360	307	25	11	30	46	1	1	—	1	—	—	—	1	5	3	—	—	4	2	425	372	797	
Narva	168	148	53	32	4	5	—	—	2	—	4	4	2	—	3	1	—	—	—	—	236	190	426	
Pärnu	121	133	2	1	10	16	—	—	1	1	—	—	—	—	—	3	—	—	—	1	1	135	155	290
Viljandi	64	53	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	66	54	120
Valga	83	59	3	2	1	—	—	—	18	17	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	108	78	186
Rakvere	63	44	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	64	48	112
Võru	19	27	1	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	24	28	52
Kuressaare	23	22	2	3	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	27	52
Haapsalu	34	30	1	1	5	6	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	41	39	80
Paide	18	16	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	21	39
Petseri	3	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	3	9
Baltiski	5	6	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	6	14
MAAKONNAD—Arrond.	5911	5117	449	390	18	31	46	37	9	11	6	4	—	2	1	—	12	9	12	4	6464	5605	12069	
Viru	843	661	93	75	2	6	1	—	2	2	5	2	—	1	—	—	—	—	4	1	950	748	1698	
Järva	395	366	1	2	3	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	400	372	772
Harju	709	596	8	2	3	2	5	3	—	2	—	1	—	—	1	—	—	1	5	—	731	607	1338	
Lääne	551	430	2	1	2	3	40	34	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	596	470	1066	
Saare	435	415	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	435	420	855	
Pärnu	567	503	1	—	—	4	—	—	1	2	—	—	—	1	—	—	2	—	1	—	572	510	1082	
Viljandi	572	511	2	1	1	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	576	516	1092	
Tartu	870	795	51	41	5	9	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	6	3	—	—	934	849	1783	
Valga	194	190	1	—	1	1	—	—	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	192	392
Võru	604	530	7	4	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	3	1	—	—	615	537	1152	
Petseri	171	120	283	262	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	455	384	839	
Kokku—Total	7559	6544	582	473	129	165	52	44	35	35	11	9	3	7	19	12	19	13	69	30	8478	7332	15810	

Andmed puuduvad — Manque de renseign. 820

Üldse — Grand total 16630

Neist rinalapsi — Dont enf. 1076 838 165 125 9 4 5 8 4 1 2 — — — 1 1 7 6 26 21 1295 1004 2299

Tab. 22. SUREVUS KUUDE, SURNUTE
Décès suivant les mois du décès,

V a n u s —

Kuni 1 a. Moins de 1 a.	1-4		5-6		7-9		10-14		15-19		20-24		25-29		30-39		40-49		50-59		60-69			
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.		
A. Linnad —																								
Jaanuar . . .	20	12	8	10	1	1	2	4	2	1	3	7	13	10	15	5	14	17	18	13	36	22	33	29
Veebruar . . .	25	11	11	8	—	—	3	1	1	2	3	7	7	5	9	7	8	11	16	5	25	12	27	31
Märts	15	15	6	6	—	—	2	5	3	1	7	8	7	12	14	10	13	9	22	15	23	17	34	34
Aprill	10	15	12	5	2	1	2	1	2	—	7	4	12	13	9	12	14	17	23	10	31	16	26	20
Mai	19	11	12	12	1	—	3	1	7	7	3	10	12	9	11	6	13	12	25	12	25	11	24	27
Juuni	15	8	9	7	—	2	3	1	3	5	10	6	16	5	6	1	17	14	19	8	35	11	36	20
Juuli	21	11	10	7	2	—	3	1	5	1	8	8	12	2	8	3	17	11	26	6	18	22	32	22
August	11	7	5	7	1	—	1	5	2	1	1	2	11	4	3	3	9	6	21	8	22	9	20	14
September . .	15	17	7	5	—	—	—	3	—	3	6	2	4	5	9	8	16	10	15	11	18	11	28	22
Oktoober . . .	15	12	8	4	1	1	—	2	3	1	4	1	7	9	4	8	18	8	19	11	34	10	28	20
November . . .	17	15	3	9	1	—	1	1	—	4	5	2	9	5	5	4	25	13	11	13	29	11	26	21
Detsember . .	20	14	4	3	1	—	1	2	3	1	1	3	3	3	2	6	21	13	27	10	25	21	32	30
Kokku	203	148	95	83	10	5	21	27	31	27	58	60	113	82	95	73	185	141	242	122	321	173	346	290
B. Maakonnad —																								
Jaanuar	144	91	51	40	5	7	7	5	10	17	10	14	24	20	15	11	32	24	40	27	59	28	92	87
Veebruar . . .	113	80	40	34	7	4	5	11	8	11	15	18	15	10	20	18	26	21	44	31	57	43	92	70
Märts	98	109	53	49	5	4	5	11	10	8	17	20	22	19	16	11	22	26	42	26	52	44	103	94
Aprill	108	63	49	33	1	3	6	10	12	10	18	16	16	19	14	9	30	25	42	28	68	45	95	69
Mai	101	74	49	50	3	2	7	8	13	14	17	15	12	16	13	6	29	27	47	23	54	42	78	63
Juuni	92	75	47	49	3	4	6	9	13	11	15	13	24	10	16	17	21	23	33	25	54	48	66	63
Juuli	79	84	29	34	4	2	8	7	13	15	26	11	20	12	17	16	28	20	32	28	47	32	70	43
August	70	68	28	31	3	—	7	1	7	12	14	9	14	7	18	15	37	23	40	18	57	29	68	49
September . .	67	56	19	25	4	2	5	5	13	6	9	11	17	7	11	8	15	19	27	22	54	37	85	55
Oktoober . . .	69	57	21	20	3	2	3	4	4	4	8	20	12	10	18	15	27	19	40	16	62	48	76	60
November . . .	65	43	18	13	5	2	4	2	4	8	16	10	20	9	20	14	21	13	39	15	52	36	62	72
Detsember . .	86	56	22	17	3	3	5	4	7	12	13	6	15	6	12	20	26	27	46	24	72	32	98	71
Kokku	1092	856	426	395	46	35	68	77	114	128	178	163	211	145	190	160	314	267	472	283	688	464	985	796
C. Üldse Eestis —																								
Jaanuar	164	103	59	50	6	8	9	9	12	18	13	21	37	30	30	16	46	41	58	40	95	50	125	116
Veebruar . . .	138	91	51	42	7	4	8	12	9	13	18	25	22	15	29	25	34	32	60	36	82	55	119	101
Märts	113	124	59	55	5	4	7	16	13	9	24	28	29	31	30	21	35	35	64	41	75	61	137	128
Aprill	118	78	61	38	3	4	8	11	14	10	25	20	28	32	23	21	44	42	65	38	99	61	121	89
Mai	120	85	61	62	4	2	10	9	20	21	20	25	24	25	24	12	42	39	72	35	79	53	102	90
Juuni	107	83	56	56	3	6	9	10	16	16	25	19	40	15	22	18	38	37	52	33	89	59	102	83
Juuli	100	95	39	41	6	2	11	8	18	16	34	19	32	14	25	19	45	31	58	34	65	54	102	65
August	81	75	33	38	4	—	8	6	9	13	15	11	25	11	21	18	46	29	61	26	79	38	88	63
September . .	82	73	26	30	4	2	5	8	13	9	15	13	21	12	20	16	31	29	42	33	72	48	113	77
Oktoober . . .	84	69	29	24	4	3	3	6	7	5	12	21	19	19	22	23	45	27	59	27	96	58	104	80
November . . .	82	58	21	22	6	2	5	3	4	12	21	12	29	14	25	18	46	26	50	28	81	47	88	93
Detsember . .	106	70	26	20	4	3	6	6	10	13	14	9	18	9	14	26	47	40	73	34	97	53	130	101
Kokku	1295	1004	521	478	56	40	89	104	145	155	236	223	324	227	285	233	493	408	714	405	1009	637	1331	1086

VANUSE JA PEREKONNASEISU JÄRELE.

l'âge et l'état civil des décédés.

Âge											Perekonnaseis — État matrimonial														
70—79		80—89		90 ja üle 90 et plus		Teadmata Inconnu		Kokku		Üldse	Vallalised Célibataires		Abielus Mariés		Lesed Veufs		Lahutatud Divorcés		Teadmata Inconnu		Kokku		Üldse—Gr. total.		
M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.		M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.		M.	N.
<i>Villes.</i>																									
19	28	6	24	1	2	—	1	191	186	377	74	58	87	45	18	72	—	—	12	11	191	186	377		
24	29	7	10	—	1	3	—	169	140	309	67	49	70	37	24	52	—	—	8	2	169	140	309		
22	28	8	17	1	1	1	1	178	179	357	60	66	80	43	24	67	1	—	13	3	178	179	357		
21	30	6	10	—	2	2	2	179	158	337	70	50	82	46	16	49	2	3	9	10	179	158	337		
12	30	9	15	1	1	2	1	179	165	344	70	63	73	35	17	59	2	1	17	7	179	165	344		
14	30	5	10	—	1	2	1	190	130	320	66	43	86	36	16	48	2	1	20	2	190	130	320		
10	18	2	5	—	2	3	2	177	121	298	76	42	69	29	19	47	2	—	11	3	177	121	298		
12	18	1	7	—	1	1	1	121	92	213	45	36	57	27	14	25	—	—	5	4	121	92	213		
21	18	5	7	—	1	1	—	145	123	268	50	48	74	30	11	42	1	—	9	3	145	123	268		
19	26	3	8	1	2	1	—	165	123	288	55	49	76	31	28	39	—	—	6	4	165	123	288		
13	30	4	12	—	—	2	—	151	140	291	57	52	74	32	14	48	1	2	5	6	151	140	291		
21	35	8	25	—	2	—	2	169	170	339	50	43	90	51	21	67	1	—	7	9	169	170	339		
208	320	64	150	4	15	18	11	2014	1727	3741	740	599	918	442	222	615	12	7	122	64	2014	1727	3741		
<i>Arrondissements.</i>																									
92	107	56	70	3	13	10	4	650	565	1215	283	228	232	120	101	194	2	—	32	23	650	565	1215		
109	112	78	85	1	12	1	5	631	565	1196	258	235	239	98	112	210	—	2	22	20	631	565	1196		
104	107	69	68	1	7	5	5	624	608	1232	254	255	228	136	111	190	—	1	31	26	624	608	1232		
96	100	48	67	2	6	3	2	608	505	1113	258	191	232	112	90	184	—	—	28	18	608	505	1113		
103	105	39	54	3	4	3	2	571	505	1076	243	213	228	99	70	176	—	1	30	16	571	505	1076		
89	78	37	51	5	4	3	3	524	483	1007	235	204	196	119	71	137	—	—	22	23	524	483	1007		
77	65	26	30	1	5	4	3	481	407	888	222	210	186	83	47	99	—	—	26	15	481	407	888		
81	65	33	45	4	3	2	3	483	378	861	204	166	183	86	61	106	—	2	35	18	483	378	861		
65	70	27	33	—	5	3	1	421	362	783	172	153	183	75	46	115	1	—	19	19	421	362	783		
65	73	29	33	6	6	1	2	444	389	833	165	157	198	95	61	128	1	—	19	9	444	389	833		
74	104	52	42	5	4	1	—	458	387	845	179	125	197	94	68	147	1	—	13	21	458	387	845		
112	103	44	61	5	6	3	3	569	451	1020	213	164	256	97	78	170	—	—	22	20	569	451	1020		
1067	1089	538	639	36	75	39	33	6464	5605	12069	2686	2301	2558	1214	916	1856	5	6	299	228	6464	5605	12069		
<i>Grand total.</i>																									
111	135	62	94	4	15	10	5	841	751	1592	357	286	319	165	119	266	2	—	44	34	841	751	1592		
133	141	85	95	1	13	4	5	800	705	1505	325	284	309	135	136	262	—	2	30	22	800	705	1505		
126	135	77	85	2	8	6	6	802	787	1589	314	321	308	179	135	257	1	1	44	29	802	787	1589		
117	130	54	77	2	8	5	4	787	663	1450	328	241	314	158	106	233	2	3	37	28	787	663	1450		
115	135	48	69	4	5	5	3	750	670	1420	313	276	301	134	87	235	2	2	47	23	750	670	1420		
103	108	42	61	5	5	5	4	714	613	1327	301	247	282	155	87	185	2	1	42	25	714	613	1327		
87	83	28	35	1	7	7	5	658	528	1186	298	252	255	112	66	146	2	—	37	18	658	528	1186		
93	83	34	52	4	3	3	4	604	470	1074	249	202	240	113	75	131	—	2	40	22	604	470	1074		
86	88	32	40	—	6	4	1	566	485	1051	222	201	257	105	57	157	2	—	28	22	566	485	1051		
84	99	32	41	7	8	2	2	609	512	1121	220	206	274	126	89	167	1	—	25	13	609	512	1121		
87	134	56	54	5	4	3	—	609	527	1136	236	177	271	126	82	195	2	2	18	27	609	527	1136		
133	138	52	86	5	8	3	5	738	621	1359	263	207	346	148	99	237	1	—	29	29	738	621	1359		
1275	1409	602	789	40	90	57	44	8478	7332	15810	3426	2900	3476	1656	1138	2471	17	13	421	292	8478	7332	15810		
Andmed puuduvad—Manq. de renseign.											820														
Üldse—Gr. total.											16630														
											820														
											16630														

Tab. 23. SUREMISE KUUD JA SURNUTE ELUKUTSE—

	Põllumajandus—Agriculture												Kalandus—								
	Sellest—Dont												Sellest—								
	Kokku			Mõisa, talu ja aiaari pidajad		Popsid, vabadikid ja t. v. maapidajad		Põllu, aia ja metsatööliised		Muud sellel alal tegevad isikud		Põllutöö täpselt tähendama		Kokku			Kalapüügi äri- pidajad		Iseseisvad kalamehed		
	M.	N.	K.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	K.	M.	N.	M.	N.	
	A. Linnad —																				
Tallinn	10	2	12	6	1	—	—	2	1	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Tartu	19	14	33	10	5	1	—	6	6	1	3	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Narva	11	4	15	7	1	—	—	3	3	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Pärnu	11	3	14	3	1	—	—	4	—	2	1	2	1	5	—	—	—	5	—	—	5
Valga	7	—	7	4	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Viljandi	9	2	11	6	2	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rakvere	2	—	2	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Võru	3	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1
Haapsalu	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	1
Kuressaare	—	3	3	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Paide	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Petseri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Baltiski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku	74	28	102	40	10	1	—	21	12	7	4	5	2	9	—	9	—	9	—	8	—
	B. Maakonnad —																				
Viru	507	407	914	260	153	4	1	120	101	8	9	115	143	6	4	10	—	—	—	—	6
Järva	244	189	433	156	92	13	15	55	58	4	4	16	20	—	—	—	—	—	—	—	—
Harju	326	242	568	204	111	6	4	78	79	6	—	32	48	23	9	32	—	—	—	—	23
Lääne	393	226	619	208	82	7	3	119	95	2	2	57	44	2	2	4	—	—	—	—	2
Saare	368	358	726	81	54	26	13	90	120	2	2	169	169	7	1	8	—	—	—	—	7
Pärnu	364	284	648	166	113	8	4	98	84	6	6	86	77	3	—	3	—	—	—	—	3
Viljandi	415	333	748	186	113	21	12	144	158	17	19	47	31	—	—	—	—	—	—	—	—
Tartu	661	566	1227	330	216	22	16	234	257	6	9	69	68	8	1	9	—	—	—	—	8
Valga	129	112	241	65	56	3	2	58	50	3	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—
Võru	487	339	826	204	164	14	6	128	131	10	8	131	30	2	—	2	—	—	—	—	2
Petseri	393	325	718	152	139	7	7	11	17	1	—	222	162	32	28	60	—	—	—	—	32
Kokku	4287	3381	7668	2012	1293	131	83	1135	1150	65	59	944	796	83	45	128	—	—	—	—	83
	C. Üldse kuude järele —																				
Jaanuar	457	347	804	205	129	7	6	141	115	4	8	100	89	5	3	8	—	—	—	—	5
Veebruar	434	324	758	205	119	10	14	122	121	9	4	88	66	7	2	9	—	—	—	—	7
Märts	415	357	772	177	141	13	8	124	124	9	3	92	81	15	4	19	—	—	—	—	15
Aprill	420	312	732	208	115	9	3	102	113	6	7	95	74	15	9	24	—	—	—	—	14
Mai	396	301	697	203	114	6	6	94	106	4	4	89	71	10	8	18	—	—	—	—	10
Juuni	358	307	665	167	128	9	4	109	96	2	4	71	75	8	6	14	—	—	—	—	8
Juuli	328	246	574	144	95	10	7	87	80	4	4	83	60	7	1	8	—	—	—	—	7
August	307	237	544	146	90	8	5	80	80	4	8	69	54	9	3	12	—	—	—	—	9
September	292	223	515	134	84	18	6	75	76	5	2	60	55	3	2	5	—	—	—	—	3
Oktoober	285	248	533	150	95	14	7	65	86	6	6	50	54	5	1	6	—	—	—	—	5
November	294	237	531	129	89	13	6	72	88	8	4	72	50	4	3	7	—	—	—	—	4
Detsember	375	270	645	184	104	15	11	85	77	11	9	80	69	4	3	7	—	—	—	—	4
Kokku riigis	4361	3409	7770	2052	1303	132	83	1156	1162	72	63	949	798	92	45	137	—	—	—	—	91

Décès par mois et suivant la profession des décédés.

Pêche			Tööstus—Industrie												Kaubandus ja rahandus Commerces et finances														
Dont			Sellest—Dont												Sellest—Dont														
Töölised ka-landuses	Muud kaland. alal teg. isik.	Kokku	Tööstuse ette- võtjad			Administ. ja tehniline per-sonaal			Käsitöölised		Kontori ja kantse.ametn.		Töölised ja teenijad		Muud tööstus- alal tegevad isikud			Kokku	Kaubanduse ja rahanduse ettevõtjad			Väikekaup- mehed		Kontori amet- nikud		Töölised ja teenijad		Muud kauban. ja rahanduse alal töötajad	
			M.N.	M.N.	M.	N.	K.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.		M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.

Villes.

			386	122	508	—	—	21	5	126	35	9	2	219	75	11	5	102	26	128	4	2	37	10	20	5	7	2	34	7
			151	74	225	9	5	4	—	57	25	—	—	73	43	8	1	45	9	54	21	2	6	1	3	3	2	12	1	
		1	127	54	181	—	—	5	—	27	8	1	—	84	46	10	—	15	4	19	1	—	7	—	3	2	3	1	1	
			52	19	71	1	—	—	1	20	4	—	—	28	14	3	—	9	—	9	3	—	—	—	—	—	—	5	—	
			53	35	88	2	—	—	—	19	1	—	—	31	34	1	—	10	2	12	7	1	1	1	1	—	—	1	—	
			34	20	54	—	—	1	—	6	—	—	—	27	20	—	—	5	2	7	3	1	—	—	—	—	1	2	—	
			34	10	44	1	—	3	—	17	6	—	—	11	4	2	—	6	1	7	2	1	—	—	—	—	1	4	—	
			4	5	9	—	—	—	—	4	—	—	—	3	1	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	
			9	7	16	1	—	—	1	5	1	—	—	3	5	—	—	1	3	4	—	—	1	—	—	1	—	—	2	
			9	3	12	—	—	1	—	4	1	—	—	4	1	—	1	3	—	3	—	—	1	—	—	—	—	2	—	
			11	7	18	—	1	—	—	9	4	—	—	2	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
			1	1	2	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
			3	—	3	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	2	—	2	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—
		1	874	357	1231	14	6	35	7	292	90	10	2	487	245	36	7	202	47	249	41	7	56	12	29	11	13	6	63	11

Arrondissements.

			147	58	205	2	—	2	—	84	40	1	—	51	17	7	1	20	6	26	—	—	9	2	—	1	1	—	10	3	
			64	33	97	1	1	—	—	42	16	—	—	17	11	4	5	5	2	7	—	—	1	1	—	—	1	4	—	—	
			65	27	92	1	—	3	1	35	16	1	—	24	9	1	1	14	5	19	—	—	1	—	3	1	—	1	10	3	
			41	35	76	2	—	—	—	27	31	—	—	12	2	—	2	14	4	18	—	—	2	1	1	—	—	11	3	—	
			23	11	34	1	—	—	—	20	11	—	—	2	—	—	—	5	1	6	—	—	1	1	—	—	—	4	—	—	
			67	31	98	6	1	4	1	38	21	—	—	17	7	2	1	18	3	21	—	—	5	—	—	—	—	13	3	—	
			46	24	70	—	—	—	1	31	17	—	—	6	2	9	4	9	—	9	—	—	7	—	1	—	—	1	—	—	
			119	86	205	7	—	1	1	75	67	—	—	33	18	3	—	8	3	11	—	—	7	2	—	—	—	1	1	—	
			28	18	46	—	—	—	1	22	12	—	—	5	4	1	1	1	1	2	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—
			53	96	149	4	3	—	—	36	88	—	—	12	3	1	2	2	3	5	—	—	1	2	—	—	—	1	1	—	
			3	5	8	—	—	—	1	2	3	—	—	1	—	—	1	1	1	2	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—
		1	656	424	1080	24	5	10	6	412	322	2	—	180	73	28	18	97	29	126	—	—	36	11	5	2	1	2	55	14	

Décès par les mois.

			136	66	202	5	1	3	3	60	26	3	—	62	32	3	4	18	7	25	4	1	5	1	1	2	1	2	7	1
			120	71	191	3	2	1	1	54	46	1	—	53	18	8	4	14	8	22	3	—	4	4	1	1	—	6	3	—
			130	84	214	4	2	4	—	64	42	—	—	53	35	5	5	30	3	33	2	—	10	1	4	—	2	12	2	—
		1	131	67	198	4	1	7	—	67	31	—	—	46	34	7	1	25	6	31	3	—	9	3	2	—	2	9	3	—
			123	66	189	5	—	2	1	52	37	1	—	57	28	6	—	25	9	34	4	1	11	2	3	3	—	7	3	—
			141	67	208	2	—	6	1	57	41	—	—	72	25	4	—	27	6	33	4	—	6	4	3	—	2	1	12	1
			116	66	182	1	—	5	2	53	41	3	—	50	23	4	—	32	4	36	5	—	9	1	7	—	2	1	9	2
			108	48	156	3	2	3	—	44	17	—	—	55	27	3	2	22	4	26	2	—	6	—	1	1	—	2	13	1
			107	60	167	2	2	4	1	50	37	—	—	48	18	3	2	26	7	33	2	2	5	2	3	—	2	14	3	—
			124	57	181	1	—	4	2	55	32	—	—	58	19	6	4	32	10	42	6	2	9	1	5	4	2	10	3	—
			136	69	205	4	1	3	2	63	26	—	—	58	38	8	2	22	5	27	3	—	11	3	1	1	—	1	7	—
			158	60	218	4	—	3	—	85	36	4	2	55	21	7	1	26	7	33	3	1	7	1	3	1	1	1	12	3
		1	1530	781	2311	38	11	45	13	704	412	12	2	667	318	64	25	299	76	375	41	7	92	23	34	13	14	8	118	25

Tab. 23. Suremise kuud ja surnute elukutse (Järg)

Riigi- ja omavalitsusteenistus <i>Emplois d'État et des administrations</i>													Ühiskondlisel alal tegev. isik <i>Service publique</i>						
Sellest—Dont													Sellest—Dont						
Kokku			Riigi- ja omavalitsusametnikud		Politseinikud		Sõjaväelased		Teenijad		Muud		Kokku			Vabakutselised		Muud ühis-kondl. alal	
M.	N.	K.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	K.	M.	N.	M.	
A. Linnad																			
Tallinn	85	34	119	38	17	10	2	14	4	21	8	2	3	20	8	28	9	2	11
Tartu	40	16	56	14	13	5	—	12	1	8	2	1	—	13	7	20	9	1	4
Narva	31	5	36	8	1	5	—	9	2	4	1	5	1	2	1	3	—	—	2
Pärnu	13	4	17	5	4	2	—	3	—	3	—	—	—	2	1	3	1	1	1
Valga	14	2	16	4	1	1	—	5	—	2	1	2	—	1	1	2	1	—	—
Viljandi	5	1	6	1	1	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rakvere	7	3	10	4	1	1	—	2	1	—	1	—	—	1	—	1	1	—	—
Võru	3	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—
Haapsalu	2	1	3	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	3	—	3	2	—	1
Kuressaare	1	1	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Paide	1	1	2	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Petseri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1
Baltiski	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku	203	68	271	80	39	24	4	49	8	39	13	11	4	44	18	62	24	4	20
B. Maakonnad																			
Viru	27	15	42	9	7	—	—	7	1	11	6	—	1	2	2	4	1	—	1
Järva	19	11	30	7	4	2	1	5	1	5	5	—	—	3	—	3	1	—	2
Harju	14	4	18	4	2	2	—	1	—	6	2	1	—	2	—	2	1	—	1
Lääne	13	6	19	4	5	1	—	—	—	8	1	—	—	3	—	3	2	—	1
Saare	9	7	16	3	2	1	1	1	—	3	4	1	—	2	—	2	—	—	2
Pärnu	14	5	19	3	5	1	—	2	—	8	—	—	—	4	4	8	1	2	3
Viljandi	13	5	18	6	4	1	—	—	1	6	—	—	—	2	—	2	1	—	1
Tartu	25	12	37	8	5	—	1	4	—	12	6	1	—	4	1	5	2	—	2
Valga	3	1	4	2	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	2	—	—	1
Võru	10	5	15	6	—	2	—	—	1	2	4	—	—	2	—	2	2	—	—
Petseri	3	3	6	1	1	1	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku	150	74	224	53	36	11	5	20	4	63	28	3	1	25	8	33	11	2	14
C. Eestis kuude järele																			
Jaanuvar	31	14	45	11	4	4	—	7	1	9	7	—	2	11	3	14	6	1	5
Veebruar	29	13	42	10	8	4	1	6	3	8	1	1	—	5	8	13	4	2	1
Märts	36	16	52	15	13	2	—	9	—	7	3	3	—	5	1	6	3	1	2
Aprill	35	12	47	12	7	—	2	5	1	17	2	1	—	9	1	10	4	—	5
Mai	28	13	41	11	5	5	2	1	2	11	4	—	—	4	—	4	1	—	3
Juuni	35	13	48	9	9	7	—	11	—	7	4	1	—	3	3	6	2	—	1
Juuli	30	11	41	12	7	4	—	8	1	2	3	4	—	5	1	6	1	—	4
August	24	10	34	10	4	2	—	4	2	7	4	1	—	5	2	7	3	2	2
September	21	7	28	8	4	—	2	6	—	7	1	—	—	5	1	6	2	—	3
Oktoober	28	12	40	10	7	1	1	4	1	13	2	—	1	11	1	12	4	—	7
November	30	10	40	15	6	3	—	6	—	5	4	1	—	3	1	4	2	—	1
Detsember	26	11	37	10	1	3	1	2	1	9	6	2	2	3	4	7	3	—	—
Kokku riigis	353	142	495	133	75	35	9	69	12	102	41	14	5	69	26	95	35	6	34

g) Jécès par mois et suivant la profession des décédés. (Suite).

kondl. alal	Majateenijad <i>Services domestiques</i>			Õpeasutuste õpi- lased <i>Élèves des établis. d'instruction</i>			Kapitalist elavad isikud <i>Rentiers</i>			Riigi ja kogukon- na hoolealused <i>Personnes soignées par l'Etat et les ad- ministrat. publiques</i>			Selgusetat kutse- alaga isikud <i>Professions inconnues</i>			Üldse <i>Grand total</i>		
	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	M.	N.	K.
	Villes.																	
1	60	30	30	20	12	8	15	8	7	18	4	14	656	201	455	858	706	1564
4	44	18	26	19	14	5	15	9	6	13	3	10	317	112	205	425	372	797
2	7	3	4	2	1	1	4	2	2	15	4	11	143	39	104	236	190	426
1	6	—	6	4	—	4	4	4	—	—	—	—	157	39	118	135	155	290
1	1	1	—	2	—	2	2	2	—	3	2	1	53	18	35	108	78	186
1	10	3	7	1	1	—	6	4	2	1	1	—	24	4	20	66	54	120
1	8	5	3	2	2	—	1	—	1	7	2	5	30	5	25	64	48	112
1	—	—	—	1	—	1	3	2	1	—	—	—	30	9	21	24	28	52
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	51	24	27	41	39	80
1	6	3	3	—	—	—	1	1	—	3	1	2	22	7	15	25	27	52
1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	1	15	3	12	18	21	39
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	2	6	3	9
1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	7	1	6	8	6	14
	142	63	79	51	30	21	53	34	19	62	17	45	1509	464	1045	2014	1727	3741
	Irrondissement.																	
1	3	—	3	6	2	4	2	2	—	17	7	10	469	230	239	950	748	1698
1	2	1	1	11	5	6	3	1	2	14	6	8	172	52	120	400	372	772
1	3	—	3	10	1	9	2	—	2	13	2	11	579	284	295	731	607	1338
1	1	1	—	1	1	—	—	—	—	6	2	4	319	126	193	596	470	1066
1	3	—	3	1	—	1	—	—	—	8	3	5	51	18	33	435	420	855
1	—	—	—	12	7	5	—	—	—	12	6	6	261	89	172	572	510	1082
1	—	—	—	15	9	6	4	2	2	17	6	11	209	74	135	576	516	1092
1	8	4	4	11	8	3	7	4	3	41	15	26	222	78	144	934	849	1783
1	2	2	—	2	1	1	1	1	—	16	2	14	76	32	44	200	192	392
1	1	—	1	9	5	4	2	2	—	25	9	16	116	43	73	615	537	1152
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	44	22	22	455	384	839
	23	8	15	78	39	39	21	12	9	170	59	111	2518	1048	1470	6464	5605	12069
	Jécès par les mois.																	
1	21	11	10	4	2	2	9	5	4	18	4	14	442	161	281	841	751	1592
1	13	8	5	12	6	6	12	6	6	27	9	18	406	162	244	800	705	1505
1	14	6	8	9	4	5	3	2	1	15	4	11	452	155	297	802	787	1589
1	14	2	12	20	14	6	4	2	2	16	6	10	354	128	226	787	663	1450
1	14	4	10	18	8	10	4	2	2	29	8	21	372	142	230	750	670	1420
1	10	3	7	13	8	5	4	3	1	14	5	9	312	123	189	714	613	1327
1	14	5	9	13	6	7	7	6	1	18	8	10	287	115	172	658	528	1186
1	4	1	3	9	7	2	6	4	2	12	6	6	264	111	153	604	470	1074
1	12	6	6	9	4	5	5	2	3	14	3	11	257	97	160	566	485	1051
1	17	10	7	10	6	4	7	6	1	16	7	9	257	95	162	609	512	1121
1	12	5	7	4	1	3	7	2	5	22	3	19	277	109	168	609	527	1136
1	20	10	10	8	3	5	6	6	—	31	13	18	347	114	233	738	621	1359
	165	71	94	129	69	60	74	46	28	232	76	156	4027	1512	2515	8478	7332	15810
	Andmed puuduvad — <i>Manque de renseign.</i>																	820
	Üldse — <i>Grand total</i>																	16630

sea hakkavad haigused

Eelpool nimetamata üldised haigused

14		15		16		17		18		19		20		21		22		23		24		25		26		27		28		29		30		31		32							
M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N
1	1	1	1	106	73	44	38	1	1	1	1	3	2	4	4	1	1	10	5	1	1	22	33	1	3	1	1	3	3	1	1	1	1	1	1	1	1	6	7				
1	1	106	72	53	37	3	3	1	1	1	1	2	2	5	5	1	1	6	4	1	1	21	29	2	4	1	1	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	9	3				
1	1	118	75	59	42	1	1	1	1	1	1	2	2	5	5	1	1	9	8	1	1	28	30	3	4	1	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9				
1	2	124	74	68	46	1	2	1	1	1	1	1	1	7	5	5	4	5	4	1	1	18	19	5	3	1	1	3	4	4	1	1	1	1	1	1	6						
1	1	102	58	49	41	6	3	3	1	3	1	3	1	5	1	2	2	4	6	1	1	24	24	1	4	1	1	4	4	4	1	1	1	1	1	1	5						
1	1	104	65	29	22	2	2	2	1	2	1	2	1	3	3	1	2	4	5	1	1	21	25	5	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	4						
1	1	86	50	28	16	3	1	1	1	1	1	1	1	5	2	3	3	5	6	1	1	18	31	2	3	2	2	1	1	2	5	1	1	1	1	1	4						
1	1	77	25	28	17	3	1	3	1	3	1	2	2	7	3	3	3	5	6	1	1	21	28	3	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	7						
1	1	77	33	23	21	1	1	1	1	1	1	2	2	3	3	3	3	5	5	1	1	22	29	5	4	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	6						
1	1	83	51	24	12	1	1	1	1	1	1	1	1	6	3	1	1	4	3	1	1	27	28	5	6	1	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1	8						
1	1	81	48	27	27	3	1	1	1	1	1	1	3	5	1	4	2	6	7	1	1	25	23	2	1	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	6						
1	1	105	52	33	28	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	1	1	5	8	1	1	31	32	7	6	1	1	4	4	1	1	1	1	1	1	1	4						

Par les mois.

D'après l'âge.

Par les villes et les arrondissements.

1	1	7	5	4	3	1	1	1	1	8	9	3	3	1	1	1	1	1	1	3	5	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1	1	5	41	43	11	7	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1	1	3	3	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1	1	7	5	5	7	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1	1	20	42	5	7	3	3	1	1	2	2	4	4	2	2	4	4	3	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1	1	66	91	11	10	1	2	1	1	2	2	1	1	6	1	1	1	7	4	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1	1	141	97	8	7	1	1	1	1	2	2	2	2	5	5	1	1	4	4	1	1	2	2	3	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1	1	128	91	7	6	1	1	2	2	1	1	2	2	9	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1	1	200	132	18	12	2	2	1	1	2	2	2	2	6	9	4	6	4	4	1	1	13	15	2	1	5	3	4	4	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1	1	202	75	43	16	2	3	1	1	1	1	1	1	6	4	14	14	1	1	1	1	29	60	3	8	2	2	1	3	3	3	5	5	1	1	1	1	1	1
1	1	202	53	72	28	1	1	3	1	1	1	3	1	5	1	4	3	1	1	1	1	72	86	14	9	1	2	2	3	3	3	5	5	1	1	1	1	1	1
1	1	145	50	124	98	1	1	1	1	1	1	1	1	7	4	3	1	1	1	1	1	107	115	15	9	4	4	3	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1	1	35	24	97	76	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	46	39	2	8	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1	1	2	1	26	34	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	9	7	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1	1	9	5	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

*) Selle hulgas 122 ligete reumatismi juhtumist.

Hingamisorgaanide haigused												Seedimisorgaanide haigused													
Äge bronhiit ühes erinim bronhiit alla 5 a. juures		Kroniline bronhiit ühes erinim. bronh. üle 5 a. juures		Kopspõletik		Kopsakelme põletik		Teised hing-organ. haig. (v. arv. tbc.)		Mao- ja algs- soolehaig. (v. arv. vähk)		Mao ja algs- soole paised		Kõhu lahtisus ja soolite põletik (alla 2 a.)		Ussijätku ja pimesoole põletik		Soolte song, ummistus ja keerd		Maks- ja sapipõiehaig.		Kõrvalkõrme põletik ilma seigst. polhust.		Teised seedim-organ. haig. (v. arv. vähk ja tbc.)	
M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N

Par les mois.

5	2			39	53	3	1	2	2	10	6	5	1	2		2	4	1	2	9	10	2	1	4	3
5	1		1	37	49			7	1	5	3	1	1	4	1	2	1	3	9	5	3	3	5	5	2
1				51	49	1	1	5	5	5	5	1		1	1	2	2	2	2	2	2	3	5	2	2
6	1			35	39	1	1	2	2	11	7				1	3	1	4			6	6	3	2	4
	2			44	45	1		3	3	8	3	2		3	3	4	1	5		10	8	4	4	7	2
3				32	30			2	7	2	2	2		2	1	1	1	6	2	4	6	2	2	2	1
				26	19			7	1	5	2	3	1	1	1	1	2	1	4	8	6	6	4	2	2
				14	17	1	1	4		11	3	6	1	2		2	1	3		8	2	3	4	2	1
				18	18			7	2	6	4	3	4		1	3	3	5	1	7	3	1	3	4	2
				27	21	1		5	1	6	5	1	3		3	2	2	1	5	4	8	5	3	2	2
				21	21		1	1	1	11	9	4		1	1	2	1	4		5	3	3	5	3	2
				38	30		3	10	3	6	8	3			2	2	2	3	1	4	7	1	1	3	2

D'après l'âge.

147	131			100	86		1	1	1	5	2			156	93			1		3	3				
20	5			74	72	1	1	1	1	11	6			9	15			1			2		2	3	2
				8	5					1	3									1	1				
				4	15			1		1	4							2					3		3
				15	13					3	3							1	1						2
				15	12	1	1	1	2	3	3		1					2	3		2		1	6	5
				8	8	1	2	2	1	3								3	3		2		2	5	
				9	12	1		1	1	2	2		1				4	3		2	2	1	3	5	3
				18	26			3	1	4	3		6	2			1	2	2	1	5	4	8	5	1
				43	23		1	6	2	8	1	6	3				4	2	9	1	6	6	4	8	1
				66	57			9	4	20	11	8	2				4	1	12	1	15	12	8	2	3
				73	56			22	3	20	16	6	3				3	3	10	3	21	17	7	2	11
				37	77	1	2	6	6	15	6	3	3					1	2	17	12	2	1	5	2
				12	9			3	3	4	2							1	1	17	6			2	
					2															1					
					4								1							1					

Par les villes et les arrondissements.

3	1			55	71			3	2	10	4	2			4	5	1	3		13	8	9	5	7	2
				15	17			1	2	2		1				1				2	2	2	3		2
				2	5																2	2	1		
3	1			38	49			2		8	4	1			4	4	1	3		9	5	5	1	7	2
2				15	22	3		1	2	4	1		1	2	1			2		2	6	1	2	2	1
				1	1					4	1										2	2	1	1	1
				15	21	3		1	2	4	1	1		2				2		2	6	1	2	1	1
				96	83	1	1	17	10	8	3	11	5	2		3	3	3	2	11	16	10	16	4	3
				59	47	1		16	9	2		8	4			3	1	1	1	4	11	8	15	2	
					1																				
				37	35		1	1	1	6	3	3	1		2		2	2	1	7	5	2	1	2	3
				4	4					11	8	7	1			1		6		5	4	4	1	3	3
				16	14	1	2	6		1	3	5								5	3	1	1	2	2
				14	16		1			10	9	7				1		6		5	3			2	2
				1	4			2		3	3									2	2	5	5		
				13	12		1			9	3									1	1	3			
				23	23	2	2	8	6	5	6	3						1	2	2	6	6	2	2	3
				7	9	2	1	4	4	1	2	1						1	1	1	5	4	1	1	3
				16	14		1	4	3	4	4	2						3	2	1	1	2	1	2	3
				15	11		1	3	3	9	4	3						3	1	7	7	4	3	5	2
				3				1		8		4								2	2	1	1	4	2
				12	11		1	2		8	4	3					3	1	1	5	5	3	1	4	2
				61	84	1	1	1	1	12	6	5	3	3	3	10	6	11	9	9	9	6	10	3	2
				22	39		1	8	8	1		3				6	4	4	2	1	1	1	5	3	2
				39	45		1			12	6	2	3			6	2		9	9	8	3	5	2	1
				11	10			2		2	1							4	2	9	6	1	1	3	2
				4	5			1		1		2	1					1		6	1	1		2	1
				7	5			1		2	1								1	1				3	1
				38	21			3		15	8		1						6		13	4	1	1	2
				2																2	2			2	2
				36	21			2		15	8									11	3		1	2	2
				34	32			2	2	10	13								5		1	2		5	1
				34	32			2	2	10	13								5		1			5	1

Haigusrühmad	Sugu- ja kuseorgaanide ning nende manuste haigused (v. arv. suguhaigused)						Lapsevoodiaegsed haigused						Naha- ja nahaluskoe haigused (v. arv. übc ja süüfilis)			Luu- ja liigendite haigused (übc. ja reumat. väljaarvatud)		
	Neerupõletik, äge ja kroonil.		Mitte vähja iseloomuga kasvajad ja teised naise suguorg. haig.		Teised sugu- ja kuseorgaanide haigused (v. arv. vähk)		Sünnituspuhane sepsis (lapsevoodi- palavik, kohrkelme põlet., tõmbsoonte põletik)		Enneaegne sünnitus (abort)		Teised lapsevoodiaegsed raskajalgsus- ja sünnitusest oleaevad surmajuhtumised							
	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N
Järjekorra Nr.Nr.—N. d'ordre	57		58		59		60		61		62		63			64		
A. Kuude järele																		
Jaanuar	21	12	—	1	—	—	—	2	—	2	—	—	6	—	—	—	2	—
Veebruar	10	9	—	—	2	—	—	1	—	3	—	—	8	1	—	—	1	—
Märts	16	13	—	2	2	—	—	—	—	2	—	—	6	1	—	—	2	—
Aprill	17	10	—	—	4	3	—	2	—	1	—	—	4	1	—	—	1	—
Mai	16	7	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—	1	—
Juuni	15	9	—	2	3	1	—	—	—	1	—	—	9	—	—	—	3	—
Juuli	10	6	—	—	1	1	—	2	—	1	—	—	8	1	—	—	2	—
August	24	8	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	8	1	—	—	2	—
September	15	12	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	1	—
Oktoober	12	3	—	1	5	—	—	2	—	—	—	—	7	—	1	—	3	—
November	8	9	—	—	2	1	—	2	—	—	—	—	5	—	—	—	1	—
Detsember	17	13	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	5	—	1	—	—	—
B. Vanuse järele																		
Kuni 1 a.	4	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	10	12	—	—	—
Moins de 1—4 a.	4	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
5—6 "	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7—9 "	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
10—14 "	1	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
15—19 "	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	1	—
20—24 "	9	5	—	1	—	—	—	1	—	5	—	—	12	—	—	—	1	—
25—29 "	9	8	—	—	—	1	—	4	—	2	—	—	15	—	—	—	2	—
30—39 "	26	12	—	2	1	—	—	7	—	1	—	—	36	—	—	—	—	—
40—49 "	30	21	—	2	4	—	—	1	—	2	—	—	7	—	—	—	2	—
50—59 "	32	16	—	1	6	2	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	4	—
60—69 "	28	25	—	2	5	2	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	5	—
70—79 "	27	16	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—
80—89 "	3	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
90—99 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
100 ja üle—et plus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Teadmata—Inconnu	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
C. Linnade ja maakondade järele																		
VIRU MKD.	31	12	—	1	3	—	—	4	—	2	—	—	16	—	1	—	5	—
Narva	6	3	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—
Rakvere	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mkd. linnadeta	24	9	—	1	2	—	—	4	—	1	—	—	13	—	1	—	4	—
JÄRVA MKD.	8	4	—	1	2	—	—	1	—	—	—	—	7	—	1	—	1	—
Paide	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mkd. linnata	7	4	—	1	2	—	—	1	—	—	—	—	7	—	1	—	1	—
HARJU MKD.	36	24	—	2	3	4	—	1	—	4	—	—	7	2	1	—	5	—
Tallinn	15	12	—	—	1	2	—	1	—	4	—	—	3	1	—	—	4	—
Baltiski	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mkd. linnadeta	19	12	—	2	2	2	—	—	—	—	—	—	4	1	1	—	1	—
LÄÄNE MKD.	16	9	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	5	2	—	—	4	—
Haapsalu	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mkd. linnata	15	8	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	5	2	—	—	4	—
SAARE MKD.	9	8	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	1	—
Kuessaare	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mkd. linnata	9	7	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	1	—
PÄRNU MKD.	23	16	—	1	5	1	—	2	—	—	—	—	7	—	—	—	1	—
Pärnu	6	5	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Mkd. linnata	17	11	—	—	5	1	—	1	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—
VILJANDI MKD.	6	6	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—
Viljandi	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
Mkd. linnata	6	5	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
TARTU MKD.	33	18	—	2	4	1	—	1	—	2	—	—	10	—	—	—	2	—
Tartu	8	6	—	2	2	1	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—
Mkd. linnata	25	12	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	9	—	—	—	2	—
VALGA MKD.	5	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—
Valga	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Mkd. linnata	5	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
VÕRU MKD.	12	6	—	1	1	—	—	3	—	1	—	—	7	—	—	—	—	—
Võru	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mkd. linnata	12	6	—	1	1	—	—	3	—	1	—	—	7	—	—	—	—	—
PETSERI MKD.	2	5	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	7	—	—	—	—	—
Petseri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mkd. linnata	2	5	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	7	—	—	—	—	—
KOKKU—Total	181	111	—	10	25	6	—	13	—	11	—	—	76	5	3	—	19	1
Linnad	40	30	—	3	6	3	—	2	—	7	—	—	10	1	—	—	6	—
Mkd. linnadeta	141	81	—	7	19	3	—	11	—	4	—	—	66	4	3	—	13	—
Rinnalapsed—Enf. moins de 1 an.	4	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	10	12	—	—	—

Märkusid: Nendes arvudes: „sisem. haig.“—285 m, 209 n., „veetõbe“—36 m, 71 n., „paistetust“—54 m, 77 n., „kidumust“—2 m, 7 n.

Kehaehitusvead				Vastsündinute haigused				Vanadus				Välistel põhjustel tekkinud surmajuhtumised								Raskesti määratavad surmapõhused				Kokku		Üldse			
Sünnipärase kehahälgusvead				Sünnipärase nõrkus ja eneseaegne sünniline				Vanadus-nõrkus				Enesetapmised		Tapmised		Hukkumised õnnetu juht. tõttu		Teised välistel põhjustel tekkinud surmajuhtum.		Tundmata ja raskesti määratavad (akiline surm) haigused		Surmapõhjus määrkimata		Total					
65				66				67				68		69		70		71		72		73		74					
M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N		M	N	M
—	—	—	—	—	—	—	—	120	171	9	3	3	1	22	3	4	—	36	32	4	4	677	648	1325	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	138	171	12	2	2	—	14	6	8	1	28	25	7	2	662	614	1276	—	—			
—	—	1	—	—	—	—	—	136	147	4	3	2	—	12	3	7	4	41	50	2	7	689	663	1352	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	101	137	14	4	1	—	18	9	3	—	36	31	4	4	669	585	1254	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	94	134	8	4	—	—	18	5	3	—	35	28	6	3	630	585	1215	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	95	115	11	4	5	—	28	10	7	1	44	36	7	7	607	530	1137	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	75	74	10	3	6	1	54	8	14	2	34	34	7	2	558	433	991	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	71	87	13	1	2	3	29	6	3	3	42	28	2	2	523	395	918	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	71	85	11	2	2	—	28	5	8	1	28	35	4	2	484	412	896	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	65	86	19	3	3	1	24	7	7	2	31	41	2	—	525	443	968	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	89	121	9	2	3	1	22	6	3	2	39	44	6	2	527	469	996	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	—	109	139	10	4	3	1	14	4	5	—	47	36	2	2	632	551	1183	—	—			

Par les mois.

5	5	310	222	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	5	—	—	18	12	10	5	1295	1004	2299	—	—
2	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	5	6	3	2	521	478	999	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	2	—	—	4	1	3	2	56	40	96	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	5	—	—	3	2	2	—	89	104	193	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	—	—	27	4	5	3	3	2	2	—	145	155	300	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	23	5	7	3	—	—	35	8	12	3	6	13	1	1	236	223	459	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	13	2	3	1	—	—	21	1	10	1	8	8	4	3	324	227	551	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	23	4	7	—	—	—	34	6	17	1	12	16	3	3	285	233	518	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	19	5	5	1	—	—	35	6	11	1	43	23	5	2	499	408	907	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	3	15	13	4	2	1	28	7	8	2	90	81	14	5	714	405	1119	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	101	132	17	—	2	1	31	7	4	1	137	140	11	3	1009	637	1646	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	548	643	9	—	—	—	19	5	1	2	107	104	2	10	1331	1086	2417	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	466	589	—	1	—	—	—	—	—	—	17	19	3	2	1275	1409	2684	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	35	76	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	602	789	1391	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	11	11	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	89	129	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	3	1	2	3	1	2	57	44	101	—	—

Par les villes et les arrondissements.

—	—	—	—	—	—	—	—	154	170	32	5	4	3	52	15	1	—	74	53	5	4	1069	858	1927	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	16	28	6	2	—	—	8	3	—	—	5	1	2	2	205	178	383	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	6	11	5	1	—	—	3	—	—	—	68	50	3	2	58	41	99	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	132	131	21	2	4	3	41	12	1	—	1	—	—	—	806	639	1445	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	75	91	5	—	—	—	12	4	—	—	35	29	3	2	358	311	699	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	17	17	34	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	71	89	5	—	—	—	12	4	—	—	35	29	2	1	341	324	665	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	111	165	23	1	4	—	48	17	69	16	40	38	3	5	1403	1159	2562	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	11	37	18	—	—	—	16	8	69	16	1	—	—	—	788	633	1421	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	100	126	5	1	4	—	32	9	—	—	39	38	3	4	8	6	14	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	110	141	4	1	4	—	20	2	—	—	38	36	11	2	607	520	1127	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	3	4	1	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	544	439	983	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	107	137	3	1	3	—	20	1	—	—	37	36	11	2	37	38	75	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	115	161	2	1	2	—	12	3	—	—	17	22	2	5	507	401	908	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	2	5	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	361	366	727	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	113	156	1	1	2	—	11	2	—	—	17	22	2	5	19	19	38	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	126	170	10	6	7	1	30	5	1	—	59	46	4	6	342	347	689	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	6	15	1	1	—	—	4	1	—	—	4	2	—	4	612	606	1218	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	120	155	9	5	5	1	26	4	1	—	55	44	4	2	119	150	269	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	117	161	7	3	1	—	28	2	—	—	46	56	4	1	493	456	949	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	2	15	2	2	—	—	6	—	—	—	1	2	2	—	59	51	110	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	115	146	5	3	1	—	22	2	—	—	45	54	2	1	504	463	967	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	196	228	30	9	5	2	39	14	—	—	59	69	15	7	1186	1089	2275	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	26	35	16	3	2	1	6	7	—	—	7	4	4	1	382	349	731	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	170	193	14	6	3	1	33	7	—	—	52	65	11	6	804	740	1544	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	54	55	5	3	1	1	16	2	—	—	12	13	2	2	267	232	499	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	5	10	2	2	—	—	6	2	—	—	2	3	2	2	98	78	171	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	49	45	3	2	1	—	10	—	—	—	10	10	3	—	169	159	328	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	68	91	10	6	2	1	20	6	—	—	54	50	1	3	536	469	1005	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	19	21	40	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	67	88	10	5	—	—	19	6	—	—	54	50	1	3	517	448	965	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	38	34	2	—	—	—	6												

Les causes des décès suivant les groupes des maladies.

Groupes des maladies

L'appareil génito-urinaire et de			Lapsevoodiaegsed haigused			Naha- ja nahaaluskoe- haigused			Luu- ja liigendite hai- gused			Kehaehitusvead			Vastsündinute haigused			Vanadus— Vieillesse			Välistel põhjustel tek- kinud surmajuhutumised			Rasketil määratavad surmapõhjused			Kokku			
Etat puerpéral			Affections de la peau ou de ses annexes			Affections des os et des organes de la locomot.			Vices de conformation			Premier âge			Affections produites par des causes exté- rieures			Maladies mal définies			Total									
K.M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	Üldse

Décès par mois (non compris les enfants moins de 1 an).

10	10	—	—	—	2	2	4	—	—	—	1	—	1	120	171	291	38	7	45	40	36	76	677	648	1325	
12	12	1	—	1	1	2	3	—	—	—	—	—	—	138	171	309	36	9	45	35	27	62	662	614	1276	
8	8	1	—	1	2	3	5	—	1	1	—	—	—	136	147	283	25	10	35	43	57	100	689	663	1352	
7	7	1	—	1	1	1	2	—	—	—	1	—	1	101	137	238	36	13	49	40	35	75	669	585	1254	
7	7	—	—	—	1	1	2	—	1	1	1	—	1	94	134	228	29	9	38	41	31	72	630	585	1215	
10	10	—	—	—	2	—	3	—	—	—	—	—	—	95	115	210	51	15	66	51	43	94	607	530	1137	
11	11	1	—	1	2	1	3	1	—	1	—	—	—	75	74	149	84	14	98	41	36	77	558	483	991	
8	8	1	—	1	2	2	4	—	—	—	—	—	—	71	87	158	47	13	60	44	30	74	523	395	918	
3	3	—	1	1	1	3	4	—	—	—	1	—	1	71	85	156	49	8	57	32	37	69	484	412	896	
9	9	—	1	1	3	—	3	—	—	—	—	—	—	65	86	151	53	13	66	33	41	74	525	443	968	
7	7	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	89	121	210	37	11	48	45	46	91	527	461	996	
8	8	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	109	139	248	32	9	41	49	38	87	632	551	1183	
3	100	100	5	3	8	19	15	34	2	1	3	4	—	4	1164	1467	2631	517	131	648	494	457	951	7183	6328	13511
—	—	—	10	12	22	—	—	—	5	5	10	311	222	533	—	—	—	2	5	7	28	17	45	1295	1004	2299
Andmed puuduvad—Manque de renseign.																							421	399	820	
Üldse—Grand total																							8899	7731	16630	

Décès suivant l'âge.

—	—	—	10	12	22	—	—	—	5	5	10	311	222	533	—	—	—	2	5	7	28	17	45	1295	1004	2299
—	—	—	1	—	1	—	1	1	2	1	3	4	—	4	—	—	—	24	17	41	8	8	16	521	478	999
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	4	1	5	56	40	96
—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	2	11	6	3	9	89	104	193
—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	5	26	5	2	7	145	155	300
5	5	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44	19	63	7	3	10	236	223	459
18	18	—	—	—	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	77	19	96	7	14	21	324	227	551
21	21	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47	5	52	12	11	23	285	233	518
44	44	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	81	11	92	12	19	31	499	408	907
10	10	1	—	1	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70	13	83	48	25	73	714	405	1119
1	1	1	—	1	4	5	9	—	—	—	—	—	—	3	15	18	—	51	14	65	104	86	190	1009	637	1646
—	—	—	1	2	3	5	10	—	—	—	—	—	—	101	132	233	54	9	63	148	143	291	1331	1086	2417	
—	—	—	1	—	1	2	4	—	—	—	—	—	—	548	643	1191	30	9	39	109	114	223	1275	1409	2684	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	466	589	1055	—	2	2	20	21	41	602	789	1391	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	76	111	—	—	—	1	2	3	40	89	129	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	11	22	9	2	11	3	5	8	57	44	101	
3	100	100	15	15	30	19	15	34	7	6	13	315	222	537	1164	1467	2631	519	136	655	522	474	996	8478	7332	15810
Andmed puuduvad—Manque de renseign.																							421	399	820	
Üldse—Grand total																							8899	7731	16630	

Tab. 25. Surmapõhjused haigusrühmade järele (järg) -

	Haiguste liigid																										
	Epidemilised, endemilised ja hakkavad haigused — <i>Maladies épidémiques, endémiques et infectieuses</i>			Eelpool nimetatuta üldised haigused <i>Maladies générales non mentionnées ci-dessus</i>			Närvikava- ja meeltega haigused <i>Affections du système nerveux et des organes de sens</i>			Vereringvooluorgaanide haigused <i>Affections de l'appareil circulatoire</i>			Hingamisorgaanide haigused <i>Affections de l'appareil respiratoire*</i>			Seedimisorgaanide haigused <i>Affections de l'appareil digestif</i>			Sugu- ja kuseorgaanide nirk. nende manuste haig. (väljaarv. suguh.) <i>Affections non vénériennes de l'appareil génito-urinaire et de l'appareil excrétoire</i>								
	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.
VIRU MKD. . . .	242	175	417	66	51	117	99	115	214	127	85	212	124	118	242	49	24	73	34	13	4						
Narva	55	46	101	22	10	32	22	28	50	36	25	61	16	19	35	8	6	14	7	3	1						
Rakvere	18	4	22	3	4	7	4	5	9	11	5	16	2	5	7	4	3	7	1	—	—						
Mkd. linnadeta	169	125	294	41	37	78	73	82	155	80	55	135	106	94	200	37	15	52	26	10	3						
JÄRVA MKD. . .	54	41	95	22	26	48	41	35	76	24	31	55	63	56	119	13	12	25	10	5	1						
Paide	7	2	9	1	1	2	1	1	2	—	8	8	1	2	3	1	—	1	1	—	—						
Mkd. linnata	47	39	86	21	25	46	40	34	74	24	23	47	62	54	116	12	12	24	9	5	1						
HARJU MKD. . .	349	226	575	100	124	224	155	131	286	232	197	429	172	142	314	50	50	100	39	30	6						
Tallinn	232	144	376	62	92	154	95	78	173	158	146	304	76	56	132	28	32	60	16	14	3						
Baltiski	2	1	3	1	—	1	—	1	1	3	1	4	—	1	1	—	—	—	2	—	—						
Mkd. linnadeta	115	81	196	37	32	69	60	52	112	71	50	121	96	85	181	22	18	40	21	16	3						
LÄÄNE MKD. . .	119	72	191	23	30	53	38	32	70	43	46	89	76	45	121	34	16	50	17	10	2						
Haapsalu	12	9	21	3	3	6	4	5	9	4	5	9	4	4	8	3	6	9	1	1	—						
Mkd. linnata	107	63	170	20	27	47	34	27	61	39	41	80	72	41	113	31	10	41	16	9	2						
SAARE MKD. . .	92	56	148	18	16	34	26	31	57	15	23	38	28	27	55	21	6	27	10	9	1						
Kuressaare	—	1	6	2	8	3	4	7	4	1	5	4	1	4	5	—	—	—	1	1	—						
Mkd. linnata	92	55	147	12	14	26	23	27	50	11	22	33	27	23	50	21	6	27	9	8	1						
PÄRNU MKD. . .	110	71	181	35	40	75	39	61	100	64	92	156	75	58	133	23	21	44	28	18	4						
Pärnu	32	19	51	9	20	29	6	20	26	24	35	59	16	13	29	8	12	20	6	6	1						
Mkd. linnata	78	52	130	26	20	46	33	41	74	40	57	97	59	45	104	15	9	24	22	12	3						
VILJANDI MKD.	119	88	207	24	29	53	36	57	93	78	46	124	62	43	105	32	17	49	9	6	1						
Viljandi	15	9	24	3	4	7	3	9	12	12	5	17	8	—	8	5	4	9	—	1	—						
Mkd. linnata	104	79	183	21	25	46	33	48	81	66	41	107	54	43	97	27	13	40	9	5	1						
TARTU MKD. . .	272	178	450	86	92	178	99	129	228	138	136	274	147	142	289	59	44	103	37	21	5						
Tartu	109	66	175	50	54	104	39	38	77	64	69	133	31	43	74	18	16	34	10	9	1						
Mkd. linnata	163	112	275	36	38	74	60	91	151	74	67	141	116	99	215	41	28	69	27	12	3						
VALGA MKD. . .	65	42	107	21	25	46	19	37	56	23	17	40	30	26	56	12	5	17	6	3	—						
Valga	35	19	54	16	7	23	3	10	13	16	9	25	9	5	14	1	2	3	1	1	—						
Mkd. linnata	30	23	53	5	18	23	16	27	43	7	8	15	21	21	42	11	3	14	5	2	—						
VÕRU MKD. . . .	111	74	185	22	28	50	40	47	87	41	42	83	112	78	190	41	25	66	13	7	2						
Võru	4	9	13	2	—	2	5	2	7	2	4	6	2	—	2	2	1	3	—	—	—						
Mkd. linnata	107	65	172	20	28	48	35	45	80	39	38	77	110	78	188	39	24	63	13	7	2						
PETSERI MKD. .	118	114	232	11	12	23	17	10	27	10	5	15	41	41	82	25	16	41	3	5	—						
Petseri	1	3	4	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
Mkd. linnata	117	111	228	11	12	23	16	10	26	10	5	15	41	41	82	25	16	41	3	5	—						
Kokku—Total . .	1651	1137	2788	428	473	901	609	685	1294	795	720	1515	930	776	1706	359	236	595	206	127	3						
Linnad	522	332	854	178	197	375	186	201	387	334	313	647	166	152	318	78	82	160	46	36	8						
Mkd. linnadeta	1129	805	1934	250	276	526	423	484	907	461	407	868	764	624	1388	281	154	435	160	91	2						
Rinnalaps. kuni 1 a. <i>Enfants moins de 1 an . . . .</i>	224	203	427	4	5	9	281	213	494	11	6	17	248	218	466	166	98	264	5	—	—						

*) Sellesse rühma on mahutatud peale tab. 24 olevate hingamisorgaanide haiguste veel 812 juhtumist (465 m. + 347 n.) n. n., rinnahaiguste mis tab. 24 kopsutiisikuse järele toodud.

Les causes de décès suivant les groupes des maladies (suite).

Groupes des maladies																											
Lapsevoodiaegsed haigused Etat puerpéral			Naha- ja nahaaluskoe- haigused Affections de la peau ou de ses annexes			Luu- ja liigendite hai- gused Affections des os et des organes de la locomot.			Kehaehitusvead Vices de conformation			Vastündinute haigused Premier âge			Vanadus— Vieillesse			Välistel põhjustel tek- kinud surmajuhumised Affections produites par des causes exté- rieures			Raskesti määratavad surmapõhjused Maladies mal définies			Kokku Total		Üldse	
KM.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.		
4	22	22	—	1	1	5	4	9	—	—	—	1	—	1	154	170	324	89	23	112	79	57	136	1069	858	1927	
1	3	3	—	—	—	1	2	3	—	—	—	1	—	1	16	28	44	14	5	19	7	3	10	205	178	383	
1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	11	17	8	1	9	1	2	3	58	41	99	
3	18	18	—	1	1	4	2	6	—	—	—	—	—	—	132	131	263	67	17	84	71	52	123	806	639	1445	
1	8	8	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	75	91	166	17	4	21	38	31	69	358	341	699	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	6	—	—	—	1	1	2	17	17	34	
1	8	8	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	71	89	160	17	4	21	37	30	67	341	324	665	
6	12	12	2	1	3	5	4	9	—	—	—	1	—	1	111	165	276	144	34	178	43	43	86	1403	1159	2562	
3	8	8	1	—	1	4	1	5	—	—	—	1	—	1	11	37	48	103	24	127	1	1	2	788	633	1421	
3	4	4	1	1	2	1	3	4	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	8	6	14	
2	6	6	2	—	2	4	—	4	1	—	1	—	—	—	110	141	251	28	3	31	49	38	87	544	439	983	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4	7	2	1	3	1	—	1	37	38	75	
2	6	6	2	—	2	4	—	4	1	—	1	—	—	—	107	137	244	26	2	28	48	38	86	507	401	908	
1	5	5	—	—	—	1	—	1	—	1	1	—	—	—	115	161	276	16	4	20	19	27	46	361	366	727	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	5	7	2	1	3	—	—	—	19	19	38	
1	5	5	—	—	—	1	—	1	—	1	1	—	—	—	113	156	269	14	3	17	19	27	46	342	347	689	
4	9	9	—	—	—	1	2	3	—	—	—	—	—	—	126	170	296	48	12	60	63	52	115	612	606	1218	
1	1	1	—	—	—	1	1	2	—	—	—	—	—	—	6	15	21	7	2	9	4	6	10	119	150	269	
3	8	8	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	120	155	275	41	10	51	59	46	105	493	456	949	
1	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	117	161	278	36	5	41	50	57	107	563	514	1077	
—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	15	17	8	—	8	3	2	5	59	51	110	
1	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	115	146	261	28	5	33	47	55	102	504	463	967	
5	13	13	—	—	—	2	5	7	—	—	—	2	—	2	196	228	424	74	25	99	74	76	150	1186	1089	2275	
1	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	26	35	61	24	11	35	11	5	16	382	349	731	
3	10	10	—	—	—	2	5	7	—	—	—	2	—	2	170	193	363	50	14	64	63	71	134	804	740	1544	
—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54	55	109	22	6	28	14	15	29	267	232	499	
—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	10	15	8	4	12	4	5	9	98	73	171	
—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49	45	94	14	2	16	10	10	20	169	159	328	
2	11	11	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	68	91	159	32	13	45	55	53	108	536	469	1005	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	4	1	2	3	—	—	—	19	21	40	
2	11	11	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	67	88	155	31	11	42	55	53	108	517	448	965	
—	8	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38	34	72	11	2	13	10	8	18	284	255	539	
—	8	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	5	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38	34	72	11	2	13	10	8	18	282	252	534	
3	100	100	5	3	8	19	15	34	2	1	3	4	—	4	1164	1467	2631	517	131	648	494	457	951	7183	6328	13511	
—	19	19	1	—	1	6	4	10	—	—	—	2	—	2	82	167	249	177	51	228	33	25	58	1811	1579	3390	
2	81	81	4	3	7	13	11	24	2	1	3	2	—	2	1082	1300	2332	340	80	420	461	432	893	5372	4749	10121	
—	—	—	10	12	22	—	—	—	5	5	10	3	11	222	533	—	—	—	2	5	7	28	17	45	1295	1004	2299
Andmed puuduvad—Manque de renseign.																						421	399	820			
Üldse—Grand total																						8899	7731	16630			

Tab. 26. RINNALASTE SUREVUS 1923 a.

	Jaanu ar		Veebruar		Märts		Aprill		Mai		Juuni		Juuli		August		September		Oktoober		November		Detsember	
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.
VIRU MKD.	22	10	14	15	15	16	17	13	19	13	9	11	21	9	7	10	15	9	12	6	10	2	20	1
Narva	2	—	3	1	1	1	—	1	5	2	3	1	3	2	1	1	3	1	2	1	4	—	4	1
Rakvere	1	1	1	1	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Mkd. linnadeta	19	9	10	13	14	14	17	11	14	10	6	10	17	7	6	9	12	8	10	5	6	2	13	1
JÄRVA MKD.	8	9	4	2	5	7	6	1	5	3	2	5	4	3	7	4	8	5	3	5	8	3	—	—
Paide	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Mkd. linnata	8	9	4	1	5	6	5	1	5	2	2	5	4	3	7	4	8	4	3	5	8	3	—	—
HARJU MKD.	18	13	24	13	19	15	17	13	19	13	15	12	16	10	14	10	9	14	13	16	13	19	17	1
Tallinn	4	8	12	5	6	6	5	9	6	5	3	3	5	3	5	4	3	7	7	6	9	11	5	—
Baltiski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mkd. linnadeta	14	5	12	8	13	9	12	4	13	8	12	9	11	7	9	6	6	7	6	10	4	8	12	—
LÄÄNE MKD.	14	4	12	10	6	11	12	5	9	7	5	3	3	6	7	9	6	4	7	3	2	6	10	—
Haapsalu	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—
Mkd. linnata	13	4	12	10	6	11	12	5	9	7	5	3	2	6	7	9	6	4	7	3	1	5	9	—
SAARE MKD.	15	11	14	12	11	8	7	4	3	7	6	8	8	9	5	7	5	5	7	4	8	3	10	—
Kuessaare	2	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—
Mkd. linnata	13	11	11	11	11	8	7	4	3	7	6	6	8	7	5	7	4	3	7	4	8	3	10	—
PÄRNU MKD.	10	5	9	2	5	13	10	6	14	2	4	2	11	2	6	6	5	3	7	8	8	4	6	—
Pärnu	2	—	—	—	1	—	—	2	—	1	—	—	4	—	1	—	2	1	2	1	1	1	1	—
Mkd. linnata	8	5	9	2	4	13	10	6	12	2	3	2	7	2	6	5	3	2	5	7	7	3	5	—
VILJANDI MKD.	14	7	4	4	10	3	6	6	8	8	6	5	6	11	2	1	5	1	7	3	3	4	8	—
Viljandi	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	1	—	—	1	—	1	—	—
Mkd. linnata	12	7	4	4	10	3	5	6	8	8	6	5	4	10	1	1	4	1	7	2	3	3	8	—
TARTU MKD.	27	16	18	12	21	18	15	8	14	12	16	14	12	15	7	8	11	13	7	7	13	2	12	—
Tartu	4	1	5	1	6	4	3	2	4	1	5	2	3	2	1	1	4	4	3	3	2	1	3	—
Mkd. linnata	23	15	13	11	15	14	12	6	10	11	11	12	9	13	6	7	7	9	4	4	11	1	9	—
VALGA MKD.	5	1	5	6	1	5	4	4	2	3	5	2	2	2	5	2	—	2	6	5	2	1	4	—
Valga	2	1	—	—	—	2	—	1	1	1	1	—	1	—	3	—	—	—	1	—	—	—	1	—
Mkd. linnata	3	—	5	6	1	3	4	3	1	2	4	2	1	2	2	2	—	2	5	5	2	1	3	—
VÕRU MKD.	18	13	15	7	3	11	6	5	14	6	10	9	5	14	8	9	6	8	5	4	5	4	8	—
Võru	—	1	1	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	2	—
Mkd. linnata	18	12	14	6	3	11	6	4	13	6	10	9	5	13	8	9	5	7	5	4	5	4	6	—
PETSERI MKD.	13	14	19	8	17	17	18	13	13	11	29	12	12	14	13	9	12	9	10	8	10	10	11	—
Petseri	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mkd. linnata	13	14	19	8	16	17	18	13	13	11	27	12	11	14	13	9	12	9	10	8	10	10	11	—
Üldse—Gr. total	164	103	138	91	113	124	118	78	120	85	107	83	100	95	81	75	82	73	84	69	82	58	106	—
Linnad	20	12	25	11	15	15	10	15	19	11	15	8	21	11	11	7	15	17	15	12	17	15	20	—
Mkd. linnadeta	144	91	113	80	98	109	108	63	101	74	92	75	79	84	70	68	67	56	69	57	65	43	86	—

Enfants décédés au cours de la première année en 1923.

Detsember		Sellest väljaspool abielu—Naissances illégitimes par les mois															Kokku		Üldse													
		Kokku		Jaanuuar		Veebruar		Märts		Aprill		Mai		Juuni		Juuli					August		September		Oktoober		November		Detsember			
		M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.					N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	
181	128	309	3	1	1	—	—	2	—	2	—	—	1	2	1	—	1	—	1	2	4	1	—	—	1	—	1	3	18	9	27	
31	12	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	2	4	
6	7	13	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	1	3
144	109	253	2	1	1	—	—	2	—	2	—	—	1	—	1	—	1	—	1	2	3	1	—	—	—	—	—	2	14	6	20	
60	52	112	1	3	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1	—	1	—	1	3	—	—	1	—	1	—	1	6	10	16		
1	4	5	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1		
59	48	107	1	3	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	1	3	—	—	1	—	1	—	1	5	10	15		
194	160	354	1	1	2	—	—	2	1	2	1	5	2	2	4	2	4	—	—	1	1	1	2	1	6	2	3	21	25	46		
70	73	143	—	—	2	—	—	1	—	1	1	2	1	—	2	1	3	—	—	—	1	1	—	—	1	5	1	1	10	14	24	
124	87	211	1	1	—	—	—	1	1	1	—	3	1	2	2	1	1	—	—	—	—	—	1	2	—	1	1	2	11	11	22	
93	70	163	—	—	—	—	—	1	—	2	—	1	—	1	1	—	—	—	3	—	1	—	1	—	1	—	2	—	7	7	14	
4	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
89	69	158	—	—	—	—	—	1	—	2	—	1	—	1	1	—	—	—	3	—	1	—	1	—	1	—	2	—	7	7	14	
99	81	180	5	2	3	2	—	1	1	—	—	1	1	1	1	—	2	1	2	1	2	2	1	3	1	—	1	18	16	34		
6	8	14	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	5	4	9	
93	73	166	3	2	1	2	—	1	1	—	—	1	1	1	—	1	—	1	2	—	1	—	2	1	3	1	—	13	12	25		
95	59	154	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	2	—	1	1	8	5	13		
16	5	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2		
79	54	133	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	2	—	1	—	6	5	11		
79	56	135	4	2	—	—	—	4	1	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3	—	13	6	19	
7	3	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	4		
72	53	125	3	2	—	—	—	4	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	11	4	15	
173	132	305	7	5	3	2	2	2	1	4	2	—	2	5	2	7	1	2	3	3	—	2	1	1	4	2	28	35	63			
43	23	66	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	1	2	—	—	—	2	—	1	—	1	—	—	—	3	8	11		
130	109	239	7	4	3	2	1	2	1	3	1	—	2	5	1	5	1	2	3	1	—	1	1	—	4	2	25	27	52			
41	38	79	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	2	5		
10	5	15	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1		
31	33	64	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	2	4		
103	96	199	4	1	—	2	1	—	1	1	—	—	—	2	2	—	—	—	1	—	1	—	—	1	1	—	1	2	12	9	21	
5	7	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1		
98	89	187	4	1	—	2	1	—	1	—	—	—	—	2	2	—	—	—	1	—	1	—	—	1	1	—	1	2	12	8	20	
177	132	309	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	1	—	1	—	—	—	—	—	5	4	9		
4	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
173	132	305	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	1	—	1	—	—	—	—	—	5	4	9		
1295	1004	2299	26	15	12	8	13	7	11	6	11	6	13	14	6	16	7	12	13	10	4	10	9	10	14	14	139	128	267			
203	148	351	5	1	4	—	2	—	2	3	3	3	—	3	7	—	—	—	3	4	1	2	2	6	3	3	28	32	60			
1092	856	1948	21	14	8	8	11	7	9	3	8	3	13	11	3	9	7	12	10	6	3	8	7	4	11	11	111	96	207			

Tab. 29. RINNALASTE SURMAPÕHJUSED LASTE
Enfants décédés au cours de la première années suivant les cause

Rahvusvaheline nomen- klatuur (ühendatud) Nomenclature abrégée internationale	Vanuspäevad alla 1 nädali vanuste kohta <i>Âge par jours (pour les enfants moins de 1 semaine)</i>												Vanus nädalates (alla ku vanuste kohta) <i>Âge par semaines (pour les enf. moins de 1 mois)</i>													
	Pour la nomenclat. franç. s'adresser à la page 50																									
	Ala 1 päeva Moins de 1 jour	1	2	3	4	5	6	Ala nädali vanus, kokku Moins de 1 semaine	1	2	3	Ala 1 kuud vanus, kokku Total des en- fants moins	1	2	3											
MN	MN	MN	MN	MN	MN	MN	M	N	K	MN	MN	MN	MN	MN	MN											
A. Linnad																										
33,37	1. Sünnipärane nõrkus ja kehaved	18	10	7	5	7	5	4	4	3	3	—	2	—	—	39	29	68	1	3	8	4	—	1	9	8
4	2. Rõuged	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	3. Leetrid	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	4. Sarlakid	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	5. Läkastusköha	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	6. Difteriit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	7. Influenta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	8. Düsenteeria	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14,17	9. Peaaju ja ajukelme põletik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13,15	10. Tuberkuloos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15-a	11. Lues	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37	12. Mäda infektsioon	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37	13. Rahiit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37	14. Krambid	1	—	1	—	—	—	2	1	—	—	—	—	5	2	7	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—
21	15. Bronhiit	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	16. Kopsupõletik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24,25	17. Seedimisorg. mao ja soolte haig.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19,23,27, 29,37	18. Muud harva ettetu-levad haigused	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	19. Tundmata haigused	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	20. Õnnetu surm	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	21. Surma põhjus teadm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kokku	20	10	8	5	9	5	4	7	5	3	—	2	48	33	81	7	6	12	7	5	5	24	18	1	
B. Maakonnad																										
33,37	1. Sünnipärane nõrkus ja kehaved	40	39	26	26	17	15	11	7	10	6	14	6	8	3	126	102	228	34	18	14	16	26	14	74	48
4	2. Rõuged	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	3. Leetrid	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	4. Sarlakid	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	5. Läkastusköha	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	6. Difteriit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	7. Influenta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	8. Düsenteeria	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14,17	9. Peaaju ja ajukelme põletik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13,15	10. Tuberkuloos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15-a	11. Lues	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37	12. Mäda infektsioon	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37	13. Rahiit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37	14. Krambid	3	2	1	—	2	2	4	1	3	1	12	6	12	6	37	18	55	19	21	30	16	26	14	75	51
21	15. Bronhiit	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	16. Kopsupõletik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24,25	17. Seedimisorg. mao ja soolte haig.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19,23,27, 29,37	18. Muud harva ettetu-levad haigused	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	19. Tundmata haigused	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	20. Õnnetu surm	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	21. Surma põhjus teadm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kokku	44	42	28	26	21	18	16	8	16	7	31	13	23	14	179	128	307	72	56	90	60	78	47	240	163
	Üldse—Grand total	64	52	36	31	30	23	20	15	21	10	31	15	25	15	227	161	388	79	62	102	67	83	52	264	181

Tab. 30. RINNALASTE SURMAPÕHJUSED, SUREMIS-
Enfants décédés au cours de la première année suivant les cause

	Suremise aeg																
	Jaanu- ar	Veebru- ar	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August	September								
	P. T.	P. T.	P. T.	P. T.	P. T.	P. T.	P. T.	P. T.	P. T.	P. T.	P. T.	P. T.					
A. Linnad																	
1. Sünnipärane nõrkus ja kehaved— <i>Débilite congénitale et vices de conformation</i>	6	4	8	4	4	4	1	8	8	3	4	1	2	5	1	1	5
2. Rõuged— <i>Variolæ</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Leetrid— <i>Morbilli</i>	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
4. Sarlakid— <i>Scarlatine</i>	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
5. Läkastuskõha— <i>Coqueluche</i>	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—
6. Difteriit— <i>Diphthérie</i>	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
7. Influenta— <i>Grippe</i>	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
8. Düsenteeria— <i>Dysenterie</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9. Peaaju ja ajukelme põletik— <i>Méningite</i>	3	1	4	—	1	3	—	2	1	1	2	1	4	—	1	1	3
10. Tuberkuloos— <i>Tuberculose</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—
11. Lues— <i>Syphilis</i>	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—
12. Mäda infektsioon— <i>Septicémie</i>	1	—	—	1	—	1	—	—	2	1	1	—	2	—	—	—	—
13. Rahiit— <i>Rachitisme</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
14. Krambid— <i>Convulsions</i>	3	1	3	1	1	1	—	1	1	1	2	2	2	1	1	1	1
15. Bronhiit— <i>Bronchite</i>	—	2	3	1	1	1	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—
16. Kopsupõletik— <i>Pneumonie</i>	4	2	3	2	4	4	2	2	5	1	1	2	—	4	1	1	2
17. Seedimisorg., mao ja soolte haig.— <i>Affections de l'estomac, diarrhée et entérite</i>	—	2	2	1	—	1	2	1	—	3	1	1	2	—	5	2	4
18. Muud harva ettetulevad haigused— <i>Autres maladies rares</i>	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	2	—	1	—	—
19. Tundmata haigused— <i>Maladies inconnues</i>	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
20. Õnnetu surm— <i>Morts violents</i>	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
21. Surmapõhjus teadmata— <i>Maladies non spécifiées</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—
Kokku—Total	20	13	25	11	14	15	10	15	20	11	15	8	20	11	12	7	15
B. Maakonnad																	
1. Sünnipärane nõrkus ja kehaved— <i>Débilite congénitale et vices de conformation</i>	31	24	30	15	21	21	25	14	22	18	21	12	23	16	19	15	15
2. Rõuged— <i>Variolæ</i>	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
3. Leetrid— <i>Morbilli</i>	2	1	1	1	2	7	3	3	5	5	3	3	1	1	2	—	1
4. Sarlakid— <i>Scarlatine</i>	3	4	—	—	—	2	1	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—
5. Läkastuskõha— <i>Coqueluche</i>	13	8	17	5	12	10	8	5	8	10	14	13	5	16	7	6	2
6. Difteriit— <i>Diphthérie</i>	5	1	3	1	2	2	2	—	—	2	—	2	—	1	3	—	1
7. Influenta— <i>Grippe</i>	6	4	3	6	2	7	4	4	5	3	—	2	—	5	1	2	2
8. Düsenteeria— <i>Dysenterie</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—
9. Peaaju ja ajukelme põletik— <i>Méningite</i>	2	—	2	4	1	7	1	3	4	2	1	—	2	3	2	4	3
10. Tuberkuloos— <i>Tuberculose</i>	1	—	3	—	1	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	1	—
11. Lues— <i>Syphilis</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12. Mäda infektsioon— <i>Septicémie</i>	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	1	2	—	—	—
13. Rahiit— <i>Rachitisme</i>	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	1	1	—	—
14. Krambid— <i>Convulsions</i>	24	8	19	17	18	15	25	11	16	14	25	18	15	11	12	17	15
15. Bronhiit— <i>Bronchite</i>	26	20	16	18	15	19	20	13	14	10	10	7	6	8	6	8	2
16. Kopsupõletik— <i>Pneumonie</i>	12	13	13	8	10	6	7	4	5	2	7	5	4	6	1	4	4
17. Seedimisorg., mao ja soolte haig.— <i>Affections de l'estomac, diarrhée et entérite</i>	13	4	3	2	10	7	7	6	13	4	7	8	18	11	10	6	18
18. Muud harva ettetulevad haigused— <i>Autres maladies rares</i>	3	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	1	1	2	3	3	2
19. Tundmata haigused— <i>Maladies inconnues</i>	2	2	2	1	2	4	2	—	5	—	—	1	2	1	—	—	2
20. Õnnetu surm— <i>Morts violents</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
21. Surmapõhjus teadmata— <i>Maladies non spécifiées</i>	—	2	—	—	1	—	2	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—
Kokku—Total	144	91	113	80	98	109	108	63	101	74	92	75	79	84	70	68	67
Üldse—Grand total	164	104	138	91	112	124	118	78	121	85	107	83	99	95	82	75	82

51	23	d'en bas	9,287 $\frac{1}{2}$	99,9 $\frac{1}{2}$.
51	16	" "	à la page 32	à la page 23.
51	14	" "	1923-chez les h.42,89,	1923-chez les h. 42,99,
52	13	" "	(17,5:11,6)	(17,0:10,7)

T a b e l o s a - T a b l e a u x.

Lhk. Page.	Lahter. Rubrique.	Rida. Ligne.		Lugeda: À corriger:
4	Abielunud paaride arv	Valga, Peetri kogud.		42
"	" "	Rakvere, Muud ristiusulised kogudused		1
5	Surnud, kokku	Harju, valdades registr.	Peningi v.	-
"	" "	" "	" Rae v.	1
17	Uldse gr. total	10 Ulevalt, d'en haut	trükitud 53	58
17	" "	11 " "	" " 78	73
16	Märkus:	1) 9 tütarl. - lugeda 6 tütarl.		
27	Perekonna- seis Uldse, Etat civil, gr. total	4 alt, d'en bas	trükitud 856	859

T r ü k i v e a d - E r r a t a

"Sündivus, surevus, abielluvus ja rahvaliikumine 1921-1923a."

Lhk.	Rida.		L u g e d a :
Page.	Ligne.		A corriger :
10	7 alt	(lhk.7)	(lhk.5)
11	16 "	Belpool lhk. 4	Belpool lhk. 2.
16	6 Ulevalt	1922a.-1273 ja 1923a.-1197	1922a.-1197 ja 1923a.-1277.
16	12 alt	(lhk.16)	(lhk.14)
18	4 Ulevalt	(Esimese tabeli pealkirjast) (~~5%~~) välja jätta.	
32	7 ja 8 "	22,2%; 15,7%; 12,4%; 1,2%	22,2 ⁰ /000; 15,7 ⁰ /000; 12,4 ⁰ /000; 1,2 ⁰ /000.
33	Tabeli viimases ja eelviimases (Üldse tuberkuloos ja vähk) lahtris arvud Umbervahetada.		
34	7 alt	augustis ja septembris	augustis ja märtsis.
50	9 d'en bas	(54 h., 139 f.)	(54 h., 39 f.)
51	10 d'en haut	27478	21478
51	18 " "	en 1922 de 7,7%	en 1923 de 7,7%.
51	21 " "	en 1922-1273, en 1923-1197	en 1922-1197, en 1923-1277.
51	23 d'en bas	9,287%	99,9%.

